

- **rozhodnutí České národní banky č.j. 2022/72555/570 ze dne 15. července 2022, sp.zn. Sp/2020/140/573**

Sekce licenčních a sankčních řízení

V Praze dne 15. července 2022
Č.j.: 2022 / 72555 / 570
Ke sp.zn. Sp/2020/140/573
Počet stran: 42

ROZHODNUTÍ

Česká národní banka (dále jen „správní orgán“) jako orgán dohledu nad finančním trhem podle zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZČNB“), a orgán dohledu nad oblastí poskytování spotřebitelského úvěru podle zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSÚ“ nebo „zákon o spotřebitelském úvěru“) rozhodla podle zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „zákon o přestupcích“ nebo také jen „PřZ“) a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „SŘ“) v řízení se společností UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., IČO 649 48 242, sídlem Želetavská 1525/1, 140 92 Praha 4 – Michle (dále jen „účastník řízení“), t a k t o :

I. Společnost UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., IČO 649 48 242, sídlem Želetavská 1525/1, 140 92 Praha 4 – Michle se uznává vinou tím, že u 1 497 spotřebitelů, kteří požádali o předčasné splacení spotřebitelského úvěru na bydlení v období od 8.3.2019 do 4.12.2020 a uskutečnili jej, nesnížila celkové náklady těchto spotřebitelských úvěrů o úrokové náklady ve výši 42 366 612,20 Kč, které vypočítala:

- v období 8.3.2019 do 31.11.2019 jako rozdíl mezi částkou, kterou by získala na úrocích z předčasně spláceného spotřebitelského úvěru do konce období pevně sjednané úrokové sazby přepočtenou na svou současnou hodnotu a částkou, kterou by získala na úrocích z jistiny předčasně spláceného spotřebitelského úvěru na úrocích ve výši REPO sazby vyhlášené Českou národní bankou do konce období pevně sjednané úrokové sazby u předčasně spláceného spotřebitelského úvěru na bydlení,
- v období od 1.12.2019 do 4.12.2020 jako rozdíl mezi částkami, které by obdržela na úrocích z předčasně spláceného spotřebitelského úvěru na bydlení do konce období pevně sjednané úrokové sazby předčasně spláceného spotřebitelského úvěru přepočítané na svou současnou hodnotu a částky, kterou by obdržela na úrocích z jistiny předčasně spláceného spotřebitelského úvěru na bydlení do konce období pevně sjednané úrokové sazby předčasně spláceného spotřebitelského úvěru, pokud by tuto transformovala v nový spotřebitelský úvěr poskytnutý s aktuální úrokovou sazbou jako pevně sjednanou úrokovou sazbou do konce období pevně sjednané úrokové sazby předčasně spláceného spotřebitelského úvěru,

a tím porušila

§ 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru,

čímž se dopustila

přestupku upraveného v § 154 odst. 1 písm. v) zákona o spotřebitelském úvěru

a za to se jí ukládá

podle ustanovení § 154 odst. 3 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru, pokuta ve výši 10 000 000 Kč (slovy: deset miliónů korun českých). Společnost UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., IČO 649 48 242, sídlem Želetavská 1525/1, 140 92 Praha 4 – Michle, je povinna zaplatit pokutu do 30 dnů od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí na účet Celního úřadu pro hlavní město Prahu vedený u České národní banky, č. 3754-67724011/0710, konstantní symbol 1148, variabilní symbol je identifikační číslo plátce.

II. Společnosti UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., IČO 649 48 242, sídlem Želetavská 1525/1, 140 92 Praha 4 – Michle, se podle ustanovení § 79 odst. 5 správního řádu ve vazbě na ustanovení § 6 odst. 1 vyhlášky č. 520/2005 Sb., o rozsahu hotových výdajů a ušlého výdělku, které správní orgán hradí jiným osobám, a o výši paušální částky nákladů řízení, ve znění pozdějších předpisů ukládá povinnost nahradit náklady řízení paušální částkou ve výši 1 000 Kč (slovy jeden tisíc korun českých). Náhrada nákladů řízení je splatná do 30 dnů od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí na účet České národní banky, č. 115-69193891/0710, konstantní symbol 1148, variabilní symbol je identifikační číslo plátce.

ODŮVODNĚNÍ

1. Identifikace účastníka řízení, úkony správního orgánu před zahájením přestupkového řízení Sp/2020/140/573 a průběh přestupkového řízení Sp/2020/140/573

(1) Účastník řízení je českou obchodní společností, zapsanou v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, sp. zn. B 3608, a bankou podle zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů. Účastník řízení v rámci své podnikatelské činnosti poskytuje mimo jiné i spotřebitelské úvěry na bydlení (dále také jen „hypoteční úvěry“).

(2) V souvislosti s činností účastníka řízení obdržel správní orgán řadu podnětů týkajících se způsobu, jakým účastník řízení provádí vyúčtování nákladů souvisejících s předčasným splacením hypotečních úvěrů podle § 117 odst. 1 a 2 ZSÚ, které správní orgán prošetřil. V konkrétní rovině odkazuje správní orgán na následující přehled.

datum	úkon
--------------	-------------

2.8.2019	správní orgán vyzval účastníka řízení k poskytnutí informací týkající se jím
----------	--

prováděného výpočtu účelně vynaložených nákladů podle § 117 odst. 2 ZSÚ (dále jen „výzva ze dne 2.8.2019“)¹

- 26.8.2019 správnímu orgánu bylo doručeno vyjádření účastníka řízení týkající se jím prováděného výpočtu účelně vynaložených nákladů podle § 117 odst. 2 ZSÚ (dále jen „**vyjádření účastníka řízení ze dne 26.8.2019**“)²
- správnímu orgánu byl doručen podnět [REDAKCE], ve kterém tento uvedl, že po jeho klientech účastník řízení v souvislosti s předčasným splacením jeho spotřebitelského úvěru požadoval částku ve výši několika desítek tisíc Kč³.
- 13.9.2019 správnímu orgánu byl doručen podnět [REDAKCE], ve kterém tento uvedl, že po jeho manželce [REDAKCE] účastník řízení v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru požadoval částku ve výši cca 41 000 Kč⁴.
- 30.9.2019 správnímu orgánu byl doručen podnět [REDAKCE], ve kterém tento uvedl, že po něm účastník řízení v souvislosti s předčasným splacením jeho spotřebitelského úvěru požadoval částku 29 632,64 Kč⁵
- 1.10.2019 správnímu orgánu byla doručena stížnost [REDAKCE] týkající se předčasného splacení jeho spotřebitelského úvěru⁶
- 16.10.2019 správnímu orgánu byla doručena stížnost [REDAKCE], ve které uvedl, že po něm účastník řízení v souvislosti s předčasným splacením jeho spotřebitelského úvěru požaduje poplatek 119 324,39 Kč⁷
- 24.10.2019 správnímu orgánu byla doručena stížnost [REDAKCE], ve které tato uvedla, že jí účastník řízení v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru naúčtoval poplatek ve výši 38 104,78 Kč⁸
- 3.11.2019 správnímu orgánu byl doručen podnět [REDAKCE], ve kterém tento upozornil na skutečnost, že po něm účastník řízení v souvislosti s předčasným splacením jeho spotřebitelského úvěru požadoval úhradu úrokových nákladů⁹
- 4.11.2019 správnímu orgánu byl doručen podnět [REDAKCE], ve kterém tento uvedl, že po něm účastník řízení požadoval v souvislosti s předčasným splacením jeho spotřebitelského úvěru částku převyšující 165 000 Kč¹⁰
- 11.12.2019 správnímu orgánu byl doručen podnět [REDAKCE], ve kterém tento uvedl, že mu účastník řízení v souvislosti s předčasným splacením jeho spotřebitelského úvěru vyúčtoval částku 67 786,77 Kč¹¹
- 24.2.2020 správnímu orgánu byl doručen podnět [REDAKCE], ve kterém tento uvedl, že účastník řízení po něm v souvislosti s předčasným splacením jeho spotřebitelského

¹ Výzva č.j. 2019/85590/CNB/650/019 ze dne 2.8.2019 spis č.l. 8 a násl.

² Vyjádření účastníka řízení č.j. 2020/92234/650 ze dne 26.8.2019 spis č.l. 10 a násl.

³ Podnět [REDAKCE] ze dne 26.8.2019 spis č.l. 21 a násl.

⁴ Podnět [REDAKCE] ze dne 13.9.2019 spis č.l. 29 a násl.

⁵ Podnět [REDAKCE] ze dne 30.9.2019 spis č.l. 33 a násl.

⁶ Podnět [REDAKCE] ze dne 1.10.2019 spis č.l. 38 a násl.

⁷ Podnět [REDAKCE] ze dne 16.10.2019 spis č.l. 42 a násl.

⁸ Podnět [REDAKCE] ze dne 24.10.2019 spis č.l. 56

⁹ Podnět [REDAKCE] ze dne 3.11.2019 spis č.l. 57 a násl.

¹⁰ Podnět [REDAKCE] ze dne 4.11.2019 spis č.l. 65 a násl.

¹¹ Podnět [REDAKCE] ze dne 11.12.2019 spis č.l. 66

úvěru vyžadoval částku 129 390,27 Kč¹²

- 6.3.2020 správnímu orgánu byl doručen podnět [REDAKCE], ve kterém tento uvedl, že po něm účastník řízení v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru vyžadoval uhrazení poplatku ve výši 256 542,06 Kč¹³
- 20.3.2020 správnímu orgánu byl doručen podnět [REDAKCE], ve kterém tento uvedl, že mu účastník řízení v souvislosti s předčasným splacením jeho spotřebitelského úvěru vyčíslil poplatek ve výši 100 000 Kč¹⁴
- 24.3.2020 správní orgán vyzval účastníka řízení k předložení podkladů týkajících se případu [REDAKCE] (dále jen „výzva ze dne 24.3.2020“)¹⁵
- 6.4.2020 účastník řízení předložil správnímu orgánu informace požadované výzvou ze dne 24.3.2020 (dále jen „vyjádření ze dne 24.3.2020“)¹⁶
- 27.4.2020 správnímu orgánu byl doručen podnět [REDAKCE], ve kterém tato uvedla, že jí účastník řízení v souvislosti s předčasným splacením jejích spotřebitelských úvěrů naúčtoval vysoké úrokové náklady¹⁷
- 4.5.2020 správnímu orgánu byl doručen podnět [REDAKCE], ve kterém uvedl, že mu účastník řízení naúčtoval v souvislosti s předčasným splacením jeho spotřebitelského úvěru poplatek ve výši 114 721,17 Kč¹⁸
- 14.5.2020 správní orgán vyzval účastníka řízení k poskytnutí podkladů a informací týkajících se účtování účelně vynaložených nákladů podle § 1117 odst. 2 ZSÚ účastníkem řízení (dále jen „výzva ze dne 14.5.2020“)¹⁹
- 19.5.2020 správnímu orgánu byla doručena stížnost [REDAKCE], ve které tento uvedl, že po něm účastník řízení v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru požadoval úhradu účelně vynaložených nákladů ve výši 140 000 Kč²⁰
- 27.5.2020 správnímu orgánu byl doručen podnět [REDAKCE], ve kterém tato uvedla, že po ní účastník řízení v souvislosti s předčasným splacením jejího spotřebitelského úvěru vyžaduje poplatek ve výši 4 % z dlužné částky – cca 60 000 Kč²¹
- 1.6.2020 správnímu orgánu byl doručen podnět [REDAKCE], ve kterém tento uvedl, že mu účastník řízení v souvislosti s předčasným splacením jeho spotřebitelského úvěru vystavil pokutu ve výši 60 000 Kč²²
- 8.6.2020 správnímu orgánu byly doručeny podklady vyžádané výzvou ze dne 14.5.2020 (dále jen „vyjádření ze dne 8.6.2020“)²³

¹² Podnět [REDAKCE] ze dne 24.2.2020 spis č.l. 68 a násl.

¹³ Podnět [REDAKCE] ze dne 6.3.2020 spis č.l. 70 a násl.

¹⁴ Podnět [REDAKCE] ze dne 20.3.2020 spis č.l. 73 a násl.

¹⁵ Výzva č.j. 2020/044269/CNB/650 spis č.l. 79 a násl.

¹⁶ Vyjádření účastníka řízení č.j. 2020/49515/CNB/650 ze dne 3.4.2020 spis č.l. 81 a násl.

¹⁷ Podnět [REDAKCE] ze dne 27.4.2020 spis č.l. 110 a násl.

¹⁸ Podnět [REDAKCE] ze dne 4.5.2020 spis č.l. 118

¹⁹ Výzva č.j. 2020/059678/CNB/650/60 ze dne 14.5.2020 spis č.l. 236 a násl.

²⁰ Stížnost [REDAKCE] spis č.l. 6 a násl.

²¹ Podnět [REDAKCE] ze dne 27.5.2020 spis č.l. 179 a násl.

²² Podnět [REDAKCE] ze dne 1.6.2020 spis č.l. 177 a násl.

²³ Vyjádření účastníka řízení č.j. 2020/069531/CNB/650 ze dne 8.6.2020 spis č.l. 239 a násl.

- 11.6.2020 správnímu orgánu byl doručen podnět [REDAKCE], ve kterém uvedl, že muk účastník řízení v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru vyčíslil poplatek ve výši 106 983,79 Kč²⁴
- správní orgán vyzval účastníka řízení výzvou k poskytnutí informací týkající se [REDAKCE] (dále jen „výzva ze dne 11.6.2020“)²⁵
- 16.6.2020 správnímu orgánu byl doručen podnět [REDAKCE], ve kterém tento uvedl, že po něm účastník řízení v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru požadoval poplatek vyšší než 500 Kč²⁶
- 21.6.2020 účastník řízení reagoval na výzvu správního orgánu ze dne 11.6.2020 (dále jen „vyjádření ze dne 21.6.2020“)²⁷
- 9.7.2020 správnímu orgánu byl doručen podnět [REDAKCE], ve kterém tento uvedl, že po něm účastník řízení požadoval v souvislosti s předčasným splacením jeho spotřebitelského úvěru úrokové náklady ve výši 140 385,64 Kč²⁸
- 10.7.2020 správní orgán vyzval výzvou účastníka řízení k předložení podkladů týkajících se spotřebitele [REDAKCE]²⁹
- 21.7.2020 správnímu orgánu byl doručen podnět [REDAKCE], ve kterém tento uvedl, že mu účastník řízení v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru naúčtoval úrokové náklady ve výši 63 916,40 Kč³⁰
- 23.7.2020 správnímu orgánu bylo doručeno vyjádření účastníka řízení ve věci jeho klientů [REDAKCE] a [REDAKCE]³¹
- 11.8.2020 správní orgán obdržel podnět [REDAKCE], ve kterém uvedl, že po něm účastník řízení v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru požadoval úhradu částky 145 517,33 Kč³²
- 13.8.2020 správnímu orgánu byl doručen podnět [REDAKCE], ve kterém uvedl, že mu účastník řízení v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru vyúčtoval poplatek ve výši 26 080 Kč³³
- 17.8.2020 správnímu orgánu byl doručen podnět [REDAKCE], ve kterém uvedl, že mu účastník řízení v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru naúčtoval poplatek ve výši 152 045,38 Kč³⁴
- 1.9.2020 správnímu orgánu byl doručen podnět [REDAKCE], jehož předmětem bylo tvrzení, že po něm účastník řízení v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru

²⁴ Podnět [REDAKCE] ze dne 11.6.2020 spis č.l. 174 a násl.

²⁵ Výzva č.j. 2020/070628/CNB/650 ze dne 11.6.2020 spis č.l. 181 a násl.

²⁶ Podnět [REDAKCE] ze dne 16.6.2020 spis č.l. 134 a násl.

²⁷ Vyjádření č.j. 2020/080453/CNB/650 spis č.l. 183 a násl.

²⁸ Podnět [REDAKCE] ze dne 9.7.2020 spis č.l. 132 a násl.

²⁹ Výzva č.j. 2020/089417/CNB/650 ze dne 10.7.2020 spis č.l. 137 a násl.

³⁰ Podnět [REDAKCE] ze dne 21.7.2020 spis č.l. 125 a násl.

³¹ Vyjádření účastníka řízení č.j. 2020/094720/CNB/650 ze dne 23.7.2020 spis č.l. 139 a násl.

³² Podnět [REDAKCE] ze dne 11.8.2020 CD spis č.l. 263, složka: [REDAKCE], soubor: 2020_101599_CNB_650_1 – podání spotřebitele [REDAKCE].html

³³ Podnět [REDAKCE] doručený správnímu orgánu dne 13.8.2020 CD spis č.l. 263, soubor: 2020_102117_CNB_650 - podání spotřebitele [REDAKCE].pdf

³⁴ Podnět [REDAKCE] ze dne 17.8.2020 CD spis č.l. 263, složka: [REDAKCE], soubor: [REDAKCE] č.j. 2020103272CNB Uctovani urokovych nakladu do ucelne vynalozenych nakladu.msg

vyžadoval úhradu poplatku ve výši 15 295,27 Kč³⁵

- 3.9.2020 správní orgán vyzval účastníka řízení k předložení informací a podkladů týkajících se podnětu [REDAKCE] (dále jen „výzva ze dne 3.9.2020“)³⁶
- 7.9.2020 správnímu orgánu byl doručen podnět [REDAKCE], ve kterém tento uvedl, že po něm účastník řízení vyžadoval v souvislosti s předčasným splacením jeho spotřebitelského úvěru poplatek ve výši 60 000 Kč³⁷
- 8.9.2020 správnímu orgánu byla doručena stížnost [REDAKCE], jejímž obsahem bylo tvrzení, že účastník řízení vyúčtoval [REDAKCE] v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru na bydlení poplatek ve výši 66 000 Kč³⁸
- 10.9.2020 správnímu orgánu byla doručena stížnost [REDAKCE], ve které tato uvedla, že po ní účastník řízení požadoval v souvislosti s předčasným splacením jejího spotřebitelského úvěru poplatek ve výši 17 601,79 Kč³⁹
- 15.9.2020 datace vyjádření účastníka řízení v reakci na výzvu ze dne 3.9.2020 (dále jen „vyjádření ze dne 15.9.2020“)⁴⁰
- 16.9.2020 datace stížnosti [REDAKCE], kterému účastník řízení v rámci předčasného splacení spotřebitelského úvěru vyúčtoval poplatek ve výši 153 474,94 Kč⁴¹
- 17.9.2020 správnímu orgánu byla doručena stížnost [REDAKCE], které měl účastník řízení v rámci předčasného splacení spotřebitelského úvěru naúčtovat částku 41 241,21 Kč⁴²
- 30.9.2020 správnímu orgánu byl doručen podnět [REDAKCE], jehož obsahem bylo tvrzení, že mu účastník řízení v souvislosti s předčasným splacením jeho dvou spotřebitelských úvěrů vyúčtoval poplatky ve výši 10 776,76 Kč a 10 736,71 Kč⁴³
- 14.10.2020 správnímu orgánu byl doručen podnět [REDAKCE], ve kterém uvedl, že mu účastník řízení v souvislosti s předčasným splacením jeho spotřebitelského úvěru vyúčtoval částku / poplatek 44 375 Kč⁴⁴
- správnímu orgánu byl doručen podnět [REDAKCE], ve kterém tato uvedla, že jí účastník řízení v souvislosti s předčasným splacením jejího spotřebitelského úvěru vyúčtoval poplatek ve výši 67 708,08 Kč⁴⁵

³⁵ Podnět [REDAKCE] CD spis č.l. 263, složka: [REDAKCE], soubor: [REDAKCE] čj. 2020109149CNB Předčasné splacení hypotéky - prosba o posouzení oprávněnosti nákladů UCB.msg

³⁶ Výzva č.j. 2020/109192/CNB/650 ze dne 3.9.2020 CD spis č.l. 263, složka: [REDAKCE], soubor: 2020_109192_CNB_650 – výzva ČNB na UCB [REDAKCE].pdf

³⁷ Podnět [REDAKCE] CD spis č.l. 263, složka: [REDAKCE], soubor: [REDAKCE] čj. 202011144CNB Podnět k prošetření - Unicredit refinancování úvěru.msg

³⁸ Podnět [REDAKCE] ze dne 8.9.2020 CD spis č.l. 263, složka: [REDAKCE], soubor: [REDAKCE] čj. 2020111577CNB Účelně vynaložené náklady refinancování v době fixace.msg

³⁹ Podnět [REDAKCE] ze dne 10.9.2020 CD spis č.l. 263, složka: [REDAKCE], soubor: [REDAKCE] čj. 2020113568CNB Předcasne splaceni hypotecniho uveru urokovve naklady.msg

⁴⁰ Vyjádření účastníka řízení č.j. 2020/115597/570 ze dne 15.9.2020 CD spis č.l. 263, složka: [REDAKCE], soubor: 2020_115597_CNB_650_4 - vyjádření UCB k výzvě ČNB [REDAKCE].pdf

⁴¹ CD spis č.l. 263, složka: [REDAKCE], soubor: 2020_115891_CNB_650_1 – podání spotřebitele [REDAKCE].pdf

⁴² Podnět [REDAKCE] ze dne 17.9.2020 CD spis č.l. 263, složka: [REDAKCE], soubor: [REDAKCE] čj. 2020116797CNB.msg

⁴³ Podnět [REDAKCE] ze dne 30.9.2020 CD spis č.l. 285, složka: [REDAKCE], soubor: podnět_[REDAKCE].pdf

⁴⁴ Podnět [REDAKCE] ze dne 14.10.2020 CD spis č.l. 285, složka: [REDAKCE], soubor: podnět_[REDAKCE].pdf

⁴⁵ Podnět [REDAKCE] ze dne 14.10.2020 CD spis č.l. 285, složka: [REDAKCE], soubor: podnět_[REDAKCE].pdf

(3) Na základě přezkumu výše uvedených informací pojal správní důvodné podezření, že účastník řízení porušuje § 117 odst. 1 a odst. 2 ZSÚ, a doručením oznámení o zahájení řízení z moci úřední ze dne 4.12.2020 zahájil s účastníkem řízení o přestupku ve věci podezření ze spáchání přestupku upraveného v § 154 odst. 1 písm. v) ZSÚ⁴⁶.

18.12.2020 účastník řízení se vyjádřil k oznámení o zahájení přestupkového řízení⁴⁷

23.3.2021 správní orgán vyzval účastníka řízení k předložení aktualizovaných údajů týkajících se předčasného splacení spotřebitelského úvěru a nákladů účtovaných účastníkem řízení v souvislosti s tímto krokem (dále jen „výzva ze dne 23.3.2021“)⁴⁸

12.4.2021 správnímu orgánu bylo doručeno vyjádření účastníka řízení datované 9.4.2021, kterým tento reagoval na výzvu správního orgánu ze dne 23.3.2021 (dále jen „vyjádření ze dne 9.4.2021“)⁴⁹

10.5.2021 správní orgán vyzval účastníka řízení v souladu s § 36 odst. 3 SŘ k seznámení s podklady rozhodnutí a vyjádření se k nim ve lhůtě 15 pracovních dní ode dne doručení této výzvy⁵⁰

13.5.2021 účastník řízení nahlédl do spisu – bez připomínek a komentářů⁵¹

(4) Závěrem k výše uvedenému správní orgán uvádí, že účastník řízení žádným způsobem nereagoval na podklady shromážděné ve spise Sp/2020/140/573.

2. Skutková zjištění učiněná správním orgánem

(5) Skutková zjištění učiněná v průběhu správního řízení Sp/2020/140/573 rozhodl správní orgán rozdělit do 4 na sebe navazujících částí: (i) stanovisko účastníka řízení ke způsobu výpočtu účelně vynaložených nákladů při předčasném splacení spotřebitelského úvěru a smluvní dokumentace účastníka řízení, (ii) obsah dokumentace zasílané účastníkem jeho klientům v případě předčasného splacení hypotečního úvěru, (iii) obsah podnětů klientů účastníka řízení, a (iv) kvantifikace případů účastníka řízení, ve kterých vyžadoval účelně vynaložené náklady.

2.1. Stanovisko účastníka řízení ke způsobu výpočtu účelně vynaložených nákladů při předčasném splacení spotřebitelského úvěru a smluvní dokumentace účastníka řízení

(6) Správní orgán vyzval účastníka řízení výzvou ze dne 2.8.2019 k vyjádření, jakým způsobem účastník řízení implementoval stanovisko správního orgánu „*Jaké náklady může věřitel požadovat nahradit po spotřebiteli v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru na bydlení?*“, které vydal správní orgán dne 7.3.2019 (dále jen „Stanovisko ze dne 7.3.2019“)⁵². V reakci na tuto výzvu uvedl účastník řízení ve svém

⁴⁶ Oznámení o zahájení řízení z moci úřední č.j. 2020/144454/570 ze dne 4.12.2020 spis č.l. 264 a násl.

⁴⁷ Vyjádření k oznámení o zahájení správního řízení č.j. 2020/150701/570 ze dne 18.12.2020 spis č.l. 275 a násl.

⁴⁸ Výzva č.j. 2021/31109/570 ze dne 23.3.2021 spis č.l. 286 a násl.

⁴⁹ Vyjádření účastníka řízení č.j. 2021/38453/570 ze dne 9.4.2021 spis č.l. 289 a násl.

⁵⁰ Výzva k seznámení s podklady rozhodnutí č.j. 2021/48754/570 ze dne 10.5.2021 spis č.l. 292 a násl.

⁵¹ Protokol o nahlížení do spisu č.j. 2021/50079/570 ze dne 13.5.2021 spis č.l. 296 a násl.

⁵² <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/legislativni-zakladna/stanoviska-k-regulaci-financniho-trhu/RS2019-07/>

vyjádření ze dne 26.8.2019, že: „Je skutečností, že při implementaci zákona o spotřebitelském úvěru jsme ve smyslu tehdy zastávaných názorů definovali jako účelně vynaložené náklady jednak administrativní náklady banky a jednak náklady pramenící z úrokové ztráty v důsledku rozdílné výše úrokové sazby předčasně spláceného úvěru a úrokové sazby, za kterou je banka schopna umístit předčasně vrácenou částku na finančním trhu. Navázali jsme tak na naši dosavadní praxi opírající se o výklad k ust. § 15 odst. 2 předchozího zákona o spotřebitelském úvěru (zák. č. 145/20210 Sb.) prezentovaný hlavním autorem zákona Lukášem Vackem, podle kterého: „Druhou kategorií nákladů je škoda v podobě ušlého zisku z prostředků získatelných na úrocích za situace, kdy od sjednání smlouvy o spotřebitelském úvěru, který je nyní předmětem předčasného splacení, došlo na trhu k poklesu úrokových sazeb, takže úrokové sazby u nově uzavíraných smluv jsou nižší. Také tyto náklady mají být předmětem kompenzace dle tohoto odstavce.“ (viz Lukáš Vacek: Zákon o spotřebitelském úvěru, 1. vydání, Praha: Wolters Kluwer 2015). Vzhledem k tomu, že předmětné ustanovení je prakticky doslovně převzato z ust. 117 odst. 2 aktuálně platného zákona o spotřebitelském úvěru, neviděli jsme jakýkoliv důvod postupovat jinak. Pro úplnost uvádíme, že na základě provedené analýzy hodláme upravit způsob výpočtu účelně vynaložených nákladů, a to tak, že by byly definovány jako rozdíl mezi úrokovou sazbou z předčasně spláceného úvěru a úrokovou sazbou, za kterou by banka v době předčasného splacení poskytla nový úvěr s adekvátní dobou platnosti úrokové sazby.“

(7) Výše uvedené pak účastník řízení doplnil ve **vyjádření ze dne 8.6.2020**, ve kterém informoval správní orgán o změně způsobu výpočtu účelně vynaložených nákladů při předčasném splacení spotřebitelského úvěru podle § 117 odst. 2 ZSÚ, když uvedl: „Původně bylo počítáno jako administrativní náklady plus rozdíl mezi úrokovým výnosem při sjednané úrokové sazbě a úrokovým výnosem REPO sazby v době zpracování žádosti o předčasnou splátku na dobu, která u úvěru zbývá do konce aktuálního fixního období. Ve výpočtu byly úroky z anuitní splátky přepočítávány na svoji současnou hodnotu.“

(8) Ve výše uvedeném vyjádření pak účastník řízení informoval správní orgán o skutečnosti, že od prosince roku 2019 změnil způsob výpočtu účelně vynaložených nákladů, a to následujícím způsobem: „V aktuálním výpočtu jde o administrativní náklady plus rozdíl mezi úrokovým výnosem při sjednané úrokové sazbě a úrokovým výnosem při aktuálně nabízené úrokové sazbě v době zpracování žádosti o předčasnou splátku na dobu, která u úvěru zbývá do konce aktuálního fixního období. Pokud banka na takovou dobu fixní úrokovou sazbu nesjednává, použije se sazba pro nejbližší kratší dobu, na niž je fixní úroková sazba standardně sjednávána (zbývají-li např. do skončení platnosti fixní úrokové sazby 4 roky, bude použita úroková sazba stanovená pro dobu 3 roky), a pokud bude tato doba kratší než 1 rok, bude použita sazba stanovená pro dobu 1 rok. Ve výpočtu jsou úroky z anuitní splátky přepočítávány na svoji současnou hodnotu.“

(9) Z výše uvedeného tedy vyplývá, že účastník řízení prováděl při předčasném splacení spotřebitelského úvěru výpočet účelně vynaložených nákladů dvěma základními způsoby. Do prosince roku 2019 postupoval účastník řízení tak, že v případě předčasného splacení spotřebitelského úvěru s pevně sjednanou úrokovou sazbou vypočítal hodnotu úroků, které mohl získat z předčasně spláceného spotřebitelského úvěru do konce sjednané pevné úrokové sazby, a následně vypočítal částku úroků, které mohl získat z jistiny předčasně spláceného spotřebitelského úvěru za totožné období, kdy použitou úrokovou sazbou byla REPO sazba. Pokud druhá výše uvedená hodnota byla nižší než první (tj. zhodnocení jistiny předčasně spláceného spotřebitelského úvěru prostřednictvím REPO sazby nedosahovalo částky úroků, které měl do konce doby pevně stanovené úrokové sazby uhradit spotřebitel), účastník řízení rozdíl mezi uvedenými částkami požadoval po spotřebiteli uhradit.

(10) Od prosince roku 2019 pak účastník řízení postupoval tak, že opět vypočítal částku úroků, které mu měl spotřebitel uhradit ode dne předčasného splacení spotřebitelského úvěru do konce lhůty s pevně sjednanou úrokovou sazbou. Následně účastník řízení vypočítal, jakou částku může obdržet na úrocích v případě, že by jistinu předčasně splaceného spotřebitelského úvěru transformoval v nově poskytnutý spotřebitelský úvěr, u kterého by byla pevně stanovená úroková sazba, a to na období korelující s lhůtou u předčasně spláceného spotřebitelského úvěru – tj. doby zbývající do konce období s pevně stanovenou úrokovou sazbou ode dne předčasného splacení daného spotřebitelského úvěru, s výhradou situace, kdy účastník řízení neposkytuje hypoteční úvěry s obdobnou délkou fixace.

(11) Výše uvedený postup účastníka řízení se pak odrážel i v jím uzavíraných smlouvách o spotřebitelském úvěru na bydlení; v této souvislosti je možné odkázat na obsah **Smlouvy o poskytnutí hypotečního úvěru** č. [REDAKCE]⁵³, uzavřené dne 6.8.2018 (tj. v období prvního z výše uvedených způsobů výpočtu účelně vynaložených nákladů). V části „VI. Splácení úvěru a úhrada ostatních pohledávek banky vzniklých dle této smlouvy“ v odst. 5 bylo výslovně uvedeno: „Klient je kdykoliv po dobu trvání úvěru oprávněn úvěr zcela nebo zčásti splatit (splátka za účelem částečného či úplného předčasného splacení též jen „Předčasná splátka“). O záměru provést Předčasnou splátku musí Klient Banku písemně informovat nejpozději 10 pracovních dnů přede dnem jejího provedení. Banka má právo na náhradu účelně vynaložených nákladů, které jí vzniknou v souvislosti s Předčasnou splátkou. Tyto náklady představují rozdíl současné hodnoty úrokového výnosu z úrokové sazby úvěru a současné hodnoty úrokového výnosu při umístění předčasně splacené jistiny na finančním trhu za tržní sazbu při zohlednění sjednaného data ukončení platnosti aktuální úrokové sazby úvěru a původního splátkového kalendáře předčasně splacené jistiny úvěru a administrativní náklady Banky vynaložené na zpracování Předčasně splátky. Současně však platí, že výše náhrady nákladů nepřesáhne částku úroku, kterou by Klient zaplatil za dobu od Předčasně splátky do skončení období, pro které je stanovena fixní úroková sazba....“

(12) Výše uvedené ustanovení smlouvy o spotřebitelském úvěru na bydlení pak dle vyjádření účastníka řízení ze dne 8.6.2020 mělo být od prosince roku 2019 aktualizováno následovně: „Klient je kdykoliv po dobu trvání úvěru oprávněn úvěr zcela nebo zčásti splatit (splátka za účelem částečného či úplného předčasného splacení též jen „Předčasná splátka“). O záměru provést Předčasnou splátku musí Klient Banku písemně informovat nejpozději 10 pracovních dnů přede dnem jejího provedení. Banka má právo na náhradu účelně vynaložených nákladů, které jí vzniknou v souvislosti s Předčasnou splátkou. Tyto náklady představují (i) administrativní náklady banky vynaložené na zpracování Předčasně splátky a (ii) rozdíl mezi částkou, kterou by Banka při sjednané úrokové sazbě z úvěru získala na úrocích, a částkou, kterou má Banka možnost na úrocích získat z hypotečního úvěru ve výši Předčasně splátky poskytnutého s úrokovou sazbou aktuální v době zpracování žádosti o Předčasnou splátku na dobu, která u úvěru zbývala do skončení období, pro které byla naposledy stanovena fixní úroková sazba. Pokud Banka na takovou dobu fixní úrokovou sazbu nesjednává, bude použita sazba pro nejbližší kratší dobu, na niž je fixní úroková sazba standardně sjednávána (zbývají-li např. do skončení platnosti fixní úrokové sazby 4 roky, bude použita úroková sazba stanovená pro dobu 3 roky), a pokud bude tato doba kratší než 1 rok, bude použita sazba stanovená pro dobu 1 rok. Ve výpočtu je část anuitní splátky připadající na úhradu úroků přepočítána na svoji současnou hodnotu.“

⁵³ CD spis č.l. 285, složka: 2020_133249_CNB_650_CNB_výzva+odpověď ([REDAKCE]), soubor: prilohy_6_-8.tif

2.2. Obsah dokumentů zasílaných účastníkem jeho klientům v případě předčasného splacení hypotečního úvěru

(13) V souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru zasílal účastník řízení spotřebitelům několik dokumentů. Prvním z nich byl dokument „Předčasné splacení“ (dále jen dokument „**Předčasné splacení**“), jehož obsah lze ilustrovat na totožném dokumentu, který účastník řízení zaslal [REDAKCE] (u dané smlouvy o spotřebitelském úvěru na bydlení byla provedena dne 25.8.2019 refixace)⁵⁴:

Předčasné splacení			
Hypoteční úvěr			
Číslo klienta:	[REDAKCE]	Číslo úvěru:	[REDAKCE]
Datum podpisu smlouvy:	12.8.2014	Částka pro výpočet ÚVN:	1 171 830,39 Kč
Úroková sazba:	3,29 %	Datum konce fixace:	25.8.2022
	30.9.2019		
Datum předčasného splacení			
Do účelně vynaložených nákladů (ÚVN) byly započítány tyto položky:			
Úrokové náklady:		39 948,20 Kč	
Administrativní náklady		1 500,00 Kč	
Administrativní náklady jsou			
<i>Komunikace s klientem ohledně předčasného splacení</i>			
<i>Zpracování žádosti v bankovním systému</i>			
<i>Komunikace s ostatními útvary ohledně předčasného splacení</i>			
<i>Výpočet účelně vynaložených nákladů</i>			
<i>Archivace dokumentace</i>			
Účelně vynaložené náklady celkem:		41 448,20 Kč	
S úctou Vaše UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.			

(14) Po změně způsobu výpočtu úrokové ztráty začal účastník řízení používat totožný dokument v nové formě; odkázat lze v této souvislosti na dokument Předčasné splacení, zaslaný [REDAKCE]⁵⁵.

Předčasné splacení	
Hypoteční úvěr	Jméno klienta: [REDAKCE]

⁵⁴ Spis č.l. 35; obdobně i viz dokument Předčasné splacení [REDAKCE], [REDAKCE], [REDAKCE] a [REDAKCE].

⁵⁵ Spis č.l. 7; obdobně i viz dokument Předčasné splacení [REDAKCE], [REDAKCE], [REDAKCE], [REDAKCE], [REDAKCE].

Číslo klienta:	██████████	Číslo úvěru:	██████████
Datum podpisu smlouvy:	16.9.2019	Částka pro výpočet ÚVN:	3 371 202,66 Kč
Úroková sazba:	2,52 %	Datum konce fixace:	20.9.2026
Datum předčasného splacení	15.7.2020		

Do účelně vynaložených nákladů (ÚVN) byly započítány tyto položky:

Úrokové náklady: 139 186,11 Kč

Úrokové náklady počítáme jako rozdíl mezi úrokovým výnosem, který by Banka při sjednané úrokové sazbě z úvěru získala, a úrokovým výnosem, který má Banka možnost získat z hypotečního úvěru ve výši Předčasné splátky poskytnutého s úrokovou sazbou aktuální v době zpracování žádosti o Předčasnou splátku na dobu, která u úvěru zbývala do skončení období, pro které byla naposledy stanovena fixní úroková sazba. Pokud Banka na takovou dobu fixní úrokovou sazbu nesjednává, bude použita sazba pro nejbližší kratší dobu, na niž je fixní úroková sazba standardně sjednávána (zbývají-li např. do skončení platnosti fixní úrokové sazby 4 roky, bude použita úroková sazba stanovena pro dobu 3 roky), a pokud bude tato kratší než 1 rok, bude použita sazba stanovená na dobu 1 rok.

Administrativní náklady 1 500,00 Kč

Administrativní náklady
 Komunikace s klientem ohledně předčasného splacení
 Zpracování žádosti v bankovním systému
 Komunikace s ostatními útvary ohledně předčasného splacení
 Výpočet účelně vynaložených nákladů
 Archivace dokumentace

Účelně vynaložené náklady celkem: 140 686,11 Kč

Dne 15.5.2020

S úctou Vaše UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.

(15) Dále účastník řízení zasílal svým klientům v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru na bydlení dokument „Potvrzení o výši zůstatku úvěru a souhlas s předčasným splacením úvěru“ (dále jen „**Potvrzení o výši zůstatku úvěru**“), jehož obsah lze demonstrovat na případě manželů ██████████ a ██████████⁵⁶ (u dané smlouvy proběhla ke dni 25.8.2019 změna úrokové sazby; ve Smlouvě o poskytnutí hypotečního úvěru č. ██████████ ze dne 30.7.2014 byla stanovena úroková sazba ve výši 2,2 % p.a., a to do 24.8.2019):

Potvrzení o výši zůstatku úvěru a souhlas s předčasným splacením úvěru	
Číslo úvěrové smlouvy	██████████
Číslo úvěru	_____

⁵⁶ Spis č.l. 22; obdobně i totožný dokument ██████████, ██████████ nebo ██████████, ██████████.

Číslo klienta

Jména a příjmení dlužníků:

Vážený kliente

Dne 30.08.2019 jsme zpracovali Vaši Žádost o předčasnou / mimořádnou splátku úvěru.

Sdělujeme Vám tímto, že souhlasíme s předčasným splacením úvěru poskytnutého dle Smlouvy o poskytnutí hypotečního úvěru č. [REDAKCE] uzavřené dne **30.07.2014** za předpokladu, že v plné výši uhradíte zůstatek jistiny úvěru, příslušné úroky k dohodnutému dni splacení a dohodnuté poplatky včetně případných sankčních dle platného **sazebníku banky**.

K Vámi požadovanému datu splacení, tedy k datu 13.09.2019, bude činit

• nesplacená část jistiny	1652 425,45 CZK
• nezaplacené úroky	2 553,00 CZK
• jistina po splatnosti	0,00 CZK
• sankční úroky	0,00 CZK
• úroky po splatnosti	0,00 CZK
• poplatky po splatnosti	0,00 CZK
• poplatek za předčasné splacení úvěru	49 611,39 CZK
• poplatek za správu úvěru	0,00 CZK
• pojištění schopnosti splácet (měsíčně splacené)	0,00 CZK

Výše uvedené částky byly vyčísleny ke dni vyhotovení tohoto dopisu a jsou platné za podmínky, že do předpokládaného dne splacení úvěru nedojde ke změnám rozhodných skutečností. Tou by byla zejména změna úrokové sazby u hypotečního úvěru s variabilní sazbou, o které byste byl automaticky informován Oznámením o výši splátky úvěru; v takovém případě by bylo třeba požádat o nové vyčíslení zůstatku úvěru. Celkovou částku ve výši **1 704 589,84 CZK** je třeba uhradit na účet č. [REDAKCE], přičemž na tomto účtu musí být nejpozději jeden pracovní den přede dnem, v němž má být provedeno předčasné splacení.

V případě, že na uvedeném účtu nebude jeden pracovní den přede dnem, v němž má být provedeno předčasné splacení, dostatek finančních prostředků k plné úhradě úvěru, jste povinen/na nadále úvěr splácet dle výše specifikované úvěrové smlouvy ve znění všech jejích dodatků.

Pro úplnost uvádíme, že pokud má být předčasné splacení úvěru provedeno ke dni pravidelné měsíční splátky úvěru, je pravidelná měsíční splátka k tomuto dni zahrnuta do částky vyčíslené výše.

V případě, že pohledávka UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s. z výše specifikované úvěrové smlouvy zanikne splacením, vyhotoví UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s. potvrzení o uhrazení pohledávek banky a zániku jejího zástavního práva a zašle je k Vaším rukám.

UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., dále potvrzuje, že souhlasí se zřízením zástavního práva ve druhém pořadí k nemovitostem sloužícím jako zajištění výše uvedeného úvěru.

V Ostrava dne 30.08.2019

S pozdravem

UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.

(16) Další dokument, který účastník řízení zasílal svým klientům, byl dokument označený jako „Výpočet účelně vynaložených nákladů při předčasném splacení úvěru“ (dále jen „**Výpočet účelně vynaložených nákladů**“), který obsahoval výpočet účelně vynaložených nákladů účastníka řízení při předčasném splacení spotřebitelského úvěru na bydlení spotřebitelem. Jako klasickou ukázkou tohoto dokumentu může posloužit dokument Výpočet účelně vynaložených nákladů, který zaslal účastník řízení svému klientovi [REDACTED].⁵⁷

Výpočet účelně vynaložených nákladů při předčasném splacení úvěru

Klient: [REDACTED]
 Číslo úvěru: [REDACTED]
 Datum podpisu smlouvy: 22.8.2013
 Úroková sazba: 2,69% p.a.
 Datum konce fixace: 25.9.2023
 Datum předčasného splacení: 25.6.2020
 Výše předčasné splátky: 176 433,28 Kč

Úvěr č. [REDACTED] měl být do 25.9.2021 úročen úrokovou sazbou ve výši 2,69% p.a.
 Banka by při řádném splácení dle dohodnutého splátkového kalendáře získala na úrocích částku ve výši 3 180,75 Kč.
 V případě uskutečnění předčasné splátky ve výši 176 443,28 Kč ke dni 25.6.2020 Banka tuto částku reinvestuje na dobu do 25.9.2021 za úrokovou sazbu ve výši 1,69% p.a. což je sazba, která byla Bankou v období zpracování žádosti o předčasnou splátku standardně nabízena na hypoteční úvěry pro dobu fixace na 1 rok.
 Celková částka úroků takto získatelných činí 1 752,82 Kč.
 Rozdíl mezi úroky, které měla Banka od klienta obdržet, a které může obdržet, je 1 427,93 Kč.
 Po zohlednění časové hodnoty peněz pak tento rozdíl činí 1 425,57 Kč. K tomuto úrokovému nákladu připočítáváme administrativní náklady, které souvisí s výpočtem účelně vynaložených nákladů, ve výši 1 500 Kč.

Níže detail původního a alternativního splátkového kalendáře.

Date	Interest 2,69%	Alternative Investment Interpolated Interest Rate	Alternative Investment Interest
25.7.2020	- 395,53	1,69%	229,16
25.8.2020	- 369,57	1,69%	220,14
25.9.2020	- 343,55	1,69%	203,43
25.10.2020	- 317,48	1,69%	180,66
25.11.2020	- 291,35	1,69%	169,90
25.12.2020	- 265,16	1,69%	148,14
25.1.2021	- 238,91	1,69%	136,23
25.2.2021	- 212,60	1,69%	119,33
25.3.2021	- 186,23	1,69%	92,48
25.4.2021	- 159,81	1,69%	85,43
25.5.2021	- 133,32	1,69%	66,21
25.6.2021	- 106,78	1,69%	51,37
25.7.2021	- 80,17	1,69%	33,18
25.8.2021	- 53,51	1,69%	17,16
25.9.2021	- 26,78	1,69%	0,00

⁵⁷ Spis č.l. 162; obdobně i [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED].

2.3. Obsah podnětů klientů účastníka řízení

(17) V souvislosti s předmětem správního řízení Sp/2020/140/573 považuje správní orgán za vhodné zmínit i konkrétní případy spotřebitelů, po kterých účastník řízení požadoval úhradu úrokových nákladů v souvislosti s předčasným splacením jejich spotřebitelských úvěrů na bydlení.

(18) [redacted] ve svém podnětu ze dne 19.5.2020 uvedl, že si sjednal u účastníka řízení spotřebitelský úvěr na bydlení ve výši cca 3 400 000 Kč; po cca jednom roku požádal [redacted] o předčasné splacení svého spotřebitelského úvěru – v této souvislosti mu měly být účastníkem řízení vyčísleny vynaložené náklady 140 000 Kč. Součástí podnětu [redacted] byl dokument Předčasné splacení⁵⁸, datovaný 15.5.2020, ze kterého vyplynulo, že [redacted] uzavřel s účastníkem řízení dne 16.9.2019 smlouvu o spotřebitelském úvěru s úrokovou sazbou 2,52 %, která byla fixována do 20.9.2026, datum předčasného splacení spotřebitelského úvěru bylo stanoveno na 15.7.2020 a účelně vynaložené náklady činily v tomto případě 140 686,11 Kč, kdy z této částky činily administrativní náklady 1 500 Kč a úrokové náklady částku 139 186,11 Kč.

(19) Z podnětu [redacted] podaného ke správnímu orgánu dne 26.8.2019 vyplynulo, že jedná jménem svých klientů – [redacted] a [redacted], po kterých účastník řízení v souvislosti s předčasným splacením požadoval poplatek několik desítek tisíc Kč. Z dokumentu Potvrzení o výši zůstatku⁵⁹, datovaného dne 30.8.2019, vyplynulo, že [redacted] a [redacted] uzavřeli dne 30.7.2014 smlouvu o spotřebitelském úvěru na bydlení, a ke dni 13.9.2019, tj. k datu předčasného splacení tohoto spotřebitelského úvěru, činila nesplacená část jistiny 1 652 425,45 Kč, a nezaplacené úroky částku 2 553,00 Kč. V této souvislosti účastník řízení vyúčtoval [redacted] a [redacted] poplatek za předčasné splacení spotřebitelského úvěru ve výši 49 611,39 Kč. Dále byla přílohou podnětu podaného [redacted] Smlouva o poskytnutí hypotečního úvěru [redacted] a [redacted] ze dne 30.7.2014⁶⁰, ze které vyplynulo, že těmto účastník řízení poskytl úvěr ve výši 1 957 000 Kč, kdy z této částky činila částka 1 900 000 Kč úvěr a částka 57 000 Kč úvěrové pojištění Cardif. Úroková sazba činila 2,2 % p.a. a byla fixována / sjednána do 24.8.2019.

(20) [redacted] ve svém podnětu ze dne 13.9.2019 uvedl, že po jeho manželce [redacted] účastník řízení požadoval i uhrazení tzv. úrokové náklady a upozornil na skutečnost, že u její smlouvy o spotřebitelském úvěru na bydlení byla v srpnu roku 2019 provedena refixace. Součástí podnětu [redacted] byl dokument Předčasné splacení⁶¹, ze kterého vyplynulo, že [redacted] uzavřela s účastníkem řízení dne 12.8.2014 smlouvu o spotřebitelském úvěru na bydlení, kdy úroková sazba činila 3,29 % a byla fixována do 25.8.2022, výše mimořádné splátky ke dni předčasného splacení tohoto spotřebitelského úvěru na bydlení ke dni 30.9.2019 činila 1 171 830,39 Kč. Dle totožného dokumentu účastník řízení vyčísil [redacted] úrokové náklady ve výši 39 948,20 Kč, administrativní náklady ve výši 1 500 Kč, tj. účelně vynaložené náklady činily dohromady 41 448,20 Kč.

⁵⁸ Spis č.l. 7

⁵⁹ Spis č.l. 22

⁶⁰ Spis č.l. 24 a násled.

⁶¹ Spis č.l. 30 a násled.

(21) [REDAKCE] ve svém podnětu ze dne 29.9.2019 uvedl, že po něm účastník řízení v souvislosti s předčasným splacením jeho spotřebitelského úvěru vyžaduje úhradu účelně vynaložených nákladů ve výši 29 632,64 Kč. Součástí podnětu [REDAKCE] byl dokument Předčasné splacení⁶², ze kterého vyplynulo, že [REDAKCE] uzavřel s účastníkem řízení dne 30.9.2010 smlouvu o spotřebitelském úvěru na bydlení, u které činila aktuální úroková sazba 2,67 % s tím, že konec fixace této úrokové sazby připadal na 25.6.2024. K datu předčasného splacení tohoto spotřebitelského úvěru na bydlení ke dni 30.9.2019 činily úrokové náklady vyčíslené účastníkem řízení 29 632,64 Kč, administrativní náklady 1 500 Kč; účelně vynaložené náklady tak činily celkem 31 132,64 Kč. Z Dodatku ke smlouvě o úvěru⁶³ [REDAKCE], datované 15.10.2018, pak vyplynulo, že u této smlouvy došlo ke dni 25.6.2019 ke změně úrokové sazby. Dle vyjádření [REDAKCE], obsažené v jeho podnětu, tento požádal zástupce účastníka řízení o sdělení, jaké by hradil náklady spojené s předčasným splacením své smlouvy o spotřebitelském úvěru na bydlení, dne 2.9.2019 – tj. již po změně úrokové sazby u této smlouvy.

(22) Z podnětu [REDAKCE] ze dne 1.10.2019 vyplynulo, že po něm účastník řízení měl vyžadovat tzv. kompenzační poplatek, a to nad rámec administrativního poplatku ve výši 1 500 Kč. Součástí podnětu [REDAKCE] byl dokument Předčasné splacení⁶⁴, ze kterého vyplynulo, že tento uzavřel s účastníkem řízení dne 26.10.2017 smlouvu o spotřebitelském úvěru na bydlení, u které činila úroková sazba 2,39 %, a datum konce fixace byl dne 25.10.2027. Ke dni předčasného splacení tohoto spotřebitelského úvěru – k 25.11.2019 – činila výše mimořádné splátky 1 012 658,59 Kč, a účastník řízení vyžadoval po [REDAKCE] úhradu administrativních nákladů ve výši 1 500 Kč a úrokové náklady ve výši 25 936,43 Kč. Účelně vynaložené náklady vyžadované účastníkem řízení po [REDAKCE] tak činily 27 436,43 Kč. Dále [REDAKCE] předložil dokument Potvrzení o výši zůstatku⁶⁵, ze kterého vyplynuly informace totožné, jako byly uvedeny v dokumentu Předčasné splacení.

(23) [REDAKCE] uvedl ve svém podnětu ze dne 16.10.2019, že po něm účastník řízení v souvislosti s předčasným splacením jeho spotřebitelského úvěru na bydlení vyžadoval úhradu administrativních nákladů ve výši 1 500 Kč a dále částku úrokových nákladů ve výši 119 324,39 Kč, která se v průběhu komunikace s účastníkem řízení zvyšovala. Součástí podnětu [REDAKCE] byl dokument Potvrzení o výši zůstatku⁶⁶, ze kterého vyplynulo, že [REDAKCE] uzavřel s účastníkem řízení dne 21.3.2019 smlouvu o spotřebitelském úvěru na bydlení, a ke dni předčasného splacení tohoto spotřebitelského úvěru činila nesplacená částka jistiny 3 118 189,51 Kč a účastník řízení požadoval po [REDAKCE] jako poplatek za předčasné splacení jeho spotřebitelského úvěru na bydlení částku 120 824,39 Kč. Dále [REDAKCE] předložil součástí svého podnětu dokument Předčasné splacení⁶⁷, ze kterého vyplynulo, že [REDAKCE] uzavřel s účastníkem řízení dne 21.3.2019 smlouvu o spotřebitelském úvěru na bydlení s úrokovou sazbou 2,49 %, a datem konce fixace 25.3.2019. Ke dni předčasného splacení tohoto spotřebitelského úvěru 29.11.2019 činila výše mimořádné splátky 3 120 130,58 Kč, administrativní náklady činily 1 500,00 Kč a úrokové náklady 119 324,39 Kč. [REDAKCE] také přiložil ke svému podnětu Smlouvu o hypotečním úvěru č. [REDAKCE] ze dne 21.3.2019⁶⁸, ze které vyplynulo, že účastník řízení poskytl [REDAKCE] spotřebitelský úvěru ve výši 3 500 000 Kč s úrokovou sazbou 2,49 %, kdy poplatek za poskytnutí

⁶² Spis č.l. 35

⁶³ Spis č.l. 36 a násl.

⁶⁴ Spis č.l. 39

⁶⁵ Spis č.l. 41

⁶⁶ Spis č.l. 44

⁶⁷ Spis č.l. 45

⁶⁸ Spis č.l. 46 a násl.

spotřebitelského úvěru činil 2 900 Kč. Dále [redacted] poskytl správnímu orgánu i kopii komunikace s účastníkem řízení, který v emailu [redacted] ze dne 15.10.2019⁶⁹ výslovně uvedl: „Z úvěrové smlouvy, kterou jste s naší bankou uzavřel, vyplývá, že tyto náklady banka vypočítává jako rozdíl současné hodnoty úrokového výnosu z úrokové sazby úvěru a současné hodnoty úrokového výnosu při umístění předčasně splacené jistiny na finančním trhu za tržní sazbu při zohlednění sjednaného data ukončení platnosti aktuální úrokové sazby úvěru a původního splátkového kalendáře předčasně splacené jistiny úvěru a administrativní náklady banky vynaložené na zpracování předčasně splátky, přičemž výše náhrady nákladů nepřesáhne částku úroku, kterou by klient zaplatil za dobu od předčasně splátky do skončení období, pro které je stanovena fixní úroková sazba. Postupem podle uvedeného pravidla byla vypočtena částka nákladů ve výši 120.824,39 Kč.“

(24) [redacted] ve svém podnětu ze dne 3.9.2019 uvedl, že mu v rámci jeho snahy o předčasné splacení jeho spotřebitelského úvěru na bydlení účtuje účastník řízení tzv. úrokové náklady. Z emailové komunikace⁷⁰ mezi [redacted] a účastníkem řízení pak vyplynulo, že [redacted] uzavřel s účastníkem řízení dne 12.4.2019 smlouvu o spotřebitelském úvěru na bydlení s úrokovou sazbou 2,79 % s fixací na 10 let – do 24.4.2029. Následně dne 6.12.2019 požádal [redacted] o možnost předčasně splacení tohoto spotřebitelského úvěru – v této souvislosti mu účastník řízení vyčíslil účelně vynaložené náklady ve výši 22 370,89 Kč, kterou mu nicméně účastník řízení snížil na částku 16 400 Kč (úrokové náklady 14 900 Kč a administrativní náklady 1 500 Kč).

(25) [redacted] ve svém podnětu ze dne 4.11.2019 toliko uvedl, že po něm účastník řízení v souvislosti s předčasným splacením jeho spotřebitelského úvěru vyžadoval úhradu nákladů ve výši 165 000 Kč.

(26) [redacted] ve svém podnětu ze dne 11.12.2019 uvedl, že po něm požaduje účastník řízení v souvislosti s předčasným splacením jeho spotřebitelského úvěru nepřiměřené částky. Součástí podnětu [redacted] pak byl dokument Potvrzení o výši zůstatku⁷¹, ze kterého vyplynulo, že [redacted] uzavřel s účastníkem řízení dne 11.2.2019 smlouvu o spotřebitelském úvěru na bydlení, a ke dni požadovanému předčasněmu splacení – 3.2.2020 – měla nesplacená část jistiny činit 2 330 432,67 Kč, a nezaplacené úroky částku 2 347,91 Kč. V souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru pak účastník řízení požadoval po [redacted] úhradu poplatku za předčasné splacení úvěru ve výši 67 786,77 Kč.

(27) [redacted] ve svém podnětu ze dne 24.2.2020 uvedl, že se mu účastník řízení v rámci procesu předčasněho splacení jeho spotřebitelského úvěru snaží vyúčtovat s tím spojené náklady. Ke svému podnětu [redacted] připojil dokument Předčasné splacení⁷², ze kterého vyplynulo, že [redacted] uzavřel s účastníkem řízení dne 8.11.2018 smlouvu o spotřebitelském úvěru na bydlení s úrokovou sazbou 2,898 % platnou do 20.11.2028. Ke dni předčasněho splacení této smlouvy o spotřebitelském úvěru na bydlení – 20.4.2020 – činila nesplacená částka spotřebitelského úvěru 3 572 464,38 Kč, úrokové náklady 127 890,27 Kč a administrativní náklady 1 500 Kč. Celkově tak účastník řízení požadoval po [redacted] v souvislosti s předčasným splacením jeho spotřebitelského úvěru částku účelně vynaložených nákladů ve výši 129 390,27 Kč.

⁶⁹ Spis č.l. 54

⁷⁰ Spis č.l. 62

⁷¹ Spis č.l. 67

⁷² Spis č.l. 69

(28) [redacted] ve svém podnětu ze dne 6.3.2020 uvedl, že uzavřel dne 22.3.2019 s účastníkem řízení smlouvu o spotřebitelském úvěru na bydlení s fixní úrokovou sazbou 2,69 %, platnou do 24.3.2019. Dne 13.9.2019 následně požádal [redacted] o předčasné splacení této smlouvy o spotřebitelském úvěru na bydlení – účastník řízení mu k datu předčasného splacení tohoto spotřebitelského úvěru 1.12.2019 vyčíslil účelně vynaložené náklady na částku 256 542,06 Kč. Součástí podnětu [redacted] pak byla i emailová komunikace s účastníkem řízení⁷³, který v ní výslovně uvedl: „Podle čl. VI odst. 5 smlouvy má UCB právo na náhradu účelně vynaložených nákladů, které jí vzniknou v souvislosti s předčasnou splátkou. Tyto náklady představují rozdíl současné hodnoty úrokového výnosu z úrokové sazby úvěru a současné hodnoty úrokového výnosu při umístění předčasně splacené jistiny na finančním trhu za tržní sazbu při zohlednění sjednaného data ukončení platnosti aktuální úrokové sazby úvěru a původního splátkového kalendáře předčasně splacené jistiny úvěru a administrativní náklady Banky vynaložené na zpracování předčasně splátky. Současně však platí, že výše náhrad nákladů nepřesáhne částku úroku, kterou by Klient zaplatil za dobu od předčasně splátky do skončení období, pro které je stanovena fixní úroková sazba.“ Z podkladů předložených účastníkem řízení k případu [redacted] pak vyplynulo, že ten s účastníkem řízení skutečně dne 22.3.2019 uzavřel Smlouvu o poskytnutí hypotečního úvěru č. [redacted]⁷⁴, v rámci které se účastník řízení zavázal poskytnutou [redacted] úvěr ve výši 4 800 000 Kč, a to za úrokovou sazbu 2,69 %, platnou do 24.3.2029. Dále účastník řízení předložil i kopii komunikace s [redacted], v rámci které (email ze dne 9.10.2019)⁷⁵ uvedl: „Podle čl. VI odst. 5 smlouvy má UCB právo na náhradu účelně vynaložených nákladů, které jí vzniknou v souvislosti s předčasnou splátkou. Tyto náklady představují rozdíl současné hodnoty úrokového výnosu z úrokové sazby úvěru a současné hodnoty úrokového výnosu při umístění předčasně splacené jistiny na finančním trhu za tržní sazbu při zohlednění sjednaného data ukončení platnosti aktuální úrokové sazby úvěru a původního splátkového kalendáře předčasně splacené jistiny úvěru a administrativní náklady Banky vynaložené na zpracování předčasně splátky. Současně však platí, že výše náhrady nákladů nepřesáhne částku úroku, kterou by Klient zaplatil za dobu od předčasně splátky do skončení období, pro které je stanovena fixní úroková sazba.“

(29) [redacted] ve svém podnětu ze dne 20.3.2020 uvedl, že účastník řízení po něm v souvislosti s předčasným splacením jeho spotřebitelského úvěru požaduje úhradu sankce ve výši 100 000 Kč, což činí cca 10 % nesplacené jistiny. Součástí podnětu [redacted] byl dokument Výpočet účelně vynaložených nákladů⁷⁶, ze kterého vyplynulo, že [redacted] uzavřel s účastníkem řízení dne 14.9.2019 smlouvu o spotřebitelském úvěru na bydlení s úrokovou sazbou 3,79 % s platností do 25.2.2029; k datu předčasného splacení 25.3.2020 činila výše předčasně splátky 971 861,91 Kč, a účastník řízení měl dle dohodnutého kalendáře získat částku na úrocích 269 906,58 Kč. V rámci daného dokumentu bylo dále výslovně uvedeno: „V případě uskutečnění předčasně splátky ve výši 971 861,91 Kč ke dni 25.3.2020 Banka tuto částku reinvestuje na dobu do 25.2.2029 za úrokovou sazbu ve výši 2,39% p.a., což je sazba, která je Bankou v období zpracování žádosti o předčasnou splátku standardně nabízena na hypoteční úvěry pro dobu fixce na 7 let. Celková částka úroků takto získatelných činí 169 852,42 Kč. Rozdíl mezi úroky, které měla Banka od klienta obdržet, a které může obdržet, je 100 054,16 Kč. Po zohlednění časové hodnoty peněz pak tento rozdíl činí 93 962,76 Kč. K tomuto úrokovému nákladu připočítáváme administrativní náklady, které souvisí s výpočtem účelně vynaložených nákladů, ve výši 1 500 Kč.“

⁷³ Spis č.l. 71

⁷⁴ Spis č.l. 83

⁷⁵ Spis č.l. 102

⁷⁶ Spis č.l. 74 a násl.

(30) [redacted] ve svém podnětu ze dne 27.4.2020 uvedla, že s účastníkem řízení má uzavřeny dvě smlouvy o spotřebitelském úvěru na bydlení, které se rozhodla sloučit do jedné. V rámci požadavku na předčasné splacení spotřebitelského úvěru na bydlení jí pak měl účastník řízení vyúčtovat úrokové náklady. Součástí podnětu [redacted] pak byla Smlouva o poskytnutí hypotečního úvěru č. [redacted] ze dne 8.3.2017⁷⁷, kterou uzavřela s účastníkem řízení a se svým manželem, [redacted]. Předmětem této smlouvy o spotřebitelském úvěru na bydlení bylo poskytnutí spotřebitelského úvěru [redacted] a [redacted] účastníkem řízení ve výši 1 200 000 Kč; úroková sazba činila 2,29 % a byla platná do 24.3.2020. Z dokumentu Předčasné splacení⁷⁸ pak vyplynulo, že ke dni předčasného splacení této smlouvy o spotřebitelském úvěru na bydlení – k 25.5.2020 – činila nesplacená částka tohoto spotřebitelského úvěru 1 125 967,21 Kč, úroková sazba 2,42 % s platností do 25.3.2025. V souvislosti s předčasným splacením této úvěrové smlouvy požadoval účastník řízení po [redacted] a [redacted] úhradu úrokových nákladů ve výši 36 821,19 Kč a úhradu administrativních nákladů ve výši 1 500 Kč; celkem tedy 38 321,19 Kč.

(31) [redacted] ve svém podnětu ze dne 4.5.2020 uvedl, že po něm účastník řízení požadoval v souvislosti s předčasným splacením jeho spotřebitelského úvěru na bydlení částku 114 721,17 Kč. Součástí podnětu [redacted] pak byl dokument Předčasné splacení⁷⁹, ze kterého vyplývalo, že [redacted] uzavřel s účastníkem řízení dne 26.4.2018 smlouvu o spotřebitelském úvěru na bydlení s úrokovou sazbou 2,59 % platnou do 25.4.2028, kdy ke dni předčasného splacení tohoto spotřebitelského úvěru – 20.5.2020 – činila nesplacená částka tohoto spotřebitelského úvěru 2 714 242,23 Kč. V souvislosti s předčasným splacením tohoto spotřebitelského úvěru účastník řízení naúčtoval [redacted] úrokové náklady ve výši 113 221,17 Kč a administrativní náklady ve výši 1 500 Kč. Celkem tak účastník řízení požadoval v rámci předčasného splacení daného spotřebitelského úvěru po [redacted] částku účelně vynaložených nákladů ve výši 114 721,17 Kč.

(32) [redacted] ve svém podnětu ze dne 21.7.2020 uvedl, že má s účastníkem řízení uzavřenou smlouvu o spotřebitelském úvěru na bydlení, u které proběhla dne 25.3.2020 refixace. V rámci žádosti o předčasné splacení tohoto spotřebitelského úvěru mu měl účastník řízení naúčtovat administrativní náklady ve výši 1 500 Kč a úrokové náklady ve výši 63 916,40 Kč. Součástí podnětu [redacted] byl dopis ze dne 20.3.2020 týkající se změn úrokové sazby u jeho spotřebitelského úvěru⁸⁰, dále Dodatek ke smlouvě o úvěru [redacted] ze dne 11.3.2020, kterým docházelo ke změně úrokové sazby u daného spotřebitelského úvěru a dále dokument Předčasné splacení⁸¹. Z dokumentu předčasné splacení vyplynulo, že [redacted] uzavřel s účastníkem řízení dne 6.2.2015 smlouvu o spotřebitelském úvěru na bydlení, a ke dni jejího předčasného splacení – 20.8.2020 – činila v jejím případě nesplacená částka 1 862 311,23 Kč, a úroková sazba 2,52 % s koncem fixace dne 25.3.2025. V souvislosti s předčasným splacením tohoto spotřebitelského úvěru pak účastník řízení požadoval po [redacted] skutečně částku administrativních nákladů ve výši 1 500 Kč, a úrokové náklady ve výši 63 916,40 Kč, tj. celkově požadoval účastník řízení po [redacted] částku účelně vynaložených nákladů v celkové výši 65 461,40 Kč.

(33) [redacted] ve svém podnětu ze dne 9.7.2020 uvedl, že v rámci refinancování jeho spotřebitelského úvěru na bydlení po něm požaduje účastník řízení nepřiměřené úrokové

⁷⁷ Spis č.l. 111

⁷⁸ Spis č.l. 116

⁷⁹ Spis č.l. 120

⁸⁰ Spis č.l. 126

⁸¹ Spis č.l. 131

náklady. Z dokumentu Předčasné splacení⁸² pak vyplynulo, že [REDAKCE] si sjednal s účastníkem řízení dne 9.5.2019 smlouvu o spotřebitelském úvěru na bydlení s úrokovou sazbou 2,99 % s platností do 25.5.2024; ke dni předčasného splacení tohoto spotřebitelského úvěru – 31.7.2020 – činila nesplacená částka tohoto úvěru 2 937 260,85 Kč. Účastník řízení naúčtoval [REDAKCE] v souvislosti s tímto krokem administrativní náklady ve výši 1 500 Kč, a úrokové náklady ve výši 138 885,64 Kč; celkem tak činily účelně vynaložené náklady účtované účastníkem řízení [REDAKCE] částku 140 385,64 Kč.

(34) [REDAKCE] podal svůj podnět jménem [REDAKCE], a k podnětu přiložil celkem dva dokumenty Předčasné splacení. Z obou dokumentů vyplynulo, že [REDAKCE] s účastníkem řízení uzavřel dne 22.8.2013 smlouvu o spotřebitelském úvěru na bydlení. V případě prvního dokumentu Předčasné splacení⁸³ ten operoval s datem předčasného splacení spotřebitelského úvěru ke dni 25.7.2020; k tomuto datu činila úroková sazba 2,69 % (sjednaná do 25.9.2023), a nesplacená část spotřebitelského úvěru činila 165 597,80 Kč. Účastník řízení v této souvislosti požadoval po [REDAKCE] úhradu administrativních nákladů ve výši 1 500 Kč, a úrokové náklady ve výši 0 Kč. V případě druhého dokumentu Předčasné splacení⁸⁴ ten stanovil ke dni předčasného splacení spotřebitelského úvěru [REDAKCE] – ke dni 25.6.2020 – úrokové náklady ve výši 1 425,57 Kč, administrativní náklady pak 1 500 Kč. Celkem tak účastník řízení požadoval prostřednictvím tohoto dokumentu po [REDAKCE] úhradu účelně vynaložených nákladů ve výši 2 925,57 Kč; částka přitom byla vypočítána z nesplacené částky spotřebitelského úvěru ve výši 176 443,28 Kč. Z podkladů zaslaných účastníkem řízení k případu [REDAKCE] pak vyplynulo, že ten skutečně uzavřel dne 22.8.2013 s účastníkem řízení Smlouvu o poskytnutí hypotečního úvěru č. [REDAKCE]⁸⁵, jejímž předmětem bylo splacení úvěrů č. [REDAKCE] a [REDAKCE], poskytnutých účastníkem řízení; výše poskytovaného úvěru byla 967 811 Kč, úroková sazba činila 3,26 %. Dodatkem ze dne 15.9.2016⁸⁶ pak byla změněna úroková sazba u daného spotřebitelského úvěru, a to od 25.9.2016; dalším dodatkem⁸⁷ – ze dne 7.9.2018 byla opětovně změněna úroková sazba, a to s účinností od 25.9.2018. Dále účastník řízení k případu [REDAKCE] předložil dokument Výpočet účelně vynaložených nákladů⁸⁸, ze kterého vyplývalo, že účastník řízení předčasným splacením spotřebitelského úvěru [REDAKCE] přišel na úrocích do konce fixace úrokové sazby o částku 3 180,75 Kč, a prostřednictvím alternativního investování částky 176 443,28 Kč mohl získat částku 1 752,82 Kč. Účastník řízení také předložil kopii emailové komunikace s [REDAKCE], kdy v emailu ze dne 12.6.2020⁸⁹ bylo výslovně uvedeno: „Dobrý den, nechala jsem propočítat prověřit přes reklamace a je správně. Záleží na aktuální sazbě ČNB v daném měsíci (původní propočet byl v květnu), Vaší sazbě dle smlouvy, datu kdy má předčasné splacení proběhnout (to bylo také jiné) a termínu fixace daného úvěru.“

(35) [REDAKCE] ve svém podnětu ze dne 11.6.2020 uvedl, že mu účastník řízení při pokusu o předčasné splacení jeho spotřebitelského úvěru naúčtoval úrokové náklady ve výši 106 983,79 Kč. Součástí podnětu [REDAKCE] pak byl dokument předčasné splacení⁹⁰, ze kterého vyplynulo, že [REDAKCE] uzavřel s účastníkem řízení dne 23.4.2019 smlouvu

⁸² Spis č.l. 133

⁸³ Spis č.l. 135

⁸⁴ Spis č.l. 136

⁸⁵ Spis č.l. 149

⁸⁶ Spis č.l. 155

⁸⁷ Spis č.l. 159

⁸⁸ Spis č.l. 162

⁸⁹ Spis č.l. 167

⁹⁰ Spis č.l. 175

o spotřebitelském úvěru na bydlení, kdy úroková sazba činila 2,79 %, a tato byla platná do 20.4.2029. K datu předčasného splacení tohoto spotřebitelského úvěru – tj. k 30.6.2020 – činila nesplacená částka spotřebitelského úvěru 2 061 340,33 Kč; v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru pak účastník řízení vyúčtoval [REDAKCE] úrokové náklady ve výši 106 983,79 Kč a administrativní náklady ve výši 1 500 Kč; celkem tak účastník řízení požadoval po [REDAKCE] úhradu účelně vynaložených nákladů ve výši 108 483,79 Kč. [REDAKCE] ke svému podnětu připojil také část emailové komunikace s účastníkem řízení – in concreto email ze dne 5.6.2020⁹¹, ve kterém zástupce účastníka řízení zaujal ke stížnosti [REDAKCE] následující stanovisko: „Banka má dle ust. § 117 odst. 2 zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, právo na náhradu účelně vynaložených nákladů, které jí vzniknou v souvislosti s předčasným splacením úvěru. Zákon přitom mj. stanoví, že náhradu nákladů nelze požadovat v období, pro které není stanovena pevná zápůjční úroková sazba, nebo v době do 3 měsíců poté, co banka sdělila spotřebiteli novou výši zápůjční úrokové sazby pro další období, čili je zřejmé, že zákon počítá s tím, že pokud dojde k předčasnému splacení úvěru v průběhu doby trvání pevné úrokové sazby, určité náklady bance vznikají. Tyto náklady jsou samozřejmě tím vyšší, čím delší doba zbývá do konce platnosti sjednané pevné úrokové sazby, ve Vašem případě zbývá do konce fixace více jak 9 let. Dále se zohledňuje aktuální úroková sazba v době zpracování žádosti o Předčasnou splátku na dobu, která u úvěru zbývala do skončení období, toto je popsáno v rámci vyčíslení Předčasného splacení, které jste obdržel: (...) S odkazem na obsah Vašeho podání si dovoluji doplnit, že UCB je stanovisko ČNB samozřejmě známo. Aktuálně se však toto stanovisko mezi odbornou veřejností stále řeší a probíhá legislativní iniciativa, aby došlo ke sjednocení postupu při výpočtu nákladů pramenících z úrokové ztráty v důsledku rozdílné výše úrokové sazby předčasně spláceného úvěru a úrokové sazby, za kterou je banka schopna umístit předčasně vrácenou částku na finančním trhu...“

(36) [REDAKCE] ve svém podnětu ze dne 1.6.2020 uvedl, že si sjednal před třemi lety u účastníka řízení spotřebitelský úvěr na bydlení s úrokem 2,09 % a v současné době tento spotřebitelský úvěr potřebuje refinancovat – v té souvislosti požádal účastníka řízení o možnost předčasného splacení svého spotřebitelského úvěru a účastník řízení mu naúčtoval v této souvislosti „pokutu“ ve výši cca 60 000 Kč. Součástí stížnosti [REDAKCE] pak byl dokument Předčasné splacení⁹², ze kterého vyplynulo, že [REDAKCE] s účastníkem řízení uzavřel dne 5.5.2017 smlouvu o spotřebitelském úvěru na bydlení s úrokovou sazbou 2,09 % platnou do 25.5.2027. K datu předčasného splacení tohoto spotřebitelského úvěru – 10.6.2020 – pak činila nesplacená částka úvěru 3 169 892,54 Kč, a účastník řízení vyúčtoval [REDAKCE] v této souvislosti úrokové náklady ve výši 57 116,33 Kč a administrativní náklady ve výši 1 500 Kč. Celkem tak účastník řízení požadoval po [REDAKCE] uhrazení účelně vynaložených nákladů ve výši 58 616,33 Kč.

(37) [REDAKCE] ve svém podnětu ze dne 27.5.2020 uvedla, že po ní účastník řízení v rámci předčasného splacení jejího hypotečního úvěru požadoval uhrazení ušlého zisku ve výši 4 % z dlužné částky. Z podkladů předložených účastníkem řízení ke smlouvě o spotřebitelském úvěru na bydlení [REDAKCE] následně vyplynulo, že tato uzavřela (společně s [REDAKCE]) s účastníkem řízení dne 6.5.2019 Smlouvu o poskytnutí hypotečního úvěru č. [REDAKCE]⁹³, na základě které se jí účastník řízení zavázal poskytnout úvěr ve výši 1 500 000 Kč, kdy úroková sazba byla stanovena na 2,69 % s platností do 19.4.2029. Účastník řízení dále předložil k případu [REDAKCE] dokument Výpočet účelně vynaložených

⁹¹ Spis č.l. 176

⁹² Spis č.l. 178

⁹³ Spis č.l. 199 a násl.

nákladů⁹⁴, ze kterého vyplynulo, že k datu předčasného splacení tohoto spotřebitelského úvěru – tj. k 15.7.2020 - činila výše předčasné splátky 1 406 055,56 Kč, účastník řízení přišel na úrocích do konce fixace úrokové sazby o částku 214 093,37 Kč a alternativním investováním předčasné splátky mohl získat částku 158 188,30 Kč. Účastník řízení také předložil k tomuto případu dokument Předčasné splacení⁹⁵, ze kterého vyplynulo, že ke dni předčasného splacení spotřebitelského úvěru [REDAKCE] – k 29.5.2020 – činila výše mimořádné splátky částku 1 415 622,70 Kč, úrokové náklady 34 012,18 Kč, administrativní náklady 1 500 Kč a účelně vynaložené náklady související s předčasným splacením daného spotřebitelského úvěru tak obnášely celkem 35 512,18 Kč. V totožném dokumentu, vystaveném k datu předčasného splacení 1.6.2020⁹⁶, činila již výše úrokových nákladů 57 293,31 Kč, administrativní náklady 1 500 Kč a účelně vynaložené náklady celkem 58 793,31 Kč (výše mimořádné splátky činila 1 414 671,34 Kč). Třetí verze⁹⁷ daného dokumentu – vystavená ke dni předčasného splacení 15.7.2020 – pak operovala s úrokovými náklady ve výši 55 230,46 Kč, administrativními náklady 1 500 Kč – tj. účelně vynaložené náklady celkem činily 56 730,46 Kč, a to za situace, kdy mimořádná splátka činila 1 406 055,56 Kč.

(38) [REDAKCE] ve svém podnětu ze dne 10.9.2020 uvedla, že po ní účastník řízení v souvislosti s předčasným splacením jejího hypotečního úvěru požadoval úrokové náklady ve výši 17 601 Kč. Z dokumentu Potvrzení o výši zůstatku⁹⁸ pak vyplynulo, že [REDAKCE] uzavřela s účastníkem řízení dne 11.5.2018 smlouvu o hypotečním úvěru, ke dni 10.9.2020 činila nesplacená část jistiny u tohoto spotřebitelského úvěru částku 1 039 467,18 Kč, a poplatek za předčasné splacení hypotečního úvěru vyčíslil účastník řízení na částku 19 101,97 Kč.

(39) [REDAKCE] ve svém podnětu datovaném 7.9.2020 uvedl, že mu účastník řízení při předčasném splacení jeho hypotečního úvěru (nesplacená část jistiny činila 3 363 363,08 Kč) vyčíslil poplatek ve výši 60 000 Kč. Součástí podání [REDAKCE] byl dokument Předčasné splacení⁹⁹, ze kterého vyplynulo, že [REDAKCE] uzavřel s účastníkem řízení dne 27.4.2018 smlouvu o hypotečním úvěru s úrokovou sazbou 2,39 %, u které končila fixace dne 20.5.2028. Ke dni předčasnému splacení – tj. 15.7.2020 - hypotečního úvěru činila nesplacená část jistiny 3 363 363,08 Kč, a účastník řízení požadoval po [REDAKCE] úrokové náklady ve výši 59 889,46 Kč, administrativní náklady ve výši 1 500 Kč – celkově tedy činily účelně vynaložené náklady účtované účastníkem řízení [REDAKCE] částku 61 389,46 Kč.

(40) [REDAKCE] ve svém podnětu datovaném dne 16.9.2020 uvedl, že mu účastník řízení při předčasném splacení hypotečního úvěru vyúčtoval poplatek ve výši 153 474,94 Kč, a to za situace, kdy nesplacená část jistiny úvěru činila 3 213 879,75 Kč. Součástí podnětu [REDAKCE] byl dokument Potvrzení o výši zůstatku úvěru¹⁰⁰, datovaný dne 11.9.2020, ze kterého vyplývá, že [REDAKCE] uzavřel s účastníkem řízení dne 12.7.2018 smlouvu o hypotečním úvěru, u které činila ke dni předčasného splacení – 30.11.2020 – nesplacená část jistiny

⁹⁴ Spis č.l. 207 a násl.

⁹⁵ Spis č.l. 210

⁹⁶ Spis č.l. 211

⁹⁷ Spis č.l. 212

⁹⁸ CD spis č.l. 263, složka: [REDAKCE], soubor: 2020_113568_CNB_650_2 – příloha podání [REDAKCE] výpočet mimořádné splátky úvěru.pdf

⁹⁹ CD spis č.l. 263, složka: [REDAKCE], soubor: 2020_111144_CNB_650_2 – příloha podání [REDAKCE] výpočet mimořádné splátky úvěru.pdf

¹⁰⁰ CD spis č.l. 263, složka: [REDAKCE], soubor: 2020_115891_CNB_650_2 – příloha podání [REDAKCE] výpočet mimořádné splátky úvěru.pdf

3 213 879,75 Kč, a účastníkem řízení požadovaný poplatek za předčasné splacení hypotečního úvěru činil 153 474,94 Kč.

(41) [REDAKCE] ve svém podnětu uvedl, že účastník řízení při předčasném splacení hypotečního úvěru postupuje v rozporu se ZSÚ. Ke svému podnětu připojil [REDAKCE] dokument Předčasné splacení, datovaný dne 26.8.2020¹⁰¹, ze kterého vyplynulo, že [REDAKCE] uzavřel s účastníkem řízení dne 4.5.2020 smlouvu o hypotečním úvěru s úrokovou sazbou 1,79 % platnou do 25.4.2025, kdy k datu předčasného splacení dne 31.8.2020 činila nesplacená část jistiny 1 575 386,99 Kč. V souvislosti s předčasným splacením tohoto hypotečního úvěru požadoval účastník řízení po [REDAKCE] částku úrokových nákladů v hodnotě 6 355,49 Kč, administrativní poplatek ve výši 1 500 Kč – účelně vynaložené náklady tak v posuzovaném případě činily 7 855,49 Kč.

(42) [REDAKCE] ve svém podnětu uvedl, že po něm účastník řízení v souvislosti s předčasným splacením jeho hypotečního úvěru požadoval úhradu poplatku ve výši 145 517,33 Kč. Součástí podnětu byl – mimo jiné – i dokument Potvrzení o výši zůstatku úvěru¹⁰², ze kterého vyplývalo, že uzavřel s účastníkem řízení dne 20.9.2012 smlouvu o hypotečním úvěru, a ke dni předčasnemu splacení tohoto hypotečního úvěru – tj. k 29.5.2020 – činila nesplacená část jistiny 3 120 819,28 Kč, a účastník řízení zároveň požadoval po [REDAKCE] poplatek za předčasné splacení tohoto hypotečního úvěru ve výši 145 517,33 Kč. Z pokladů, které předložil účastník řízení následně na výzvu¹⁰³ správního orgánu v rámci prošetřování podnětu [REDAKCE] vyplynulo, že [REDAKCE] uzavřel s účastníkem řízení dne 20.9.2012 Smlouvu o poskytnutí hypotečního úvěru č. [REDAKCE]¹⁰⁴ v celkové výši 3 895 644 Kč. Dodatkem ke smlouvě o poskytnutí hypotečního úvěru ze dne 17.4.2015¹⁰⁵ byla u dané smlouvy o hypotečním úvěru změněna úroková sazba tak, že byla stanovena do 25.4.2020 ve výši 1,81 %. Následně byla dodatkem¹⁰⁶ ke smlouvě o poskytnutí hypotečního úvěru ze dne 20.3.2020 změna úroková sazba tak, že od 25.4.2020 měla činit následujících 5 let částku 2,72 %.

(43) [REDAKCE] uvedla ve svém podnětu, že po ní účastník řízení v souvislosti s předčasným splacením jejího hypotečního úvěru požadoval částku 41 241,21 Kč. Součástí podnětu pak byla Smlouva o poskytnutí hypotečního úvěru č. [REDAKCE] datovaná dne 27.7.2015¹⁰⁷, na základě které byl [REDAKCE] poskytnut hypoteční úvěr ve výši 1 455 277 Kč; úroková sazba u tohoto úvěru byla stanovena ve výši 1,59 %, a to s platností do 24.7.2020. Dále předložila dokument Potvrzení o výši zůstatku úvěru¹⁰⁸, datovaný 27.8.2020, ze kterého vyplývalo, že účastník řízení naúčtoval ke dni předčasného splacení

¹⁰¹ CD spis č.l. 263, složka: [REDAKCE], soubor: 2020_114819_CNB_650_2 – příloha podání [REDAKCE] výpočet mimořádné splátky úvěru.pdf

¹⁰² CD spis č.l. 263, složka: [REDAKCE], soubor: 2020_101599_CNB_650_2 – příloha podání [REDAKCE] vyčíslení předčasného splacení.pdf

¹⁰³ Výzva č.j. 2020/109192/CNB/650 ze dne 3.9.2020 CD spis č.l. 263, složka: [REDAKCE], soubor: 2020_109192_CNB_650 – výzva ČNB na UCB [REDAKCE].pdf

¹⁰⁴ CD spis č.l. 263, složka: [REDAKCE], soubor: 2020_115597_CNB_650_1 - přílohy1-5 k vyjádření UCB [REDAKCE].tif

¹⁰⁵ CD spis č.l. 263, složka: [REDAKCE], soubor: 2020_115597_CNB_650_1 - přílohy1-5 k vyjádření UCB [REDAKCE].tif

¹⁰⁶ CD spis č.l. 263, složka: [REDAKCE], soubor: 2020_115597_CNB_650_1 - přílohy1-5 k vyjádření UCB [REDAKCE].tif

¹⁰⁷ CD spis č.l. 263, složka: [REDAKCE], soubor: 2020_109150_CNB_650_4 – příloha podání [REDAKCE] úvěrová smlouva.pdf

¹⁰⁸ CD spis č.l. 263, složka: [REDAKCE], soubor: 2020_109150_CNB_650_3 – příloha podání [REDAKCE] výpočet mimořádné splátky úvěru.pdf

jejího hypotečního úvěru – tj. ke dni 25.9.2020 – poplatek za předčasné splacení hypotečního úvěru ve výši 41 241,21 Kč, a to při nesplacené části jistiny tohoto úvěru ve výši 1 168 048,11 Kč.

(44) [REDAKCE] ke své stížnosti ze dne 19.11.2020 připojil dokument Předčasné splacení¹⁰⁹, ze kterého vyplynulo, že s účastníkem řízení uzavřel dne 12.5.2010 smlouvu o spotřebitelském úvěru na bydlení; ke dni předčasného splacení tohoto spotřebitelského úvěru – tj. k 25.10.2020 činila úroková sazba 2,59 % s platností do 25.7.2023, a nesplacená část jistiny hypotečního úvěru pak činila 730 737,66 Kč. V této souvislosti účastník řízení vyúčtoval [REDAKCE] úrokové náklady ve výši 13 795,27 Kč, a administrativní náklady ve výši 1 500 Kč; celkově tak v případě [REDAKCE] činily účelně vynaložené náklady částku 15 295,27 Kč.

(45) [REDAKCE] připojil ke svému podnětu ze dne 17.8.2020 dokument Předčasné splacení¹¹⁰, ze kterého vyplynulo, že s účastníkem řízení uzavřel dne 22.10.2018 smlouvu o hypotečním úvěru s úrokovou sazbou v výši 2,59 %, která byla platná do 25.10.2028. Ke dni předčasného splacení tohoto hypotečního úvěru, tj. k 25.10.2018, pak činila nesplacená část jistiny částku 3 565 667,60 Kč, a účastník řízení vyúčtoval [REDAKCE] v souvislosti s jeho žádostí o předčasné splacení tohoto hypotečního úvěru úrokové náklady ve výši 150 545,38 Kč a administrativní náklady ve výši 1 500 Kč; celkem tak činily účelně vynaložené náklady částku 152 045,38 Kč.

(46) [REDAKCE] uvedl ve svém podnětu, doručeném správnímu orgánu dne 13.8.2020, že po něm účastník řízení požadoval v souvislosti s předčasným splacením jeho spotřebitelského úvěru na bydlení částku 26 080 Kč. Z dokumentu Předčasné splacení¹¹¹, datovaném 23.6.2020, který připojil [REDAKCE] ke svému podnětu, pak vyplynulo, že s ním účastník řízení dne 25.4.2018 uzavřel smlouvu o hypotečním úvěru, u kterého činila úroková sazba 2,39 % platná do 20.5.2028. Ke dni předčasného splacení hypotečního úvěru [REDAKCE] ke dni 31.7.2020 činila nesplacená jistina tohoto úvěru částku 949 191,68 Kč a účastníkem řízení požadované úrokové náklady činily 26 080,10 Kč a administrativní náklady 1 500 Kč – celkem tak činily v případě [REDAKCE] účelně vynaložené náklady částku 27 580,10 Kč. Dále, z přiložené Smlouvy o poskytnutí hypotečního úvěru č. [REDAKCE], uzavřené dne 25.4.2018 vyplynulo, že [REDAKCE] byl poskytnut účastníkem řízení spotřebitelský úvěr ve výši 1 000 000 Kč s úrokem ve výši 2,39 % platným do 19.5.2028; výše měsíčních splátek činila 3 895 Kč.

(47) V podnětu podaném ve prospěch manželů [REDAKCE] a [REDAKCE] a dále [REDAKCE] bylo výslovně uvedeno, že tito uzavřeli s účastníkem řízení celkem tři smlouvy o hypotečním úvěru (30.8.2019, 30.8.2019 a 26.3.2018), kdy jim účastník řízení následně vyčíslil poplatek za předčasné splacení těchto úvěrů ve výši 116 802,30 Kč, 53 996,09 Kč a 85 068,17 Kč. Z dokumentů, které byly součástí podnětu, pak vyplynulo následující:

- z dokumentu Potvrzení o výši zůstatku¹¹² ke smlouvě o hypotečním úvěru [REDAKCE], datovaném dne 4.9.2020, že [REDAKCE] uzavřel s účastníkem řízení dne 30.8.2019 smlouvu o hypotečním úvěru – ke dni jejího předčasného splacení, tj. 30.9.2020, činila nesplacená část jistiny 2 448 212,9 Kč, a poplatek za předčasné splacení

¹⁰⁹ CD spis č.l. 263, složka: [REDAKCE], soubor: 2020_109149_CNB_650_2 – příloha podání [REDAKCE] výpočet mimořádné splátky úvěru.pdf

¹¹⁰ CD spis č.l. 263, složka: [REDAKCE], soubor: 2020_103272_CNB_650_2 – příloha podání [REDAKCE] výpočet mimořádné splátky úvěru.pdf

¹¹¹ CD spis č.l. 263, soubor: 2020_102117_CNB_650 - podání spotřebitele [REDAKCE].pdf

¹¹² CD spis č.l. 285, složka: [REDAKCE], soubor: 03_vycisleni.pdf, st. 1 a 2

- hypotečního úvěru byl vyčíslen na částku 99 618,05 Kč;
- z dokumentu Potvrzení o výši zůstatku¹¹³ ke smlouvě o hypotečním úvěru [REDACTED], datovaném dne 4.9.2020, že [REDACTED] a [REDACTED] uzavřeli s účastníkem řízení dne 30.8.2019 smlouvu o hypotečním úvěru, kdy ke dni předčasného splacení tohoto úvěru – tj. k 30.9.2020 – činila nesplacená část jistiny 1 197 540,79 Kč, a poplatek za předčasné splacení hypotečního úvěru byl vyčíslen na částku 47 740,65 Kč;
 - z dokumentu Potvrzení o výši zůstatku¹¹⁴ ke smlouvě o hypotečním úvěru [REDACTED], datovaném 4.9.2020, že [REDACTED] a [REDACTED] uzavřeli dne 26.3.2020 s účastníkem řízení smlouvu o hypotečním úvěru, kdy ke dni předčasného splacení tohoto úvěru činila nesplacená jistina částku 852 134,94 Kč, a poplatek za předčasné splacené hypotečního úvěru byl vyčíslen na částku 84 711,35 Kč;
 - z dokumentu Výpočet účelně vynaložených nákladů¹¹⁵ bylo k úvěru [REDACTED] výslovně uvedeno: „Úvěr č. [REDACTED] měl být do 5.9.2029 úročen úrokovou sazbou ve výši 2,52% p.a. Banka by při řádném splácení dle dohodnutého splátkového kalendáře získala na úrocích částku ve výši 482 185,06 Kč. V případě uskutečnění předčasné splátky ve výši 2 448 212,49 Kč ke dni 30.09.2020 Banka tuto částku reinvestuje na dobu do 5.9.2029 za úrokovou sazbu ve výši 1,99% p.a., což je sazba, která je Bankou v období zpracování žádosti o předčasnou splátku standardně nabízena na hypoteční úvěry pro dobu fixace na 7 let. Celková částka úroků takto získatelných činí 381 076,08 Kč. Rozdíl mezi úroky, které měla Banka od klienta obdržet, a které může obdržet, je 101 108,98 Kč. Po zohlednění časové hodnoty peněz pak tento rozdíl činí 98 118,05 Kč. K tomuto úrokovému nákladu připočítáváme administrativní náklady, které souvisí s výpočtem účelně vynaložených nákladů, ve výši 1 500 Kč.“
 - ze smlouvy o hypotečním úvěru č. [REDACTED]¹¹⁶, že [REDACTED] uzavřel tuto smlouvu s účastníkem řízení dne 30.8.2019, celková výše spotřebitelského úvěru byla 2 500 000 Kč a úroková sazba činila 2,52 %, která byla platná do 4.9.2029 – výše měsíční splátky spotřebitelského úvěru pak činila 10 380 Kč.

(48) [REDACTED] ve svém podnětu uvedl, že po něm účastník řízení požadoval nepřiměřenou smluvní pokutu při předčasném splacení jeho dvou hypotečních úvěrů. Součástí podnětu byla jeho emailová komunikace s účastníkem řízení a dále následující dokumenty¹¹⁷:

- nedatovaný dokument Předčasné splacení týkající se smlouvy o hypotečním úvěru č. [REDACTED] uzavřené dne 17.10.2014, u kterého činila úroková sazba 2,68 %, kdy tato byla platná do 25.10.2024, a kdy ke dni předčasného splacení tohoto hypotečního úvěru – tj. k 25.1.2020 – činila nesplacená část jistiny 431 393,13 Kč a úrokové náklady byly vyčísleny na 0 Kč; administrativní náklady pak byly vyčísleny na 1 500 Kč – celkem tak byly účelně vynaložené náklady vyčísleny na 1 500 Kč;
- nedatovaný dokument Předčasné splacení týkající se smlouvy o hypotečním úvěru č. [REDACTED] uzavřené dne 17.10.2014, u kterého činila úroková sazba 2,18 % platná do 25.10.2014 a ke dni předčasného splacení tohoto hypotečního úvěru – tj. k 25.1.2020 – činila nesplacená část jistiny 2 823 437,54 Kč, úrokové náklady byly vyčísleny na 0 Kč a administrativní náklady na 1 500 Kč – celkem tak byly účelně vynaložené náklady vyčísleny na 1 500 Kč;
- dokument Předčasné splacení týkající se smlouvy o hypotečním úvěru č. [REDACTED], datovaný dne 19.3.2020, ze kterého vyplývalo, že ke dni předčasného splacení tohoto hypotečního

¹¹³ CD spis č.l. 285, složka: [REDACTED], soubor: 03_vycisleni.pdf, str. 3 a 4

¹¹⁴ CD spis č.l. 285, složka: [REDACTED], soubor: 03_vycisleni.pdf, str. 5 a 6

¹¹⁵ CD spis č.l. 285, složka: [REDACTED], soubor: 05_vyjadreni_poskytovatele_uveru_priloha_mailu_2_.pdf

¹¹⁶ CD spis č.l. 285, složka: [REDACTED], soubor: 06_[REDACTED]-UCB-[REDACTED]-su-sml..pdf

¹¹⁷ CD spis č.l. 285, složka: [REDACTED], soubor: ORIGINAL_EMAIL

- úvěru – tj. k 25.3.2020 – činila nesplacená část jistiny hypotečního úvěru částku 431 393,13 Kč, úrokové náklady částku 10 776,76 Kč, administrativní náklady 1 500 Kč – celkem tak byly účelně vynaložené náklady vyčísleny na 12 276,76 Kč;
- dokument Předčasné splacení týkající se smlouvy o hypotečním úvěru č. [REDACTED], datovaný dne 19.3.2020, ze kterého vyplývalo, že ke dni předčasného splacení tohoto hypotečního úvěru – tj. k 25.4.2020 – měla činit nesplacená část jistiny spotřebitelského úvěru částku 2 823 437,54 Kč, úrokové náklady částku 10 736,71 Kč a administrativní náklady částku 1 500 Kč – celkem tak byly účelně vynaložené náklady vyčísleny na 12 236,71 Kč;
 - dokument Předčasné splacení týkající se smlouvy o hypotečním úvěru č. [REDACTED], datovaný dne 8.7.2020, ze kterého vyplývalo, že v případě tohoto hypotečního úvěru činila nesplacená část jistiny ke dni předčasného splacení 25.7.2020 celkem 425 822,01 Kč, úrokové náklady částku 26 941,96 Kč, administrativní poplatek 1 500 Kč – celkem tak byly účelně vynaložené náklady vyčísleny na 28 441,96 Kč;
 - dokument Předčasné splacení týkající se smlouvy o hypotečním úvěru č. [REDACTED], datovaný dne 8.7.2020, ze kterého vyplývalo, že v případě tohoto hypotečního úvěru činila nesplacená část jistiny ke dni předčasného splacení 25.7.2020 celkem 2 785 119,73 Kč, úrokové náklady částku 120 541,36 Kč, administrativní poplatek 1 500 Kč – celkem tak byly účelně vynaložené náklady vyčísleny na 122 041,36 Kč;
 - dodatek ke smlouvě o hypotečním úvěru č. [REDACTED], datovaný dne 11.12.2019, na základě kterého došlo ke změně úrokové sazby u této smlouvy na 2,18 % p.a., a to od 25.11.2019¹¹⁸;
 - dodatek ke smlouvě o hypotečním úvěru č. [REDACTED], datovaný dne 11.12.2019, na základě kterého došlo ke změně úrokové sazby u této smlouvy na 3,28 % p.a. a to od 25.11.2019 do 25.10.2024¹¹⁹.

(49) [REDACTED] ke své stížnosti připojil dokument Potvrzení o výši zůstatku úvěru¹²⁰, datovaný dne 13.10.2020, ze kterého vyplynulo, že [REDACTED] a [REDACTED] uzavřeli dne 6.8.2018 s účastníkem řízení smlouvu o hypotečním úvěru, kdy ke dni předčasného splacení tohoto hypotečního úvěru – tj. k 26.10.2020 – činila nesplacená část jistiny tohoto hypotečního úvěru částku 2 050 320,56 Kč, nezaplacené úroky 3 866,56 Kč a účastníkem řízení naúčtovaný poplatek za předčasné splacení tohoto hypotečního úvěru byl 44 375,95 Kč.

(50) [REDACTED] ve svém podnětu uvedla, že po ní účastník řízení požadoval v souvislosti s předčasným splacením jejího spotřebitelského úvěru na bydlení účelně vynaložené náklady. Ze Smlouvy o poskytnutí hypotečního úvěru č. [REDACTED]¹²¹, uzavřené dne 14.5.2019 mezi účastníkem řízení a [REDACTED], pak vyplynulo, že se účastník řízení zavázal poskytnout spotřebitelský úvěr na bydlení ve výši 2 300 000 Kč, úroková sazba činila 2,39 % p.a., a byla platná do 19.5.2029. Tento spotřebitelský úvěr byl poskytován na 27 let, a měsíční splátka činila 9 641 Kč. Z dokumentu Předčasné splacení¹²², datovaného 20.8.2020, pak vyplynulo, že ke dni předčasného splacení spotřebitelského úvěru na bydlení – tj. k 20.10.2020 – činila nesplacená část jistiny spotřebitelského úvěru částku 2 284 789,25 Kč, úrokové náklady 67 208,08 Kč a administrativní náklady 1 500 Kč. Celkem tak činily účelně vynaložené náklady částku 68 708,08 Kč.

(51) [REDACTED] ve svém podnětu ze dne 20.10.2020 uvedl, že po něm účastník řízení v souvislosti s předčasným splacením jeho spotřebitelského úvěru požadoval účelně

¹¹⁸ CD spis č.l. 285, složka: [REDACTED] + [REDACTED], soubor: Priloha_9_-_20.tif

¹¹⁹ CD spis č.l. 285, složka: [REDACTED] + [REDACTED], soubor: Prilohy_4_-_8.tif

¹²⁰ CD spis č.l. 285, složka: [REDACTED], soubor: scan2email2020-10-13-162552.pdf

¹²¹ CD spis č.l. 285, složka: [REDACTED], soubor: Hypoteka_UCB[REDACTED].pdf

¹²² CD spis č.l. 285, složka: [REDACTED], soubor:

vypocet_mimoradne_spl_atky_uveru_c._[REDACTED]_20.8.2020_15-26-22.pdf

vynaložené náklady, se kterými nesouhlasil. Ze Smlouvy o poskytnutí hypotečního úvěru č. [REDAKCE]¹²³, uzavřené dne 6.8.2018, vyplynulo, že se účastník řízení zavázal [REDAKCE] poskytnout spotřebitelský úvěr ve výši 2 260 000 Kč, kdy úroková sazba činila 2,39% a byla platná do 19.8.2028; měsíční splátka pak činila 11 817 Kč; tento spotřebitelský úvěr měl být splácen 20 let a jeden měsíc. Z dokumentu Předčasné splacení¹²⁴, datovaném 22.7.2020, vyplynulo, že ke dni plánovanému předčasnému splacení tohoto spotřebitelského úvěru – k 31.8.2020 – činila částka nesplacené jistiny daného spotřebitelského úvěru 2 110 881,53 Kč, a v souvislosti s předčasným splacením daného spotřebitelského úvěru požadoval účastník řízení po [REDAKCE] úhradu úrokových nákladů ve výši 54 462,99 Kč, a administrativní náklady ve výši 1 500 Kč – celkem tak činily účelně vynaložené náklady částku 55 962,99 Kč.

2.4. Určení rozsahu případů účastníka řízení, ve kterých vyžadoval účelně vynaložené náklady

(52) Výzvou ze dne 23.3.2021 vyzval správní orgán účastníka řízení k předložení seznamu žádostí o předčasné splacení spotřebitelského úvěru na bydlení, které byly učiněny v období od 1.12.2016 do 4.12.2019. Na tuto žádost reagoval účastník řízení vyjádřením ze dne 9.4.2021. Z podkladů předložených účastníkem řízení pak vyplynulo, že účastník řízení v období od 8.3.2019 (tj. ode dne následujícího po dni vydání Stanoviska ze dne 7.3.2019¹²⁵), do dne 4.12.2020 (tj. do zahájení správního řízení Sp/2020/140/573)¹²⁶ vyžádal od 1 936 svých klientů, kteří požadovali úplné předčasné splacení svého spotřebitelského úvěru, úhradu účelně vynaložených nákladů. Těchto 1 936 klientů lze rozdělit do 3 samostatných skupin:

- skupinu 26 klientů, kteří uhradili v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru na bydlení částku nákladů souvisejících s předčasným splacením spotřebitelského úvěru v hodnotě méně než 1 500 Kč – v daném případě se jednalo o klienty, od kterých účastník řízení vyžadoval toliko úrokové náklady;
- skupinu 413 klientů, kteří uhradili v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru na bydlení částku nákladů souvisejících s předčasným splacením spotřebitelského úvěru v hodnotě přesně 1 500 Kč – v daném případě se jednalo o klienty, od kterých účastník řízení vyžadoval úhradu pouze a jen administrativního poplatku;
- skupinu 1 497 klientů, kteří uhradili v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru na bydlení částku nákladů souvisejících s předčasným splacením spotřebitelského úvěru převyšující 1 500 Kč – v daném případě se jednalo o klienty, u kterých byla v rámci poplatku za předčasné splacení spotřebitelského úvěru zahrnuta položka jak úrokových nákladů, tak poplatku ve výši 1 500 Kč – tato skupina klientů pak na těchto poplatcích uhradila celkem částku cca 44 612 112,20 Kč.

¹²³ CD spis č.l. 285, složka: 2020_133249_CNB_650_CNB_vzva+odpověď ([REDAKCE]), soubor: prilohy_6_-_8.tif

¹²⁴ CD spis č.l. 285, složka: 2020_133249_CNB_650_CNB_vzva+odpověď ([REDAKCE]), soubor: vypocet_mimoradne_spla_tky_uveru_c. [REDAKCE]_22.7.2020_15-0-14.pdf

¹²⁵ Smlouva o spotřebitelském úvěru [REDAKCE] uzavřená dne 27.1.2006, která požádala o předčasné splacení svého spotřebitelského úvěru na bydlení 8.3.2019 – k datu předčasného splacení spotřebitelského úvěru činila nesplacená část jistiny částku 1 152 071,40 Kč, částka účelně vynaložených nákladů činila 37 801,22 Kč, a měsíční splátka 9 288 Kč.

¹²⁶ Smlouva o spotřebitelském úvěru [REDAKCE] uzavřená dne 14.3.2018, který požádal o předčasné splacení svého spotřebitelského úvěru na bydlení 4.12.2020 – k datu předčasného splacení spotřebitelského úvěru činila nesplacená část jistiny částku 1 506 996,32 Kč, měsíční splátka pak 6 238,00 Kč.

Vzhledem k poměru výše předčasně splácené jistiny a výše nákladů souvisejících s předčasným splacením spotřebitelského úvěru rozhodl správní orgán nadále v tomto rozhodnutí věnovat pozornost toliko třetí výše uvedené skupině.

(53) V souvislosti s výše uvedeným seznamem klientů považuje správní orgán za vhodné vyzdvihnout některé z těchto případů:

Jméno a příjmení klienta	Datum sjednání úvěru	Datum refixace úvěru	Datum žádosti o předčasné splacení úvěru	Nesplacená část jistiny (v Kč)	Výše měsíční splátky (v Kč)	Výše účelně vynaložených nákladů (v Kč) (% k nesplacené jistině)
██████████	27.1.2006	15.12.2018	8.3.2019	1 152 071,40	9 288,00	37 801,22 (3,28%)
██████████	11.7.2018	11.7.2018	18.11.2020	2 292 242,95	12 978,00	354 864,95 (15,48 %)
██████████	25.2.2019	11.2.2019	30.9.2020	11 015 351,17	88 913,00	314 000,00 (2,85 %)
██████████	7.3.2019	4.3.2019	27.1.2020	2 996 683,03	12 453,00	128 689,08 (4,29 %)
██████████	13.12.2019	11.12.2019	15.7.2020	2 173 426,43	8 716,00	94 280,97 (4,34 %)
██████████	26.8.2014	25.9.2019	1.10.2019	2 421 538,95	12 223,00	33 507,26 (13,87 %)
██████████	3.7.2019	20.6.2019	12.11.2020	486 804,67	2 966,00	24 033,35 (4,94 %)
██████████	8.6.2018	29.5.2018	3.8.2020	4 114 721,09	17 544,00	228 796,72 (5,56 %)
██████████	18.7.2019	18.7.2019	12.1.2020	7 551 009,88	30 206,00	103 801,44 (1,37 %)
██████████	29.5.2013	25.11.2018	21.1.2020	1 231 720,60	6 124,00	91 901,26 (7,46 %)
██████████	30.5.2019	28.5.2019	19.1.2020	1 255 295,89	7 172,00	87 057,78 (6,93 %)
██████████	19.9.2011	25.2.2020	19.10.2020	3 045 309,45	17 649,00	74 299,61 (2,44 %)
██████████	25.1.2018	9.1.2018	2.9.2020	2 476 406,62	9 736,00	65 861,79 (2,66 %)
██████████	19.7.2013	25.7.2018	9.11.2020	1 116 546,54	5 236,00	54 788,19 (4,91 %)
██████████	4.8.2011	25.8.2019	24.2.2020	1 968 182,90	10 212,00	46 782,00 (2,38 %)

(54) Z výše uvedeného přehledu pak vyplývá, že účastník řízení v některých případech účtoval svým klientům, kteří požádali o předčasné splacení svého spotřebitelského úvěru, účelně vynaložené náklady ve výši dosahující i více jak 10ti násobku měsíční splátky spotřebitelského úvěru (viz případ ██████████, ██████████, ██████████ nebo ██████████).

(55) Závěrem pak této problematice považuje správní orgán za vhodné poukázat na skutečnost týkající se výše uvedeného počtu 1 497 klientů, kterým účastník řízení naúčtoval v souvislosti s předčasným splacením jejich spotřebitelských úvěrů částku v celkové výši cca 44 612 112,20 Kč. Od této částky považuje správní orgán za vhodné odečíst částku 2 245 500 Kč, což je částka, kterou účastník řízení získal účtováním poplatku 1 500 Kč

(tj. 1 497 x 1 500 Kč) – výslednou částku – 42 366 612,20 Kč pak považuje správní orgán za prospěch účastníka řízení plynoucí mu z účtování úrokových nákladů.

3. Vyjádření účastníka řízení a stanovisko správního orgánu

(56) Ve vyjádření k oznámení o zahájení správního řízení zaujal účastník řízení k proti němu vzneseným obviněním odmítavé stanovisko, kdy argumentaci uvedenou ve vyjádření k oznámení o zahájení řízení již následně nerozšířil / nedoplnil.

3.1. Úprava účelně vynaložených nákladů ve smluvní dokumentaci účastníka řízení a doktrinální výklad

(57) Prvním argumentem¹²⁷ účastníka řízení je zachování kontinuity přístupu. V této souvislosti účastník řízení uvedl, že při implementaci ZSÚ navázal na předchozí praxi z dob účinnosti zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění účinném do 30.11.2016 (dále jen „SZSÚ“), in concreto na interpretaci jeho § 15 odst. 2 doktrínou (reprezentovanou Lukášem Vackem, zástupcem Finančního arbitra). Tato interpretace umožňovala poskytovatelům spotřebitelských úvěrů při jejich předčasném splacení požadovat po spotřebitelích kompenzaci ušlého zisku způsobeného ztrátou úroků, na které by měl poskytovatel spotřebitelského úvěru nárok, pokud by spotřebitelský úvěr nebyl předčasně splacen a kdy úroková sazba u nově sjednávaných spotřebitelských úvěrů nedosahuje výše úroku u předčasně spláceného spotřebitelského úvěru. K tomuto postupu dále vedla účastníka řízení skutečnost, že § 117 odst. 2 ZSÚ je de facto doslovně převzat ze znění § 15 odst. 2 SZSÚ. Tímto způsobem postupoval účastník řízení do vydání Stanoviska ze dne 7.3.2019.

(58) Dále účastník řízení ve vyjádření k oznámení o zahájení správního řízení uvedl, že důvodem změny jeho přístupu ke způsobu účelně vynaložených nákladů podle § 117 odst. 2 ZSÚ bylo Stanovisko ze dne 7.3.2019. V kontextu tohoto stanoviska dospěl účastník řízení k závěru, že pokud finanční prostředky získané z předčasného splacení hypotečního úvěru uloží u správního orgánu za REPO sazbu, docílí nižšího výnosu, než pokud by takto získané prostředky transformoval v nový hypoteční úvěr za aktuálních úrokových sazeb. Následkem tohoto zjištění začal účastník řízení počínaje prosincem 2019 účtovat účelně vynaložené náklady podle § 117 odst. 2 ZSÚ jako rozdíl mezi úrokovým výnosem, který by mohl získat v případě, že by hypoteční úvěr předčasně splacen nebyl, a úrokový výnos, který může získat tím, že finanční prostředky získané z předčasně spláceného spotřebitelského úvěru použije na poskytnutí nového hypotečního úvěru za aktuální úrokovou sazbu, u kterého je sjednána pevná úroková sazba na dobu předčasného splacení původního spotřebitelského úvěru na bydlení¹²⁸.

(59) K argumentaci doktrínou správní orgán uvádí, že je mu znám názor Lukáše Vacka¹²⁹, který ve svém komentáři k § 15 odst. 2 SZSÚ uvedl následující: „*Lze si představit dvě kategorie takovýchto nákladů. První z nich jsou administrativní náklady skutečně vynaložené v souvislosti s předčasným splacením, jako např. mzdové náklady pracovnice na přepážce, která se spotřebitelem jednala a převzala od něj peníze, apod. Druhou kategorií nákladů je škoda v podobě ušlého zisku z prostředků získatelných na úrocích za situace, kdy od sjednání*

¹²⁷ Spis č.l. 275 a 276.

¹²⁸ Spis č.l. 276 a 277.

¹²⁹ VACEK, Lukáš. *Zákon o spotřebitelském úvěru. Komentář*. Praha : Wolters Kluwer, a.s., 2015, str. 174. ISBN 978-80-7478-776-8.

smlouvy o spotřebitelském úvěru, který je nyní předmětem předčasného splacení, došlo na trhu k poklesu úrokových sazeb, takže úrokové sazby u nově uzavíraných smluv jsou nižší. Také tyto náklady mají být předmětem kompenzace dle tohoto odstavce.“

(60) Výše uvedená citace však v rámci doktríny představuje izolovaný názor; dříve vydaný komentář k SZSÚ z autorské dílny Lucie Wachtlové a Mgr. Jana Slaniny¹³⁰ zaujímal opačný názor: „*Věřitel má právo pouze na nutné a objektivně odůvodněné náklady, nikoli na náhradu finanční ztráty, která mu vznikla. Náklady přitom představuje zejména nutnost zpracovat žádost spotřebitele, poskytnout mu nezbytnou součinnost při realizaci předčasného splacení a v případě částečné předčasné splátky jej informovat o jejím dopadu na splátkový kalendář. Naopak finanční ztráta, která hrazena není, představuje zejména ušlý zisk vyplývající z toho, že věřitel předčasně splacené finanční prostředky nebude schopen na finančním trhu umístit za pro něj stejně výhodných podmínek (tzn. namísto úroku např. 10 % p.a. ze spotřebitelského úvěru bude inkasovat pouze 5 % p. a. ze státních pokladničních poukázek) – zákon předpokládá, že věřitel je, na rozdíl od spotřebitele, profesionálem a může se, byť za cenu dodatečných nákladů, před takovýmto rizikem ochránit. Na druhou stranu, pokud věřitel naopak bude moci vrácené prostředky investovat pro něj výhodněji, nemusí se o příslušný zisk nijak dělit se spotřebitelem.“* Citovaný názor pak totožný autorský tým¹³¹ (v rozšířeném složení) zaujal i ve svém komentáři k § 117 odst. 2 ZSÚ, ve kterém výslovně zmínil i citovaný komentář Lukáše Vacka: „*V případě, že spotřebitel spotřebitelský úvěr předčasně splatí, má právo na snížení celkových nákladů spotřebitelského úvěru. Formulace „o výši úroku a dalších nákladů, které by byl spotřebitel povinen platit v případě, kdy by nedošlo k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru“ může budít dojem, že se vztahuje pouze na plnění splatná v budoucnu, jak pro textově shodné ustanovení § 15 odst. 1 SpotřÚ 2010 dovozuje Vacek 2015 s. 173. Takový výklad však neodpovídá čl. 16 CCD odst. 1 a čl. 25 odst. 1 MCD, které obě shodně uvádějí „V těchto případech má nárok na snížení celkových nákladů úvěru, jež sestávají z úroku a nákladů za zbývající dobu platnosti smlouvy“. Jedná se tedy o úroky a náklady, které se vztahují ke zbývající době platnosti smlouvy, nezávisle na tom, kdy byly zaplacený.“*

(61) K výše uvedenému však považuje správní orgán za nutné upozornit na skutečnost, že doktrinální výklad není v podmínkách kontinentálního právního systému závazný, byť soudy z doktríny běžně čerpají, případně o ni opírají svoji argumentaci – v této souvislosti odkazuje správní orgán na rozsudek Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) č.j. 5 As 313/2019 – 28 ze dne 30.4.2020¹³². V této souvislosti správní orgán poukazuje na skutečnost, že účastníkem řízení zvolený systém účtování nákladů spojených s předčasným splacením spotřebitelského úvěru na bydlení je v rozporu se zněním a cílem § 117 odst. 1 ZSÚ; v této souvislosti odkazuje správní orgán na argumentaci obsaženou v odst. (81) a násl. tohoto rozhodnutí.

(62) V případě změny způsobu výpočtu účelně vynaložených nákladů, jak jej provedl účastník řízení po publikaci Stanoviska ze dne 7.3.2019 správní orgán uvádí, že účastník řízení sice provedl změnu výpočtu účelně vynaložených nákladů, nicméně fakticky postupoval tak, aby i

¹³⁰ WACHTLOVÁ, Lucie; SLANINA, Jan. *Zákon o spotřebitelském úvěru. Komentář*. 1. vydání. Praha : C.H. Beck, 2011, str. 157 a 158. ISBN 978-7400-118-5.

¹³¹ SLANINA, Jan; JEMELKA, Luboš; VETEŠNÍK, Pavel; WACHTLOVÁ, Lucie; FLÍDR, Jan. *Zákon o spotřebitelském úvěru. Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2017 str. 577. ISBN 978-80-7400-645-6.

¹³² Cit.: „*Nejvyšší správní soud s takovýmto výkladem nesouhlasí. Předně je třeba poznamenat, že stěžovatel neopírá svoji argumentaci o žádné konkrétní zákonné ustanovení ani o žádné soudní rozhodnutí, nýbrž pouze o text učebnice (STAŠA, Josef, PRÁŠKOVÁ, Helena, POMAHÁČ, Richard, ČEBIŠOVÁ, Taisia, KOPECKÝ, Martin. Správní právo. Obecná část. 9. Vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2016 s. 187-188) a sám uznává, že je taková možnost popsána pouze v teoretické rovině. Doktrinální výklad práva není závazný, nicméně Nejvyšší správní soud si je vědom jeho významu, a proto stěžovatelovu námítku věcně vypořádá.“*

nadále hradili spotřebitelé jeho ztrátu, resp. část této ztráty vzniknuvší mu předčasným splacením spotřebitelského úvěru, akorát změnil hodnotu, ze které tuto ztrátu počítal, když do prosince roku 2019 používal k výpočtu úrokové ztráty REPO sazbu vyhlášenou správním orgánem, kdy tento postup v prosinci 2019 změnil tak, že k výpočtu úrokové ztráty používal úrokovou sazbu, za kterou poskytoval v dané době spotřebitelské úvěry na bydlení. Tato změna však neměla dopad do charakteru jednání účastníka řízení, který tak i nadále vyžadoval od spotřebitelů v souvislosti s předčasným splacením jejich spotřebitelských úvěrů na bydlení platby, které nebyl oprávněn požadovat podle § 117 odst. 1 a 2 ZSÚ – více odkazuje správní orgán na odst. (53) a násl. tohoto rozhodnutí.

3.2. Skutkový stav

(63) Dále ve svém vyjádření k oznámení o zahájení správního řízení zaměřil účastník řízení svoji pozornost na problematiku financování spotřebitelských úvěrů na bydlení. V této souvislosti účastník řízení uvedl, že spotřebitelské úvěry na bydlení financuje buď z vkladů svých klientů, nebo z externích zdrojů (nákupem na finančních trzích). V této souvislosti musí účastník řízení hradit náklady na zajištění těchto externích zdrojů a s nimi související rizika, a fixace úrokové sazby u spotřebitelských úvěrů na bydlení mu umožňuje tyto náklady financovat. V případě předčasného splacení spotřebitelského úvěru na bydlení pak dochází k tomu, že účastník řízení přestávají být placeny úroky z takto předčasně splaceného úvěru, nicméně účastník řízení je i nadále povinen hradit náklady na zajištění rizik souvisejících se získáním finančních prostředků. Prostředky získané předčasným splacením hypotečního úvěru může sice banka transformovat do nového spotřebitelského úvěru na bydlení, v takovém případě se však vystavuje riziku, že tento bude poskytnut za nižší úrokovou sazbu a účastník řízení tak vznikají náklady, které mají přímou souvislost s předčasným splacením spotřebitelského úvěru. V této souvislosti poukázal účastník řízení na to, že nepovažuje za spravedlivé, aby nesl náklady, které mu vzniknou v přímé souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru na bydlení, když mu předčasným splacením spotřebitelského úvěru na bydlení vzniká ztráta plynoucí z nákladů na obstarání prostředků za účelem poskytnutí (předčasně) splaceného úvěru. Výše uvedenou argumentaci pak podpořil účastník řízení odkazy na posudek VŠE¹³³.

(64) Správní orgán se neztotožňuje ani s touto námitkou. A priori považuje správní orgán za vhodné zaujmout pozici k argumentu účastníka řízení, že nepovažuje za spravedlivé, aby nesl náklady, které mu vzniknou v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru na bydlení, kdy součástí těchto nákladů má být dle účastníka řízení i ztráta plynoucí z nákladů na obstarání prostředků za účelem poskytnutí spotřebitelského úvěru. Správní orgán v této souvislosti uvádí, že riziko v daném případě nesou obě strany – jak účastník řízení, tak i spotřebitel, neboť pokud spotřebitel provádí předčasné splacení úvěru v období rostoucích úrokových sazeb, pak účastník řízení může takto získané finanční prostředky transformovat v nový spotřebitelský úvěr, který poskytne za vyšší úrokovou sazbu – tj. s vyšším ziskem. A contrario, pokud provádí spotřebitel předčasné splacení svého spotřebitelského úvěru v období klesajících úrokových sazeb, pak účastník řízení může takto získané finanční prostředky transformovat v nově poskytnutý spotřebitelský úvěr s nižší úrokovou sazbou – tj. se ztrátou. V této souvislosti však správní orgán považuje za nutné upozornit na skutečnost, že účastník řízení je bankou, a řízení úrokového rizika, a s ním spojeného rizika předčasného splacení spotřebitelských úvěrů, je imanentní součástí jeho podnikatelské činnosti. Vzhledem k dlouhodobému charakteru spotřebitelských úvěrů na bydlení musí účastník řízení počítat

¹³³ Spis č.l. 277 a 278.

v rámci řízení úrokového rizika s rizikem poklesu úrokových sazeb a s ním spojeného rizika předčasného splacení spotřebitelských úvěrů na bydlení.

(65) Dále správní orgán musí odmítnout tvrzení účastníka řízení, že v případě poskytování spotřebitelských úvěrů na bydlení musí primárně získat finanční prostředky od svých vkladatelů, resp. na finančních trzích a že úroková sazba, za kterou jsou poskytovány spotřebitelské úvěry na bydlení, automaticky kopíruje náklady na tyto zdroje. Správní orgán poukazuje na skutečnost, že úroková sazba u spotřebitelských úvěrů na bydlení je determinována vícero faktory – mezi těmito faktory jsou i náklady na zdroje, ze kterých jsou tyto spotřebitelské úvěry poskytovány; nejedná se však o jediný faktor. Těmito faktory mohou být např. zisková marže na jednotlivých spotřebitelských úvěrech na bydlení, administrativní náklady spojené s úvěrem na bydlení, bonita klienta, poskytnuté zajištění. Krom toho, v případě, že jsou spotřebitelské úvěry na bydlení poskytovány z vkladů, pak platí, že těmito účastník řízení disponuje na základě rozhodnutí svých klientů svěřit mu finanční prostředky – nemusí si tedy tyto vklady speciálně opatřovat za účelem poskytnutí konkrétního spotřebitelského úvěru. Poskytování úvěrů totiž představuje jeden ze způsobů tvorby finančních prostředků, kdy poskytnutím spotřebitelského úvěru (i třeba na bydlení) banka toliko připsá prostředky na účet dlužníka, aniž by z účtu jiného svého klienta dané finanční prostředky odepsala. Při předčasném splacení spotřebitelského úvěru na bydlení nedochází rozhodně k tomu, že by na konkrétní bankovní účet konkrétního vkladatele / konkrétních vkladatelů byla připsána konkrétní finanční částka. Pokud se týká finančních prostředků opatřovaných na finančním trhu za účelem poskytnutí spotřebitelských úvěrů, pak je situace totožná – účastník řízení získává finanční prostředky s různou dobou splatnosti a v různé výši; v této souvislosti musí počítat jak s úrokovým rizikem, tak i s rizikem předčasného splacení jednotlivých spotřebitelských úvěrů na bydlení. Dále správní orgán považuje za vhodné poukázat na skutečnost, že zejména spotřebitelské úvěry na bydlení jsou úvěry poskytované na delší časové období – v horizontu i několik dekád (dvacet a více let), u kterých probíhá fixace úrokové sazby na několik let (např. 5 a více). Účastník řízení si tak musí být vědom, že v průběhu jednotlivých fixací může docházet (a dochází) k výrazným změnám úrokových sazeb, což může mít dopad na uplatnění finančních prostředků získaných předčasným splacením spotřebitelského úvěru na bydlení.

3.3. Úprava účelně vynaložených nákladů v § 117 ZSÚ

(66) Účastník řízení ve vyjádření k oznámení o zahájení správního řízení odkázal i na znění § 117 odst. 2 až 4 ZSÚ a důvodovou zprávu k ZSÚ, ze které vyplývá, že věřitel má v případě předčasného splacení spotřebitelského úvěru nárok na náhradu účelně vynaložených nákladů spojených s předčasným splacením spotřebitelského úvěru, kdy toto odškodnění by mělo zahrnovat i náklady vynaložené v souvislosti s obstaráním peněz na finančním trhu za účelem poskytnutí předčasně spláceného hypotečního úvěru. V souvislosti s odkazem na důvodovou zprávu pak účastník řízení poukázal jak na závěry učiněné Ministerstvem financí¹³⁴, tak i projednání ZSÚ, kdy z těchto jednoznačně vyplývá, že zákonodárce se plně ztotožňoval s interpretací § 117 odst. 2 ZSÚ tak, jak ji provádí důvodová zpráva. Svůj závěr pak účastník řízení podpořil odkazem na nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 814/06 ze dne 11.1.2008.

¹³⁴ In concreto se jednalo o materiál „VYPOŘÁDÁNÍ PŘIPOMÍNEK K MATERIÁLU S NÁZVEM: Návrh zákona o úvěru pro spotřebitele“, dostupný na internetových stránkách Ministerstva financí České republiky pod odkazem https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Navrh_2015_vyporadaci-tabulka-ostatni-vlada-Spotrebitelsky-uver.pdf a datovaný 15.9.2015, kdy v tomto materiálu bylo k problematice § 117 odst. 2 ZSÚ uvedeno: „AKCEPTOVÁNO JINAK. Účelně vynaložené náklady jsou obecně používaný pojem, na který sice mohou v některých případech existovat vyhlášky, však který není definován. Cena peněz by měla být v účelně vynaložených nákladech obsažena, což bude uvedeno v DZ. V textu odstavce 2 bude přepsáno slovo „vznikly“ na „vzniknou“.“

(67) Dále účastník řízení v tomto okruhu argumentů poukázal na znění § 117 odst. 3 písm. c) ZSÚ, který zakazuje poskytovateli spotřebitelského úvěru vyžadovat po spotřebiteli v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru, u kterého není stanovena pevná úroková sazba, náhradu jakýchkoliv nákladů spojených s předčasným splacením tohoto úvěru. Z tohoto faktu pak účastník řízení s odkazem na systematický výklad vyvozuje, že pokud se u obou typů spotřebitelských úvěrů (jak spotřebitelského úvěru s pevnou, tak s pohyblivou úrokovou sazbou) neliší administrativní náklady na předčasné splacení těchto úvěrů, pak v případě úvěru s pevnou úrokovou sazbou musí být umožněno účastníku řízení vymáhat po spotřebiteli náhradu nákladů souvisejících s předčasným splacením spotřebitelského úvěru. Tento závěr opírá účastník řízení o skutečnost, že v případě tohoto typu spotřebitelských úvěrů má poskytovatel spotřebitelského úvěru náklady na zajištění úrokového rizika. Tomuto závěru přisvědčuje dle názoru účastníka řízení i důvodová zpráva k § 167 ZSÚ, ze které vyplývají rozdílná pravidla pro náhradu nákladů pro úvěry s pohyblivou úrokovou sazbou a pro úvěry s pevnou úrokovou sazbou. Tento závěr podpořil účastník řízení také odkazem na § 117 odst. 3 písm. d) ZSÚ, který vylučuje nárok věřitele na náhradu účelně vynaložených nákladů ve lhůtě 3 měsíců od oznámení poskytovatele spotřebitelských úvěrů nové úrokové sazby, tj. v období refixu. Závěrečným argumentem účastníka řízení je pak problematika horního limitu 50 tis. Kč upravená v § 117 odst. 4 ZSÚ¹³⁵.

(68) Předně správní orgán musí odmítnout účastníkem řízení nastíněný výklad § 117 odst. 2 ZSÚ prostřednictvím důvodové zprávy, resp. historický výklad, který je s důvodovou zprávou k dané právní normě nerozlučně spjat. V souladu s rozsudkem NSS č.j. 1 Afs 235/2014 – 65 ze dne 26.1.2017 totiž platí, že text důvodové zprávy nemůže doplnit nebo nahradit chybějící text zákona: „*Přestože důvodová zpráva může v určitých případech osvětlit úmysl historického zákonodárce a přinést důležitá výkladová vodítka, nelze ji považovat za rozhodný výkladový zdroj tam, kde jde nad rámec zákona nebo je s ním v rozporu (srov. např. rozsudek ze dne 27. 11. 2013, č. j. 8 Afs 26/2013 – 78, odst. 45).*“ Citovaný rozsudek je pak odpovědí na účastníkem řízení prezentované usnesení Ústavního soudu (dále jen „ÚS“) sp.zn. IV. ÚS 814/06 ze dne 11. 1. 2008, ve kterém ÚS uvedl: „*Záměr zákonodárce lze nalézt v důvodových zprávách, neboť pokud není prokázán opak, je třeba mít za to, že zákonodárce přijal se samotným předpisem i jeho záměr.*“ V této souvislosti pak správní orgán uzavírá, že předpokladem aplikace usnesení ÚS předestřeného účastníkem řízení je skutečnost, že důvodová zpráva koreluje s textem, resp. text důvodové zprávy nepřekračuje text zákona. Dle ustálené rozhodovací praxe NSS je interpretace právní normy vždy výsledkem přístupu vícero interpretačních metod – jazykového, systematického, historického, teologického výkladu; v této souvislosti lze odkázat např. na rozsudky NSS č.j. 5 Afs 84/2012 – 40 ze dne 13.12.2013¹³⁶, č.j. 1 As 166/2016 – 38

¹³⁵ Spis č.l. 278 až 280

¹³⁶ Cit.: „*V prvé řadě je nezbytné zdůraznit základní interpretační přístup: k výkladu právních předpisů a jejich institutů nelze přistupovat pouze z hlediska textu zákona, ale především podle jejich smyslu. Jazykový výklad představuje prvotní přiblížení se k obsahu právní normy, jejímž nositelem je interpretovaný právní předpis; k ověření správnosti či nesprávnosti výkladu, popř. k jeho doplnění či upřesnění, potom slouží ostatní interpretační přístupy, z nichž je v souzené věci na místě jmenovat především metodu teleologickou a systematickou (samozřejmě podle povahy věci bude na místě užít i jiných metod, jako např. komparativní, logické či historické). Z teleologického výkladu vyplývá základní interpretační směrnice, která již byla zmíněna: rozhodující je smysl a účel, a nikoliv dikce zákona. Systematický výklad využívá systémové povahy právního řádu: právní řád tvoří jednotný celek; má povahu systému, který je dále diferencován v subsystémy různých úrovní (právo soukromé a veřejné; právní odvětví; právní instituty), jež v sobě slučují prvky podle různých kritérií. Ze systémové povahy právního řádu vyplývá, že jeho jednotlivé součásti (subsystémy i prvky) vstupují do určitých funkčních vazeb.*“

ze dne 27.9.2017¹³⁷ nebo č.j. 9 Afs 66/2015 – 36 ze dne 6.8.2015¹³⁸.

(69) V souvislosti s citovanou judikaturou pak správní orgán uvádí, že již ze samotného znění § 117 odst. 2 ZSÚ vyplývá, že důvodová zpráva jde dalece nad rámec textu, když se snaží interpretovat slovní obrat „účelně vynaložené náklady“ jako odškodnění zahrnující i náklady vynaložené v souvislosti s obstaráním peněz na poskytnutí spotřebitelského úvěru, a z tohoto důvodu je pro posuzovaný případ – v kontextu citovaného rozsudku NSS č.j. 1 Afs 235/2014 – 65 ze dne 26.1.2017 – nepoužitelná. Již z prostého znění § 117 odst. 2 ZSÚ vyplývá, že účelně vynaložené náklady musí vzniknout účastníku řízení právě k okamžiku aktu předčasného splacení úvěru spotřebitelem, zatímco náklady na obstarání finančních prostředků za účelem poskytnutí spotřebitelského úvěru vznikají účastníku řízení již při poskytnutí spotřebitelského úvěru. Krom toho správní orgán poukazuje na znění § 117 odst. 1 ZSÚ, dle kterého má spotřebitel nárok na „(...) snížení celkových nákladů spotřebitelského úvěru o výši úroku a dalších nákladů“, tj. dané ustanovení hovoří jasně o tom, že spotřebiteli mají být odpuštěny i úroky, které by byl povinen uhradit v případě, že by k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru nedošlo. Účastníkem řízení provedená konstrukce výpočtu úrokové ztráty ve spojení s interpretací § 117 odst. 2 ZSÚ de facto smysl § 117 odst. 1 ZSÚ popírá, byť účastník řízení nežádá po spotřebiteli provedení úhrady úroků v celé jejich výši, ale toliko jejich části. I tak nicméně účastníkem řízení požadovaná výše úrokových nákladů dosahovala v některých případech několikanásobku měsíční splátky spotřebitelského úvěru – v této souvislosti viz odst. (53) tohoto rozhodnutí.

(70) K výše uvedenému pak správní orgán považuje za nutné věnovat na tomto místě bližší pozornost problematice vztahu § 117 odst. 1 ZSÚ a § 117 odst. 2 ZSÚ. Správní orgán k těmto dvěma ustanovením považuje za nutné upozornit na skutečnost, že je nelze interpretovat izolovaně, ale je nutné je vykládat ve vzájemné souvislosti. V souladu s § 117 odst. 1 ZSÚ tak má spotřebitel právo v případě předčasného splacení spotřebitelského úvěru na: „(...) snížení celkových nákladů spotřebitelského úvěru o výši úroku a dalších nákladů, které by byl spotřebitel povinen platit v případě, kdy by nedošlo k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru.“ Účastník řízení musí postupovat v případě předčasného splacení spotřebitelského úvěru nikoliv pro forma, ale naplnit toto ustanovení materiálně – to znamená skutečně snížit náklady spotřebitele, které by tento uhradil v případě, že by k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru nedošlo. K tomuto pak správní orgán dodává, že § 117 odst. 2 ZSÚ nelze interpretovat tak, že by jeho aplikací došlo k faktickému oslabení nebo popření práva spotřebitele upraveného v § 117 odst. 1 ZSÚ. In concreto, pokud účastník řízení požaduje při předčasném splacení spotřebitelského úvěru po spotřebiteli náhradu nákladů podle § 117 odst. 2 ZSÚ, které de facto omezují právo spotřebitele upravené v § 117 odst. 1 ZSÚ, porušuje tím ipso facto povinnost stanovenou mu v § 117 odst. 1 ZSÚ.

(71) Účastník řízení se svůj postup při vyúčtování nákladů spojených s předčasným splacením spotřebitelského úvěru snaží opřít i o systematický výklad, resp. odkaz na § 117 odst. 3 písm. c) ZSÚ a § 167 ZSÚ. K tomuto argumentu správní orgán uvádí, že § 117 odst. 3 ZSÚ stanoví situace, ve kterých není poskytovatel spotřebitelského úvěru oprávněn vyžadovat úhradu nákladů spojených s předčasným splacením spotřebitelského úvěru podle § 117 odst. 2

¹³⁷ Cit. z rozsudku NSS č.j. 1 As 166/2016 – 38 ze dne 27.9.2017: „Výklad právní normy by měl být průnikem jednotlivých výkladových metod. Nejvyšší správní soud proto doplňuje jazykový výklad předmětných právních norem o výklad teleologický.“

¹³⁸ Cit. z rozsudku NSS č.j. 9 Afs 66/2015 – 36 ze dne 6.8.2015: „Výklad právní normy by měl být průnikem a vyvážením jednotlivých výkladových metod – vedle metody jazykové též metody systematické, historické, teleologické, logické, srovnání v právu aj. (...). Použití jednotlivých metod výkladu lze legitimně omezit jen v některých případech.“

ZSÚ. V konkrétní rovině se jedná o situace, kdy: „*předčasné splacení bylo provedeno a) v rámci plnění z pojištění určeného k zajištění splacení spotřebitelského úvěru, b) u spotřebitelského úvěru poskytnutého formou možnosti přečerpání, c) v období, pro které není stanovena pevná zápůjční úroková sazba, d) u spotřebitelského úvěru na bydlení do 3 měsíců poté, co poskytovatel spotřebiteli sdělil novou výši zápůjční úrokové sazby podle § 102 odst. 3, e) u spotřebitelského úvěru na bydlení v důsledku úmrtí, dlouhodobé nemoci nebo invalidity spotřebitele v postavení dlužníka ze smlouvy o spotřebitelském úvěru na bydlení, nebo jeho manžela nebo partnera, pokud tato skutečnost vede k výraznému snížení schopnosti spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr na bydlení, nebo f) u spotřebitelského úvěru na bydlení do 25 % celkové výše spotřebitelského úvěru během 1 měsíce přede dnem výročí uzavření smlouvy o spotřebitelském úvěru na bydlení.*“ Ustanovení § 117 odst. 4 ZSÚ pak stanoví pro určité typy úvěrů a určité situace horní hranici náhrady nákladů a to následujícím způsobem: „*Výše náhrady nákladů podle odstavce 2 nesmí přesáhnout 1 % z předčasně splacené části celkové výše spotřebitelského úvěru, přesahuje-li doba mezi předčasným splacením a sjednaným koncem spotřebitelského úvěru 1 rok. Není-li tato doba delší než jeden rok, nesmí výše náhrady nákladů přesáhnout 0,5 % z předčasně splacené části celkové výše spotřebitelského úvěru. Ustanovení předchozích vět se nevztahují na náklady, které je věřitel oprávněn požadovat v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru na bydlení; s výjimkou předčasného splacení spotřebitelského úvěru na bydlení v souvislosti s prodejem nemovité věci, jejíž nabytí, výstavba nebo zachování práv k této nemovité věci bylo financováno tímto úvěrem, nebo kterou byl tento spotřebitelský úvěr zajištěn, kdy spotřebitel je oprávněn úvěr na bydlení zcela předčasně splatit za podmínky, že doba trvání smlouvy o spotřebitelském úvěru na bydlení je delší než 24 měsíců, přičemž věřiteli vzniká právo požadovat náhradu nákladů podle odstavce 2, která ale nesmí přesáhnout 1 % z předčasně splacené výše spotřebitelského úvěru, maximálně však částku 50 000 Kč.*“

(72) Ustanovení § 117 odst. 3 ZSÚ stanoví výčet případů, které jsou ve věci požadování nákladů souvisejících s předčasným splacením spotřebitelského úvěru ještě přísnější, než § 117 odst. 2 ZSÚ. Zatímco ustanovení § 117 odst. 2 ZSÚ stanoví právo účastníka řízení na úhradu nákladů vynaložených v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru, ustanovení § 117 odst. 3 ZSÚ nepovoluje v konkrétních případech účtování ani těchto nákladů, resp. žádných nákladů. Dle výkladu účastníka řízení by mělo platit, že pokud § 117 odst. 3 písm. c) ZSÚ nepovoluje účtovat žádné účelně vynaložené náklady podle § 117 odst. 2 ZSÚ, pak § 117 odst. 2 ZSÚ povoluje účtování finanční ztráty respektive hypotetických nákladů na obstarání finančních prostředků u předčasně splácených spotřebitelských úvěrů s pevně stanovenou úrokovou sazbou. Dle názoru správního orgánu je takový výklad účastníka řízení nelogický a nesystémový. Správní orgán uvádí, že stanoví-li zákon horní hranici, nebo případy kdy náklady nesmí být účtovány, nelze z takového pravidla dovozovat nic o náhradě nákladů obecně (nejedná se o vztah ekvivalence, ale o vztah implikace). Výklad účastníka řízení odporuje znění § 117 odst. 1 ZSÚ. Správní orgán uvádí, že v souladu s § 117 odst. 1 ZSÚ má spotřebitel nárok při předčasném splacení spotřebitelského úvěru na snížení úroků a dalších nákladů, které by býval byl povinen uhradit, pokud by k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru nedošlo. Vzhledem ke skutečnosti, že v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru mohou být ze strany poskytovatele spotřebitelského úvěru spojeny určité náklady (např. poplatky u notáře, administrativní náklady etc.), stanoví § 117 odst. 2 ZSÚ poskytovatelům spotřebitelských úvěrů právo po spotřebitelích vyžadovat úhradu nákladů vzniknuvších právě v souvislosti s aktem předčasného splacení spotřebitelského úvěru. Doktrína¹³⁹ v této souvislosti hovoří o trojstupňovém testu těchto nákladů, kdy tyto musí

¹³⁹ SLANINA, Jan; JEMELKA, Luboš; VETEŠNÍK, Pavel; WACHTLOVÁ, Lucie; FLÍDR, Jan. *Zákon o spotřebitelském úvěru. Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2017 str. 578. ISBN 978-80-7400-645-6.

splňovat kumulativně tyto podmínky: (i) musí se jednat o náklady objektivně odůvodněné, (ii) musí se jednat o náklady nutné a (iii) tyto náklady musí vzniknout v přímé souvislosti s aktem předčasného splacení spotřebitelského úvěru.

(73) K argumentaci § 117 odst. 4 ZSÚ pak správní orgán uvádí, že i v praxi účastníka řízení se objevují případy, kdy administrativní náklady účastníka řízení přesahovaly limity uvedené v § 117 odst. 4 ZSÚ – v této souvislosti odkazuje správní orgán na tabulku uvedenou v odst. (53) tohoto rozhodnutí. Dále správní orgán musí reagovat na argument účastníka řízení, že v případě interpretace § 117 odst. 2 ZSÚ by znění § 117 odst. 4 ZSÚ ztrácelo smysl, správní orgán uvádí, že předmětem správního řízení byla problematika snížení celkových nákladů včetně úroků spjatých s předčasným splacením spotřebitelského úvěru na bydlení, kdy účastník řízení podle ustanovení § 117 odst. 1 ZSÚ účtoval části svých klientů při předčasném splacení spotřebitelského úvěru na bydlení část úroků, které vydával za náklady vzniknuvší v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru, ačkoliv se jednalo o náklady vzniknuvší již s poskytnutím spotřebitelského úvěru.

3.4. Právo na náhradu finančních nákladů v kontextu práva EU

(74) Dále svoji argumentaci opřel účastník řízení i o problematiku Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS (dále jen „Směrnice 2008/48/ES“) a směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení a o změně směrnic 2008/48/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010 (dále jen „Směrnice 2014/17/EU“). V této souvislosti odkázal účastník řízení na recitál 66 Směrnice 2014/17/EU, který hovoří o právu členských států stanovit věřitelům nárok na spravedlivé a objektivně odůvodněné odškodnění za případné náklady spojené s předčasným splacením spotřebitelského úvěru, kdy toto odškodnění by nemělo převýšit finanční ztrátu věřitele. Dále poukázal účastník řízení na znění čl. 25 odst. 3 Směrnice 2014/17/EU, dle kterého členské státy mohou stanovit právo věřitele na spravedlivé a objektivní odškodnění za případné náklady přímo související s předčasným splacením spotřebitelského úvěru, které však nesmí být sankcí a nesmí převýšit finanční ztrátu věřitele. Dle názoru účastníka řízení tak ze Směrnice 2014/17/EU vyplývá, že tato automaticky předjímá, že věřitel při předčasném splacení spotřebitelského úvěru utrpí ztrátu, a její úhradu je oprávněn vyžadovat po spotřebiteli. V souvislosti s výše uvedenou možností členských států zařadit do svých právních systémů právo poskytovatelů spotřebitelských úvěrů na náhradu škody v případě jejich předčasného splacení pak účastník řízení odkázal na právní úpravu v Holandsku, Kypru a Irsku, které Směrnicí implementovaly tak, že právo na odškodnění zahrnuje nejen administrativní náklady, ale i náklady související s financováním spotřebitelského úvěru¹⁴⁰.

(75) Správní orgán odmítá výklad Směrnice 2014/17/EU tak, jak jej učinil účastník řízení. A priori správní orgán považuje za vhodné citovat z recitálu 66 Směrnice 2014/17/EU: *„Schopnost spotřebitele splatit úvěr předčasně před vypršením smlouvy o úvěru může hrát důležitou roli v podpoře hospodářské soutěže na vnitřním trhu a volného pohybu občanů Unie, stejně jako při zajišťování flexibility po dobu trvání smlouvy o úvěru, která je potřebná k podpoře finanční stability v souladu s doporučeními Rady pro finanční stabilitu. Avšak vnitrostátní zásady a podmínky, za kterých spotřebitelé mohou úvěr splatit, a podmínky, za jakých se může předčasné splacení uskutečnit, se výrazně liší. I přes různorodost finančních mechanismů hypoték a šíři dostupných produktů je na úrovni Unie nezbytné stanovit určité standardy předčasného splacení úvěru, aby bylo zajištěno, že spotřebitelé mají možnost splnit*

¹⁴⁰ Spis č.l. 280 až 281

své závazky dříve, než je uvedeno ve smlouvě o úvěru, a aby mohli snáze porovnávat nabídky s cílem nalézt nejlepší produkty s ohledem na své potřeby. Členské státy by proto měly právními předpisy nebo jinými prostředky, jako jsou smluvní ustanovení, zajistit, aby spotřebitelé měli právo na předčasné splacení. Členské státy by však měly mít možnost definovat podmínky pro výkon tohoto práva. Tyto podmínky mohou obsahovat časová omezení výkonu práva, rozdílné zacházení v závislosti na druhu výpůjční úrokové sazby nebo omezení s ohledem na okolnosti, za kterých může být právo uplatněno. Výkon práva na předčasné splacení v době, po kterou je dohodnuta pevná výpůjční úroková sazba, může být podmíněn existencí oprávněného zájmu spotřebitele, který stanoví členský stát. Oprávněný zájem může vzniknout například v případě rozvodu nebo ztráty zaměstnání. V podmínkách členských států může být stanoveno, že věřitel má nárok na spravedlivé a objektivně odůvodněné odškodnění za případné náklady přímo spojené s předčasným splacením úvěru. Pokud členské státy stanoví, že věřitel má nárok na odškodnění, mělo by jít o spravedlivé a objektivně odůvodněné odškodnění za případné náklady přímo spojené s předčasným splacením úvěru v souladu s vnitrostátními pravidly pro odškodnění. Odškodnění by nemělo převýšit finanční ztrátu věřitele.“ Citované ustanovení pak je konkretizováno v následujících částech Směrnice 2014/17/EU následovně:

- čl. 25 odst. 1 Směrnice 2014/17/EU: „Členské státy zajistí, aby měl spotřebitel právo zcela nebo zčásti splnit své závazky ze smlouvy o úvěru před jejím vypršením. V těchto případech má spotřebitel nárok na snížení celkových nákladů úvěru pro spotřebitele, jež sestává z úroku a nákladů za zbývající dobu trvání smlouvy.“
- čl. 25 odst. 3 Směrnice 2014/17/EU: „Členské státy mohou stanovit, že věřitel má v odůvodněných případech nárok na spravedlivé a objektivní odškodnění za případné náklady přímo spojené s předčasným splacením úvěru, avšak nesmí uložit spotřebiteli sankci. Odškodnění v této souvislosti nesmí převýšit finanční ztrátu věřitele. S výhradou uvedených podmínek mohou členské státy stanovit, že odškodnění nesmí přesáhnout určitou výši nebo že je povoleno pouze po určitou dobu.“

(76) Z výše uvedeného vyplývá, že Směrnice 2014/17/EU stanoví právo, nikoliv povinnost členských států, upravit ve své národní úpravě právo poskytovatele spotřebitelského úvěru na „spravedlivé a objektivní odškodnění“ za případné náklady spojené s předčasným splacením spotřebitelského úvěru na bydlení. Výsledkem transpozice Směrnice 2014/17/EU do českého práva je pak ZSÚ, který v § 117 odst. 2 ZSÚ stanoví následující: „Pro případ předčasného splacení spotřebitelského úvěru má věřitel právo na náhradu účelně vynaložených nákladů, které mu vzniknou v souvislosti s předčasným splacením.“ Citované ustanovení tak o odškodnění za případné náklady přímo spojené s předčasným splacením úvěru mlčí – tj. zákonodárce při transpozici Směrnice 2014/17/EU do českého právního řádu ignoroval možnost poskytnout poskytovatelům spotřebitelského úvěru pro případ předčasného splacení spotřebitelského úvěru „spravedlivé a objektivní odškodnění“. A contrario – ustanovení § 117 odst. 2 ZSÚ toliko hovoří o právu poskytovatele spotřebitelského úvěru žádat po spotřebiteli náhradu účelně vynaložených nákladů vzniknuvších mu přímo s aktem předčasného splacení spotřebitelského úvěru - takovými náklady však nejsou a ani nemohou být ztráty poskytovatele spotřebitelského úvěru na bydlení plynoucí z toho, že není schopen finanční prostředky získané od spotřebitele v rámci předčasného splacení spotřebitelského úvěru stejně výhodně umístit na trhu – resp. za stejnou nebo vyšší úrokovou sazbu, než která byla u předčasně spláceného spotřebitelského úvěru.

(77) V případě argumentace účastníka řízení Holandskem, Kypru a Irskem pak správní orgán uvádí, že pokud tamní národní úprava využila oprávnění dané čl. 25 odst. 3 Směrnice 2014/17/EU, pak tato skutečnost nemá dopad do problematiky českého práva, neboť tato úprava

není pro správní orgán závazná.

(78) K této námitce účastníka řízení tak správní orgán považuje za vhodné uzavřít, že argument účastníka řízení evropskou právní úpravou se v posuzovaném případě neuplatní, neboť Směrnice 2014/17/EU stanovila jednotlivým státům právo, nikoliv povinnost v rámci transpozice dané směrnice do národních úprav stanovit poskytovatelům právo na „spravedlivé a objektivní odškodnění“. Český zákonodárce tohoto práva nevyužil, a místo toho v § 117 odst. 2 ZSÚ toliko stanovil právo poskytovatelů spotřebitelského úvěru na náhradu účelně vynaložených nákladů, které vzniknou přímo v souvislosti s předčasným splacením smlouvy o spotřebitelském úvěru. Krom toho správní orgán závěrem upozorňuje na skutečnost, že účastník řízení zvolil způsob výpočtu úrokových nákladů takovým způsobem, že tyto v některých případech dosahovaly několikanásobku měsíčních splátek spotřebitelského úvěru a v konkrétních případech tak mohly představovat překážku pro změnu poskytovatele spotřebitelského úvěru – což byl postup, kterému měla Směrnice 2014/17/EU dle recitálu 66 zabránovat.

3.5. Způsob výpočtu účelně vynaložených nákladů při předčasném splacení

(79) Dále účastník řízení namítl popis skutkového stavu tak, jak jej provedl ve vztahu k účtování nákladů na předčasné splacení spotřebitelského úvěru správní orgán v oznámení o zahájení správního řízení. In concreto účastník řízení upozornil na skutečnost, že po spotřebitelích při předčasném splacení hypotečního úvěru požaduje toliko rozdíl mezi úrokovou sazbou předčasně spláceného spotřebitelského úvěru a úrokovou sazbou u aktuálně poskytovaných spotřebitelských úvěrů se „stejnou zbytkovou splatností“, pokud je tato úroková sazba nižší než prvně jmenovaná. V této souvislosti pak účastník řízení poukázal na skutečnost, že po spotřebitelích rozhodně nepožaduje úhradu částky úroků, kterou by spotřebitel uhradil, pokud by neprovedl předčasné splacení svého spotřebitelského úvěru¹⁴¹.

(80) Správní orgán s výše uvedenou námitkou účastníka řízení souhlasí, a uvádí k ní, že v oznámení o zahájení správního řízení skutečně vypustil tuto část. V reakci na námitku účastníka řízení rozhodl správní orgán v tomto rozhodnutí upravit popis skutku, resp. provést jeho zpřesnění – tento postup je plně v souladu s judikaturou NSS, prezentovanou zejména rozsudkem č.j. 4 As 16/2013 - 36 ze dne 16.5.2013¹⁴². V této souvislosti správní orgán uvádí, že tímto krokem dochází toliko ke zpřesnění popisu jednání účastníka řízení; podstata vytýkaného jednání a jeho právní kvalifikace zůstává ze strany správního orgánu nedotčena.

4. Právní kvalifikace

(81) V souladu s § 117 odst. 1 ZSÚ platí, že: „Spotřebitel je oprávněn spotřebitelský úvěr zcela nebo zčásti splatit kdykoliv po dobu trvání spotřebitelského úvěru. V takovém případě má spotřebitel právo na snížení celkových nákladů spotřebitelského úvěru o výši úroku a dalších nákladů, které by byl spotřebitel povinen platit v případě, kdy by nedošlo k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru.“ Na výše uvedené ustanovení pak navazuje § 117 odst. 2 ZSÚ,

¹⁴¹ Spis č.l. 281 až 283

¹⁴² Cit.: „Nejvyšší správní soud konstatuje, že během správního řízení zahájeného z moci úřední pochopitelně může dojít k situaci, kdy správní orgán dospěje k závěru, že je třeba upravit právní kvalifikaci předmětu řízení, nebo tento předmět dodatečně upřesnit. Takové situace v řízení nastávají například v důsledku provedení dokazování, nejde však o důvod k vydání nového oznámení o zahájení správního řízení, leda by správní orgán dospěl k závěru, že předmět řízení je nezbytně podstatně změnit nebo zásadním způsobem rozšířit (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2010, č. j. 1 AfS 58/2009-541).“

dle kterého platí, že: „*Pro případ předčasného splacení spotřebitelského úvěru má věřitel právo na náhradu účelně vynaložených nákladů, které mu vzniknou v souvislosti s předčasným splacením.*“ Dále, v souladu s § 3 odst. 2 písm. d) ZSÚ platí, že celkovými náklady spotřebitelského úvěru jsou: „*(...) veškeré náklady včetně úroků, provizí, daní, poplatků nebo jiných obdobných peněžitých plnění a veškerých dalších plateb, které spotřebitel musí zaplatit v souvislosti se spotřebitelským úvěrem a které jsou poskytovateli známy, s výjimkou nákladů na notáře...*“ Porušení ustanovení § 117 odst. 1 ZSÚ je pak přestupkem, upraveným v § 154 odst. 1 písm. v) ZSÚ, kdy za spáchání tohoto přestupku je správní orgán oprávněn v souladu s § 154 odst. 3 písm. c) ZSÚ uložit sankci do výše 20 000 000 Kč.

(82) K problematice oprávnění předčasného splacení spotřebitelského úvěru se pak vyjádřil i Soudní dvůr Evropské unie (dále jen „Soudní dvůr“), a to konkrétně v rozsudku sp.zn. C-383/18 ze dne 11.9.2019, týkajícím se společnosti Lexitor sp. z o.o. (dále jen „rozsudek Lexitor“). V tomto rozsudku uvedl Soudní dvůr k problematice čl. 16 odst. 1 Směrnice 2008/48/ES následující: „*Článek 16 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS musí být vykládán v tom smyslu, že právo spotřebitele na snížení celkových nákladů úvěru v případě předčasného splacení úvěru zahrnuje všechny náklady, které nese spotřebitel.*“ Z této citace tedy vyplývá, že spotřebitel má právo na snížení celkových nákladů, zahrnujících i účastníkem řízení účtovanou úrokovou ztrátu, neboť tato tvoří součást celkových nákladů hrazených spotřebitelem v rámci poskytnutého spotřebitelského úvěru; tyto závěry lze přitom aplikovat i na posuzovaný případ, neboť ZSÚ je výsledkem jak transpozice 2014/17/EU tak i transpozice Směrnice 2008/48/ES.

(83) Z výše uvedeného vyplývá, že spotřebitel má právo na předčasné splacení spotřebitelského úvěru, a účastník řízení má v souvislosti s tímto krokem nárok na úhradu účelně vynaložených nákladů vzniknuvších právě v souvislosti s tímto krokem – tj. s aktem předčasného splacení spotřebitelského úvěru. Musí se tedy jednat o náklady, které by vůbec nevznikly, pokud by nedošlo k předčasnému splacení. Všechny ostatní náklady činnosti účastníka řízení (tedy takové, které vznikly, bez ohledu na to, zda spotřebitel úvěr předčasně splatil či nikoliv) jsou promítnuty do celkových nákladů spotřebitelského úvěru, tedy do úroků a poplatků dle smlouvy o spotřebitelském úvěru, a spotřebitel má právo na jejich snížení podle § 117 odst. 1 ZSÚ. Účastník řízení ovšem pod náklady uvedené v § 117 odst. 2 ZSÚ podřadil i tzv. úrokovou ztrátu – tj. rozdíl mezi částkou úroků, kterou by obdržel od spotřebitelů do konce sjednané lhůty s pevnou zápůjční úrokovou sazbou a částkou, kterou může obdržet za totožné období od spotřebitelů, kterým poskytne spotřebitelský úvěr na bydlení s obdobnou délkou lhůty s pevnou zápůjční úrokovou sazbou, resp. rozdíl mezi částkou úroků, kterou by obdržel od spotřebitelů do konce sjednané lhůty s pevnou zápůjční úrokovou sazbou a částkou, kterou může obdržet za totožné období obdržet v případě, kdyby dané finanční prostředky uložil u správního orgánu za REPO sazbu. Účastník řízení tímto postupem zmenšoval riziko ztráty, neboť spotřebitel (předčasně splácející spotřebitelský úvěr na bydlení) mu uhradil částečně ztrátu plynoucí z poklesu úrokových sazeb u nově poskytovaných spotřebitelských úvěrů.

(84) Výše uvedeným postupem tak došlo fakticky k tomu, že v případě předčasného splacení spotřebitelského úvěru s pevnou zápůjční úrokovou sazbou nedošlo ze strany spotřebitele ke snížení nákladů podle § 117 odst. 1 ZSÚ, ale toliko k částečnému snížení těchto nákladů. Takový postup byl nejen v rozporu s § 117 odst. 1 ZSÚ, který ve spojení s § 3 odst. 2 písm. d) ZSÚ stanoví, které platby musí být spotřebiteli v souvislosti s předčasným splacením jeho spotřebitelského úvěru sníženy, ale i s cíli ZSÚ, kterými jsou ochrana spotřebitele

(viz např. § 76 ZSÚ)¹⁴³ a možnost umožnit spotřebiteli efektivní refinancování svého spotřebitelského úvěru na bydlení u konkurenčního subjektu nabízejícího výhodnější podmínky. Za účelem splnění posledně jmenovaného cíle je pak nutné zajistit, aby poskytovatelé spotřebitelských úvěrů nekladli spotřebitelům v tomto rozhodnutí / procesu překážky, které by spotřebitelům bránily ve využívání výhodnějších nabídek spotřebitelských úvěrů na trhu. Mezi tyto překážky mohou patřit např. poplatky účtované poskytovateli spotřebitelského úvěru ve výši, které eliminují výhodnost změny poskytovatele spotřebitelského úvěru – přesně tak, jak to činil účastník řízení, který s cílem bránit vzniku vlastní finanční ztráty související s předčasným splacením spotřebitelského úvěru na bydlení požadoval po spotřebitelích uhradit tzv. úrokové ztráty.

(85) Dále správní orgán považuje za nutné osvětlit způsob, jakým stanovil délku trvání protiprávního jednání účastníka řízení; za počátek protiprávního jednání účastníka řízení rozhodl správní orgán určit datum 8.3.2019¹⁴⁴, tj. první den následující po publikaci dokumentu Účelně vynaložené náklady, a za konec datum 4.12.2020¹⁴⁵, tj. datace oznámení o zahájení správního řízení.

(86) Účastník řízení tím, že u 1 497 spotřebitelů, kteří požádali o předčasné splacení spotřebitelského úvěru na bydlení v období od 8.3.2019 do 4.12.2020 a uskutečnili jej, nesnížil celkové náklady těchto spotřebitelských úvěrů o úrokové náklady ve výši 42 366 612,20 Kč, které vypočítal:

- do prosince roku 2019 jako úhradu částky, která byla rozdílem mezi částkou, kterou by získal na úrocích z předčasně spláceného spotřebitelského úvěru do konce období pevně sjednané úrokové sazby a částkou, kterou by získal na úrocích z hodnoty předčasně spláceného spotřebitelského úvěru na úrocích výši REPO sazby vyhlášené správním orgánem do konce období pevně sjednané úrokové sazby u předčasně spláceného spotřebitelského úvěru na bydlení,
- v období od prosince roku 2019 do 4.12.2020 jako rozdíl mezi částkami, které by obdržel na úrocích z předčasně spláceného spotřebitelského úvěru na bydlení do konce období pevně sjednané úrokové sazby předčasně spláceného spotřebitelského úvěru a částky, kterou by obdržel na úrocích z nesplacené jistiny předčasně spláceného spotřebitelského úvěru na bydlení do konce období pevně sjednané úrokové sazby předčasně spláceného spotřebitelského úvěru, pokud by tuto transformoval v nový spotřebitelský úvěr poskytnutý s aktuální úrokovou sazbou jako pevně sjednanou úrokovou sazbou na dobu odpovídající době do konce pevně sjednané úrokové sazby u předčasně spláceného spotřebitelského úvěru,

porušil ustanovení § 117 odst. 1 ve spojení s odst. 2 ZSÚ, a tím se dopustil přestupku upraveného v § 154 odst. 1 písm. v) ZSÚ.

¹⁴³ Dále lze odkázat na úvod důvodové zprávy k ZSÚ: „Pokud jde o práva zaručená Evropskou úmluvou o lidských právech, dotýká se návrh zákona zejména ochrany vlastnictví (čl. 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě) a práva na soukromý život (čl. 8 Úmluvy). Zásahy do těchto práv jsou nezbytné k naplnění legitimního cíle, jímž je zájem na ochraně spotřebitele a na eliminaci některých nežádoucích sociálních jevů...“

¹⁴⁴ V tento den požádala o předčasné splacení svého spotřebitelského úvěru na bydlení [REDAKCE], číslo smlouvy o spotřebitelském úvěru bylo [REDAKCE], kdy tato byla uzavřena dne 27.1.2006.

¹⁴⁵ V tento den požádal o předčasné splacení svého spotřebitelského úvěru na bydlení [REDAKCE], číslo smlouvy o spotřebitelském úvěru bylo [REDAKCE], kdy tato byla uzavřena dne 14.3.2018.

5. Pokuta

(87) Na základě provedeného dokazování dospěl správní orgán k závěru, že se účastník řízení jednáním popsaným v odst. (5) až (55) spáchal přestupek upravený v § 154 odst. 1 písm. v) ZSÚ, za jehož spáchání je správní orgán v souladu s § 154 odst. 3 písm. c) ZSÚ oprávněn uložit pokutu až do výše 20 mil. Kč.

(88) Správní orgán a priori zohlednil možnost postupu podle § 43 PřZ, tj. k **možnosti upuštění od uložení trestu**; v této souvislosti dospěl správní orgán k závěru, že v posuzovaném případě nejsou splněny podmínky pro upuštění od uložení trestu.

(89) Při výměře trestu uloženému účastníku řízení přihlédl správní orgán ke znění § 37 PřZ. V souladu s § 37 písm. a) PřZ přihlédně správní orgán při ukládání trestu k **povaze a závažnosti protiprávního jednání**; povaha a závažnost protiprávního jednání je pak blíže charakterizována / rozvedena v § 38 PřZ prostřednictvím těchto (na právnickou osobu aplikovatelných) faktorů: a) významem zákonem chráněného zájmu, který byl přestupkem porušen nebo ohrožen, b) významem a rozsahem následku přestupku, c) způsobem spáchání přestupku, d) okolnostmi spáchání přestupku, f) délky doby, po kterou trvalo protiprávní jednání pachatele. K definici termínu povaha a závažnost protiprávního jednání lze dále odkázat i na rozsudek Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) č.j. 4 As 51/2007 – 68 ze dne 27.3.2008¹⁴⁶.

(90) Správní orgán dospěl k závěru, že jednání účastníka řízení je nutné považovat za vysoce závažné; účastník řízení svým postupem (účtování klientům úrokových nákladů) porušil jeden ze základních principů a cílů ZSÚ, kterým je vytvoření konkurence mezi poskytovateli spotřebitelských úvěrů prostřednictvím práva spotřebitelů plynně a bez nákladů přecházet od stávajícího ke konkurenčnímu poskytovateli spotřebitelského úvěru na bydlení [viz odst. (78) tohoto rozhodnutí]. Účastník řízení jako překážku změny poskytovatele spotřebitelského úvěru využil institut úhrady úrokových nákladů, prostřednictvím kterého dosáhl značného prospěchu [viz odst. (55) tohoto rozhodnutí]. Ve věci povahy a závažnosti jednání účastníka řízení pak správní orgán považuje za vhodné upozornit na skutečnost, že typová nebezpečnost jednání účastníka řízení je vysoká, neboť za jím spáchaný přestupek lze uložit pokutu do výše 20 mil. Kč – což je v ZSÚ nejvyšší sazba pokuty.

(91) Dále správní orgán nemůže odhlédnout ani od **délky páchaní protiprávního jednání** účastníkem řízení, kdy tuto dobu rozhodl správní orgán zúžit na období od 8.3.2019 do 4.12.2020, tj. cca 20 měsíců. V případě jednání účastníka řízení se dále jednalo o trvalý přestupek v intencích § 8 PřZ, neboť účastník řízení svým jednáním vytvořil systém, prostřednictvím kterého požadoval po spotřebitelích úhradu tzv. úrokových nákladů, a to v 1 497 případech – jednalo se tedy přesně v intencích § 8 PřZ o vytvoření a udržování protiprávního stavu, který naplňoval skutkovou podstatu přestupku upraveného v § 154 odst. 1 písm. v) ZSÚ.

(92) V případě **polehčujících okolností**, upravených v § 39 PřZ, správní orgán uvádí, že neidentifikoval v projednávaném případě žádné polehčující okolnosti s výjimkou skutečnosti, že účastníku řízení nebyla v minulosti uložena správním orgánem sankce

¹⁴⁶ Cit.: „Podle názoru Nejvyššího správního soudu je pod kritérium „povaha protiprávního jednání“ možno podřadit např. dobu trvání protiprávního jednání či způsob a intenzitu, jakým došlo k naplnění skutkové podstaty správního deliktu. Pod kritérium „rozsah následků protiprávního jednání“ pak lze podřadit skutečnosti jako: rozsah škody, odstranitelnost škody, případně reakci pachatele na odhalení jeho protiprávního jednání (zjištěných nedostatků).“

za porušování ZSÚ nebo zákona č. 634/1992 S., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů. V případě **přítěžujících okolností** uvedených v § 40 PrZ správní orgán uvádí, že v případě účastníka řízení neidentifikoval žádné přítěžující okolnosti.

(93) Dále v souladu s § 37 písm. g) PrZ správní orgán přihlédl k **povaze činnosti** účastníka řízení; účastník řízení má jako poskytovatel explicitně povinnost v souladu s § 75 ZSÚ provozovat svoji činnost s odbornou péčí, kdy je tato povinnost blíže specifikována v § 76 odst. 1 ZSÚ tak, že účastník řízení má jednat čestně, transparentně a zohledňovat práva spotřebitele. Tomuto požadavku však účastník řízení v posuzovaném případě nedostál, neboť omezoval právo spotřebitelů provádět bez překážek refinancování jejich spotřebitelských úvěrů na bydlení. Dále správní orgán uvádí, že účastník řízení je podnikatelský subjekt, který vykonává svou činnost za účelem zisku.

(94) Při stanovení výše pokuty správní orgán zohlednil **majetkové poměry účastníka řízení** a jeho **finanční situaci**, včetně prospěchu získaného účastníkem řízení jeho protiprávním jednáním. Majetkové poměry účastníka řízení hodnotil správní orgán v kontextu zásady individualizace sankce¹⁴⁷. Dle Výroční zprávy za rok 2021¹⁴⁸ dosáhl účastník řízení v tomto roce zisk 6 114 000 000 Kč, v roce 2020¹⁴⁹ dosáhl účastník řízení zisku po zdanění 5 162 000 000 Kč; v roce 2019 dosáhl účastník řízení zisku po zdanění 9 433 000 000 Kč. Účastník řízení tak dlouhodobě vykazuje zisk nad rámec horní sazby pokuty, kterou mu je v souladu s § 154 odst. 3 písm. c) ZSÚ správní orgán oprávněn uložit. Dále správní orgán musí zohlednit i majetkový prospěch, který účastník řízení získal svým protiprávním jednáním, a který činí 42 366 612,20 Kč [viz odst. (55) tohoto rozhodnutí]. Majetkový prospěch pachatele přestupku dosažený protiprávním jednáním je jedním z faktorů určujících výši pokuty, neboť funkcí pokuty jako trestu je funkce preventivní a represivní – smyslem trestu je, aby se protiprávní jednání nevyplácelo a zároveň odradilo pachatele od dalšího porušování zákona. V této souvislosti lze zmínit např. rozsudek NSS č.j. 1 As 63/2019 – 33 ze dne 7.11.2019¹⁵⁰ nebo usnesení ÚS sp.zn. IV.ÚS 16/03 ze dne 23.6.2003 ze dne 23.6.2003¹⁵¹.

(95) Na základě výše uvedeného dospěl správní orgán k závěru uložit účastníku řízení pokutu ve výši 10 000 000 Kč, kdy pokuta ukládaná v této výši dosahuje 50 % zákonem stanovené

¹⁴⁷ V této souvislosti lze odkázat na rozsudek NSS č.j. 1 Ads 282/2017 – 36 ze dne 31.5.2018: „K námitce výše uložené pokuty soud uvádí, že „velikost“ stěžovatelky byla součástí posouzení majetkových poměrů stěžovatelky při ukládání výše pokuty, nikoli při posuzování naplnění skutkové podstaty správního deliktu. V souladu se zásadou rovnosti je nerozhodné, zda se porušení zákonné povinnosti dopustila malá nebo velká stavební firma. Avšak v souladu s preventivní a represivní funkcí trestu je nutné přihlídnout k majetkovým poměrům pachatele.“

¹⁴⁸ https://www.unicreditbank.cz/content/dam/cee2020-pws-cz/cz-dokumenty/o-bance/vyrocnizpravy/VZ_2021_CZ_final.pdf

¹⁴⁹ https://www.unicreditbank.cz/content/dam/cee2020-pws-cz/cz-dokumenty/o-bance/vyrocnizpravy/VZ_2020_CZ_final.pdf

¹⁵⁰ Cit.: „Ačkoliv žalovaný přímo nestanoví, proč pokutu snížil o cca 300.000 Kč, je zjevné, že konečná výše pokuty odpovídá „obohacení se“ stěžovatele ze svého protiprávního jednání, což je logickým důsledkem zohlednění řady polehčujících okolností a pravidla, že se protiprávní jednání nemá vyplácet. Další snížení výše pokuty, požadované stěžovatelem, by již naráželo právě na poslední zmíněné pravidlo (protiprávní jednání by se již mohlo vyplácet) a skutečnost, že materiál byl kontaminován (nacházely se v něm škodliviny v nadlimitním množství), a došlo tak k ohrožení životního prostředí. Pokuta by již, jak správně připomněl žalovaný, neodrazovala od pokračování v protiprávním jednání či od jeho opakování. Městský soud proto nepochybil, nepřisvědčil-li názoru stěžovatele, že výše uložené pokuty je nepřezkoumatelná.“

¹⁵¹ Cit.: „Ústavní soud dodává, že majetkovou sankci, pokutu, nelze považovat jen za určité „varovné upozornění“ příslušného subjektu na porušení právního předpisu, ale musí být koncipována a v konkrétním případě stanovena tak, aby se určité protiprávní jednání tzv. „nevyplácelo“ a nedocházelo k jeho pokračování. Základní povinností každého podnikajícího subjektu je dodržování příslušných právních předpisů, přičemž tento subjekt si musí být vědom odpovědnosti za jejich dodržování a pro případ jejich porušení povinnosti nést sankce s tím spojené, včetně krajní možnosti ukončení podnikatelské činnosti.“

maximální výše pokuty. Pokuta v sobě zrcadlí nejen závažnost a rozsah protiprávního jednání, kterého se účastník řízení dopustil, ale také jeho neoprávněný prospěch – v této souvislosti správní orgán odkazuje na výše citovaná rozhodnutí ÚS a NSS. Pokuta v posuzovaném případě není likvidační, ani – v kontextu výše uvedeného – nepřiměřená, neboť zohledňuje i obohacení účastníka řízení, kterého dosáhl svým protiprávním jednáním, a dále je toliko zlomkem zisku, kterého dosahoval v uplynulých letech. Dále, účastníku řízení ukládaná pokuta se neodchyluje od dosavadní rozhodovací praxe správního orgánu v obdobných případech:

- rozhodnutím č.j. 2021/105473/570¹⁵² byla společnosti Modrá pyramida stavební spořitelna, a.s., IČO 601 92 852, se sídlem Bělehradská 128, čp. 222, 120 21 Praha 2 uložena za totožný přestupek pokuta ve výši 5 000 000 Kč (protiprávní jednáním dotčeno 740 spotřebitelů, neoprávněně získaná částka převyšovala hodnotu 7,5 mil. Kč);
- rozhodnutím č.j. 2022/16856/570¹⁵³ byla společnosti Komerční banka, a.s., IČO 453 17 054, sídlem Na Příkopě 33, 114 07 Praha 1 uložena za totožný přestupek pokuta ve výši 7 500 000 Kč (protiprávní jednáním dotčeno 1 116 spotřebitelů, neoprávněně získaná částka převyšovala hodnotu 12,5 mil. Kč).

6. ad II. výrok rozhodnutí

(96) Dle ustanovení § 79 odst. 5 SŘ uloží správní orgán účastníkovi řízení, který vyvolal přestupkové řízení porušením své právní povinnosti, povinnost nahradit náklady řízení paušální částkou. Paušální částka je stanovena prováděcím předpisem ke SŘ, kterým je vyhláška č. 520/2005 Sb., o rozsahu hotových výdajů a ušlého výdělku, které správní orgán hradí jiným osobám, a o výši paušální částky nákladů řízení, ve znění pozdějších předpisů. Z ustanovení § 6 odst. 1 této vyhlášky vyplývá, že paušální částka nákladů přestupkového řízení, které účastník vyvolal porušením své právní povinnosti, činí 1 000 Kč.

(97) Vzhledem ke skutečnosti, že vedené přestupkové řízení bylo, jak je podrobně uvedeno výše, vyvoláno tím, že účastník řízení porušil své právní povinnosti, uložil správní orgán účastníku řízení povinnost nahradit náklady tohoto přestupkového řízení paušální částkou ve výši 1 000 Kč. Lhůta 30 dnů stanovená k zaplacení paušální částky nákladů přestupkového řízení je pak zcela přiměřená s ohledem na výši stanovené povinnosti.

POUČENÍ

Proti tomuto rozhodnutí lze podat podle ustanovení § 6 odst. 1 a odst. 2 zákona o dohledu ve spojení s ustanovením § 83 odst. 1 a § 152 odst. 1 správního řádu rozklad k bankovní radě České národní banky, a to prostřednictvím sekce licenčních a sankčních řízení, Na Příkopě 28, 115 03 Praha 1, do 15 dnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí.

Ing. Karel Gabrhel, LL.M.
ředitel sekce licenčních a sankčních řízení
podepsáno elektronicky

Mgr. et Mgr. Petra Chroustovská
ředitelka odboru sankčních řízení
podepsáno elektronicky

¹⁵² Rozhodnutí dostupné na https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/prilohy/S-Sp-2020_00138_CNB_573.pdf

¹⁵³ Rozhodnutí dostupné na https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/prilohy/S-Sp-2020_00108_CNB_573.pdf

- rozhodnutí bankovní rady České národní banky o rozkladu č.j. 2022/133602/CNB/110 ze dne 15. prosince 2022, sp.zn. Sp/2020/140/573

V Praze dne 15. prosince 2022
Č. j.: 2022/133602/CNB/110
Počet stran: 60
Vypraveno dne 16. prosince 2022

ROZHODNUTÍ O ROZKLADU

Bankovní rada České národní banky (dále „bankovní rada“) jako orgán příslušný podle § 5 odst. 2 písm. h) zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o České národní bance“) rozhodovat o rozkladech proti rozhodnutím České národní banky v prvním stupni přezkoumala na základě rozkladu podaného dne 2. 8. 2022, odůvodněného podáním ze dne 1. 9. 2022 a doplněného podáním ze dne 4. 10. 2022 společností UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., IČO 64948242, sídlem Želetavská 1525/1, 140 92 Praha 4 – Michle, zastoupenou advokátní kanceláří [REDACTED], IČO [REDACTED], se sídlem [REDACTED], rozhodnutí České národní banky č. j. 2022/72555/570 ze dne 15. 7. 2022, sp. zn. Sp/2020/140/573, a po projednání rozkladu v rozkladové komisi ustavené podle § 152 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále „správní řád“) rozhodla takto:

Rozhodnutí České národní banky č. j. 2022/72555/570 ze dne 15. 7. 2022 se

I. v části výroku I podle § 90 odst. 1 písm. c) správního řádu ve spojení s § 46c zákona o České národní bance mění tak, že datum „31. 11. 2019“ se nahrazuje datem „30. 11. 2019“,

II. ve zbytku podle § 90 odst. 5 správního řádu ve spojení s § 46c zákona o České národní bance potvrzuje a rozklad společnosti UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., IČO 64948242, sídlem Želetavská 1525/1, 140 92 Praha 4 – Michle, se v tomto rozsahu zamítá.

ODŮVODNĚNÍ

[1.] Česká národní banka (dále „správní orgán prvního stupně“) zahájila dne 7. 12. 2020 správní řízení se společností UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., IČO 64948242, sídlem Želetavská 1525/1, 140 92 Praha 4 – Michle (dále „účastník řízení“) doručením oznámení o zahájení řízení z moci úřední č. j. 2020/144454/570 ze dne 4. 12. 2020.

[2.] Dne 15. 7. 2022 vydal správní orgán prvního stupně rozhodnutí č. j. 2022/72555/570 (dále „napadené rozhodnutí“), kterým účastníkovi řízení výrokem I uložil pokutu ve výši 10 000 000 Kč podle § 154 odst. 3 písm. c) zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o spotřebitelském úvěru“) za to, že u 1 497 spotřebitelů, kteří požádali o předčasné splacení spotřebitelského úvěru na bydlení v období od 8. 3. 2019 do 4. 12. 2020 a uskutečnili jej, nesnížil celkové náklady těchto spotřebitelských úvěrů o úrokové náklady ve výši 42 366 612,20 Kč, které vypočítal:

- v období 8. 3. 2019 do 30. 11. 2019 jako rozdíl mezi částkou, kterou by získal na úrocích z předčasně spláceného spotřebitelského úvěru do konce období pevně sjednané úrokové sazby, přepočtenou na svou současnou hodnotu, a částkou, kterou by získal na úrocích z jistiny předčasně spláceného spotřebitelského úvěru na úrocích ve výši REPO sazby vyhlášené Českou národní bankou do konce období pevně sjednané úrokové sazby u předčasně spláceného spotřebitelského úvěru na bydlení,

- v období od 1. 12. 2019 do 4. 12. 2020 jako rozdíl mezi částkou, kterou by obdržel na úrocích z předčasně spláceného spotřebitelského úvěru na bydlení do konce období pevně sjednané úrokové sazby předčasně spláceného spotřebitelského úvěru, přepočtenou na svou současnou hodnotu, a částkou, kterou by obdržel na úrocích z jistiny předčasně spláceného spotřebitelského úvěru na bydlení do konce období pevně sjednané úrokové sazby předčasně spláceného spotřebitelského úvěru, pokud by tuto transformoval v nový spotřebitelský úvěr poskytnutý s aktuální úrokovou sazbou jako pevně sjednanou úrokovou sazbou do konce období pevně sjednané úrokové sazby předčasně spláceného spotřebitelského úvěru,

čímž porušil § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru a dopustil se tak přestupku podle § 154 odst. 1 písm. v) zákona o spotřebitelském úvěru. Výrokem II napadeného rozhodnutí uložil správní orgán prvního stupně účastníku řízení povinnost uhradit náklady řízení ve výši paušální částky 1 000 Kč.

[3.] Napadené rozhodnutí bylo účastníku řízení doručeno dne 18. 7. 2022. Účastník řízení podal proti napadenému rozhodnutí dne 2. 8. 2022 včasný rozklad, který odůvodnil podáním ze dne 1. 9. 2022 (identické odůvodnění účastník řízení podal i dne 2. 9. 2022) a doplnil podáním ze dne 4. 10. 2022. Účastník řízení s výrokem a důvody napadeného rozhodnutí nesouhlasí a též nesouhlasí s uloženou sankcí a domáhá zrušení napadeného rozhodnutí a zastavení správního řízení.

[4.] ***V řízení o rozkladu přezkoumala bankovní rada napadené rozhodnutí v rozsahu uvedeném v § 98 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich“).***

[5.] Bankovní rada po přezkoumání napadeného rozhodnutí a řízení, které mu předcházelo, dospěla k závěru, že správní orgán prvního stupně zjistil stav věci, o kterém nejsou důvodné pochybnosti, a zjistil rozhodné skutečnosti odůvodňující vydání napadeného rozhodnutí. Správní orgán prvního stupně shromáždil podklady v rozsahu, který je dostatečnou oporou pro vydání napadeného rozhodnutí v souladu s ustanoveními § 3 a § 50 odst. 3 správního řádu.

[6.] Bankovní rada v zájmu přehlednosti vypořádává námitky účastníka řízení ve struktuře, v níž účastník řízení koncipoval svůj rozklad.

[7.] K jednotlivým námitkám účastníka řízení uvádí bankovní rada následující.

1. K námitce, že účastník řízení neporušil § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru

[8.] *Účastník řízení nesouhlasí se závěrem správního orgánu prvního stupně, že porušil povinnost podle § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru tím, že by uvedeným spotřebitelům, kteří požádali o předčasné splacení spotřebitelského úvěru na bydlení, snížil celkové náklady těchto spotřebitelských úvěrů o úrokové náklady. K částce 42 366 612,20 Kč, kterou správní orgán prvního stupně označil za celkové náklady spotřebitelského úvěru, o kterou měly být tyto celkové náklady spotřebitelských úvěrů uvedeným spotřebitelům sníženy, namítá, že ve skutečnosti nejde o součást těchto celkových nákladů (předčasně splacených úvěrů) spotřebitelů, ale o vyjádření finančních nákladů účastníka řízení, které mu vznikly v důsledku předčasného splacení předmětných úvěrů a které pro něj byly nevyhnutelné. Má se tak jednat o náklady účastníka řízení, respektive o jejich finanční vyjádření, jejichž náhradu je oprávněn požadovat podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru.*

[9.] Bankovní rada se v úvodu vypořádání této námítky věnuje označení nákladů požadovaných účastníkem řízení. Částka, jejíž úhradu účastník řízení po spotřebitelích při předčasném splacení spotřebitelského úvěru neoprávněně požadoval, je dle výroku napadeného rozhodnutí pro období od 8. 3. 2019 do 30. 11. 2019 vypočtena jako rozdíl mezi částkou, kterou by získal na úrocích z předčasně spláceného spotřebitelského úvěru do konce období pevně sjednané úrokové sazby, přepočtenou na svou současnou hodnotu, a částkou, kterou by získal na úrocích z jistiny předčasně spláceného spotřebitelského úvěru na úrocích ve výši REPO sazby vyhlášené Českou národní bankou do konce období pevně sjednané úrokové sazby

u předčasně spláceného spotřebitelského úvěru na bydlení, a pro období od 1. 12. 2019 do 4. 12. 2020 jako rozdíl mezi částkou, kterou by obdržel na úrocích z předčasně spláceného spotřebitelského úvěru na bydlení do konce období pevně sjednané úrokové sazby předčasně spláceného spotřebitelského úvěru, přepočtenou na svou současnou hodnotu, a částkou, kterou by obdržel na úrocích z jistiny předčasně spláceného spotřebitelského úvěru na bydlení do konce období pevně sjednané úrokové sazby předčasně spláceného spotřebitelského úvěru, pokud by tuto transformoval v nový spotřebitelský úvěr poskytnutý s aktuální úrokovou sazbou jako pevně sjednanou úrokovou sazbou do konce období pevně sjednané úrokové sazby předčasně spláceného spotřebitelského úvěru.

[10.] Účastník řízení pro tuto částku, kterou neoprávněně požadoval po spotřebitelích, v podaném rozkladu používá nejčastěji označení „finanční náklady“, případně „finanční náklady požadované v souvislosti s předčasným splacením“. Spotřebitelům byla tato částka účtována pod označením „úrokové náklady“. Bankovní rada toto označení považuje za problematické, neboť, jak uvádí sám účastník řízení v podaném rozkladu, poskytovatel spotřebitelského úvěru¹ získává zdroje k poskytování úvěrů v rámci portfolia, nelze tedy rozklíčovat náklady u jednotlivých úvěrů. Přesto z důvodu přehlednosti a srozumitelnosti bankovní rada v tomto rozhodnutí o rozkladu označuje tuto neoprávněně požadovanou částku u jednotlivých námitek tak, jak o ní hovoří účastník řízení, zejména pokud přímo reaguje na námitku účastníka řízení. Vzhledem ke způsobu výpočtu této částky, která v zásadě nahrazuje účastníkovi řízení ztrátu na úrocích, však bankovní rada považuje za přílehavější označení „úroková ztráta“, které používá správní orgán prvního stupně v napadeném rozhodnutí. V některých případech proto bankovní rada používá i toto označení, zejména pokud cituje z napadeného rozhodnutí nebo dále rozvíjí argumentaci v napadeném rozhodnutí uvedenou. Jak úrokovou ztrátou, tak finančními či úrokovými náklady bankovní rada rozumí částku požadovanou účastníkem řízení po spotřebitelích v souvislosti s předčasným splacením úvěru tak, jak je vymezena ve výroku napadeného rozhodnutí.

[11.] K nesouhlasu účastníka řízení se závěrem správního orgánu prvního stupně, že účastník řízení porušil povinnost podle § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru tím, že uvedeným spotřebitelům, kteří požádali o předčasné splacení spotřebitelského úvěru na bydlení, nesnížil celkové náklady těchto spotřebitelských úvěrů o úrokové náklady, bankovní rada uvádí, že se s názorem správního orgánu prvního stupně ztotožňuje. Ustanovení § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru² stanoví poskytovateli spotřebitelského úvěru dvě povinnosti. První z nich je povinnost umožnit spotřebiteli kdykoliv po dobu trvání spotřebitelského úvěru jej zcela nebo zčásti splatit. Druhou povinností je snížit celkové náklady spotřebitelského úvěru o výši úroku a dalších nákladů, které by byl spotřebitel povinen platit v případě, kdy by nedošlo k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru. Zmíněné ustanovení tedy upravuje současně způsob (umožnění předčasného splacení) a jeho podmínky (zákaz účtovat nedůvodné náklady). Shodně se správním orgánem prvního stupně (body 69, 70, 72 a 73 napadeného rozhodnutí) je bankovní rada toho názoru, že účastník řízení dotčeným spotřebitelům celkové náklady spotřebitelského úvěru v rozporu s § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru nesnížil. K tomu bankovní rada odkazuje na body 31 a 32 tohoto rozhodnutí o rozkladu a dodává, že k porušení povinnosti podle § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru ze strany účastníka řízení došlo.

[12.] Bankovní rada považuje za nedůvodnou námitku, že částka 42 366 612,20 Kč, kterou správní orgán prvního stupně označil za celkové náklady spotřebitelského úvěru, o kterou měly

¹ Podle § 3 odst. 1 písm. d) zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o spotřebitelském úvěru“), se poskytovatelem rozumí ten, kdo jako podnikatel poskytuje spotřebitelský úvěr.

² Spotřebitel je oprávněn spotřebitelský úvěr zcela nebo zčásti splatit kdykoliv po dobu trvání spotřebitelského úvěru. V takovém případě má spotřebitel právo na snížení celkových nákladů spotřebitelského úvěru o výši úroku a dalších nákladů, které by byl spotřebitel povinen platit v případě, kdy by nedošlo k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru.

být tyto celkové náklady spotřebitelských úvěrů uvedeným spotřebitelům sníženy, není součástí těchto celkových nákladů (předčasně splacených úvěrů) spotřebitelů, ale jedná se o vyjádření finančních nákladů účastníka řízení, které mu vznikly v důsledku předčasného splacení předmětných úvěrů a které pro něj byly nevyhnutelné. K určení této částky bankovní rada nejdříve odkazuje na body 52 až 55 napadeného rozhodnutí a shodně se správním orgánem prvního stupně (body 66 až 73 napadeného rozhodnutí) dodává, že se o součást celkových nákladů (předčasně splacených úvěrů) spotřebitelů jedná. S odkazem na body 14 až 16, 18, 95 až 98 tohoto rozhodnutí o rozkladu bankovní rada uvádí, že náklady, které účastník řízení spotřebitelům účtoval, nejsou pořaditelné pod ustanovení § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru. Aby se jednalo o náklady podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru, musí být splněny dvě podmínky. Zaprvé, musí se jednat o náklady účelně vynaložené, tj. nikoliv náklady na úkony, které nebylo nutné provést, nebo náklady v excesivní výši. Zadruhé, tyto náklady musí poskytovateli úvěru vzniknout v souvislosti s předčasným splacením úvěru, tj. nikoliv již při poskytnutí úvěru či v průběhu jeho trvání. Účastník řízení požadoval od spotřebitelů náhradu tzv. úrokové ztráty (srov. bod 83 napadeného rozhodnutí), což nejsou účelně vynaložené náklady podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru, neboť účastníkovi řízení nevznikly v souvislosti s předčasným splacením úvěru. Jde o náklady účastníka řízení, které spotřebitel v průběhu trvání úvěru platí v podobě smluvních úroků. Vznikají tak nezávisle na skutečnosti, zda dojde k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru, a jsou součástí celkových nákladů spotřebitelského úvěru, které by spotřebitel musel platit, pokud by úvěr nesplatil předčasně. Při předčasném splacení spotřebitelského úvěru je účastník řízení povinen tyto náklady snížit v souladu s § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru.

1.1. K námitce, že náklady dlužníka podle § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru a náklady věřitele podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru nelze slučovat

[13.] Účastník řízení namítá, že argumentace správního orgánu prvního stupně v odůvodnění napadeného rozhodnutí se zaměřuje především na jazykovou interpretaci § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru a rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie (dále „SDEU“) sp. zn. C-383/18 ze dne 11. 9. 2019 ve věci společnosti Lexitor sp. z o.o. (dále „rozhodnutí Lexitor“). Zaměřením na problematiku celkových nákladů spotřebitele na úvěr a na povinnost jejich snížení při předčasném splacení je dle účastníka řízení zkreslen pohled na vlastní náklady věřitele³ plynoucí z předčasného splacení, které nelze se snížením nákladů spotřebitele zaměňovat. Účastník řízení namítá, že správní orgán prvního stupně nesprávně slučuje celkové náklady spotřebitele na úvěr a náklady věřitele, a to s poukazem, že náklady věřitele jsou ve spotřebitelských nákladech zahrnuty, přičemž k tomu cituje z bodu 82 napadeného rozhodnutí. Podle účastníka řízení náklady spotřebitele na spotřebitelský úvěr představuje pouze a jen pevně sjednaný úrok ze spotřebitelského úvěru a případné poplatky účtované spotřebiteli, tedy náklady, které nese a platí spotřebitel jako úvěrový dlužník. Účastník řízení dodává, že věřitel ve své cenotvorbě zohledňuje své vlastní náklady na pořízení finančních zdrojů nutných k poskytování úvěrů, které však do ceny spotřebitelského úvěru nijak nevstupují a nestávají se žádnou jejich součástí. Podle účastníka řízení nelze dovozovat, že by jakékoliv jeho náklady byly současně přímou součástí nákladů spotřebitele a že by se na takové náklady účastníka řízení měl uplatňovat § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru. Podle účastníka řízení náklady spotřebitele, na jejichž snížení má spotřebitel právo podle § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, jsou zcela odlišnými náklady od nákladů věřitele podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru. Jedná se o dvě samostatné kategorie, které nelze směřovat a zaměňovat. Obě tyto kategorie sice přímo souvisí s úrokovými sazbami, nelze je však ztotožňovat a zaměňovat tak, že by náklady věřitele byly považovány za součást nákladů spotřebitele, jak činí správní orgán prvního stupně. Nelze ani zaměňovat náklady věřitele s jeho

³ Podle § 3 odst. 2 písm. a) zákona o spotřebitelském úvěru se pro účely tohoto zákona věřitelem rozumí poskytovatel nebo osoba, která nabyla pohledávku za spotřebitelem ze smlouvy o spotřebitelském úvěru.

ušlým ziskem či ušlým výnosem, který účastník řízení nikdy nepožadoval a který vznikl tím, že úvěr byl předčasně ukončen. Ačkoliv jsou uvedené náklady věřitele též spojeny s původní úrokovou sazbou úvěru, důvod jejich vzniku je jiný.

[14.] Bankovní rada odmítá jako nedůvodnou námitku účastníka řízení, že se argumentace správního orgánu prvního stupně v napadeném rozhodnutí zaměřuje především na jazykovou interpretaci § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru a na rozhodnutí Lexitor. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí je patrné, že se správní orgán prvního stupně zabýval i dalšími metodami výkladu a věnoval se nejen § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, ale i odst. 2 tohoto ustanovení. Bankovní rada musí přisvědčit názoru správního orgánu prvního stupně, že částka, kterou účastník řízení spotřebitelům při předčasném splacení účtoval jako úrokové náklady, je nákladem spotřebitele podle § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, přičemž tento závěr podporuje i rozhodnutí Lexitor.

[15.] Účastník řízení v období od 8. 3. 2019 do 30. 11. 2019 počítal uvedené úrokové náklady jako rozdíl mezi částkou, kterou by získal na úrocích z předčasně splaceného spotřebitelského úvěru do konce období pevně sjednané úrokové sazby, přepočtenou na svou současnou hodnotu, a částkou, kterou by získal na úrocích z jistiny předčasně splaceného spotřebitelského úvěru na úrocích ve výši REPO sazby vyhlášené Českou národní bankou do konce období pevně sjednané úrokové sazby u předčasně splaceného spotřebitelského úvěru na bydlení. V období od 1. 12. 2019 do 4. 12. 2020 pak tyto náklady počítal jako rozdíl mezi částkou, kterou by obdržel na úrocích z předčasně splaceného spotřebitelského úvěru na bydlení do konce období pevně sjednané úrokové sazby předčasně splaceného spotřebitelského úvěru, přepočtenou na svou současnou hodnotu, a částkou, kterou by obdržel na úrocích z jistiny předčasně splaceného spotřebitelského úvěru na bydlení do konce období pevně sjednané úrokové sazby předčasně splaceného spotřebitelského úvěru, pokud by tuto transformoval v nový spotřebitelský úvěr poskytnutý s aktuální úrokovou sazbou jako pevně sjednanou úrokovou sazbou do konce období pevně sjednané úrokové sazby předčasně splaceného spotřebitelského úvěru.

[16.] Účastník řízení tak po spotřebitelích požadoval část toho, co by spotřebitel zaplatil na úrocích do konce období s pevně sjednanou úrokovou sazbou, pokud by se nerozhodl úvěr předčasně splatit. Takový postup je však v rozporu s ustanovením § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, které stanoví, že spotřebitel má při předčasném splacení úvěru „právo na snížení celkových nákladů spotřebitelského úvěru o výši úroku a dalších nákladů, které by byl spotřebitel povinen platit v případě, kdy by nedošlo k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru“. Ze znění tohoto ustanovení jasně plyne, že požadovat v případě předčasného splacení úvěru po spotřebiteli tzv. úrokové náklady vypočtené výše uvedeným způsobem je v rozporu s tímto ustanovením.

[17.] Bankovní rada dodává, že výše uvedený závěr podporuje i rozhodnutí Lexitor, které citoval rovněž správní orgán prvního stupně v bodě 82 napadeného rozhodnutí: „Článek 16 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS musí být vykládán v tom smyslu, že právo spotřebitele na snížení celkových nákladů úvěru v případě předčasného splacení úvěru zahrnuje všechny náklady, které nese spotřebitel.“ Spotřebitel tedy má právo na snížení celkových nákladů zahrnujících i tzv. úrokové náklady účtované účastníkem řízení, neboť ty tvoří součást celkových nákladů hrazených spotřebitelem v rámci poskytnutého spotřebitelského úvěru. Výše uvedený článek směrnice byl do českého právního řádu transponován ustanovením § 117 zákona o spotřebitelském úvěru.

[18.] Účastník řízení má tedy dle ustanovení § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru povinnost snížit celkové náklady spotřebitelského úvěru a jediné náklady, které může požadovat, jsou účelně vynaložené náklady vzniklé v souvislosti s předčasným splacením úvěru dle ustanovení § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru. Bankovní rada proto souhlasí s tvrzením účastníka řízení, že náklady spotřebitele, na jejichž snížení má spotřebitel právo

podle § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, jsou zcela odlišnými náklady od nákladů věřitele podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru a že se jedná o dvě samostatné kategorie, které nelze směšovat a zaměňovat. Bankovní rada je však toho názoru, že uvedené kategorie nákladů nesměšuje či nezaměňuje správní orgán prvního stupně, ale sám účastník řízení, když za náklady podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru označuje své náklady, které mu vznikají nezávisle na skutečnosti, zda dojde k předčasnému splacení konkrétního spotřebitelského úvěru, respektive náklady, které by byl spotřebitel povinen platit v případě, že by nedošlo k předčasnému splacení úvěru, a při předčasném splacení tak mají být sníženy podle § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru.

[19.] Bankovní rada uvádí, že celková částka, kterou má spotřebitel zaplatit poskytovateli spotřebitelského úvěru [srov. ustanovení § 3 odst. 2 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru⁴], se skládá ze dvou částek, a to „celkové výše spotřebitelského úvěru“ [srov. § 3 odst. 2 písm. e) zákona o spotřebitelském úvěru⁵] a „celkových nákladů spotřebitelského úvěru“ [srov. § 3 odst. 2 písm. d) zákona o spotřebitelském úvěru⁶]. Bankovní rada se ztotožňuje s názorem správního orgánu prvního stupně uvedeným v bodě 83 napadeného rozhodnutí, že náklady věřitele, které vznikly bez ohledu na to, zda spotřebitel úvěr předčasně splatí, či nikoliv, jsou promítnuty do celkových nákladů spotřebitelského úvěru, tedy do úroků a poplatků dle smlouvy o spotřebitelském úvěru. Ostatně, účastník řízení sám uvádí, že ve své cenotvorbě zohledňuje své vlastní náklady na pořízení finančních zdrojů nutných k poskytování úvěrů. Účastník řízení k tomu dodává, že tyto náklady nijak nevstupují do ceny spotřebitelského úvěru a nestávají se žádnou jejich součástí. Bankovní rada má za to, že tato tvrzení účastníka řízení si vzájemně odporují – pokud účastník řízení náklady na pořízení finančních zdrojů k poskytování úvěrů zohledňuje při cenotvorbě, vstupují tím tyto náklady do ceny spotřebitelského úvěru. Podstatné však podle bankovní rady je, že náklady na pořízení finančních zdrojů nutné k poskytování úvěrů z povahy věci nejsou náklady, které by vznikly v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru (dále k tomu viz například bod 98 tohoto rozhodnutí o rozkladu). Dále je podstatné to, že účastník řízení při předčasném splacení úvěru požadoval v rozporu s § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru po spotřebitelích jako tzv. úrokové náklady část úroků, které by spotřebitel platil, pokud by nedošlo k předčasnému splacení.

[20.] K výkladu pojmu „celkové náklady spotřebitelského úvěru“ se vyjádřil i SDEU ve věci C-377/14 Ernst Georg Radlinger, Helena Radlingerová vs. FINWAY a.s. (dále „rozhodnutí Radlinger“). Vzhledem k tomu, že povinností účastníka řízení dle § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru je snížení „celkových nákladů spotřebitelského úvěru“, jsou některé úvahy SDEU pro posuzovanou věc relevantní, ačkoliv se SDEU nevěnoval aplikaci stejných ustanovení, která jsou předmětem tohoto řízení. Zejména z rozhodnutí Radlinger vyplývá⁷, že celková částka, kterou má spotřebitel zaplatit⁸, se skládá z celkových nákladů spotřebitelského

⁴ Pro účely tohoto zákona se rozumí celkovou částkou, kterou má spotřebitel zaplatit, součet celkové výše spotřebitelského úvěru a celkových nákladů spotřebitelského úvěru.

⁵ Pro účely tohoto zákona se rozumí celkovou výší spotřebitelského úvěru souhrn všech částek, jež jsou dány spotřebiteli k dispozici.

⁶ Pro účely tohoto zákona se rozumí celkovými náklady spotřebitelského úvěru veškeré náklady včetně úroků, provizí, daní, poplatků nebo jiných obdobných peněžitých plnění a veškerých dalších plateb, které spotřebitel musí zaplatit v souvislosti se spotřebitelským úvěrem a které jsou poskytovateli známy, s výjimkou nákladů na notáře.

⁷ SDEU uvedl, že jelikož celková splatná spotřebitelem je vymezena v čl. 3 písm. h) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008, o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS (dále „CCD“) jako „součet celkové výše úvěru a celkových nákladů úvěru pro spotřebitele“, vyplývá z toho, že pojmy „celková výše úvěru“ a „celkové náklady úvěru pro spotřebitele“ se vzájemně vylučují, a celková výše úvěru tudíž nemůže zahrnovat částky, které vstupují do celkových nákladů úvěru pro spotřebitele. Do celkové výše úvěru ve smyslu čl. 3 písm. l) a čl. 10 odst. 2 CCD tedy nelze zahrnout žádnou z částek sloužících jako odměna za závazky sjednané z důvodu dotčeného úvěru, jako jsou administrativní poplatky, úroky, provize a veškeré další poplatky, které spotřebitel musí zaplatit.

⁸ Ustanovení § 3 odst. 2 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru, které transponuje čl. 3 písm. h) CCD, kdy „celkovou částkou splatnou spotřebitelem“ se rozumí součet celkové výše úvěru a celkových nákladů úvěru pro spotřebitele.

úvěru⁹ a celkové výše spotřebitelského úvěru¹⁰ a že tyto položky jsou disjunktní (určitá položka tedy nemůže být zahrnuta zároveň do celkových nákladů spotřebitelského úvěru a zároveň do výše spotřebitelského úvěru). V době uzavírání smlouvy o úvěru je zřejmé, že účastník řízení bude mít náklady na cenu zdrojů, proto musí být tyto náklady zahrnuty do celkových nákladů (účastník řízení tak činí ve formě úroků) a v případě předčasného splacení musí být sníženy podle ustanovení § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru. Vzhledem k tomu, že úrokové náklady nelze podřadit pod pojem „celková výše spotřebitelského úvěru“ a zároveň je účastník řízení vyžaduje splatit od spotřebitele, je zřejmé, že se jedná o druhou možnou kategorii „celkových nákladů spotřebitelského úvěru“, které je povinen účastník řízení v případě předčasného splacení snížit.

[21.] Účastník řízení na interpretaci § 117 odst. 1 a 2 zákona o spotřebitelském úvěru pohlíží svojí optikou, nicméně tato ustanovení zákona o spotřebitelském úvěru je nutné interpretovat optikou spotřebitele – tj. není relevantní, co vynaložil účastník řízení v souvislosti s poskytnutím spotřebitelského úvěru (a jak to promítá do ceny úvěru), ale co má spotřebitel uhradit v rámci splacení daného spotřebitelského úvěru, viz výše uvedené rozhodnutí Lexitor. Jinak řečeno, není rozhodné, co vynaložil poskytovatel spotřebitelského úvěru, ale co má uhradit spotřebitel, a co má uhradit spotřebitel, to musí být poníženo – včetně úroků.

[22.] Bankovní rada považuje za nedůvodnou rovněž námitku účastníka řízení, že správní orgán prvního stupně zaměňuje náklady věřitele s jeho ušlým ziskem či ušlým výnosem, který účastník řízení dle svého tvrzení nikdy nepožadoval a který vznikl tím, že úvěr byl předčasně ukončen. Účastník řízení požadoval od spotřebitelů v zásadě zaplacení rozdílu mezi úrokovou sazbou, kterou v době předčasného splacení úročil úvěr konkrétního spotřebitele, a úrokovou sazbou, za kterou by v okamžiku předčasného splacení poskytl úvěr nový, respektive REPO sazbou České národní banky. Úroková sazba, za kterou poskytovatel spotřebitelského úvěru poskytuje spotřebitelský úvěr, zohledňuje (i) rizikovost obchodního případu včetně zajištění spotřebitelského úvěru a bonity spotřebitele, (ii) náklady na finanční zdroje, ze kterých je poskytnut spotřebitelský úvěr, a (iii) ziskovou marži poskytovatele spotřebitelského úvěru (srov. bod 65 napadeného rozhodnutí). Rovněž účastník řízení v bodě 173 podaného rozkladu uvádí, že úrok placený spotřebitelem z úvěru je pro banky zdrojem (a) hrazení nákladů jejich financování a (b) marže bank. Je tedy zřejmé, že úrokové náklady, respektive úroková ztráta požadovaná účastníkem řízení zahrnuje i ziskovou marži účastníka řízení, neboť ta je součástí úrokové sazby. V opačném případě by výpočet úrokové ztráty aplikovaný účastníkem řízení musel obsahovat odečtení ziskové marže, která je jinak součástí úrokové sazby. Ostatně, že je v požadované úrokové ztrátě ponechána rovněž zisková marže, přiznává nepřímou i účastník řízení v bodech 198 a 199 podaného rozkladu. Považuje to však za pro spotřebitele přijatelné zjednodušení výpočtu požadovaných nákladů (bankovní rada se k tomu dále vyjadřuje v bodech 122 až 126 tohoto rozhodnutí o rozkladu). Bankovní rada neshledala, že by správní orgán prvního stupně v napadeném rozhodnutí zaměňoval náklady věřitele s jeho ušlým ziskem či ušlým výnosem. Správní orgán prvního stupně v bodě 65 napadeného rozhodnutí pouze správně poukázal na skutečnost, že úroková ztráta požadovaná účastníkem řízení po spotřebitelích v sobě zahrnuje právě i ušlý zisk poskytovatele úvěru.

⁹ Ustanovení § 3 odst. 2 písm. d) zákona o spotřebitelském úvěru, které transponuje ustanovení čl. 3 písm. g) CCD, kdy „celkovými náklady úvěru pro spotřebitele“ se rozumí veškeré náklady, včetně úroku, provizí, daní a veškerých dalších poplatků, které spotřebitel musí zaplatit v souvislosti s úvěrovou smlouvou a které jsou věřiteli známy, s výjimkou nákladů na notáře; náklady související s doplňkovými službami týkajícími se dané úvěrové smlouvy, zejména pojistné, jsou rovněž zahrnuty, pokud je navíc uzavření smlouvy o poskytnutí služby povinné pro získání úvěru nebo pro jeho získání za nabízených podmínek.

¹⁰ Ustanovení § 3 odst. 2 písm. e) zákona o spotřebitelském úvěru, které transponuje ustanovení čl. 3 písm. l) CCD, kdy „celkovou výší úvěru“ se rozumí strop nebo souhrn všech částek, jež jsou dány k dispozici podle úvěrové smlouvy.

1.2. K námitce, že problematika je poznamenána nedostatečným doktrinálním výkladem, absencí relevantní judikatury a nesprávnou záměnou finančních nákladů věřitele za jeho ušlý zisk

[23.] Účastník řízení namítá, že problematika snížení nákladů spotřebitele podle § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru a náhrady nákladů věřitele podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru včetně jejich vzájemného vztahu nebyla zatím řešena relevantní judikaturou. Účastník řízení dále namítá, že doktrinální výklad § 117 odst. 1 a odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru je velmi omezený, problematice náhrady účelně vynaložených nákladů se v potřebné hloubce nevěnuje a ohledně náhrady finančních nákladů spotřebitele podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru nedává jednoznačný závěr. Komentářová literatura citovaná správním orgánem prvního stupně v bodech 59 a 60 napadeného rozhodnutí, ze kterých účastník řízení cituje, podle účastníka řízení (nepřesně) spojuje náklady s ušlým ziskem věřitele. Případný ušlý zisk je podle účastníka řízení teprve důsledkem případných nákladů věřitele, neboť zisk jako takový je vždy rozdílem mezi výnosy a náklady. K odkazu správního orgánu prvního stupně na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 4. 2020 č. j. 5 As 313/2019-28, týkající se nezávaznosti doktrinálního výkladu, účastník řízení namítá, že i přestože tento doktrinální výklad správní orgán prvního stupně neguje, v odůvodnění napadeného rozhodnutí jej sám používá. K tomuto rozsudku Nejvyššího správního soudu, z něhož část cituje, účastník řízení dodává, že je zcela skutkově i právně odlišný a nelze ho na projednávanou věc aplikovat. Účastník řízení namítá, že „předmětem a podstatou posuzované věci není teoretická rovina problematiky vyplývající z textu učebnic“, ale argumentačně podložený výklad veřejnoprávní normy podepřený jasným záměrem zákonodárce v podobě důvodové zprávy, jejíž součástí je závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace (dále „RIA“)¹¹. Účastník řízení dále namítá, že účelem jeho postupu nebyla žádná náhrada (ani případného) ušlého zisku, ale právě dosažení spravedlivé náhrady reálných nákladů, které účastníkovi řízení z předčasného splacení spotřebitelského úvěru na bydlení mohou vznikat, respektive mu při poklesu úrokových sazeb na finančním trhu reálně vznikají.

[24.] K námitce, že problematika snížení nákladů spotřebitele podle § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru a náhrady nákladů věřitele podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru, včetně jejich vzájemného vztahu, nebyla zatím řešena relevantní judikaturou, bankovní rada uvádí, že je částečně irelevantní a ve zbylé části bezdůvodná. Skutečnost, že problematika § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru a vztah k § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru nebyla předmětem soudního přezkumu, na posuzované věci nic nemění. Česká národní banka vykonává podle § 44a odst. 1 zákona o České národní bance dohled mimo jiné i nad dodržováním povinností při poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru, a to osobami uvedenými v § 44 odst. 1 písm. a) zákona o České národní bance při výkonu činnosti, kterou tyto osoby vykonávají na základě povolení, licence nebo registrace České národní banky, tedy i nad bankami. Výkonem dohledu se podle § 44 odst. 2 zákona o České národní bance mimo jiné rozumí i kontrola dodržování zákonů a přímo použitelných předpisů Evropské unie, jestliže je k této kontrole Česká národní banka zákonem o České národní bance nebo jinými právními předpisy zmocněna¹². Správní orgán prvního stupně, který při tom aplikuje rozhodné právo, tak není v této činnosti omezen, pokud k řešené právní otázce neexistuje relevantní judikatura. K námitce absence relevantní judikatury k problematice § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru bankovní rada dodává, že k této problematice judikatura již existuje. Jedná se o pravomocný rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 5. 8. 2022 č. j. 17 C 77/2021-129, který potvrzuje závěry České národní banky k aplikaci § 117 zákona o spotřebitelském úvěru.

[25.] Bankovní rada považuje za irelevantní námitku, že doktrinální výklad § 117 odst. 1 a odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru je velmi omezený, problematice náhrady účelně

¹¹ Obecné zásady pro hodnocení dopadu regulace (RIA) schválené usnesením vlády č. 992 ze dne 14. 12. 2011 ve znění pozdějších změn.

¹² § 135 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru.

vynaložených nákladů se v potřebné hloubce nevěnuje a ohledně náhrady finančních nákladů spotřebitele podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru nedává jednoznačný závěr. I kdyby žádný doktrinální výklad neexistoval, nic to nemění na tom, že správní orgán prvního stupně při aplikaci rozhodného práva není ve své činnosti omezen. K námitce, že komentářová literatura citovaná správním orgánem prvního stupně v bodech 59 a 60 napadeného rozhodnutí (nepřesně) spojuje náklady s ušlým ziskem věřitele, bankovní rada uvádí, že tato námitka je bezpředmětná. Bankovní rada v první řadě konstatuje, že správní orgán prvního stupně citoval z komentářové literatury k zákonu o spotřebitelském úvěru v reakci na účastníkem řízení předestřený jiný doktrinální výklad. Dle názoru bankovní rady je namístě, že správní orgán prvního stupně při aplikaci rozhodné právní úpravy vycházel z dostupných doktrinálních výkladů, přičemž nevycházel pouze z doktrinálního výkladu podporujícího jeho závěry, ale pro komplexní posouzení dané problematiky se zabýval i doktrinálním výkladem, v němž je uveden odlišný názor. Skutečnost, že na posuzovanou problematiku existují rozdílné názory, ještě neznamena, že doktrinální výklad přílehlý k závěrům správního orgánu prvního stupně nelze při aplikaci rozhodné právní úpravy využít. Na tom dle bankovní rady nic nemění odkaz správního orgánu prvního stupně na rozsudek Nejvyššího správního soudu týkající se nezávaznosti doktrinálního výkladu¹³.

[26.] K námitce, že i přestože správní orgán prvního stupně odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu doktrinální výklad neguje, v odůvodnění napadeného rozhodnutí jej sám používá, bankovní rada uvádí, že je nedůvodná. Bankovní rada nepopírá, že uvedený rozsudek Nejvyššího správního soudu se týká věcně odlišného případu, správní orgán prvního stupně však odkazoval na základní myšlenku tohoto rozsudku, tj. že doktrinální výklad není závazný. To však neznamena, že správní orgán prvního stupně nemůže doktrinální výklad na jiných místech napadeného rozhodnutí pro podporu svých závěrů použít.

[27.] K námitce, že předmětem a podstatou posuzované věci není „teoretická rovina problematiky vyplývající z textu učebnic“, ale argumentačně podložený výklad veřejnoprávní normy podepřený jasným záměrem zákonodárce v podobě důvodové zprávy, jejíž součástí je RIA, bankovní rada odkazuje na body 61 až 65 a 73 až 78 tohoto rozhodnutí o rozkladu, kde se podstatě této námítky podrobně věnuje.

[28.] K námitce, že účelem postupu účastníka řízení nebyla žádná náhrada (ani případného) ušlého zisku, ale právě dosažení spravedlivé náhrady reálných nákladů, které účastníkovi řízení z předčasného splacení spotřebitelského úvěru na bydlení mohou vznikat, respektive mu při poklesu úrokových sazeb na finančním trhu reálně vznikají, bankovní rada odkazuje na body 105 až 109 a 123 tohoto rozhodnutí o rozkladu, kde se podstatě této námítky podrobně věnuje.

[29.] K námitce, že případný ušlý zisk je podle účastníka řízení teprve důsledkem případných nákladů věřitele, neboť zisk jako takový je vždy rozdílem mezi výnosy a náklady, bankovní rada odkazuje na bod 22 tohoto rozhodnutí o rozkladu.

1.3. K námitce, že správní orgán prvního stupně dospěl k nesprávným právním závěrům o porušení § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru

[30.] *Účastník řízení namítá, že vzhledem k záměně nákladů spotřebitele podle § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru a nákladů věřitele podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru dospěl správní orgán prvního stupně k nesprávným závěrům ohledně porušení § 117 zákona o spotřebitelském úvěru účastníkem řízení. Účastník řízení odkazuje na bod 69 napadeného rozhodnutí a dodává, že správní orgán prvního stupně správně interpretuje § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru tak, že podle tohoto ustanovení mají být spotřebiteli „odpuštěny“ úroky za zbývající období (tzv. fixace úrokové sazby), které by jinak byl povinen platit, pokud by úvěr trval déle. Správní orgán prvního stupně však opomněl vzít v úvahu újmu vznikající účastníkovi řízení při předčasném splacení úvěru z toho, že při poskytování úvěru s pevnou úrokovou sazbou si musel zajistit cenu vlastních zdrojů financování pro celé původně*

¹³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 4. 2020, č. j. 5 As 313/2019-28.

sjednané úrokové období. Tím tak správní orgán prvního stupně opomněl nevyhnutelné náklady, které uvedená újma pro účastníka řízení představuje a které (v důsledku předčasné splátky) zůstávají k tíži účastníka řízení jako věřitele. Účastník řízení odkazuje na body 83 a následující napadeného rozhodnutí a dodává, že namísto toho správní orgán prvního stupně kvalifikoval uplatnění náhrady těchto nákladů jako pouhé nedostatečné snížení nákladů spotřebitele podle § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru a jako kompenzaci snížení úrokových výnosů účastníka řízení. Opomenutím této újmy účastníka řízení a nákladů z takové újmy plynoucích správní orgán prvního stupně opomenul hospodářskou podstatu celého problému.

[31.] K námitce, že vzhledem k záměně nákladů spotřebitele podle § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru a nákladů věřitele podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru dospěl správní orgán prvního stupně k nesprávným závěrům ohledně porušení § 117 zákona o spotřebitelském úvěru účastníkem řízení, bankovní rada uvádí, že k namítané záměně nedošlo, a tudíž ani k namítaným nesprávným závěrům. Námitku tak bankovní rada vyhodnocuje jako nedůvodnou. Vymezení celkových nákladů spotřebitelského úvěru, na jejichž snížení má spotřebitel při předčasném splacení spotřebitelského úvěru právo, se správní orgán prvního stupně věnoval v bodech 69, 70, 72, 73, 81 až 84 napadeného rozhodnutí a bankovní rada se jim věnuje v bodech 16 až 20 tohoto rozhodnutí o rozkladu. Vymezení účelně vynaložených nákladů, které věřiteli vzniknou v souvislosti s předčasným splacením, se správní orgán prvního stupně věnoval v bodech 66 až 73, 81 a 83 napadeného rozhodnutí. S takovým vymezením se bankovní rada ztotožňuje a v tomto rozhodnutí o rozkladu se mu dále podrobně věnuje. Ačkoliv správní orgán prvního stupně v bodě 69 napadeného rozhodnutí i podle názoru účastníka řízení správně interpretoval § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, účastník řízení namítá, že opomněl vzít v úvahu újmu vznikající účastníkovi řízení při předčasném splacení úvěru z toho, že si při poskytování úvěru s pevnou úrokovou sazbou musel zajistit cenu vlastních zdrojů financování pro celé původně sjednané úrokové období. Tím měl správní orgán prvního stupně opomenout nevyhnutelné náklady, které pro účastníka řízení představují újmu a které (v důsledku předčasné splátky) zůstávají k tíži účastníka řízení jako věřitele. Bankovní rada s touto námitkou nesouhlasí a uvádí k ní následující. Správní orgán prvního stupně v bodě 69 napadeného rozhodnutí mimo jiné uvedl, že účelně vynaložené náklady podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru musí vzniknout účastníkovi řízení právě k okamžiku aktu předčasného splacení úvěru spotřebitelem, zatímco náklady na obstarání finančních prostředků za účelem poskytnutí spotřebitelského úvěru vznikají účastníkovi řízení již při poskytnutí spotřebitelského úvěru. S tímto závěrem se bankovní rada ztotožňuje a dodává, že náklady na obstarání finančních prostředků za účelem poskytnutí spotřebitelského úvěru jsou již zohledněny v úrokové sazbě, za kterou účastník řízení poskytuje spotřebitelský úvěr (srov. bod 65 napadeného rozhodnutí nebo bod 22 tohoto rozhodnutí o rozkladu).

[32.] K námitce, že správní orgán prvního stupně kvalifikoval uplatnění náhrady účastníkem řízení tvrzených nákladů jako pouhé nedostatečné snížení nákladů spotřebitele podle § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru a jako kompenzaci snížení úrokových výnosů účastníka řízení, bankovní rada konstatuje, že je bezdůvodná. Podle bankovní rady správní orgán prvního stupně správně podřadil účastníkem řízení tvrzené náklady pod celkové náklady spotřebitelského úvěru, na jejichž snížení má spotřebitel podle § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru při předčasném splacení spotřebitelského úvěru právo (srov. body 83 a 84 napadeného rozhodnutí).

[33.] K námitce, že opomenutím účastníkem řízení namítané újmy a nákladů z takové újmy plynoucích správní orgán prvního stupně opomenul hospodářskou podstatu celého problému, bankovní rada odkazuje na body 133 a 134 tohoto rozhodnutí o rozkladu.

2. K námitce, že účastník řízení postupoval v souladu s § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru

[34.] *Účastník řízení namítá, že se správní orgán prvního stupně hlubšímu posouzení přípustnosti náhrady finančních nákladů věřitele podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru vyhnul tím, že tyto náklady kvalifikoval jako součást celkových nákladů spotřebitelského úvěru (nákladů spotřebitele) podle § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru. Tím měl upřít účastníku řízení jeho právo plynoucí z § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru. Podle účastníka řízení se správní orgán prvního stupně dostatečně nevypořádal s řadou objektivních a relevantních argumentů pro závěr, že finanční náklady požadované v souvislosti s předčasným splacením úvěrů jsou v souladu s § 117 zákona o spotřebitelském úvěru. Účastník řízení namítá, že je nezbytné zabývat se podrobněji věcnou podstatou finančních nákladů, které podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru uplatňoval. Podle účastníka řízení je zapotřebí jeho postup hodnotit v širším kontextu účelu zákona o spotřebitelském úvěru a obecných principů ochrany spotřebitele a spravedlnosti, nad rámec samotného znění § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru.*

[35.] K námitce, že se správní orgán prvního stupně hlubšímu posouzení přípustnosti náhrady finančních nákladů věřitele podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru vyhnul tím, že tyto náklady kvalifikoval jako součást celkových nákladů spotřebitelského úvěru (nákladů spotřebitele) podle § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, čímž měl upřít účastníku řízení jeho právo plynoucí z § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru, bankovní rada uvádí, že je nedůvodná. Správní orgán prvního stupně se povahou účelně vynaložených nákladů podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru podrobně zabýval v bodech 69, 70, 72 a 83 napadeného rozhodnutí, přičemž bankovní rada takovou úvahu považuje za dostatečnou. Další posouzení povahy účelně vynaložených nákladů včetně přípustnosti náhrady finančních nákladů věřitele považuje bankovní rada za nadbytečné, protože v posuzovaném případě úrokové náklady účastníka řízení nevznikly k okamžiku předčasného splacení úvěru spotřebitelem, ale již při poskytnutí spotřebitelského úvěru. Bankovní rada je toho názoru, že práva plynoucí z § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru správním orgánem prvního stupně účastníku řízení upřena nebyla. Na tomto závěru dle názoru bankovní rady nemůže nic změnit účastníkem řízení uvedená námitka, že existuje řada objektivních a relevantních argumentů pro závěr, že finanční náklady požadované v souvislosti s předčasným splacením úvěrů jsou v souladu s § 117 zákona o spotřebitelském úvěru. Pokud není naplněna jedna z podmínek aplikace § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru, je nadbytečné zabývat se podmínkami dalšími. Jednotlivým podmínkám, které musí náklady podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru splňovat, se bankovní rada věnuje v bodech 95 až 98 tohoto rozhodnutí o rozkladu.

[36.] K námitce, že je nezbytné zabývat se podrobněji věcnou podstatou finančních nákladů, které účastník řízení podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru uplatňoval, bankovní rada uvádí, že je nedůvodná. Věcnou podstatou těchto finančních nákladů se správní orgán prvního stupně zabýval v bodech 64 a 65 napadeného rozhodnutí. Bankovní rada k tomu dodává, že účastník řízení požadoval při předčasném splacení spotřebitelského úvěru po spotřebitelích úhradu části úroků, které by spotřebitelé uhradili do konce pevně sjednané úrokové sazby, pokud by k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru nedošlo. Tuto část úroků však účastník řízení vydával za účelně vynaložené náklady podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru, čímž fakticky popíral smysl a účel § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru. Bankovní rada dále podotýká, že v žádném případě neztotožňuje celkové náklady spotřebitele, které musí poskytovatel snížit, s náklady předčasného splacení, které naopak může poskytovatel po spotřebiteli požadovat. V posuzovaném případě však účastník řízení spotřebitelům vyúčtoval náklady, které nesplňují vymezená kritéria § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru, čímž nesplnil svou povinnost snížit celkové náklady spotřebitele podle § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru. K věcné podstatě finančních nákladů, které podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru účastník řízení uplatňoval,

odkazuje bankovní rada na body 88 až 90, 94 až 99, 101 až 103 a 105 až 109 tohoto rozhodnutí o rozkladu, kde se podstatě finančních nákladů věnuje.

[37.] S námitkou, že postup účastníka řízení je zapotřebí hodnotit v kontextu účelu zákona o spotřebitelském úvěru a obecných principů ochrany spotřebitele a spravedlnosti, nad rámec samotného znění § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru, bankovní rada souhlasí, nicméně neztotožňuje se s účastníkem řízení, že by správní orgán prvního stupně takové hodnocení neprovedl, a odkazuje na body 111 a 112, 114 až 117, 119 a 120, 122 až 126 tohoto rozhodnutí o rozkladu, kde se ochraně spotřebitele věnuje.

A) K námitce týkající se výkladu § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru

2.1. K námitce jazykového výkladu

[38.] *Účastník řízení s odkazem na stanovisko pléna Ústavního soudu¹⁴ uvádí, že je třeba nejprve vyjít z doslovného znění právního předpisu. Podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru má poskytovatel spotřebitelského úvěru právo na náhradu a) nákladů (musí jít o náklady, tj. majetkové hodnoty dobrovolně vynaložené poskytovatelem), b) účelně vynaložených (tj. nikoli svévolně), c) v souvislosti s předčasným splacením. Podle účastníka řízení lze jazykovým výkladem dojít k negativnímu závěru, že z textu § 117 zákona o spotřebitelském úvěru neplyne, že by poskytovatel neměl právo na náhradu finančních nákladů. Podle účastníka řízení pro pozitivní závěry o tom, co je třeba rozumět pod pojmem účelně vynaložené náklady věřitele, jazykový výklad nepostačuje a je nutné vycházet z pokročilejších výkladových metod.*

[39.] K námitce týkající se jazykového výkladu § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru bankovní rada uvádí, že je zčásti nedůvodná. S účastníkem řízení se lze shodnout na výkladu podmínek aplikace § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru. Bankovní rada však nesouhlasí s tvrzením účastníka řízení, že z textu § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru neplyne, že by poskytovatel v souvislosti s předčasným splacením úvěru neměl právo na náhradu finančních nákladů. Protože finanční náklady požadované účastníkem řízení nevznikly v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelských úvěrů, nemá účastník řízení právo na jejich náhradu podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru. Pokud však účastník řízení namítá, že pro pozitivní závěry o tom, co je třeba rozumět pod pojmem účelně vynaložené náklady věřitele, jazykový výklad nepostačuje a je nutné vycházet z pokročilejších výkladových metod, bankovní rada konstatuje, že výklad pojmu účelně vynaložený náklad je nadbytečný a to proto, že v posuzovaném případě vynaložené náklady nevznikly v souvislosti s předčasným splacením. Z § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru jednoznačně vyplývá, že náklady musí vzniknout v souvislosti s aktem předčasného splacení spotřebitelského úvěru, a nejedná se tak o náklady, které vznikly před poskytnutím spotřebitelského úvěru v souvislosti se získáváním či zajišťováním finančních zdrojů za účelem poskytnutí předčasně spláceného spotřebitelského úvěru.

2.2. K námitce výkladu § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru ve světle principů interpretace právních norem

[40.] *Účastník řízení s odkazem na soudní rozhodnutí¹⁵ uvedl, že soudy se již mnohokrát vyjádřily k použití výkladových pravidel právních norem, které mají obecnou platnost. Účastník řízení namítá, že při výkladu § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru nelze vycházet výlučně z jazykového výkladu, který je pouze prvotní přiblížení se k aplikované právní normě¹⁶, nýbrž je namístě aplikovat i veškeré další výkladové metody, a to zejména výklad teleologický neboli výklad pomocí smyslu a účelu dané právní normy. Účastník řízení cituje z rozhodnutí*

¹⁴ Stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 21. 5. 1996 sp. zn. Pl. ÚS-st. 1/96.

¹⁵ Usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 1. 2006 sp. zn. II. ÚS 618/04, náleží pléna Ústavního soudu ze dne 10. 10. 2006 sp. zn. Pl. ÚS 24/06, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 6. 2012 č. j. 3 Ads 151/2011-89, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 7. 2012 č. j. 3 As 24/2006-86.

¹⁶ Usnesení Ústavního soudu ze dne 3. 9. 2019 sp. zn. I. ÚS 633/19.

Ústavního soudu¹⁷, ze kterých vyplývá, že soud není vázán zněním zákona, ale může se od něj odchýlit v případě, že to vyžaduje jeho účel, historie jeho vzniku a systematické souvislosti. Účastník řízení dále cituje z nálezu Ústavního soudu¹⁸ vyjadřujícího se k úmyslu zákonodárce, podle kterého záměr zákonodárce je možné nalézt i v důvodové zprávě, pokud není prokázán opak, a namítá, že správní orgán prvního stupně opak v napadeném rozhodnutí neprokázal. Účastník řízení dále odkázal na rozhodnutí Ústavního soudu¹⁹, podle kterých nemohou postupovat orgány veřejné moci formalisticky tak, že výsledkem jejich postupu je zřejmá nespravedlnost, ale musí postupovat tak, aby interpretační a aplikační právní problémy řešily s maximální mírou racionality²⁰. Závěrem účastník řízení poukázal na povinnost interpretovat právo eurokonformním způsobem²¹.

[41.] K námitce, že při výkladu § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru nelze vycházet výlučně z jazykového výkladu, který je pouze prvotním přiblížením se k aplikované právní normě, nýbrž je zapotřebí aplikovat i veškeré další výkladové metody, a to zejména výklad teleologický neboli výklad pomocí smyslu a účelu dané právní normy, bankovní rada uvádí, že ze strany správního orgánu prvního stupně byl teleologický výklad proveden (srov. bod 84 napadeného rozhodnutí). K tomuto výkladu bankovní rada odkazuje na body 61 až 65 tohoto rozhodnutí o rozkladu, kde se teleologickému výkladu taktéž věnuje. K citaci z nálezu Ústavního soudu, že soud není vázán zněním zákona, ale může se od něj odchýlit v případě, že to vyžaduje jeho účel, historie jeho vzniku a systematické souvislosti, bankovní rada uvádí, že takový postup není v posuzovaném případě namístě, protože znění § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru je jasné, jednoznačné, srozumitelné a více výkladů nepřipouští. K další citaci z nálezu Ústavního soudu, že záměr zákonodárce je možné nalézt i v důvodové zprávě, pokud není prokázán opak, a námitce, že správní orgán prvního stupně opak v napadeném rozhodnutí neprokázal, bankovní rada uvádí, že námitka je nedůvodná a odkazuje na body 61 až 65 tohoto rozhodnutí o rozkladu, kde se důvodové zprávě k § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru věnuje. K další citaci z nálezu Ústavního soudu, že orgány veřejné moci nemohou postupovat formalisticky tak, že výsledkem jejich postupu je zřejmá nespravedlnost, ale musí postupovat tak, aby interpretační a aplikační právní problémy řešily s maximální mírou racionality, bankovní rada uvádí, že z napadeného rozhodnutí vyplývá, že správní orgán prvního stupně formalisticky nepostupoval. Podle názoru bankovní rady napadené rozhodnutí reflektuje problematiku poskytování spotřebitelských úvěrů v celé šíři. Bankovní rada připouští, že pokud spotřebitel předčasně splatí spotřebitelský úvěr v období klesajících úrokových sazeb, poskytovateli spotřebitelského úvěru může (ale nemusí) vzniknout ztráta, pokud se mu nepodaří umístit finanční prostředky alespoň za stejných podmínek. A contrario, pokud k takovému kroku spotřebitel přistoupí v období rostoucích úrokových sazeb, poskytovatel spotřebitelského úvěru může finanční prostředky použít k poskytnutí spotřebitelského úvěru za vyšší úrokovou sazbu. Nespravedlivého výkladu § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru se ve skutečnosti dovolává účastník řízení, který de facto trvá na tom, aby byl § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru interpretován způsobem, který supluje pojištění rizika ztráty v případě poklesu úrokových sazeb. V případě růstu úrokových sazeb (v kombinaci s předčasným splacením spotřebitelského úvěru) tak poskytovateli spotřebitelského úvěru vzniká další zisk. Podle názoru bankovní rady jazykový výklad § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru nezpůsobuje interpretační nebo aplikační právní problémy a ani nevede k nerozumným výsledkům. K účastníkem řízení namítané

¹⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 10. 12. 2008 sp. zn. I ÚS 755/06, nález Pléna Ústavního soudu ze dne 4. 2. 1997 sp. zn. Pl. ÚS 21/96, náleze Pléna Ústavního soudu ze dne 3. 2. 1999 sp. zn. Pl. ÚS 19/98.

¹⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 11. 1. 2008 sp. zn. IV. ÚS 814/06.

¹⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 14. 4. 2010 sp. zn. I. ÚS 2736/07 a nález Ústavního soudu ze dne 2. 6. 2010 sp. zn. I. ÚS 2232/07.

²⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 1. 2. 2012 sp. zn. IV. ÚS 2427/12.

²¹ Nález Ústavního soudu ze dne 5. 11. 2019 sp. zn. II ÚS 2778/19, nález Ústavního soudu ze dne 16. 7. 2015 sp. zn. III 1996/13 nebo rozsudku SDEU sp. zn. 14/83 a C-106/889.

povinnosti interpretovat právo eurokonformním způsobem bankovní rada odkazuje na body 67 až 71 tohoto rozhodnutí o rozkladu, kde se tomuto výkladu věnuje.

2.3. K námitce, že správní orgán prvního stupně uplatnil příliš úzký jazykový výklad § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru

[42.] *Účastník řízení namítá, že správní orgán prvního stupně v bodě 67 a násl. napadeného rozhodnutí odmítl účastníkem řízení předložený systematický a historický výklad a sám se zaměřuje především na výklad jazykový (zejména bod 69 napadeného rozhodnutí). Provedení jazykového výkladu je však v rozporu s tvrzením správního orgánu prvního stupně v bodě 68 napadeného rozhodnutí, že podle ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu je interpretace právní normy vždy výsledkem využití více interpretačních metod – konkrétně jazykového, systematického, historického, teleologického výkladu. Napadené rozhodnutí je však dle účastníka řízení založeno pouze na jazykovém výkladu, který nemůže v kontextu ostatních skutečností obstát. Účastník řízení dále namítá, že jazykový výklad § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru provedený správním orgánem prvního stupně zejména v bodě 69 napadeného rozhodnutí je do značné míry nepřesný, zjednodušující a účelový. Účastník řízení namítá, že závěr správního orgánu prvního stupně o tom, že z prostého znění § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru vyplývá, že účelně vynaložené náklady musí vzniknout účastníku řízení právě k okamžiku aktu předčasného splacení úvěru spotřebitelem, z tohoto ustanovení nevyplývá. Podle účastníka řízení nemusí jít nutně o přímou souvislost, a věřitel je oprávněn požadovat i náklady vzniklé v nepřímé souvislosti. Protože zákon o spotřebitelském úvěru nestanovuje, v jaký okamžik musí takové náklady vznikat, má účastník řízení za to, že tato nepřesnost vede k tomu, že správní orgán prvního stupně nerozlišuje pojem „náklady“ zmíněné v zákoně o spotřebitelském úvěru od prostých výdajů. Podle účastníka řízení zjevným účelem § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru je zajistit věřiteli možnost náhrady nákladů, které mu v souvislosti s předčasným splacením vzniknou. Účastník řízení namítá, že správní orgán prvního stupně účel a podstatu § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru opominul.*

[43.] K námitce, že správní orgán prvního stupně odmítl účastníkem řízení předložený systematický a historický výklad a sám se zaměřil především na výklad jazykový, bankovní rada uvádí, že je bezpředmětná. K systematickému výkladu zákona o spotřebitelském úvěru provedenému účastníkem řízení, se kterým se správní orgán prvního stupně vypořádal v bodě 67 napadeného rozhodnutí, odkazuje bankovní rada na body 51 až 59 tohoto rozhodnutí o rozkladu, kde se tomuto výkladu věnuje. K odmítnutí účastníkem řízení předloženého historického výkladu, respektive výkladu teleologického (úmysl zákonodárce) bankovní rada odkazuje na body 68 a 69 napadeného rozhodnutí a dodává, že úmysl zákonodárce z povahy věci využít nelze, protože důvodová zpráva je nesouladná s textem tohoto zákonného ustanovení, což bankovní rada uvádí v bodech 61 až 65 tohoto rozhodnutí o rozkladu.

[44.] K námitce, že provedení jazykového výkladu je v rozporu s tvrzením správního orgánu prvního stupně v bodě 68 napadeného rozhodnutí, že podle ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu je interpretace právní normy vždy výsledkem přístupu vícero interpretačních metod – jazykového, systematického, historického, teleologického výkladu, a proto napadené rozhodnutí založené pouze na jazykovém výkladu nemůže v kontextu ostatních skutečností obstát, bankovní rada konstatuje, že je nedůvodná. Jak již bankovní rada uvedla, ze strany správního orgánu prvního stupně nebyl proveden výhradně jazykový výklad dotčeného ustanovení, ale i výklad systematický (bod 71 napadeného rozhodnutí), výklad eurokonformní (bod 74 napadeného rozhodnutí) a výklad teleologický (body 68, 69 a 84 napadeného rozhodnutí). K výkladu § 117 zákona o spotřebitelském úvěru bankovní rada odkazuje na toto rozhodnutí o rozkladu, kde výklad provedený správním orgánem prvního stupně doplňuje.

[45.] K námitce, že jazykový výklad § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru provedený správním orgánem prvního stupně zejména v bodě 69 napadeného rozhodnutí je nepřesný, zjednodušující a účelový, bankovní rada uvádí, že je bezpředmětná. Bankovní rada považuje

jazykový výklad § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru provedený správním orgánem prvního stupně, ke kterému se i sama v tomto rozhodnutí o rozkladu vyjadřuje, za správný a přílehlavý.

[46.] K námitce, že závěr správního orgánu prvního stupně o tom, že z prostého znění § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru vyplývá, že účelně vynaložené náklady musí vzniknout účastníku řízení právě k okamžiku aktu předčasného splacení úvěru spotřebitelem, z tohoto ustanovení nevyplývá, přičemž nemusí jít nutně o přímou souvislost, a věřitel je oprávněn požadovat i náklady vzniklé v nepřímé souvislosti, bankovní rada uvádí, že je nedůvodná. Bankovní rada uvádí, že § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru pracuje s pojmem „účelně vynaložené náklady, které vznikly v souvislosti s předčasným splacením“. Z toho jednoznačně vyplývá, že se jedná skutečně o náklady účelně vynaložené v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru, nikoliv o výdaje vzniknuvší v souvislosti s poskytnutím spotřebitelského úvěru nebo o ztrátu vzniklou předčasným splacením spotřebitelského úvěru. Výklad zastávaný účastníkem řízení nepřiměřeným způsobem rozšiřuje § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru tak, že popírá § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru.

[47.] K námitce nerozlišování pojmu „náklady“ uvedeného v zákoně o spotřebitelském úvěru od prostých výdajů, což má být způsobeno tím, že zákon o spotřebitelském úvěru nestanovuje, v jaký okamžik musí takové náklady vznikat, bankovní rada uvádí, že je bezpředmětná. Bankovní rada opakuje, že základní podmínkou je vznik účelně vynaložených nákladů v souvislosti s předčasným splacením.

[48.] K účastníkem řízení účelovému rozlišování přímé a nepřímé souvislosti bankovní rada opětovně dodává, že základní podmínkou aplikace § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru je předčasné splacení úvěru. Účastník řízení se svým výkladem snaží rozšířit § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru tak, aby pod toto ustanovení nespádala toliko náhrada nákladů spjatých s aktem předčasného splacení spotřebitelského úvěru, ale de facto veškeré náklady, které vznikly na straně poskytovatele spotřebitelského úvěru v souvislosti s poskytnutím spotřebitelského úvěru. Taková interpretace jde však proti smyslu znění § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, neboť by eliminovala výhody spotřebitelů spočívající v možnosti předčasného splacení spotřebitelského úvěru a jeho převedení (refinancování) ke konkurenčnímu subjektu nebo zániku závazku, pokud spotřebitel získá prostředky na splacení spotřebitelského úvěru z jiných zdrojů. Účastníkem řízení zvolený výklad § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru, respektive jím prováděné vyúčtování úrokových nákladů, jde dalece za § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru, neboť zahrnuje i náhradu ušlého zisku (resp. jeho části) účastníka řízení z předčasně spláceného spotřebitelského úvěru.

[49.] K námitce, že zjevným účelem § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru je zajistit věřiteli možnost náhrady nákladů, které mu v souvislosti s předčasným splacením vzniknou, a že správní orgán prvního stupně účel a podstatu § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru opominul, bankovní rada dodává, že je nedůvodná. Bankovní rada odkazuje na bod 84 napadeného rozhodnutí a dodává, že správní orgán prvního stupně účel a podstatu § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru neopomenul. Účastníkem řízení zastávaným postupem, kdy část úroků vydává za účelně vynaložené náklady podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru, dochází k popření smyslu a účelu § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru.

2.4. K námitce, že ustanovení § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru je třeba vykládat v kontextu s ustanovením § 117 odst. 3 zákona o spotřebitelském úvěru

[50.] *Účastník řízení namítá, že se správní orgán prvního stupně v napadeném rozhodnutí nesprávně vypořádal s odkazem účastníka řízení na § 117 odst. 3 zákona o spotřebitelském úvěru. Správní orgán prvního stupně měl poukázat na to, že z okolností, že § 117 odst. 3 zákona o spotřebitelském úvěru (mimo jiné) vylučuje náhradu věřitelových nákladů z předčasné splátky úvěrů bez pevné úrokové sazby, nelze dovozovat nic o obsahu § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru. Účastník řízení však poukazuje na účel systematiky § 117 zákona*

o spotřebitelském úvěru. Pokud zákonodárce považoval za potřebné upravit odlišně náhradu nákladů pro úvěry s pevnou sazbou a pro úvěry s pohyblivou sazbou, nepochybně tak dle účastníka řízení činil z důvodu, že tyto náklady považoval u obou typů úvěrů za významně odlišné. Skutečnost, že předčasná splátka úvěru s pevnou úrokovou sazbou je z povahy věci nutně spojena s náklady věřitele a že vůli zákonodárce bylo umožnit věřiteli uplatňovat náhradu takových nákladů, plyne podle účastníka řízení též z okolnosti, že právo na náhradu těchto nákladů podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru má věřitel právě v případě úvěrů s pevnou sazbou. U úvěrů s pohyblivou sazbou zákon o spotřebitelském úvěru možnost takové náhrady nedává, což odpovídá skutečnosti, že v případě takových úvěrů tyto finanční náklady z povahy věci (v relevantní míře) nevznikají. Přístup správního orgánu prvního stupně k výše uvedeným finančním nákladům je tak podle názoru účastníka řízení odlišný od záměru zákonodárce, který si byl vědom hospodářské podstaty věci, tj. že fixace úrokových sazeb není zdarma a v případě předčasného splacení věřiteli nutně vznikají finanční náklady.

[51.] Bankovní rada považuje námitky účastníka řízení za nedůvodné a uvádí k nim následující. Bankovní rada se ztotožňuje s názorem správního orgánu prvního stupně uvedeným v bodě 72 napadeného rozhodnutí, že z obsahu § 117 odst. 3 zákona o spotřebitelském úvěru nelze dovodit, jaké náklady mohou být věřiteli v případě předčasného splacení úvěru nahrazeny podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru.

[52.] Bankovní rada považuje za důležité nejprve opětovně zmínit § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, v němž zákonodárce stanovil, že spotřebitel je oprávněn spotřebitelský úvěr zcela nebo zčásti splatit kdykoliv po dobu trvání spotřebitelského úvěru. Podle § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru má spotřebitel v případě předčasného splacení spotřebitelského úvěru právo na snížení celkových nákladů spotřebitelského úvěru o výši úroku, který by byl spotřebitel povinen platit v případě, kdy by k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru nedošlo, a také na snížení celkových nákladů spotřebitelského úvěru o výši dalších nákladů.

[53.] Ustanovení § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru neprolamuje zákaz požadovat po spotřebiteli úroky a další náklady, které by byl povinen platit v případě, kdy by nedošlo k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru, formulovaný v § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru. I s odkazem na rozhodnutí Lexitor (viz bod 17 tohoto rozhodnutí o rozkladu) je vyloučené vykládat § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru ve spojení s § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru tak, že by § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru poskytovateli spotřebitelského úvěru umožňoval na spotřebitele v rámci předčasného splacení úvěru přenášet náklady, které poskytovateli vznikly již v souvislosti s uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru nebo v průběhu jejího trvání, například v podobě úrokových nákladů (včetně předpokládaného ušlého zisku) poskytovatele spotřebitelského úvěru.

[54.] V účastníkem řízení zmiňovaném § 117 odst. 3 zákona o spotřebitelském úvěru je vymezen okruh případů, kdy poskytovateli spotřebitelského úvěru nesvědčí nárok ani na náhradu účelně vynaložených nákladů, které mu vzniknou v souvislosti s předčasným splacením úvěru. Účastník řízení se ve své námitce věnuje rozdílu mezi náklady pro úvěry s pevnou zápůjční úrokovou sazbou a pro úvěry s pohyblivou zápůjční úrokovou sazbou. K tomu se vztahuje § 117 odst. 3 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru, dle kterého věřitel nesmí požadovat náhradu nákladů za předčasné splacení podle odstavce 2, pokud předčasné splacení bylo provedeno v období, pro které není stanovena pevná zápůjční úroková sazba.

[55.] Účastník řízení z toho dovozuje vůli zákonodárce, že v případě předčasného splacení spotřebitelského úvěru s pevnou zápůjční úrokovou sazbou je věřitel oprávněn požadovat náhradu svých úrokových nákladů. Tento závěr podle účastníka řízení plyne z toho, že v případě předčasného splacení úvěru s pohyblivou zápůjční úrokovou sazbou zákon věřiteli možnost náhrady úrokových nákladů nedává, což odpovídá skutečnosti, že u úvěrů s pohyblivou

zápůjční úrokovou sazbou tyto náklady nevznikají. Bankovní rada považuje tento závěr účastníka řízení za nesprávný.

[56.] Ustanovení § 117 odst. 3 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru poskytuje spotřebiteli ochranu v případě, že není stanovena pevná zápůjční úroková sazba. Spotřebitel pak není povinen při předčasném splacení spotřebitelského úvěru hradit poskytovateli spotřebitelského úvěru náklady vzniklé v souvislosti s předčasným splacením úvěru. Z tohoto ustanovení však v žádném případě nevyplývá, že úrokové náklady požadované účastníkem řízení jsou v souladu s § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru. Tyto náklady totiž nejsou náklady vznikajícími v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru, na čemž ustanovení § 117 odst. 3 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru nemůže nic změnit. Jak uvádí sám účastník řízení, v případě úvěru s pohyblivou zápůjční úrokovou sazbou mu úrokové náklady v souvislosti s předčasným splacením nevznikají. I kdyby tak § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru zahrnoval úrokové náklady, § 117 odst. 3 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru by o nich nic nevypovídal – pokud při předčasném splacení úvěru s pohyblivou zápůjční úrokovou sazbou úrokové náklady nevznikají, není třeba jejich náhradu zákonnou úpravou vylučovat. Již z povahy věci totiž náhrada neexistujících nákladů nepřichází v úvahu.

[57.] Bankovní rada doplňuje, že naopak tzv. administrativní náklady vznikají poskytovateli spotřebitelského úvěru v případě předčasného splacení úvěrů s pevnou i s pohyblivou zápůjční úrokovou sazbou. Je tedy zřejmé, že § 117 odst. 3 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru cílí právě na tyto tzv. administrativní náklady, jejichž náhradu vylučuje.

[58.] Dle bankovní rady tak lze k rozdílu v právu poskytovatele spotřebitelského úvěru požadovat náhradu účelně vynaložených nákladů souvisejících s předčasným splacením spotřebitelského úvěru v období pevné a pohyblivé zápůjční úrokové sazby shrnout, že pohyblivá zápůjční úroková sazba je pro spotřebitele rizikovější, proto mu zákonodárce přiznává zvýšenou ochranu. Pokud se spotřebitel rozhodne předčasně takový úvěr splatit, nemůže mu poskytovatel účtovat náhradu nákladů souvisejících s předčasným splacením. Poskytovatel si náklady související s předčasným splacením ohodnocuje a promítá je do výše pohyblivé úrokové sazby. Naopak v případě předčasného splacení u pevné zápůjční úrokové sazby si poskytovatel může účtovat náhradu nákladů, avšak pouze těch vzniklých v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru. Z ustanovení § 117 odst. 3 písm. c) tak podle bankovní rady nelze zjistit vůli zákonodárce ohledně toho, jaké náklady mají být nahrazovány podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru.

[59.] Výklad § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru zastávaný správním orgánem prvního stupně, respektive bankovní radou, tak i v kontextu § 117 odst. 3 zákona o spotřebitelském úvěru ob stojí, navíc není v rozporu se zněním § 117 odst. 1 a 2 zákona o spotřebitelském úvěru. Smyslem zákona o spotřebitelském úvěru je mimo jiné ochrana spotřebitele, který ve smluvním vztahu s poskytovatelem spotřebitelského úvěru vystupuje jako slabší smluvní strana. Tomu odpovídá i právní úprava obsažená v § 117 zákona o spotřebitelském úvěru, jejímž cílem je umožnit spotřebiteli splatit úvěr přede dnem jeho splatnosti a vyvázat se tím ze závazku vůči poskytovateli spotřebitelského úvěru za podmínek v tomto ustanovení stanovených.

2.5. K námitce týkající se historicko-teleologického výkladu (záměru zákonodárce)

[60.] *Účastník řízení cituje z nálezu Ústavního soudu²² zmiňujícího důležitou roli důvodové zprávy k zákonu, z níž lze seznat záměr zákonodárce. Dále účastník řízení cituje z důvodové zprávy k § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru, podle níž má věřitel při předčasném splacení úvěru právo na odškodnění, které by mělo zahrnovat i náklady vynaložené v souvislosti s obstaráním peněz na poskytnutí spotřebitelského úvěru. Účastník řízení namítá, že správní orgán prvního stupně z důvodové zprávy nijak nevycházel a její účel a podstatu absolutně popírá. Tvzení správního orgánu prvního stupně, že důvodová zpráva jde dalece nad rámec*

²² Nález Ústavního soudu ze dne 11. 1. 2008, sp. zn. IV. ÚS 814/06.

zákona, fakticky postrádá objektivní odůvodnění. Účastník řízení dále namítá, že důvodová zpráva není s textem zákona nijak principiálně v rozporu – jak zákon, tak důvodová zpráva přiznávají věřiteli určité nároky v souvislosti s předčasným splacením. Jediné, co může být podle účastníka řízení předmětem úvah, je otázka, zda obsah důvodové zprávy nepředstavuje příliš extenzivní výklad zákona o spotřebitelském úvěru. V takovém případě by bylo nutné stanovit, v jakém konkrétním rozsahu jde důvodová zpráva nad rámec zákona, což však správní orgán prvního stupně neučinil, ale naopak celou důvodovou zprávu paušálně odmítl pro rozpor se zněním zákona. Náhrada nákladů požadovaná účastníkem řízení pak ani zdaleka nedosahovala meze stanovené důvodovou zprávou.

[61.] Bankovní rada považuje námitky účastníka řízení za nedůvodné a uvádí k nim následující. Bankovní rada v obecné rovině nezpochybňuje význam důvodové zprávy při výkladu právní normy, který účastník řízení opírá i o nález Ústavního soudu. Nezpochybnil jej ani správní orgán prvního stupně, který se problematice důvodové zprávy ve vztahu k § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru věnoval v bodech 68 a 69 napadeného rozhodnutí. K tomu, že správní orgán prvního stupně, respektive bankovní rada, obecně nezpochybňuje roli důvodové zprávy, viz též body 182 až 196 tohoto rozhodnutí o rozkladu.

[62.] Bankovní rada proto nesouhlasí s tvrzením účastníka řízení, že správní orgán prvního stupně v napadeném rozhodnutí popírá podstatu a účel důvodové zprávy a neodůvodňuje svůj závěr, že důvodová zpráva jde dalece nad rámec zákona. Správní orgán prvního stupně uvádí, v čem konkrétně spočívá rozpor důvodové zprávy s textem zákona, a následně dochází k závěru, že z tohoto důvodu není příslušná pasáž důvodové zprávy vhodným interpretačním vodítkem při výkladu § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru. Svoji argumentaci správní orgán prvního stupně podpořil citací soudních rozhodnutí, která se věnují rozporu důvodové zprávy s textem zákona. Bankovní rada se s názorem správního orgánu prvního stupně ztotožňuje.

[63.] Důvodová zpráva má vysvětlovat a blíže upřesňovat, proč zákonodárce ke konkrétní právní úpravě přistoupil, což následně přispívá k výkladu dané normy. V posuzovaném případě však důvodová zpráva význam zákona nezpřesňuje, ale spíše jej rozostřuje, jak ostatně hodnotí i odborná literatura²³. Z rozsudků citovaných v napadeném rozhodnutí bankovní rada připomíná rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 1. 2017 č. j. 1 Afs 235/2014 – 65, podle kterého nelze důvodovou zprávu považovat za vhodný interpretační nástroj v těch případech, kdy je v rozporu s obsahem zákona nebo jde nad jeho rámec. Dále bankovní rada odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 2. 2012 č. j. 5 Afs 63/2011 – 109, podle kterého není pro interpretaci právní normy rozhodující, co do ní zákonodárce vtělit chtěl, ale co do ní nakonec vtěleno bylo.

[64.] Bankovní rada proto nesouhlasí s tvrzením účastníka řízení, že důvodová zpráva není s textem zákona nijak principiálně v rozporu a v úvahu přichází pouze otázka, zda důvodová zpráva nepředstavuje příliš extenzivní výklad § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru. Jestliže zákon přiznává v § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru pouze náhradu nákladů vzniklých v souvislosti s předčasným splacením a důvodová zpráva nad rámec tohoto

²³ Viz též Slanina, J., Jemelka, L., Vetešník, P., Wachtlová, L., Flídr, J. Zákon o spotřebitelském úvěru. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2017, k ustanovení § 117. Bohužel formulace důvodové zprávy otázku výkladu tohoto textu spíše zamlžuje. Uvádí totiž, že „účelně vynaloženým nákladem může být i část provize vyplacené zprostředkovateli, pokud náklad v podobě provize byl vynaložen účelně“. Opomíjí však otázku, za co konkrétně je provize zprostředkovateli vyplácena. Pokud je provize vyplácena za úkony, které zprostředkovatel provádí v souvislosti s předčasným splacením (§ 162 výslovně upravuje vybírání splátek dluhu některými kategoriemi zprostředkovatelů, což se nepochybně vztahuje i na vybírání splátek předčasných), nepochybně je souvislost s předčasným splacením dána a je třeba přikročit k dalším prvkům testu, tedy k posouzení odůvodněnosti (účelnosti) vynaloženého nákladu (nepřiměřeně vysoká odměna zprostředkovatele samozřejmě objektivně odůvodněným nákladem nebude) a nutnosti (zda úkony prováděné zprostředkovatelem jsou nutné). Běžně jsou však provize zprostředkovateli vypláceny za zprostředkování úvěru, což sice může být náklad vynaložený účelně, ovšem naprosto nesouvisí (ani přímo, ani nepřímo) s předčasným splacením úvěru – nárok na provizi vzniká obvykle okamžikem uzavření smlouvy o spotřebitelském úvěru a předčasné splacení ovlivňuje pouze to, zda byl z retrospektivního pohledu vynaložen účelně, či nikoli.

ustanovení přiznává náhradu nákladů vynaložených v souvislosti s obstaráním peněz na poskytnutí spotřebitelského úvěru, jedná se o zřejmý rozpor. Správní orgán prvního stupně tedy nepochybil, pokud příslušnou část důvodové zprávy pro rozpor se zněním zákona odmítl.

[65.] Argumentaci správního orgánu prvního stupně, respektive bankovní rady, lze shrnout i odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu: „Obecně lze souhlasit s tím, že není-li samotný text zákona jednoznačný a umožňuje několikery výklad, bývá důvodová zpráva dobrým vodítkem pro zjištění, co chtěl zákonodárce říci. Pokud se však zákonodárce v textu zákona vyjádřil jasně (a jazykový výklad nevede ke zjevně nechtěnému, absurdnímu nebo nespravedlivému výsledku), nemohou jeho úvahy v důvodové zprávě převážet nad jasným textem zákona. Soud se má zásadně (tj. až na právě uvedené výjimky) držet toho, co zákonodárce řekl, nikoli toho, co snad říci chtěl.“²⁴. V posuzovaném případě je dle bankovní rady text § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru jednoznačný a srozumitelný, jak je podrobně rozebráno v bodech 171 až 178 tohoto rozhodnutí o rozkladu. Správní orgán prvního stupně tedy postupoval správně, pokud toto ustanovení neinterpretoval podle části důvodové zprávy, která je s textem zákona v rozporu. Bankovní rada uvádí, že výkladem nelze dovozovat význam, který z textu zákona neplyne a který je v rozporu s celkovými závěry důvodové zprávy²⁵. Bankovní rada se domnívá, že tímto významem je v případě zákona o spotřebitelském úvěru zájem na ochraně spotřebitele a na eliminaci některých nežádoucích sociálních jevů, které mohou být spojeny s nedostatečnou regulací oblasti úvěrů pro spotřebitele. Uvedené cíle samy o sobě nevylučují právo poskytovatele úvěru na náhradu úrokových nákladů. Právo na náhradu těchto nákladů však vylučuje znění § 117 odst. 1 a 2 zákona o spotřebitelském úvěru, které je v souladu s cílem ochrany spotřebitele.

2.6. K námitce týkající se eurokonformního výkladu

[66.] Účastník řízení odkazuje na čl. 25 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení a o změně směrnic 2008/48/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010 (dále „MCD“) a uvádí, že zákon o spotřebitelském úvěru je třeba interpretovat eurokonformně tak, aby věřitel byl oprávněn požadovat takovou náhradu nákladů v souvislosti s předčasným splacením úvěru, kterou lze považovat za spravedlivé a objektivní odškodnění. To znamená nepojímat termín „účelně vynaložených nákladů“ v úzkém smyslu přímých výdajů věřitele, jak činil správní orgán prvního stupně v napadeném rozhodnutí, ale zahrnout do těchto nákladů právě i nepřímé finanční náklady věřitele (které jsou limitovány maximální ztrátou poskytovatele). Účastník řízení namítá, že není správný závěr správního orgánu prvního stupně v bodě 78 napadeného rozhodnutí, dle kterého český zákonodárce nevyužil možnost MCD přiznat věřitelům nárok na spravedlivé a objektivní odškodnění a místo toho stanovil pouze právo na náhradu účelně vynaložených nákladů, která je od spravedlivého a objektivního odškodnění odlišná. Účastník řízení je přesvědčen, že otázka spravedlivého odškodnění se do ustanovení § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru jednoznačně promítla. Náhrada nákladů je sama o sobě vždy určitým odškodněním. I z důvodové zprávy je zřejmé, že záměrem zákonodárce nebylo pojmy náhrada nákladů a spravedlivé odškodnění jakkoli odlišovat. Ze znění důvodové zprávy, která odkazuje i na náklady vynaložené v souvislosti s obstaráním peněz, je podle účastníka řízení zřejmé, že úmyslem zákonodárce nebylo zúžit okruh nákladů pouze na náklady vzniklé *stricto sensu* v přímé, tj. bezprostřední souvislosti s předčasným splacením, ale umožnit věřiteli náhradu všech nákladů, které mu reálně vznikají. Dále účastník řízení odkazuje na rozdílovou tabulku, která byla součástí sněmovního tisku s návrhem zákona o spotřebitelském úvěru. Účastník řízení namítá, že dle této tabulky § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru odpovídá právě čl. 25 odst. 3 MCD. Správnost jeho závěrů podle účastníka řízení podporuje též RIA, která je přílohou důvodové zprávy. Účastník řízení namítá, že z těchto legislativních dokumentů plyne, že záměrem zákonodárce nebylo rozlišovat odškodnění pro věřitele od náhrady účelně

²⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 10. 2020 č. j. 10 As 113/2019 – 37.

²⁵ Srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 2. 2018 č. j. 2 As 3/2018-34.

vynaložených nákladů věřitele (naopak tyto pojmy staví naroveň), natož přiznat věřiteli pouze omezenou náhradu nákladů, která by spravedlivým odškodněním nebyla. Kdyby správní orgán prvního stupně v napadeném rozhodnutí vycházel z důvodové zprávy a souvisejících legislativních dokumentů, nikoliv pouze z restriktivního jazykového výkladu, nemohl by dojít k závěru o absenci práva věřitele na spravedlivé odškodnění.

[67.] Bankovní rada uvádí k námitkám účastníka řízení následující. Bankovní rada, stejně jako správní orgán prvního stupně v bodech 74 až 78 napadeného rozhodnutí, nerozporuje tvrzení účastníka řízení, že úprava obsažená v § 117 zákona o spotřebitelském úvěru vychází z transpozice MCD. Bankovní rada rovněž nerozporuje, že toto ustanovení je třeba interpretovat eurokonformně, tj. v souladu s požadavky plynoucími z MCD. Bankovní rada se však ztotožňuje s názorem správního orgánu prvního stupně, že ani eurokonformní výklad nevede k závěru, že by podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru měly být poskytovateli spotřebitelského úvěru nahrazovány jiné náklady než ty, které vzniknou v souvislosti s předčasným splacením úvěru.

[68.] Právu na předčasné splacení úvěru se věnuje recitál č. 66 MCD, který je v textu směrnice promítnut do čl. 25 MCD. V čl. 25 odst. 1 MCD je stanoveno, že členské státy musí zajistit, aby spotřebitelé měli právo na předčasné splacení úvěrů, a že spotřebitel má nárok na snížení celkových nákladů úvěru, které sestávají z úroku a nákladů za zbývající dobu trvání smlouvy. Již z tohoto ustanovení MCD je zřejmé, že účastník řízení není oprávněn požadovat po spotřebitelích náhradu úrokových nákladů. Dále MCD v čl. 25 odst. 2 umožňuje členským státům, aby stanovily podmínky předčasného splacení úvěru (právo spotřebitele předčasně splatit úvěr může být podmíněno oprávněným zájmem spotřebitele – jako příklad uvádí recitál č. 66 MCD rozvod nebo ztrátu zaměstnání). Stejně tak mohou podmínky předčasného splacení úvěru zahrnovat časová omezení nebo rozdílné zacházení podle druhu úrokové sazby (opět recitál č. 66 MCD). Zákon o spotřebitelském úvěru však taková omezení nestanoví, naopak stanoví bez dalšího právo kdykoliv spotřebitelský úvěr celý nebo zčásti splatit. Rovněž MCD v čl. 25 odst. 3 umožňuje členským státům definovat spravedlivé a objektivní odškodnění věřitele (podle zákona o spotřebitelském úvěru náhradu nákladů) až do výše finanční ztráty. Z formulace tohoto ustanovení jasně plyne, že se jedná pouze o možnost, nikoliv povinnost tak učinit²⁶. Z článku 2 odst. 1 MCD navíc plyne, že většina ustanovení MCD, včetně čl. 25, je v režimu tzv. minimální harmonizace, který umožňuje členským státům přijmout přísnější národní úpravu. Zákon o spotřebitelském úvěru však neobsahuje ustanovení, které by věřiteli přiznávalo právo na odškodnění za případné náklady spojené s předčasným splacením úvěru do výše finanční ztráty věřitele. Tento názor sdílí rovněž finanční arbitr²⁷.

[69.] Vzhledem k výše uvedenému tak bankovní rada k námitkám účastníka řízení vztahujícím se k tomu, že otázka spravedlivého odškodnění se do ustanovení § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru jednoznačně promítla, uvádí, že se tak nestalo. České právo neumožňuje věřitelům požadovat náhradu nákladů vynaložených v souvislosti s obstaráním peněz, případně ušlého zisku. Bankovní rada má za to, že český překlad MCD nepřesně a věcně nesprávně nazývá náhradu nákladů „odškodněním“, čímž evokuje souvislost s náhradou škody. V anglickém originále MCD je použit pojem „compensation“, tedy výstižnější a věcně správný překlad by dle názoru bankovní rady měl být „náhrada“. Takto tento pojem ostatně překládá i slovenská jazyková verze MCD. Účastník řízení svoji argumentaci podporuje odkazem na důvodovou zprávu, která je ovšem v rozporu s výsledným textem zákona, k tomu viz body 61 až 65 tohoto rozhodnutí o rozkladu. Stejně tak neodpovídá textu zákona RIA, na kterou účastník řízení rovněž odkazuje. Bankovní rada se RIA blíže věnuje v bodech 73 až 78 tohoto rozhodnutí

²⁶ Čl. 25 odst. 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení a o změně směrnic 2008/48/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010 (dále „MCD“): „Členské státy mohou stanovit, že výkon práva uvedeného v odstavci 1 podléhá určitým podmínkám.“; čl. 25 odst. 3 MCD: „Členské státy mohou stanovit, že věřitel má v odůvodněných případech nárok na spravedlivé a objektivní odškodnění.“

²⁷ Nález finančního arbitra ze dne 3. 6. 2021 č. j. FA/SR/SU/719/2020 – 21.

o rozkladu. K odkazu účastníka řízení na rozdílovou tabulku k zákonu o spotřebitelském úvěru bankovní rada opakuje, že ani bankovní rada, ani správní orgán prvního stupně nerozporují, že znění § 117 zákona o spotřebitelském úvěru je výsledkem transpozice MCD.

[70.] Účastník řízení zmiňuje úmysl zákonodárce nahrazovat věřiteli všechny náklady, které mu reálně vznikají. K tomu bankovní rada uvádí, že vzorcem používaným účastníkem řízení pro výpočet úrokových nákladů není možné dospět k tomu, jaké náklady a v jaké výši účastníku řízení vznikly v souvislosti s konkrétním úvěrem. Účastník řízení postupuje tak, že při kladném výsledku výpočtu požaduje automaticky náhradu úrokových nákladů bez ohledu na to, v jaké výši mu náklady vznikly či zda vůbec vznikly. S ohledem na tuto skutečnost podle bankovní rady náhradu úrokových nákladů požadovanou účastníkem řízení není možné považovat ani za spravedlivé a objektivní odškodnění.

[71.] Jelikož český zákonodárce neomezil podmínky, za kterých může spotřebitel svůj úvěr předčasně splatit, a nepřihlíží poskytovateli kompenzaci do výše finanční ztráty, nemůže správní orgán prvního stupně ani bankovní rada svým výkladem právo dotvářet a tuto kompenzaci účastníku řízení přiznat. Takový postup, tj. dotváření práva výkladem, by byl nejen v rozporu se zásadou ochrany spotřebitele, ale rovněž s principem právní jistoty. Bankovní rada tudíž odmítá názor účastníka řízení, který dovozuje právo na náhradu vyšší, s odkazem na MCD, umožňující členským státům zavést právo na odškodnění až do výše finanční ztráty, které však český zákonodárce nevyužil v rozsahu tvrzeném účastníkem řízení.

2.7. K námitce týkající se RIA a jejího dopadu na právní posouzení správním orgánem prvního stupně

[72.] *Účastník řízení s odkazem na čl. 9 odst. 1 Legislativních pravidel vlády schválených usnesením vlády ze dne 19. 3. 1998 č. 188, ve znění pozdějších změn (dále „Legislativní pravidla vlády“) uvádí, že součástí návrhu zákona je důvodová zpráva, která má obecnou a zvláštní část. Účastník řízení cituje z čl. 9 odst. 3 a čl. 11 odst. 1 Legislativních pravidel vlády a dodává, že pro správný výklad důvodové zprávy, a tedy zjištění záměru předkladatele a zákonodárce, nelze obsah RIA přehlížet, naopak musí být vykládána v kontextu zvláštní části důvodové zprávy, tj. konkrétně odůvodnění k ustanovení § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru. Účastník řízení uvádí, že RIA naprosto exaktním způsobem zachycuje celkovou problematiku účelně vynaložených nákladů na předčasné splacení/odškodnění a je naprosto stěžejní v rámci výkladu důvodové zprávy jako celku, a tedy jasného záměru zákonodárce. Účastník řízení cituje z části F.6 RIA k zákonu o spotřebitelském úvěru. Účastník řízení na základě citace z RIA namítá, že je zřejmé, že RIA jako součást důvodové zprávy přejala odškodnění z MCD do § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru. Účastník řízení cituje ze zvláštní části důvodové zprávy k § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru a dodává, že pojem odškodnění je zde uveden právě z důvodu, aby bylo naprosto zřejmé a nezpochybnitelné, že se jedná o odškodnění, které vychází z transpozice MCD a je používáno jako pojem v RIA. Účastník řízení namítá, že zastává-li správní orgán prvního stupně názor, že důvodová zpráva jde nad rámec textu zákona, přičemž objektivní odůvodnění tohoto tvrzení absentuje, je v kontextu jím uvedených skutečností takový právní názor nadále neudržitelný. Účastník řízení cituje z bodů 76 a 78 napadeného rozhodnutí a namítá, že tvrzení správního orgánu v nich uvedené je nesprávné.*

[73.] Bankovní rada považuje námitky za nedůvodné a uvádí k nim následující. K námitce, že pro správný výklad důvodové zprávy, a tedy zjištění záměru předkladatele a zákonodárce, nelze obsah RIA přehlížet, naopak musí být vykládána v kontextu zvláštní části důvodové zprávy, tj. konkrétně s odůvodněním k ustanovení § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru, bankovní rada uvádí, že důvodovou zprávu, jejíž součástí je RIA, nelze považovat za vhodný interpretační nástroj v těch případech, kdy je v rozporu s obsahem zákona nebo jde nad jeho rámec, jako je tomu v posuzovaném případě. Vztahu důvodové zprávy k § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru a textu tohoto ustanovení zákona se bankovní rada věnuje v bodech 61 až 65 tohoto rozhodnutí o rozkladu. Bankovní rada tak dodává, že důvodová zpráva k § 117

odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru, stejně jako RIA jsou v rozporu s výsledným textem zákona. Pro interpretaci zákona není rozhodující, co do něho chtěl vtělit zpracovatel důvodové zprávy, ale co do něho nakonec vtělil zákonodárce.

[74.] K námitce, že RIA naprosto exaktním způsobem zachycuje celkovou problematiku účelně vynaložených nákladů na předčasné splacení/odškodnění a je naprosto stěžejní v rámci výkladu důvodové zprávy jako celku, a tedy jasného záměru zákonodárce, bankovní rada s ohledem na výše uvedené konstatuje, že tomu tak není. RIA v části citované účastníkem řízení neodpovídá textu § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru, který neobsahuje pravidlo přiznávající věřiteli právo na odškodnění za případné náklady spojené s předčasným splacením úvěru do výše finanční ztráty věřitele. Nelze tak hovořit o jasném záměru zákonodárce. Bankovní rada dodává, že vůle zákonodárce je navíc koncepce teoreticky problematická, neboť zákonodárce v moderní demokratické společnosti není individuální osobou, ale kolektivním orgánem²⁸.

[75.] K námitce, že zastává-li správní orgán prvního stupně názor, že důvodová zpráva jde nad rámec textu zákona, přičemž objektivní odůvodnění tohoto tvrzení absentuje, a že v kontextu účastníkem řízení uvedených skutečností je takový právní názor nadále neudržitelný, bankovní rada odkazuje na body 61 až 65 tohoto rozhodnutí o rozkladu. K námitce, že tvrzení správního orgánu prvního stupně v bodech 76 a 78 napadeného rozhodnutí je nesprávné, bankovní rada uvádí, že právní názor správního orgánu prvního stupně, který je uveden a odůvodněn v těchto bodech, považuje za správný.

[76.] Pro úplnost bankovní rada podotýká, že ačkoliv účastník řízení cituje z části F.6 RIA²⁹, citace je pouze částečná, neboť účastník vynechal např. část „Konzultace“ před částí „F.6.1 Rozdílné zacházení dle druhu úrokové sazby“ nebo zadání příkladu – „Zlepšení pozice spotřebitele při předčasném splacení mimo dobu fixace“ či text u výpočtů.

[77.] K námitce, že je zřejmé, že RIA jako součást důvodové zprávy přejala odškodnění z MCD do § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru a že pojem odškodnění je ve zvláštní části důvodové zprávy k § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru uveden právě z důvodu, aby bylo naprosto zřejmé a nespochybnitelné, že se jedná o odškodnění, které vychází z transpozice MCD a je používáno jako pojem v RIA, bankovní rada konstatuje, že je irelevantní, protože RIA, stejně jako důvodová zpráva jsou v rozporu s výsledným textem zákona. K užití pojmu odškodnění v MCD, který byl následně přejat důvodovou zprávou včetně RIA, odkazuje bankovní rada na bod 69 tohoto rozhodnutí o rozkladu.

[78.] Nad rámec výše uvedeného bankovní rada k samotné RIA dodává, že má pochybnosti o její věcné správnosti, když např. v části F.6 v příkladu – „Zlepšení pozice spotřebitele při předčasném splacení mimo dobu fixace“ u výpočtu v části „2. Stav po přijetí navrhované úpravy (existuje úprava předčasného splacení hypotečního úvěru)“ se uvádí: „Náklady spotřebitele na předčasné splacení dle navrhované nové právní úpravy (předpokládající možnost uhradit až 20 % dlužné jistiny bezplatně, zbytek pak za tzv. účelně vynaložené náklady – ty kalkulujeme pro zjednodušení analogicky jako u spotřebitelských úvěrů jiných než na bydlení ve výši nejvýše 1 % p.a.) ...“. Podle čl. 16 odst. 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. 4. 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS (dále „CCD“) se však nejedná o „1 % p. a.“, ale o „1 % předčasně splacené výše úvěru“.

2.8. K námitce týkající se výkladu v souladu s předpokladem racionálního zákonodárce

[79.] *Účastník řízení odkazuje na usnesení Ústavního soudu³⁰ a uvádí, že výklad zákona nesmí být v rozporu s předpokladem racionálního zákonodárce, který je základním východiskem*

²⁸ Srov. Nález Ústavního soudu ze dne 14. 4. 2005 č. j. I. ÚS 625/03.

²⁹ Viz návrh zákona o spotřebitelském úvěru, který byl vládou dne 22. 12. 2015 jako sněmovní tisk 679 předložen Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky – <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=124545>.

³⁰ Usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 3. 2007 sp. zn. I ÚS 648/06, ze dne 19. 1. 2016 sp. zn. II. ÚS 29/16 a ze dne 17. 2. 2015 sp. zn. II. ÚS 496/14.

interpretace práva a ze kterého lze dovodit, že racionální zákonodárce netvoří nadbytečné právo. V této souvislosti účastník řízení odkazuje na § 117 odst. 3 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru, který upravuje zákaz poskytovatele spotřebitelského úvěru požadovat náhradu nákladů za předčasné splacení, pokud předčasné splacení bylo provedeno v období, pro které není stanovena pevná zápůjční úroková sazba. Účastník řízení uvádí, že přitom v případě předčasného splacení obou typů spotřebitelského úvěru (s pevnou nebo pohyblivou zápůjční úrokovou sazbou) mu vznikají srovnatelné administrativní náklady na realizaci předčasného splacení úvěru. Ve smyslu teleologického výkladu a předpokladu racionálního zákonodárce účastník řízení namítá, že pokud se výše administrativních nákladů u spotřebitelského úvěru s pevnou a pohyblivou zápůjční úrokovou sazbou neliší, musí se jednat o rozdíl v jiných nákladech, který vedl zákonodárce k odlišení pravidel pro náhradu nákladů předčasného splacení. Účastník řízení uvádí, že spotřebitelské úvěry s pevnou a pohyblivou zápůjční úrokovou sazbou se od sebe odlišují způsobem obstarávání zdrojů pro poskytnutí těchto úvěrů, resp. poskytování úvěrů s pevnou sazbou znamená pro věřitele nejen nutnost samotného obstarání těchto zdrojů, ale také zajištění fixace jejich ceny na úrovni portfolia. Právní úprava náhrady nákladů tento rozdíl podle účastníka řízení nepochybně reflektuje. V této souvislosti účastník řízení odkazuje na důvodovou zprávu k § 167 zákona o spotřebitelském úvěru, který upravuje aplikaci zákona o spotřebitelském úvěru i na smlouvy o spotřebitelském úvěru uzavřené před nabytím jeho účinnosti. Z důvodové zprávy k tomuto ustanovení podle účastníka řízení vyplývá, že rozdílnost pravidel pro náhradu nákladů u spotřebitelských úvěrů s pevnou zápůjční úrokovou sazbou a spotřebitelských úvěrů s pohyblivou zápůjční úrokovou sazbou vyplývá z fixování nákladů poskytovatele spotřebitelských úvěrů na odlišné časové období, což je dáno povahou těchto úvěrů. Účastník řízení ze vztahu § 117 odst. 2 a 3 zákona o spotřebitelském úvěru dovozuje, že zákonodárce nevyloučil náhradu finančních nákladů, pouze korigoval jejich výši. Dále účastník řízení poukazuje na skutečnost, že v případě spotřebitelských úvěrů s pohyblivou zápůjční úrokovou sazbou, resp. jejich předčasného splacení, není poskytovateli spotřebitelského úvěru přiznán ani nárok na administrativní náklady, které jsou marginální (body 144 a 145 rozkladu). Účastník řízení odkazuje na § 117 odst. 4 zákona o spotřebitelském úvěru a namítá, že výši tohoto limitu by nemohl racionální zákonodárce stanovit na 50 000 Kč, pokud by jeho úmyslem bylo poskytovateli spotřebitelského úvěru přiznávat pouze administrativní náklady, protože taková výše by byla absolutně nedosažitelná a zcela nelogická.

[80.] Bankovní rada považuje námitky účastníka řízení za bezpředmětné a uvádí k nim následující. K odkazu na nálezy Ústavního soudu, ve kterých je uvedena stejná věta „Toto by však bylo v rozporu s předpokladem racionálního zákonodárce, který je základním východiskem interpretace práva a z kterého lze dovodit, že racionální zákonodárce netvoří nadbytečné právo.“, bankovní rada uvádí, že Ústavní soud pouze konstatoval, že racionalita zákonodárce spočívá v nevytváření nadbytečné legislativy. Bankovní rada závěr Ústavního soudu nerozporuje, a jak bude uvedeno dále, žádné z ustanovení § 117 zákona o spotřebitelském úvěru nepovažuje za nadbytečné.

[81.] K argumentaci účastníka řízení ustanovením § 117 odst. 3 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru bankovní rada odkazuje na body 54 až 58 tohoto rozhodnutí o rozkladu, kde se tomuto ustanovení podrobně věnuje. K námitce, že pokud se výše administrativních nákladů u spotřebitelského úvěru s pevnou a pohyblivou zápůjční úrokovou sazbou neliší, pak se musí jednat o rozdíl v jiných nákladech, který vedl zákonodárce k odlišení pravidel pro náhradu nákladů předčasného splacení, bankovní rada uvádí, že tomu tak není. Jak již bankovní rada uvedla, poskytovatel si náklady související s předčasným splacením u pohyblivé zápůjční úrokové sazby ohodnocuje a promítá do výše pohyblivé zápůjční úrokové sazby. Naopak v případě úvěru s pevnou zápůjční úrokovou sazbou si poskytovatel spotřebitelského úvěru tyto náklady ohodnocovat a promítat do výše úrokové sazby nemusí. V případě předčasného splacení úvěru s pevnou zápůjční úrokovou sazbou si pak poskytovatel spotřebitelského úvěru za podmínek stanovených v § 117 zákona o spotřebitelském úvěru může

účtovat náhradu účelně vynaložených nákladů vzniklých v souvislosti s předčasným splacením úvěru. Podle § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru však nemůže po spotřebiteli v žádném případě požadovat budoucí úrok a další náklady, které nejsou účelně vynaloženy v souvislosti s předčasným splacením úvěru. Je tedy zřejmé, že § 117 odst. 3 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru cílí právě na tzv. administrativní náklady, jejichž náhradu u spotřebitelského úvěru s pohyblivou zápůjční úrokovou sazbou vylučuje. I kdyby tak § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru zahrnoval náklady na obstarání zdrojů poskytovatele pro poskytnutí spotřebitelského úvěru a zajištění fixace jejich ceny na úrovni portfolia, § 117 odst. 3 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru by o nich nic nevypovídal – pokud při předčasném splacení úvěru s pohyblivou zápůjční úrokovou sazbou tyto náklady nevznikají, není třeba jejich náhradu zákonnou úpravou vylučovat. Bankovní rada je s ohledem na výše uvedené toho názoru, že ustanovení § 117 odst. 3 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru nadbytečné není.

[82.] K odkazu na důvodovou zprávu k § 167 zákona o spotřebitelském úvěru bankovní rada uvádí, že dotčené ustanovení upravuje, že ustanovení zákona o spotřebitelském úvěru³¹ upravující předčasné splacení spotřebitelského úvěru na bydlení se použijí i na smlouvy o spotřebitelském úvěru na bydlení uzavřené přede dnem nabytí účinnosti zákona o spotřebitelském úvěru. Důvodová zpráva ke smlouvám o spotřebitelském úvěru na bydlení uzavřeným přede dnem nabytí účinnosti zákona o spotřebitelském úvěru, tj. před 1. 12. 2016, uvedla, že: „Spotřebitelský úvěr na bydlení podle odstavce 2 je zvláštním typem spotřebitelského úvěru podle odstavce 1, který je vyloučen z působnosti směrnice 2008/48/ES a dosavadního zákona č. 145/2010 Sb.“. Důvodová zpráva k § 167 zákona o spotřebitelském úvěru ke spotřebitelskému úvěru s pevnou zápůjční úrokovou sazbou dodala, že: „Úprava předčasného splacení spotřebitelského úvěru na bydlení podle tohoto zákona se použije i na smlouvy uzavřené před jeho účinností po refixaci zápůjční úrokové sazby, která nastala za účinnosti tohoto zákona.“. V případě spotřebitelského úvěru s pohyblivou zápůjční úrokovou sazbou důvodová zpráva k § 167 zákona o spotřebitelském úvěru uvedla, že: „U smluv s variabilní zápůjční úrokovou sazbou se úprava předčasného splacení spotřebitelského úvěru na bydlení použije i u starších smluv ihned, neboť zde nejsou náklady věřitele fixovány na delší období jako u úvěrů s pevnou zápůjční úrokovou sazbou a tedy není důvodu, aby věřitel vydělával na snaze spotřebitele úvěr předčasně splatit.“.

[83.] K tvrzení účastníka řízení, že z důvodové zprávy k § 167 zákona o spotřebitelském úvěru vyplývá, že rozdílnost pravidel pro náhradu nákladů u spotřebitelských úvěrů s pevnou zápůjční úrokovou sazbou vyplývá z fixování nákladů poskytovatele spotřebitelských úvěrů na odlišné časové období, což je dáno povahou těchto úvěrů, bankovní rada uvádí, že tomu tak není. V této důvodové zprávě je ke spotřebitelskému úvěru s pevnou zápůjční úrokovou sazbou uvedeno, že: „Retroaktivní účinnost tak de facto chrání poskytovatele před masovým refinancováním stávajících spotřebitelských úvěrů na bydlení motivovaným pouze získáním možnosti předčasného splacení podle nové právní úpravy.“. Tato část důvodové zprávy však nevypovídá nic konkrétního o tom, jaké náklady mohou být v případě předčasného splacení úvěru poskytovateli spotřebitelského úvěru nahrazeny, respektive zda mají, či nemají být nahrazovány i úrokové náklady poskytovatele spotřebitelského úvěru. Podle bankovní rady lze z této části důvodové zprávy nanejvýš dovodit, že náhrada účelně vynaložených nákladů bude podle nové úpravy pro spotřebitele výrazně výhodnější, protože zákonodárce měl potřebu předejít tímto ustanovením masovému refinancování stávajících úvěrů motivovanému pouze získáním možnosti předčasného splacení podle nové právní úpravy.

[84.] K tvrzení účastníka řízení o marginálních administrativních nákladech bankovní rada uvádí, že náklady na předčasné splacení spotřebitelského úvěru podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru nemusí být zanedbatelné – může se jednat např. o náklady na notáře, překladatele (v případě, že je z důvodů ležících na straně spotřebitele smluvní dokumentace

³¹ Rozuměj zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru.

vypracována v cizím jazyce) apod. K důvodům, pro které zákonodárce vyloučil právo poskytovatele spotřebitelského úvěru na náhradu nákladů za předčasné splacení spotřebitelského úvěru podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru, pokud předčasné splacení bylo provedeno v období, pro které není stanovena pevná zápůjční úroková sazba, se bankovní rada již vyjádřila a podotýká, že v tom nelze spatřovat nadbytečnost § 117 odst. 3 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru.

[85.] K odkazu na § 117 odst. 4 zákona o spotřebitelském úvěru a námitce, že výši tohoto limitu by nemohl racionální zákonodárce stanovit na 50 000 Kč, pokud by jeho úmyslem bylo poskytovateli spotřebitelského úvěru přiznávat pouze administrativní náklady, protože taková výše by byla absolutně nedosažitelná a zcela nelogická, bankovní rada uvádí, že s ní nesouhlasí. Bankovní rada předesílá, že ustanovení § 117 odst. 4 zákona o spotřebitelském úvěru poskytuje ochranu spotřebitelům při předčasném splacení spotřebitelského úvěru prováděném za podmínek předjímaných tímto ustanovením. Důvodem pro uzákonění hranice 50 000 Kč v tomto ustanovení je komplexnost jednotlivých úvěrů na bydlení (respektive různorodost skutkových okolností, které mohou poskytnutí a splacení úvěru na bydlení doprovázet) a jejich výrazně vyšší jistina oproti jiným typům spotřebitelského úvěru, kdy i 1 % z předčasně splacené jistiny dosahuje částek výrazně vyšších, než je 50 000 Kč. Skutečnost, že zákonodárce v daném případě předpokládal, že v uvedených případech může dojít k vyšším nákladům souvisejícím s předčasným splacením, respektive že by poskytovatelé spotřebitelských úvěrů v uvedených případech mohli mít tendenci vyčíslit vyšší náklady, a proto zavedl limity, rozhodně neznamena, že by se mělo jednat o náklady vybočující z vymezení stanoveného v § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru. Bankovní rada k tomu doplňuje, že ani v tomto případě nespátřuje nadbytečnost § 117 odst. 4 zákona o spotřebitelském úvěru.

[86.] Závěrem tak bankovní rada konstatuje, že žádné z ustanovení § 117 zákona o spotřebitelském úvěru nepovažuje za nadbytečné. Gramatické znění tohoto ustanovení má racionální podstatu a musí být vykládáno v jeho celkovém kontextu a v souladu s účelem zákona o spotřebitelském úvěru.

B) K námitce týkající se povahy finančních nákladů věřitele

2.9. K námitce týkající se vzniku nákladů a odlišení nákladů od výdajů

[87.] *Účastník řízení namítá, že správní orgán prvního stupně nedostatečně rozlišuje náklady věřitele a jejich vznik od případných přímých výdajů věřitele. Náklady, na jejichž náhradu má věřitel právo podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru, musí být takovými náklady, které by bez předčasného splacení úvěru spotřebitelem nenastaly. To však podle účastníka řízení neznamena, že současně musí jít o (hotové) výdaje věřitele, které by jinak nenastaly, typicky v podobě zvlášť vynaložené platby. Účastník řízení zmiňuje část mzdových nákladů na pracovníky, kteří předčasné splacení vyřizují. Podle účastníka řízení se v tomto případě nejedná o zvláštní výdaj, přesto však jde o náklad věřitele na předčasné splacení úvěru. Pokud by k předčasnému splacení nedošlo, příslušní pracovníci by měli kapacitu věnovat se jiné činnosti a mzdové náklady na ně vynaložené by byly věřitelovými náklady na něco jiného, byť výdaje věřitele by co do výše zůstaly stejné. Tyto náklady by pak bylo také nutné odmítnout jako dříve vynaložené náklady věřitele, které by věřiteli vznikly i bez předčasného splacení úvěru. Účastník řízení namítá, že obdobně jím požadované finanční náklady při předčasném splacení již nelze považovat za náklady vzniknuvší poskytnutím úvěru. Ačkoli v rovině výdajů může být bilance věřitele nezměněná, v důsledku předčasného splacení již půjde o jiný druh nákladů, nikoli o náklady na poskytnutí daného úvěru. Dále účastník řízení shrnuje, že výdaj vzniká v příčinné souvislosti s určitou skutečností či jednáním. Oproti tomu náklad je podle účastníka řízení pojem abstraktní. K určité události či jednání se vztahuje v případě, že s ní souvisí ekonomicky, resp. lze jej k takové události či jednání přiřadit, např. jako alikvotní část mzdových nákladů připadající na určitou administrativní činnost konkrétního pracovníka. Z abstraktní povahy nákladů je třeba vycházet při interpretaci § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru.*

[88.] Bankovní rada považuje námitky účastníka řízení za nedůvodné a uvádí k nim následující. Bankovní rada nesouhlasí s tvrzením účastníka řízení, že by správní orgán prvního stupně dostatečně nerozlišoval mezi výdaji a náklady, respektive že by podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru přiznával pouze náhradu (hotových) výdajů účastníka řízení. Správní orgán prvního stupně pouze správně zkoumal, zda je u nákladů požadovaných účastníkem řízení splněna podmínka jejich vzniku v souvislosti s předčasným splacením úvěru.

[89.] Účastník řízení připodobňuje úrokové náklady k nákladům na mzdy zaměstnanců, kteří vyřizují předčasné splacení, a dovozuje, že v obou případech se jedná o náklady, které by mu vznikly i bez předčasného splacení. V důsledku předčasného splacení se však bude jednat o náklad poskytovatele spotřebitelského úvěru na předčasné splacení úvěru. Bankovní rada nepovažuje tento přírůstek za příslušný. Podle bankovní rady není pro posuzovanou věc relevantní, že účastník řízení musí vynaložit náklady na mzdu zaměstnance, i když k předčasnému splacení úvěru nedojde. Podstatné podle bankovní rady je, že pokud by k předčasnému splacení nedošlo, nemusel by se pověřený zaměstnanec věnovat úkonům spojeným s předčasným splacením. Účastník řízení by tak nemusel vynaložit odpovídající část mzdy zaměstnance na vyřízení předčasného splacení – tento náklad by mu bez předčasného splacení nevznikl. Naopak, úrokové náklady účastník řízení nese již před předčasným splacením úvěru a nesl by je dál, i kdyby k předčasnému splacení nedošlo. V případě předčasného splacení se změnilo pouze to, že úrokové náklady nadále nejsou kryty úrokem spotřebitele, nevzniká však jiný druh nákladů. Účastník řízení tedy v souvislosti s předčasným splacením úvěru úrokové náklady nevznikají (nejedná se o náklady podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru), pouze nejsou nadále hrazeny úrokem konkrétního spotřebitele (v souladu s § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru).

[90.] Námitku účastníka řízení, že při interpretaci ustanovení § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru je třeba vycházet z abstraktní povahy nákladů, bankovní rada s odkazem na výše uvedené neshledává důvodnou, neboť v souladu s textem § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru za rozhodný považuje právě okamžik vzniku nákladů, resp. příčinnou souvislost jejich vzniku s předčasným splacením úvěru, což vylučuje abstraktní výklad tohoto pojmu ve smyslu „volné souvislosti nákladů s předčasným splacením“.

2.10. K námitce týkající se finančních nákladů jako nákladů skutečně vynaložených – tříprvkový test

[91.] *Účastník řízení odkazuje na tříprvkový test, který musejí splňovat náklady, jejichž náhradu může poskytovatel spotřebitelského úvěru při předčasném splacení požadovat. Náklady musí být a) nutné, b) objektivně odůvodněné a c) souviset s předčasným splacením. Jejich výše musí být přitom stanovena spravedlivě. Podmínky „nutnosti“ a „objektivní odůvodněnosti“ jsou dva prvky „účelnosti vynakládání“ nákladů. Účastník řízení odkazuje na odbornou literaturu a uvádí, že jím požadované finanční náklady splňují požadavek nutných nákladů, protože takové náklady sjednal na začátku pro účely poskytnutí spotřebitelského úvěru (na dobu fixace úrokové sazby) a bez ohledu na předčasné splacení spotřebitelského úvěru tyto náklady nutně ponese i po předčasném splacení. Účastník řízení nejednal svévolně, naopak existence finančních nákladů je vlastní podmínkou poskytnutí spotřebitelského úvěru spotřebiteli. K podmínce objektivní důvodnosti nákladů účastník řízení s odkazem na odbornou literaturu uvádí, že objektivně odůvodněné náklady musí splňovat zejména následující podmínky: musí poskytovateli úvěru skutečně vzniknout, jejich výše musí být určitelná na základě objektivních kritérií a musí odpovídat řádnému a efektivnímu postupu. Podle účastníka řízení tak podmínku objektivní odůvodněnosti splňují nejen přímé či administrativní náklady poskytovatele, ale i finanční náklady, které skutečně vznikly, resp. vzniknou (zejména pokud jsou založeny na objektivních kritériích).*

[92.] *Dále se účastník řízení věnuje podmínce souvislosti finančních nákladů s předčasným splacením úvěru. Do doby předčasného splacení účastník řízení nepovažuje zdroje financování poskytnutého úvěru za marně vynaložené náklady, a tedy ani za účelně vynaložené náklady*

podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru. Avšak náklady, které účastníku řízení následně vznikají (v důsledku požadavku na předčasné splacení ze strany klientů), jsou náklady (ode dne předčasného splacení) vynakládány již marně a nelze je považovat za náklady poskytnutí daného úvěru, neboť ten je již zcela nebo zčásti splacen. Účastník řízení namítá, že předčasné splacení sice není důvodem „vzniku nákladů“ jako takových (náklady na obstarání úvěru byly právně založeny předem jednáním účastníka řízení za účelem financování úvěru a zajištění souvisejících rizik), ale předčasné splacení určuje jejich novou povahu jako nákladů marně vynakládaných. Účastník řízení uvádí, že pokud by úvěr nebyl předčasně splacen, uvedené náklady financování by byly nadále kryty úrokem vyplývajícím z úvěrové smlouvy a účastník řízení by je v takovém případě nevynakládal marně. Vznik marnosti vynaložených nákladů je proto podle účastníka řízení jednoznačně v příčinné souvislosti s předčasným splacením.

[93.] *Účastník řízení odkazuje na rozhodovací praxi soudů, které v řízeních o náhradě škody považují za nahraditelnou škodu právě i náklady poškozeného vzniklé před škodní událostí, jestliže takové náklady byly v důsledku škodní události vynaloženy marně. Účastník řízení proto uvádí, že součástí nákladů předčasného splacení úvěru jsou náklady účastníka řízení vynaložené v souvislosti s opatřením peněžních prostředků pro poskytnutí úvěru, a to v rozsahu výdajů vynaložených na opatření peněžních prostředků za dobu od předčasného splacení úvěru do konce doby trvání pevné zápůjční úrokové sazby. Účastník řízení tak shrnuje, že jsou splněny všechny podmínky tříprvkového testu.*

[94.] Bankovní rada nesouhlasí s tvrzením účastníka řízení, že úrokové náklady splňují tříprvkový test. Námitku účastníka řízení proto považuje za nedůvodnou. Účastník řízení odkazuje na odbornou literaturu³², která nicméně dochází k odlišným závěrům než účastník řízení.

[95.] K podmínce týkající se nutnosti nákladů uvádí odborná literatura, že se nesmí jednat o náklady, které se poskytovatel spotřebitelského úvěru sám rozhodl nést³³. Účastník řízení považuje úrokové náklady za nutné, neboť označuje jejich existenci za podmínku poskytnutí spotřebitelského úvěru. Bankovní rada s tímto tvrzením nesouhlasí, protože účastník řízení jako banka si prostředky, které půjčuje, nemusí nejprve obstarat na finančním trhu nebo převzít od vkladatele; přijímání vkladů od veřejnosti a půjčování si na finančním trhu není podmínkou pro poskytování úvěrů. Dále k tomu viz bod 101 tohoto rozhodnutí o rozkladu. I kdyby se však o nutně vynaložené náklady účastníka řízení jednalo, nejsou podle bankovní rady splněny ani zbývající podmínky tříprvkového testu.

[96.] Bankovní rada uvádí, že úrokové náklady požadované účastníkem řízení nesplňují podmínku objektivní důvodnosti. Účastník řízení v podaném rozkladu zmiňuje, že objektivně odůvodněné náklady musí poskytovateli úvěru skutečně vzniknout, jejich výše musí být určitelná na základě objektivních kritérií a musí odpovídat řádnému a efektivnímu postupu. Tyto předpoklady však úrokové náklady vypočtené dle vzorce užívaného účastníkem řízení nesplňují, respektive není to možné zjistit. Vzorec používaný účastníkem řízení totiž vychází výlučně z rozdílu úrokových sazeb. Nevypovídá tak nic o tom, zda účastník řízení musel v souvislosti s poskytnutím úvěru vynaložit úrokové náklady, a v jaké výši. Tímto způsobem výpočtu nelze zjistit, zda náklady účastníkovi řízení skutečně vznikly, nejsou předem dána

³² § 117 [Předčasné splacení spotřebitelského úvěru]. In: Slanina, J., Jemelka, L., Vetešník, P., Wachtlová, L., Flidr, J. Zákon o spotřebitelském úvěru. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017.

³³ Například nutné je žádost spotřebitele zaevidovat a vyčíslit dlužnou částku, naopak osobní návštěva spotřebitele za účelem jeho přesvědčování, že má od předčasné splátky ustoupit, jistě nutným nákladem není, byť z pohledu poskytovatele může být účelně vynaložen, protože mu dává šanci incidenci předčasných splátek úvěrů snížit, a tedy zvýšit vlastní výnosy. (Slanina, J., Jemelka, L., Vetešník, P., Wachtlová, L., Flidr, J. § 117 [Předčasné splacení spotřebitelského úvěru]. In: Slanina, J., Jemelka, L., Vetešník, P., Wachtlová, L., Flidr, J. Zákon o spotřebitelském úvěru. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 578, marg. č. 11.)

objektivní kritéria pro určení skutečné výše nákladů a nelze ani posoudit, zda při jejich vynakládání účastník řízení postupoval rádě a efektivně.

[97.] Bankovní rada nesouhlasí s tvrzením účastníka řízení, že úrokové náklady, jejichž úhradu požadoval, vznikají (stávají se marnými) až v okamžiku předčasného splacení. Účastníkem řízení požadované náklady vznikly ještě před předčasným splacením spotřebitelského úvěru a jejich vynaložení není v příčinné souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru. Že se tyto náklady staly pro účastníka řízení v okamžiku předčasného splacení úvěru marně vynaloženými, není dle bankovní rady pro jejich podřazení pod § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru rozhodující. Zákon o spotřebitelském úvěru nezná kategorii „marně vynaložených nákladů“, ale pouze kategorii „celkových nákladů spotřebitele“, které je povinen účastník řízení při předčasném splacení snížit. Pokud by i přesto zákonodárce v takovém případě chtěl poskytovateli spotřebitelského úvěru skutečně přiznat nárok na tyto náklady, výslovně by to v zákoně o spotřebitelském úvěru stanovil.

[98.] Jak uvádí k této podmínce tříprvkového testu odborná literatura citovaná rovněž účastníkem řízení, náklady „musí poskytovateli vzniknout v přímé souvislosti s předčasným splacením úvěru (nejedná se tedy o náklad, který vznikl v jiné souvislosti a pouze se v souvislosti s předčasným splacením úvěru manifestoval, nebo se dokonce jen v souvislosti s předčasným splacením stal pro poskytovatele více citelným)“³⁴. V této souvislosti bankovní rada připomíná zásadu *conditio sine qua non*, která vede k otázce: „Vznikly by účastníkovi řízení úrokové náklady, pokud by nedošlo k předčasnému splacení spotřebitelských úvěrů?“ Odpověď zní ano, vznikly³⁵, což uvádí i sám účastník řízení v podaném rozkladu. Bankovní rada tedy trvá na tom, že předčasné splacení spotřebitelského úvěru není podmínkou vzniku úrokových nákladů, a to ani těch, které případně účastník řízení nese po předčasném splacení úvěru. Jak je již zmíněno výše, skutečnost, že se předčasným splacením úvěru tyto náklady staly pro účastníka řízení marně vynaloženými, není pro posouzení jejich povahy ve vztahu k § 117 odst. 1 a 2 zákona o spotřebitelském úvěru rozhodující.

[99.] Co se týká námitky účastníka řízení vztahující se k rozhodovací praxi soudů při rozhodování o náhradě škody, bankovní rada ji považuje za nedůvodnou. Předčasné splacení úvěru je právo spotřebitele dané zákonem, nejedná se tedy o protiprávní jednání a náhradu nákladů podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru nelze posuzovat podle pravidel pro náhradu škody. Bankovní rada tedy uzavírá, že ani tato podmínka tříprvkového testu není splněna, a úrokové náklady tak nelze považovat za náklady hrazené podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru.

2.11. K námitce týkající se ekonomického kontextu finančních nákladů – povaha financování a finanční náklady

[100.] *Účastník řízení namítá, že před poskytnutím úvěru si musí na finančním trhu zajistit zdroje na poskytnutí úvěru. Úrok placený spotřebitelem je pak pro něj zdrojem hrazení nákladů jeho financování a marže. Při předčasném splacení úvěru účastník řízení přestane mít příjem z úroků spotřebitelského úvěru, ale musí dále platit náklady zdrojů na financování spotřebitelského úvěru, typicky po celou dobu původně dohodnuté fixace sazby spotřebitelského úvěru. Účastník řízení proto namítá, že předčasným splacením ztratí zejména zdroj hrazení nákladů svého financování, o marži nemluvě.*

[101.] Bankovní rada považuje námitky účastníka řízení za nedůvodné. Tvrzení účastníka řízení, že si před poskytnutím úvěru musí na finančním trhu zajistit zdroje na poskytnutí úvěru, podle bankovní rady pouze potvrzuje, že se skutečně nemůže jednat o náklad vznikající až v souvislosti s předčasným splacením úvěru. Bankovní rada je navíc toho názoru, že účastník řízení si před poskytnutím úvěru zdroje na poskytnutí úvěru na finančním trhu (například

³⁴ Slanina, J., Jemelka, L., Vetešník, P., Wachtlová, L., Flidr, J. § 117 [Předčasné splacení spotřebitelského úvěru]. In: Slanina, J., Jemelka, L., Vetešník, P., Wachtlová, L., Flidr, J. Zákon o spotřebitelském úvěru. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 578, marg. č. 11.

³⁵ Ke stejnému závěru dospěl i Obvodní soud pro Prahu 2 v rozsudku ze dne 5. 8. 2022 č. j. 17 C 77/2021-129.

přijetím úvěru od jiné banky, operacemi na finančním trhu apod.) zajistit nemusí, jak uvádí i správní orgán prvního stupně v bodě 65 napadeného rozhodnutí. Důkazem této skutečnosti je, že mezibankovní trh v České republice prakticky neexistuje (podobně jako ve většině jiných zemí). Banky totiž běžně mají dostatek likvidity na rezervním účtu u centrální banky pro účely platebního styku, tj. pro případ, že by po poskytnutí úvěru došlo k platbě z banky poskytující daný úvěr. Odborná literatura se pak vyjadřuje k tomu, že při poskytování úvěru bankou vznikají nové peníze, tj. není třeba si opatřovat zdroje na poskytnutí úvěru. „Peníze dnes vznikají tím, že banka připsá určitou částku na účet klienta, aniž současně dojde k odepsání téže částky z účtu jiného klienta (v případě, že banka připsá určitou částku na účet klienta a současně dojde k odepsání téže částky z účtu jiného klienta téže či jiné banky, jedná se o platbu mezi klienty, při níž peníze nevznikají). Například každým poskytnutím úvěru nebankovním jednotkám banky emitují peníze. Představme si to jednoduše tak, že banka částku ve výši poskytnutého úvěru připsá jak do svých aktiv (jako pohledávku), tak do svých závazků, konkrétně na běžný účet svého klienta.“³⁶. Tento postup bank při poskytování úvěrů, potvrzující, že si účastník řízení coby banka nemusí opatřovat zdroje pro poskytnutí úvěru, potvrzují i další zdroje³⁷, včetně publikací Bundesbank³⁸ a Bank of England³⁹ či studie University of Southampton⁴⁰.

[102.] Účastník řízení dále uvádí, že úrok placený spotřebitelem je pro účastníka řízení zdrojem hrazení nákladů jeho financování a marže. Jak bankovní rada zmiňuje výše v tomto rozhodnutí o rozkladu a jak uvádí správní orgán prvního stupně v bodě 65 napadeného rozhodnutí, toto tvrzení účastníka řízení pouze potvrzuje, že účastník řízení účtoval spotřebitelům předčasně splácejícím úvěr v rámci úrokových nákladů i svůj ušlý zisk. K námitce účastníka řízení, že při předčasném splacení přestane mít příjem z úroků spotřebitelského úvěru, ale musí dále platit náklady zdrojů na financování spotřebitelského úvěru, typicky po celou dobu původně dohodnuté fixace sazby spotřebitelského úvěru, bankovní rada uvádí, že k tomu slouží řízení úrokového rizika účastníka řízení. Při řízení úrokového rizika je účastník řízení povinen zohlednit předčasná splacení úvěrů prostřednictvím odhadů předčasných splátek úvěrů. Podrobněji se bankovní rada k řízení úrokového rizika vyjadřuje v bodech 145 a 146 tohoto rozhodnutí o rozkladu.

[103.] Výše uvedené tak podle bankovní rady opět potvrzuje závěr, že úrokové náklady požadované účastníkem řízení nejsou náklady vznikající v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru. Jedná se o náklady úvěru, respektive marži účastníka řízení, které musí být při předčasném splacení úvěru podle § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru sníženy.

2.12. K námitce týkající se naplnění požadavku „spravedlivosti“ náhrady finančních nákladů

[104.] *Účastník řízení odkazuje na čl. 25 odst. 3 MCD, který vyžaduje, aby odškodnění poskytovatele za náklady spojené s předčasným splacením bylo spravedlivé (fair). Podle*

³⁶ Viz str. 30 a kapitolu 1.3 Tvorba a zánik peněz, str. 50 a násl. v Jílek, J. Finance v globální ekonomice, I Peníze a platební styk (2013, GRADA Publishing, a.s.).

³⁷ Obdobně viz T.Holub, P.Král, B.Saxa: Množství peněz určuje ekonomika, nikoli centrální banka zdroj: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/cnblog/Mnozstvi-penez-urcuje-ekonomika-nikoli-centralni-banka/

³⁸ Bundesbank, The role of banks, non-banks and the central bank in the money creation proces, dostupné na <https://www.bundesbank.de/resource/blob/654284/df66c4444d065a7f519e2ab0c476df58/mL/2017-04-money-creation-process-data.pdf>

³⁹ Bank of England, Money creation in the modern economy, dostupné na <https://www.bankofengland.co.uk/-/media/boe/files/quarterly-bulletin/2014/money-creation-in-the-modern-economy.pdf?la=en&hash=9A8788FD44A62D8BB927123544205CE476E01654>

⁴⁰ Mimo jiné tato studie uvádí: „This study establishes for the first time empirically that banks individually create money out of nothing. The money supply is created as ‚fairy dust‘ produced by the banks individually, ‚out of thin air‘.“ V překladu tedy: „Tato studie poprvé empiricky dokazuje, že banky individuálně vytvářejí peníze z ničeho. Peněžní zásoba je vytvářena jako ‚pohádkový prach‘, který banky vyrábějí individuálně ‚ze vzduchu‘. Dostupné například zde: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1057521914001070?via%3Dihub>

účastníka řízení není spravedlivé, aby banky v případě předčasného splacení z vlastních zdrojů hradily náklady na obstarání finančních prostředků, které vynaložily v důsledku žádosti spotřebitele o spotřebitelský úvěr. Předčasné splacení by pro účastníka řízení mělo být neutrální, neměl by z něj profitovat, ale ani by s ním neměla být spojena žádná ztráta. Účastník řízení uvádí, že toto je v souladu s evropským právem, neboť MCD určuje náklady předčasného splacení podle pravidel pro náhradu škody. Pokud by účastník řízení vznikala předčasným splacením úvěru ztráta, musel by ji kompenzovat zvýšením nákladů spotřebitelských úvěrů, což by mělo negativní dopad zejména na spotřebitele, kteří nejsou schopni svůj úvěr předčasně splatit.

[105.] Bankovní rada považuje námitky účastníka řízení za nedůvodné a uvádí k nim následující. Účastník řízení svým vyjádřením opět potvrzuje, že úrokové náklady vynaložil v důsledku žádosti spotřebitele o spotřebitelský úvěr, tedy že se nejedná o náklady vzniklé v souvislosti s předčasným splacením úvěru. K odkazu na MCD a námitce účastníka řízení, že není spravedlivé, aby v případě předčasného splacení banky hradily z vlastních zdrojů náklady na obstarání finančních prostředků, bankovní rada uvádí, že s touto námitkou nesouhlasí. MCD dává pouze možnost stanovit odškodnění poskytovatele úvěru (k použití termínu odškodnění viz bod 69 tohoto rozhodnutí o rozkladu) a ponechává na členských státech i rozsah tohoto odškodnění. Pokud tedy MCD připouští, že nemusí být přiznáno žádné odškodnění, nelze označit s odkazem na MCD za nespravedlivé, že účastník řízení po předčasném splacení hradí náklady na obstarání finančních prostředků.

[106.] Tvzení účastníka řízení, že právní úprava předčasného splacení spotřebitelského úvěru má být neutrální, není podloženo žádným ustanovením zákona o spotřebitelském úvěru ani žádným ustanovením MCD (viz předchozí bod), a je tak neodůvodněné. Bankovní rada dodává, že vztah mezi spotřebitelem a účastníkem řízení jako velkou tuzemskou bankou, profesionálním poskytovatelem úvěrů, který využívá při své činnosti specializovaný personál, nemůže být ze své podstaty vyrovnaným vztahem. Právě proto obsahuje zákon o spotřebitelském úvěru (i jiné zákony) ustanovení na ochranu spotřebitele jako slabší smluvní strany. K ochraně spotřebitele jako hlavnímu cíli zákona o spotřebitelském úvěru se správní orgán prvního stupně vyjádřil v bodě 84 napadeného rozhodnutí a bankovní rada se s tímto vyjádřením ztotožňuje. Účastník řízení namítá, že by z předčasného splacení neměl profitovat, ale neměla by s ním pro něj být spojena ani ztráta. Bankovní rada trvá na tom, že účastníkem řízení realizovaná konstrukce úhrady tzv. úrokových nákladů mu ve skutečnosti zisk garantuje, viz bod 65 napadeného rozhodnutí či například bod 22 tohoto rozhodnutí o rozkladu.

[107.] Bankovní rada poukazuje na skutečnost, že nedílnou součástí podnikatelské činnosti je riziko. Zisk z podnikatelské činnosti v sobě zahrnuje částečně i odměnu za ochotu podstoupit toto riziko. Naopak přístup účastníka řízení znamená, že veškeré riziko související se změnou úrokových sazeb (resp. jejich snížením) nese spotřebitel. V modelu používaném účastníkem řízení totiž v případě poklesu úrokových sazeb v kombinaci s předčasným splacením spotřebitelského úvěru má spotřebitel hradit účastníkovi řízení jeho úrokovou ztrátu, a contrario, v případě růstu úrokových sazeb spojených s předčasným splacením spotřebitelského úvěru z toho bude účastník řízení těžit tím, že předčasně splacenou jistinu může transformovat v nově poskytnutý spotřebitelský úvěr s vyšší úrokovou sazbou. Podnikatelské riziko účastníka řízení tak má být kryto namísto účastníkem řízení spotřebiteli. Takto nastavený model nelze podle bankovní rady považovat za neutrální, naopak se jedná o zásadní vychýlení v neprospěch spotřebitele.

[108.] Účastník řízení odkazuje na MCD a uvádí, že podle ní se náklady předčasného splacení mají určovat podle pravidel pro náhradu škody. S tím bankovní rada nesouhlasí. MCD v recitálu 66 hovoří o vnitrostátních pravidlech pro odškodnění, nikoliv škodu. Jak již bankovní rada uvedla, má za to, že český překlad MCD nepřesně a věcně nesprávně nazývá náhradu nákladů „odškodněním“, čímž evokuje souvislost s náhradou škody. V anglickém originále MCD je použit pojem „compensation“, tedy výstižnější a věcně správný překlad by dle názoru bankovní rady měl být „náhrada“. Takto tento pojem ostatně překládá i slovenská jazyková verze MCD.

Bankovní rada k této námitce proto uvádí, že při určení nákladů podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru není možné vycházet z pravidel pro náhradu škody, neboť se o škodu nejedná⁴¹.

[109.] K účastníkem řízení namítané nutnosti zvýšit náklady spotřebitelských úvěrů a negativnímu dopadu předčasného splacení na ostatní spotřebitele bankovní rada uvádí, že tento postup je podnikatelským rozhodnutím účastníka řízení. Z dohledové činnosti České národní banky je bankovní radě známo, že většina poskytovatelů spotřebitelských úvěrů postupuje při účtování nákladů předčasného splacení úvěru v souladu s výkladem zastávaným bankovní radou, respektive správním orgánem prvního stupně. Negativní dopad tohoto postupu na spotřebitele ani na poskytovatele však bankovní rada nezaznamenala. Bankovní rada ke „spravedlnosti“ náhrady nákladů předčasného splacení závěrem dodává, že je to naopak účastníkem řízení používaný vzorec výpočtu úrokových nákladů, který je z hlediska spravedlnosti problematický. Na základě tohoto výpočtu je účastník řízení v případě poklesu úrokových sazeb vždy přiznána náhrada úrokových nákladů, aniž by účastník řízení jakkoli dokazoval, zda mu nějaké náklady skutečně vznikly, a v jaké výši.

C) K námitce, že postup účastníka řízení byl poctivý

2.13. K námitce smluvní volnosti a nepřesáhnutí zákonných omezení nákladů

[110.] *Účastník řízení odkazuje na princip smluvní volnosti v závazkovém právu, který je ve speciálních případech omezen ve prospěch ochrany spotřebitele. Výše nákladů požadovaných při předčasném splacení úvěru je limitována v § 117 odst. 4 zákona o spotřebitelském úvěru, přičemž účastník řízení tyto limity dodržel. Účastník řízení tak svým postupem využil smluvní volnost v rámci zákonných limitů, a nelze mu proto vytýkat případnou nepoctivost v jeho jednání.*

[111.] Bankovní rada souhlasí s účastníkem řízení, že princip smluvní volnosti je jedním ze základních principů soukromého práva. Spotřebitel je však při uzavírání smlouvy s podnikatelem považován za slabší smluvní stranu, a zákonodárce tak v mnoha případech smluvní volnost omezuje, aby toto nerovné postavení smluvních stran zmínil. Zajistit spotřebitelům ochranu při uzavírání smluv o spotřebitelském úvěru je i jedním z hlavních cílů zákona o spotřebitelském úvěru. Účastník řízení nicméně následně dospěl k, pro bankovní radu nelogickému, závěru, že při předčasném splacení spotřebitelského úvěru je smluvní volnost omezena pouze limity stanovenými v § 117 odst. 4 zákona o spotřebitelském úvěru a účastník řízení tak svým postupem využívá smluvní volnost v rámci zákonných limitů. Bankovní radě není zřejmé, z jakého důvodu si účastník řízení zvolil jako relevantní pro omezení smluvní volnosti z ustanovení § 117 zákona o spotřebitelském úvěru pouze odstavec 4. Celé ustanovení § 117 zákona o spotřebitelském úvěru stanoví podmínky předčasného splacení úvěru, čímž omezuje smluvní volnost. Jedná se o ustanovení kogentní, není proto možné se od něj smluvním ujednáním odchýlit.

[112.] Bankovní rada tedy trvá na tom, že účastník řízení není při uzavírání smluv o spotřebitelském úvěru ve smluvní volnosti omezen pouze limity stanovenými v § 117 odst. 4 zákona o spotřebitelském úvěru. Platí pro něj i povinnost snížit při předčasném splacení úvěru náklady podle § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, za jejíž porušení byl napadeným rozhodnutím sankcionován. Vztahuje se na něj i povinnost neúčtovat jako náhradu nákladů jiné náklady než náklady stanovené v § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru, stejně jako další omezení smluvní volnosti plynoucí z ustanovení § 117 zákona o spotřebitelském úvěru (případně z dalších ustanovení zákona o spotřebitelském úvěru či z obecných ustanovení na ochranu spotřebitele). Bankovní rada proto považuje námitku účastníka řízení za nedůvodnou.

⁴¹ V posuzovaném případě nejsou splněny podmínky vzniku odpovědnosti za škodu – nedošlo k protiprávnímu jednání spotřebitele či jiné škodní události předpokládané zákonem, není dána příčinná souvislost mezi předčasným splacením úvěru a vznikem úrokových nákladů a není ani zřejmá skutečná výše úrokových nákladů, respektive zda vznikly.

2.14. K námitce týkající se ochrany spotřebitele před sjednáním smlouvy

[113.] *Účastník řízení namítá, že pokud spotřebitel uzavřel s účastníkem řízení smluvní dokumentaci v příslušném znění, měl by primárně náklady na předčasné splacení uhradit v souladu s ní. Ochrana spotřebitele nemůže být podle účastníka řízení neomezená, účastník řízení v této souvislosti odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu⁴² a pojem průměrného spotřebitele. Ochrana spotřebitele by podle názoru účastníka řízení neměla dosahovat takového rozměru, že by byl spotřebitel chráněn „před jakýmkoli jednáním, především ne před jednáním ukvapeným“. Uzavření smlouvy o spotřebitelském úvěru vyžaduje předchozí rozmysl a uvážení. Spotřebitel nepochybně důkladně srovnává nabídky několika finančních institucí a jistě zohledňuje i celkové náklady na úvěr, včetně nákladů spojených s předčasným splacením.*

[114.] Bankovní rada se s námitkami účastníka řízení neztotožňuje a odmítá je jako nedůvodné. Účastník řízení si podle bankovní rady odporuje, pokud v předchozí námitce připouští omezení smluvní volnosti ve prospěch ochrany spotřebitele, zatímco v této námitce tvrdí, že pokud spotřebitel uzavřel s účastníkem řízení smluvní dokumentaci v příslušném znění, měl by primárně náklady na předčasné splacení uhradit v souladu s ní. S tímto tvrzením se dle bankovní rady není možné ztotožnit, neboť v zásadě popírá koncept ochrany spotřebitele.

[115.] Zákon umožňuje smluvním stranám svobodně ujednat smlouvu a určit její obsah, avšak v mezích právního řádu⁴³. Zákon tedy obecně předpokládá omezení smluvní volnosti, přičemž jedním z důvodů může být i ochrana slabší strany, například spotřebitele⁴⁴. Kromě obecných ustanovení omezujících smluvní volnost při uzavírání smluv se spotřebitelem, obsažených v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále „občanský zákoník“)⁴⁵, přináší další omezení zvláštní zákony, například právě zákon o spotřebitelském úvěru. Vnitrostátní předpisy omezující smluvní volnost u smluv uzavíraných se spotřebitelem pak ve většině případů vychází z předpisů evropského práva, v případě smluv o spotřebitelském úvěru zejména z MCD a CCD. Pokud je obsah smlouvy v rozporu se zákonnou úpravou, je v soukromoprávní rovině následkem neplatnost nebo zdánlivost takových ujednání⁴⁶. Postup účastníka řízení v rozporu s ustanoveními omezujícími smluvní volnost však může být sankcionován i v rovině veřejnoprávní, jako je tomu v případě porušení § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, které je přestupkem podle § 154 odst. 1 písm. v) zákona o spotřebitelském úvěru. Bankovní rada proto uvádí, že pokud § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru stanoví, že spotřebitel má v případě předčasného splacení úvěru právo na snížení celkových nákladů spotřebitelského úvěru o výši úroku a dalších nákladů, které by byl povinen platit v případě, kdy by nedošlo k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru, nemůže účastník řízení toto ustanovení obejít s odkazem na přednost obsahu smlouvy. Stejný názor zastává i Obvodní soud pro Prahu 2, který uvedl: „Neobstojí rovněž poukaz žalované, že povinnost žalobce vyplynula z uzavřené smlouvy o úvěru s poukazem na VÚP (vysvětlení

⁴² Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2007, sp. zn. 32 Odo 229/2006.

⁴³ § 1725 věta druhá zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále „občanský zákoník“)

⁴⁴ „Omezení smluvní svobody co do obsahu závazků vyplývají z veřejného pořádku či veřejného zájmu (§ 1 odst. 2, II. ÚS 3/06); konkrétněji jsou jimi korektiv dobrých mravů (§ 580, 588), maxima poctivého jednání (§ 6) nebo omezení vyplývající ze záměru zákonodárce chránit slabší smluvní stranu, např. neúměrné zkrácení (§ 1793), lichva (§ 1796), spotřebitelské právo (§ 1810–1867) či pracovníprávní předpisy. Specifická omezení, která rozvádějí tyto mantinely, stanoví další kogentní ustanovení soukromého práva.“ (Bříza, P., Pavelka, T.. § 1725 [Obsah smlouvy]. In: Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V. a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 8.)

⁴⁵ Ustanovení § 1810–1867 občanského zákoníku.

⁴⁶ „Sankci za porušení kogentních norem je neplatnost nebo zdánlivost právních jednání.“ (Bříza, P., Pavelka, T. § 1725 [Obsah smlouvy]. In: Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V. a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 10.)

bankovní rady: všeobecné úvěrové podmínky). Ustanovení § 117 odst. 1 SpotřÚv je kogentním ustanovením, od něhož není možné se smluvním ujednáním odchýlit.⁴⁷

[116.] Správní orgán prvního stupně v napadeném rozhodnutí netvrdí, že by ochrana spotřebitele byla neomezená, a stejného názoru je i bankovní rada. Rovněž je bankovní radě známa koncepce průměrného spotřebitele, který je v rozumné míře dobře informovaný a je v rozumné míře pozorný a opatrný, s ohledem na sociální, kulturní a jazykové faktory⁴⁸. S pojmem průměrného spotřebitele pracuje SDEU i české soudy, jak je patrné například z rozsudku Nejvyššího soudu citovaného účastníkem řízení. Bankovní rada nerozporuje ani tvrzení účastníka řízení, že spotřebitel při uzavírání smlouvy o spotřebitelském úvěru nemá jednat ukvapeně, naopak má k uzavření smlouvy přistupovat s rozmyslem. Přesto je třeba dodat, že spotřebitelé prostřednictvím spotřebitelského úvěru na bydlení realizují svoji základní sociální potřebu, úvěry jsou běžně uzavírány na desítky let, vyžadují zástavu nemovitosti a výše měsíční splátky často citelně ovlivní spotřebitelův rozpočet. Tyto faktory podle bankovní rady zásadním způsobem eliminují neuvážené či ukvapené jednání spotřebitelů při uzavření smlouvy o spotřebitelském úvěru. Před neuváženým jednáním pak spotřebitele chrání i zákon o spotřebitelském úvěru, který ukládá poskytovateli spotřebitelského úvěru povinnost prověřovat úvěruschopnost spotřebitele⁴⁹, stanoví širokou informační povinnost poskytovatele spotřebitelského úvěru vůči spotřebiteli⁵⁰, včetně informace o nákladech předčasného splacení⁵¹, apod.

[117.] Z námitky účastníka řízení však podle bankovní rady plyne, že účastník řízení požaduje po spotřebiteli, aby obezřetně zvážil, s jakým poskytovatelem uzavře smlouvu o spotřebitelském úvěru, a následně se touto smlouvou řídil, i když daný poskytovatel spotřebitelského úvěru účtuje náklady předčasného splacení úvěru v rozporu s § 117 zákona o spotřebitelském úvěru. Účastník řízení opomíjí, že je jeho povinností nabízet spotřebitelům pouze produkty, jejichž smluvní podmínky (včetně nákladů předčasného splacení úvěru) budou v souladu se zákonnou úpravou. Naopak není povinností spotřebitele, aby při uzavírání smlouvy o spotřebitelském úvěru odhalil, že poskytovatel spotřebitelského úvěru při předčasném splacení nepostupuje podle zákonné úpravy. Dovolávat se v této souvislosti obezřetnosti průměrného spotřebitele považuje bankovní rada za nepřijatelné.

2.15. K námitce týkající se ochrany spotřebitele za trvání smlouvy

[118.] *Účastník řízení namítá, že při poskytování úvěru jedná poskytovatel spotřebitelského úvěru v dobré víře, že mu dlužník mj. zaplatí úroky z poskytnutého úvěru, které mu umožní uhradit náklady na získání financování a přinesou zisk. Spotřebitel má právo na předčasné splacení úvěru, pokud tak učiní, nejedná se o protiprávní jednání (nevzniká „škoda“ v pravém slova smyslu). Účastník řízení však uvádí, že předčasným splacením dochází ke zklamání důvěry věřitele. Dále účastník řízení odkazuje na pravidla pro náhradu škody v případě zklamání důvěry dovozená judikaturou⁵² a doktrínou, podle kterých se v takovém případě poškozeným přiznává i náhrada marně vynaložených nákladů, a to i těch vynaložených před škodní událostí. Proto účastník řízení dovozuje, že náhrada marně vynaložených nákladů by měla být přiznána i podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru.*

[119.] Bankovní rada považuje námitku účastníka řízení za nedůvodnou a uvádí k ní následující. K účastníkem řízení namítané dobré víře, že mu dlužník mj. zaplatí úroky

⁴⁷ Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 5. 8. 2022 č. j. 17 C 77/2021-129.

⁴⁸ Recitál 18 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 (směrnice o nekalých obchodních praktikách).

⁴⁹ Ustanovení § 86 zákona o spotřebitelském úvěru.

⁵⁰ Ustanovení § 90 a následující zákona o spotřebitelském úvěru.

⁵¹ Ustanovení § 105 odst. 1 písm. q) zákona o spotřebitelském úvěru.

⁵² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2003 sp. zn. 25 Cdo 2289/2002, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2009 sp. zn. 25 Cdo 3206/2007, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 2015 sp. zn. 25 Cdo 3335/2013.

z poskytnutého úvěru, které mu umožní uhradit náklady na získání financování a přinesou zisk, bankovní rada odkazuje na body 107 a 134 tohoto rozhodnutí o rozkladu. V nich uvádí, že nedílnou součástí podnikatelské činnosti účastníka řízení je riziko, kdy zisk z podnikatelské činnosti v sobě zahrnuje částečně i odměnu za ochotu podstoupit toto riziko. Zákon o spotřebitelském úvěru dává spotřebiteli právo předčasně splatit úvěr. Spotřebitel si tedy nepočíná nepoctivě nebo protiprávně, pokud toto právo využije a úvěr předčasně splatí. Účastník řízení jako profesionál musí být s tímto právem spotřebitele obeznámen a zohledňovat jej při své činnosti. Podle bankovní rady tak není možné v tomto případě mluvit o zklamání důvěry. Právní úprava využívá různé nástroje k vyrovnání postavení spotřebitele a podnikatele ve smluvním vztahu, některé tyto nástroje umožňují spotřebiteli ukončit smluvní vztah. Bankovní rada nepovažuje za přílehlavou argumentaci účastníka řízení doktrínou a judikaturou věnující se náhradě škody při zklamání důvěry a povinnosti hradit v takovém případě marně vynaložené náklady. Jak uvádí rovněž účastník řízení, předčasné splacení úvěru není protiprávním jednáním spotřebitele, a nevzniká tak škoda. Nelze tedy ani aplikovat pravidla pro náhradu škody, jak bankovní rada uvádí i na jiných místech tohoto rozhodnutí o rozkladu (např. bod 108).

[120.] V rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2003 sp. zn. 25 Cdo 2289/2002 se soud zabýval tím, že matka nepředala v řádném termínu syna otci a ten nárokoval vůči matce úhradu škody spočívající ve storno poplatcích již uhrazeného zájezdu. Jednalo se tak o škodu způsobenou porušením povinnosti, nikoliv náhradu nákladů vzniklých v důsledku uplatnění práva. Předmětem rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2009 sp. zn. 25 Cdo 3206/2007 byla problematika škody způsobené vydrami na chovu ryb, respektive náhrada této škody státem podle zákona č. 23/1962 Sb., o myslivosti. Soud konstatoval, že rybářům náleží náhrada ušlého zisku i marně vynaložených nákladů na výsadbu nových ryb. Jednalo se tedy o náhradu škody na základě škodní události předpokládané zákonem, což nelze aplikovat na náhradu nákladů podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru. V rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 2015 sp. zn. 25 Cdo 3335/2013 se soud zabýval posuzováním nároku na náhradu škody způsobené vybraným živočichem (zde vydrou) ve smyslu zákona č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy. I zde se tak jednalo o náhradu škody na základě škodní události předpokládané zákonem, a závěry rozsudku tak nejsou pro věc posuzovanou v tomto řízení relevantní. I na základě výše uvedeného bankovní rada nadále trvá na tom, že úrokové náklady požadované účastníkem řízení není možné podřadit pod náklady podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru.

2.16. K námitce, že přesné vyjádření věřitelových finančních nákladů z předčasného splacení je náročné

[121.] *Účastník řízení je přesvědčen, že finanční náklady, které mu v souvislosti s předčasným splacením úvěru vznikly, účtoval spotřebitelům zcela odpovídajícím a spravedlivým způsobem. Účastník řízení vysvětluje, že reálné náklady věřitele při předčasném splacení úvěru s pevnou úrokovou sazbou vznikají při poklesu úrokových sazeb tím, že okamžikem předčasného splacení vznikne věřiteli nežádoucí úroková pozice odpovídající fixaci ceny na zbývající dobu původně sjednané pevné sazby. Pokud došlo k poklesu sazeb, je taková pozice pro věřitele ztrátová a projevuje se nadbytečnými náklady na financování. Účastník řízení namítá, že po něm nelze spravedlivě požadovat alokaci těchto zdrojů k jednomu poskytnutému úvěru, neboť získává zdroje k poskytnutí úvěrů v rámci portfolia. Pro spotřebitelské úvěry na bydlení je podle účastníka řízení charakteristická relativně nízká marže věřitele a vysoká korelace úrokových sazeb poskytovaných úvěrů s aktuálními úrokovými sazbami zdrojů financování na finančním trhu. Podle názoru účastníka řízení je tak pro spotřebitele přijatelným zjednodušením, pokud věřitel při výpočtu svých nákladů předčasné splátky užije pro určení výše svých nákladů úrokový rozdíl dřívějších a aktuálních sazeb spotřebitelských úvěrů na bydlení (příp. když dříve využíval REPO sazbu České národní banky), než kdyby užíval pro spotřebitele hůře dostupné a obtížněji pochopitelné rozdíly v úrokových sazbách zdrojů na mezibankovním trhu a sazeb swapů mezi fixní a plovoucí sazbou.*

[122.] Bankovní rada nesouhlasí s námitkami účastníka řízení a uvádí k nim následující. K přesvědčení účastníka řízení, že finanční náklady, které mu v souvislosti s předčasným splacením úvěru vznikly, účtoval spotřebitelům zcela odpovídajícím a spravedlivým způsobem, bankovní rada uvádí, že tomu tak není. Za odpovídající a spravedlivý nelze považovat způsob, který je v rozporu s § 117 odst. 1 a 2 zákona o spotřebitelském úvěru.

[123.] Případné úrokové náklady vznikající při poklesu úrokových sazeb tím, že okamžikem předčasného splacení vznikne účastníku řízení nežádoucí úroková pozice odpovídající fixaci ceny na zbývající dobu původně sjednané pevné sazby, je dle bankovní rady třeba vnímat jako podnikatelské riziko účastníka řízení. Účastník řízení může toto riziko eliminovat v rámci řízení úrokového rizika. Naopak, pokud dojde k předčasnému splacení úvěru při růstu úrokových sazeb, plyne z poskytnutí nového úvěru pro účastníka řízení vyšší zisk, než očekával u původního úvěru. Bankovní rada v této souvislosti opětovně zmiňuje rozsudek Lexitor a potřebu nahlížet na náklady, které mají být spotřebiteli sníženy, optikou spotřebitele, nikoliv poskytovatele spotřebitelského úvěru. Pokud § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru požaduje, aby byly spotřebiteli v případě předčasného splacení úvěru sníženy celkové náklady o výši úroku a dalších nákladů, které by byl spotřebitel povinen platit v případě, kdy by nedošlo k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru, nelze tyto náklady po spotřebiteli požadovat ani s poukazem na případné ztráty účastníka řízení.

[124.] Dále se bankovní rada věnuje tvrzení účastníka řízení, že po něm nelze spravedlivě požadovat alokaci zdrojů k jednomu poskytnutému úvěru, neboť získává zdroje k poskytnutí úvěrů v rámci portfolia. Účastník řízení dodává, že pro spotřebitelské úvěry na bydlení je charakteristická relativně nízká marže věřitele a vysoká korelace úrokových sazeb poskytovaných úvěrů s aktuálními úrokovými sazbami zdrojů financování na finančním trhu, a pro spotřebitele je tak přijatelným zjednodušením, pokud účastník řízení při výpočtu svých nákladů předčasné splátky užije pro určení výše svých nákladů úrokový rozdíl dřívějších a aktuálních sazeb spotřebitelských úvěrů na bydlení (příp. když dříve využíval REPO sazbu České národní banky). Z tohoto tvrzení podle bankovní rady jasně plyne, že spotřebitelé hradí účastníku řízení v rámci úrokových nákladů i ušlý zisk (viz také bod 22 tohoto rozhodnutí o rozkladu).

[125.] Bankovní rada k tomu dále odkazuje na bod 96 tohoto rozhodnutí o rozkladu, v němž se zabývá tím, že úrokové náklady nesplňují podmínku objektivní důvodnosti, neboť není možné zjistit, zda byly vynaloženy řádně a efektivně, respektive není možné zjistit, zda vznikly, a v jaké výši. Způsob výpočtu úrokových nákladů požadovaných účastníkem řízení je navíc dle bankovní rady pro spotřebitele netransparentní. Výši úrokových nákladů, které bude účastník řízení po spotřebiteli požadovat, je možné podle vzorce účastníka řízení zjistit až těsně před předčasným splacením úvěru. Spotřebitel tedy v době uzavření smlouvy ani následně neví, jakou částku bude v případě využití svého práva na předčasné splacení spotřebitelského úvěru muset účastníku řízení zaplatit na náhradu úrokových nákladů, přičemž tato částka se může pohybovat od 0 Kč do stovek tisíc korun. To dále posiluje nerovné postavení spotřebitelů vůči účastníkovi řízení. I z těchto důvodů – vedle jejich rozporu s § 117 odst. 1 a 2 zákona o spotřebitelském úvěru – jsou tedy úrokové náklady požadované účastníkem řízení při předčasném splacení nepřijatelné.

[126.] Bankovní rada uzavírá, že právní úprava předčasného splacení spotřebitelského úvěru nastavila vztah mezi spotřebitelem a poskytovatelem úvěru tak, že limitovala náhradu nákladů při předčasném splacení pouze na náklady, které vznikají v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru a jsou účelně vynaloženy. Náklady, které účastník řízení účtoval spotřebitelům, však nebyly účelně vynaloženými náklady souvisejícími s předčasným splacením spotřebitelského úvěru, jak bylo v napadeném rozhodnutí i v tomto rozhodnutí o rozkladu odůvodněno.

3. K námitce, že závěry správního orgánu prvního stupně vyslovené v napadeném rozhodnutí mají významné negativní systémové dopady

[127.] Účastník řízení namítá, že otázky řešené v posuzovaném případě mají pro něho i celý trh spotřebitelských úvěrů na bydlení zásadní význam. Přístup správního orgánu prvního stupně představuje pro poskytovatele spotřebitelských úvěrů na bydlení, kteří chtějí nabízet spotřebitelské úvěry s pevnou zápůjční úrokovou sazbou stanovenou na delší období tzv. fixace, problém, protože jakýkoliv výkyv tržních úrokových sazeb směrem dolů pro ně znamená riziko finančních ztrát z předčasně splacených úvěrů na bydlení. V důsledku tak přístup České národní banky může ohrožovat i stávající podobu trhu spotřebitelských úvěrů na bydlení, kde spotřebitelé preferují úvěry s pevnou zápůjční úrokovou sazbou, když hrozí omezení tržní nabídky těchto úvěrů, zejména v souvislosti s vyššími náklady pro poskytovatele těchto úvěrů. Pro spotřebitele a fungování trhu s těmito úvěry není žádoucí, aby v důsledku přístupu České národní banky byly spotřebitelské úvěry na bydlení s pevnou zápůjční úrokovou sazbou nahrazovány úvěry s pohyblivou zápůjční úrokovou sazbou, což by znamenalo expozici spotřebitelů volatilitě tržních úrokových sazeb, což může vést k nestabilitě celého trhu spotřebitelských úvěrů na bydlení. Nemůže být primárním cílem České národní banky ohrozit stabilitu a obezřetnost poskytovatelů spotřebitelských úvěrů na bydlení na úkor spotřebitelů.

[128.] Bankovní rada považuje námitky účastníka řízení za nedůvodné a uvádí k nim následující. Bankovní rada nepopírá, že zákonný postup České národní banky má dopad na trh spotřebitelských úvěrů na bydlení, a to ten, který je uveden v recitálu 66 MCD, který je pro posuzovanou věc relevantní: „Schopnost spotřebitele splatit úvěr předčasně před vypršením smlouvy o úvěru může hrát důležitou roli v podpoře hospodářské soutěže na vnitřním trhu a volného pohybu občanů Unie, stejně jako při zajišťování flexibility po dobu trvání smlouvy o úvěru, která je potřebná k podpoře finanční stability v souladu s doporučeními Rady pro finanční stabilitu.“ Jak vyplývá z této citace, možnost spotřebitelů předčasně splácet své spotřebitelské úvěry v případě, že jim konkurenční subjekty stávajícího poskytovatele spotřebitelského úvěru nabízejí výhodnější podmínky (zejména výhodnější zápůjční úrokovou sazbu), je důležitým prvkem pro zvýšení konkurence na trhu se spotřebitelskými úvěry a je jedním z nástrojů podpory hospodářské soutěže (a rovněž ochrany spotřebitele). K tomu bankovní rada odkazuje např. na vyjádření předsedy představenstva MONETA Money Bank, a.s. Tomáše Spurného ze dne 10. 5. 2019 v článku s názvem „Fúze, ze které sešlo. Šéf Monety popisuje, proč nevyšlo spojení s Air Bank“, kde na otázku „ČNB teď znovu ‚naštvala‘ banky prosazováním přísnějších pravidel, co banky mohou účtovat jako uznatelné náklady při předčasném splacení hypotéky...“ odpověděl „Myslím, že i v tom ČNB učinila moudré rozhodnutí, byť nás to bude stát nějaké peníze. Toto rozhodnutí přenáší riziko na banky a říká jim, aby neúčtovaly klientovi za ušlé výnosy. A pokud jsou banky expertem na rizika, měly by se s tím umět vyrovnat. Navíc to napomůže tržnímu prostředí, usnadňuje klientovi odchod k jiné bance, pokud ho ta ‚jeho‘ naštve.“⁵³

[129.] K námitce rizika finančních ztrát z předčasně splacených úvěrů na bydlení pro poskytovatele spotřebitelských úvěrů na bydlení, respektive jejich vyšších nákladů, bankovní rada v případě účastníka řízení uvádí, že náklady účtované neoprávněně spotřebitelům jsou v poměru s příjmy účastníka řízení marginální. Jak vyplývá z výroku napadeného rozhodnutí, účastník řízení v období od 8. 3. 2019 do 4. 12. 2020, tj. za cca rok a tři čtvrtě, vyčíslil celkem 1 497 spotřebitelům v rámci předčasněho splacení spotřebitelského úvěru náklady podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru ve výši přes 42 mil. Kč. Z výročních zpráv účastníka řízení za roky 2019 až 2021⁵⁴ přitom vyplývá, že částka, kterou neoprávněně účtoval za rok

⁵³ https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/tomas-spurny-rozhovor-moneta-money-bank-ppf-air-bank-home-credit-fuze.A190509_184818_ekonomika_mato.

⁵⁴ https://www.unicreditbank.cz/content/dam/cee2020-pws-cz/cz-dokumenty/o-bance/vyrocnizpravy/VZ_2019_CZ_final.pdf; https://www.unicreditbank.cz/content/dam/cee2020-pws-cz/cz-dokumenty/o-bance/vyrocnizpravy/VZ_2021_CZ_final.pdf; https://www.unicreditbank.cz/content/dam/cee2020-pws-cz/cz-dokumenty/o-bance/vyrocnizpravy/VZ_2020_CZ_final.pdf.

a tři čtvrtě spotřebitelům při předčasném splacení spotřebitelského úvěru, představovala toliko marginální část jeho úrokových nákladů⁵⁵. Pokud tedy účastník řízení argumentuje rizikem výrazných finančních ztrát, jeho tvrzení nemá oporu v jeho vlastních finančních výkazech, a to za situace, kdy účastník řízení v letech 2019 a 2020 (tj. ve sledovaném období) dosáhl po zdanění zisku více než 15 mld. Kč.

[130.] Bankovní rada upozorňuje, že účastník řízení opomíjí jeden z důsledků poklesu úrokových sazeb. Část spotřebitelů může v takovém případě splatit svůj úvěr u svého dosavadního poskytovatele úvěru a refinancovat jej u účastníka řízení. V takovém případě účastník řízení získá nové klienty a s nimi přicházející příjmy z jimi placených úroků. Sám účastník řízení ostatně na svých internetových stránkách nabízí k takovému postupu návod⁵⁶.

[131.] K námitce, že přístup České národní banky může ohrožovat i stávající podobu trhu spotřebitelských úvěrů na bydlení, a to omezením tržní nabídky těchto úvěrů, a že může vést k nestabilitě celého trhu spotřebitelských úvěrů na bydlení, bankovní rada uvádí, že Česká národní banka v rámci výkonu dohledové činnosti tyto důsledky nezaznamenala, ačkoliv většina poskytovatelů spotřebitelských úvěrů postupuje v souladu s výkladem zastávaným správním orgánem prvního stupně. Finanční situace poskytovatelů spotřebitelských úvěrů je České národní bance známa z úřední činnosti. Pokud by došlo k systémovému zhoršení této situace vlivem přístupu České národní banky k předčasnému splacení úvěrů, nepochybně by to již bylo obecně známo. Bankovní rada dodává, že výklad § 117 zákona o spotřebitelském úvěru zastávaný správním orgánem prvního stupně a respektovaný většinou poskytovatelů spotřebitelských úvěrů nevede k ohrožení stability trhu spotřebitelských úvěrů na bydlení. Účastník řízení správně uvádí, že primárním cílem České národní banky není ohrozit stabilitu a obezřetnost poskytovatelů spotřebitelských úvěrů na bydlení na úkor spotřebitelů. Bankovní rada tak uzavírá, že v posuzovaném případě se nejedná o systémové ohrožení činnosti účastníka řízení.

3.1. K námitce, že správní orgán prvního stupně opomenul hospodářskou podstatu problému – „náklady přerušení“

[132.] *Účastník řízení namítá, že správní orgán prvního stupně pomíjí hospodářskou podstatu problému, kdy předčasné ukončení smlouvy o spotřebitelském úvěru na bydlení s pevnou zápůjční úrokovou sazbou má pro poskytovatele spotřebitelského úvěru hospodářský dopad, který by jinak nenastal. Podle vývoje trhu může mít dopad pozitivní nebo negativní (tzv. náklady přerušení). Podle účastníka řízení jsou náklady přerušení běžným termínem v oblasti korporátního financování vyjadřujícím zvláštní finanční náklady poskytovatele spotřebitelského úvěru v důsledku předčasného ukončení úvěru, které nelze ztotožňovat s pokračováním nákladů na poskytování daného úvěru nebo s ušlým ziskem poskytovatele spotřebitelského úvěru. V podstatě se jedná o náklady na kompenzaci újmy, která vznikne tím, že poskytovateli spotřebitelského úvěru zůstane úroková pozice (vůči zdrojům financování), která pro něho bez pokračování úvěru nemá smysl a představuje pro něj buď pokračující zbytečné finanční náklady, nebo jednorázový nový finanční náklad na její uzavření.*

[133.] Bankovní rada považuje námitky za bezpředmětné a uvádí k nim následující. K námitce, že správní orgán prvního stupně pomíjí hospodářskou podstatu problému, kdy předčasné ukončení smlouvy o spotřebitelském úvěru na bydlení s pevnou zápůjční úrokovou sazbou má pro poskytovatele spotřebitelského úvěru hospodářský dopad, bankovní rada uvádí, že se dopady předčasného splacení úvěru správní orgán prvního stupně zabýval v bodech 64 a 65 napadeného rozhodnutí. Bankovní rada dále konstatuje, že se účastník řízení argumentací náklady přerušení vrací jinými slovy ke své stěžejní argumentaci, která však ve svém důsledku

⁵⁵ Účastník řízení měl za rok 2019 úrokové výnosy 18.597 mil. Kč., úrokové náklady 4.019 mil. Kč a výsledek hospodaření po zdanění byl 10.122 mil. Kč, za rok 2020 měl úrokové výnosy 14.493 mil. Kč, úrokové náklady 2.402 mil. Kč a výsledek hospodaření po zdanění byl 5.317 mil. Kč, a za rok 2021 měl úrokové výnosy 15.305 mil. Kč, úrokové náklady 2.324 mil. Kč a výsledek hospodaření po zdanění byl 6.981 mil. Kč.

⁵⁶ <https://www.unicreditbank.cz/cs/obcane/hypoteky/refinancovani/refinancovani-hypoteky.html>

znamená, že spotřebitel nemůže využít svého práva splatit spotřebitelský úvěr za podmínek předpokládaných zákonem, a která de facto buduje překážku pro refinancování spotřebitelského úvěru. Podle názoru bankovní rady není podstatné, jak účastník řízení jím požadované náklady nazve (zda úrokové náklady, či náklady přerušení), ale zda se jedná o účelně vynaložené náklady podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru, tj. zda vznikly v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru. Podle bankovní rady náklady přerušení nejsou účelně vynaloženými náklady podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru, neboť účastníkovi řízení nevznikly v souvislosti s předčasným splacením úvěru. Jde o náklady účastníka řízení, které spotřebitel v průběhu trvání úvěru platí v podobě smluvních úroků a které vznikají nezávisle na předčasném splacení úvěru. Zákon o spotřebitelském úvěru nezná kategorii „náklady přerušení“, ale pouze kategorii „celkových nákladů spotřebitele“, které je povinen účastník řízení při předčasném splacení snížit podle § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru. Pokud by i přesto zákonodárce v takovém případě chtěl poskytovateli spotřebitelského úvěru přiznat nárok na tyto náklady, tak by to v zákoně o spotřebitelském úvěru výslovně stanovil.

[134.] K tvrzení účastníka řízení, že se ve své podstatě jedná o náklady na kompenzaci újmy, bankovní rada odkazuje na bod 108 tohoto rozhodnutí o rozkladu, kde se s náhradou majetkové újmy vypořádává. K účastníkem řízení namítanému hospodářskému dopadu bankovní rada dodává, že účastník řízení je podnikatelem a poskytování spotřebitelských úvěrů (včetně těch na bydlení) představuje podstatu jeho podnikatelské činnosti. V souladu s § 420 odst. 1 občanského zákoníku platí, že: „Kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele.“ Ve slovním obratu „na vlastní odpovědnost“ pak doktrína spatřuje prvek „rizikovitosti“⁵⁷. Každá podnikatelská činnost s sebou nese určité riziko a případný zisk podnikatele je pak odměnou za podstoupení tohoto rizika. V případě poskytování úvěrů je součástí podnikatelského rizika zákonem daná možnost předčasného splacení spotřebitelského úvěru a s tím spojené riziko „nákladů na přerušení“. Úhradu těchto nákladů však účastník řízení nemůže požadovat po spotřebiteli v rozporu s § 117 odst. 1 a 2 zákona o spotřebitelském úvěru.

3.2. K námitce, že správní orgán prvního stupně opomíjí fixaci úrokové sazby jako hodnotu samu o sobě

[135.] *Účastník řízení namítá, že opomenutím nákladů přerušení správní orgán prvního stupně ve svých závěrech přehlíží skutečnost, že předmětem jím požadované náhrady nákladů nejsou náklady na obstarání zdrojů ke krytí původního úvěru jako takové nebo jejich část. Předmětem náhrady má být újma spočívající v tom, že sjednáním pevné zápůjční úrokové sazby spotřebitel způsobil účastníkovi řízení nutnost zajistit si odpovídající fixaci ceny svých zdrojů (na úrovni celého portfolia) na celé sjednané fixační období, a následně spotřebitel délku trvání svého závazku změnil. Účastník řízení uvádí, že obsah § 117 odst. 1 a 2 zákona o spotřebitelském úvěru nelze vykládat odtrženě od ekonomické reality a že při opomenutí nákladů přerušení by bylo poskytování úvěrů s delšími dobami fixace sazby na trhu neudržitelné. Účastník řízení uvádí, že v současnosti nelze očekávat, že poskytovatel spotřebitelského úvěru bude poskytovat spotřebitelské úvěry na bydlení s delšími fixacemi sazeb, když v tržních úrokových sazbách existuje potenciál k poklesu, který by při nemožnosti náhrady nákladů přerušení znamenal pro poskytovatele těchto úvěrů ztráty významně přesahující jejich výnosy.*

[136.] Bankovní rada považuje námitky za bezpředmětné a uvádí k nim následující. K námitce, že sjednáním pevné zápůjční úrokové sazby spotřebitel způsobil účastníkovi řízení nutnost zajistit si odpovídající fixaci ceny svých zdrojů na celé sjednané fixační období, bankovní rada odkazuje na bod 65 napadeného rozhodnutí, ve kterém správní orgán prvního stupně uvedl, že si účastník řízení za účelem poskytnutí spotřebitelského úvěru na bydlení nemusí opatřovat

⁵⁷ Lavický, P. a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, k § 420.

individuálně prostředky na finančním trhu. Správní orgán prvního stupně v tomto bodě dále uvedl, že: „Poskytování úvěrů totiž představuje jeden ze způsobů tvorby finančních prostředků, kdy poskytnutím spotřebitelského úvěru (i třeba na bydlení) banka toliko připsá prostředky na účet dlužníka, aniž by z účtu jiného svého klienta dané finanční prostředky odepsala. Při předčasném splacení spotřebitelského úvěru na bydlení nedochází rozhodně k tomu, že by na konkrétní bankovní účet konkrétního vkladatele / konkrétních vkladatelů byla připsána konkrétní finanční částka.“. S tímto tvrzením se bankovní rada ztotožňuje a odkazuje na body 95 a 101 tohoto rozhodnutí o rozkladu. Bankovní rada závěrem dodává, že účastník řízení neposkytuje spotřebitelské úvěry na bydlení výhradně ze zdrojů, které si opatřuje na finančním trhu.

[137.] K námitce, že při opomenutí nákladů přerušení by bylo poskytování úvěrů s delšími dobami fixace sazby na trhu neudržitelné, bankovní rada uvádí, že České národní bance nejsou tyto důsledky z výkonu dohledové činnosti známy. K námitce, že v současnosti nelze očekávat, že poskytovatel spotřebitelského úvěru bude poskytovat spotřebitelské úvěry na bydlení s delšími fixacemi sazeb, když v tržních úrokových sazbách existuje potenciál k poklesu, který by při nemožnosti náhrady nákladů přerušení znamenal pro poskytovatele těchto úvěrů ztráty významně přesahující jejich výnosy, bankovní rada uvádí, že případný potenciál poklesu v úrokových sazbách automaticky neznamená, že by spotřebitel kdykoliv při poklesu úrokových sazeb provedl refinancování u konkurenčního subjektu. Při refinancování musí spotřebitel u konkurenčního subjektu projít procesem schválení poskytnutí spotřebitelského úvěru, jehož výsledkem nemusí být nutně nabídka nižší úrokové sazby, než jaká je u stávajícího spotřebitelského úvěru poskytnutého poskytovatelem spotřebitelského úvěru (konkurenční subjekt může mít např. vyšší provozní náklady nebo hodnotit tohoto klienta jako rizikovějšího, což se může odrazit ve výši úrokové sazby). Snížení úrokových sazeb tak automaticky neznamená, že klienti účastníka řízení začnou refinancovat své stávající spotřebitelské úvěry na bydlení u konkurence.

3.3. K námitce, že postup účastníka řízení není systémově v rozporu s cíli a účelem zákona o spotřebitelském úvěru

[138.] Účastník řízení namítá, že závěr uvedený v bodě 84 napadeného rozhodnutí, že požadavek náhrady předmětných nákladů poskytovatele spotřebitelského úvěru brání spotřebitelům ve využívání výhodnějších nabídek na trhu, a tím pádem je v rozporu s cíli zákona o spotřebitelském úvěru, kterými jsou ochrana spotřebitele a efektivní fungování trhu spotřebitelských úvěrů, umožňujícího spotřebitelům využívat nejvýhodnější nabídky financování, je nesprávný. Účastník řízení uvádí, že pokud se spotřebitel rozhodne ukončit smluvní vztah, provede ekonomickou úvahu, zda jsou pro něho finančně výhodnější stávající, či nové podmínky. Účastník řízení dále uvádí, že jím účtované náklady podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru nemohou být důvodem pro to, aby se spotřebitel nerozhodl refinancovat svůj spotřebitelský úvěr, a to z toho důvodu, že průměrná výše nákladů na předčasné splacení činí v jeho případě 50 000 Kč až 70 000 Kč v závislosti na výši úvěru s tím, že při fixaci úrokové sazby nového úvěru na dobu 10 let se jedná o částku 5 000 Kč až 7 000 Kč ročně, tj. 13 až 20 Kč denně. Účastník řízení odkazuje na bod 75 napadeného rozhodnutí, kde správní orgán prvního stupně cituje z recitálu 66 MCD, a dodává, že nelze zaměňovat hospodářskou soutěž a požadavek flexibility za možnost spotřebitele kdykoliv měnit poskytovatele spotřebitelského úvěru s pevnou zápůjční úrokovou sazbou. Názor zastávaný správním orgánem prvního stupně by představoval „morální hazard na straně spotřebitelů“ a pro fungování trhu spotřebitelských úvěrů na bydlení by byl naopak poškozující, neboť spotřebitelé by si sjednávali spotřebitelské úvěry s pevnou zápůjční úrokovou sazbou jako zajištění proti riziku růstu sazeb na trhu, a v případě jejich poklesu by na úkor dosavadního poskytovatele spotřebitelského úvěru prováděli jejich refinancování. Trh bude svoji roli schopen plnit pouze v případě, pokud poskytovatelé spotřebitelského úvěru budou moci v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru požadovat náhradu svých finančních nákladů přerušení.

[139.] Bankovní rada považuje námitky za bezpředmětné a uvádí k nim následující. S námitkou, že závěr uvedený v bodě 84 napadeného rozhodnutí je nesprávný, bankovní rada nesouhlasí a uvádí, že účastníkem řízení požadované náklady de facto eliminují nástroj ochrany spotřebitelů spočívající v možnosti předčasného splacení spotřebitelského úvěru a jeho převedení (refinancování) ke konkurenčnímu subjektu. S tvrzením účastníka řízení, že jím požadované náklady v případě předčasného splacení spotřebitelského úvěru ve výši 50 000 Kč až 70 000 Kč nemohou být důvodem pro to, aby se spotřebitel nerozhodl refinancovat svůj spotřebitelský úvěr, bankovní rada nesouhlasí, respektive je toho názoru, že uvedené náklady takový potenciál mají. Účastníkem řízení požadované úrokové náklady, které byly jednorázově splatné, měly potenciál odradit spotřebitele od refinancování jejich spotřebitelských úvěrů.

[140.] K námitce, že nelze zaměňovat hospodářskou soutěž a požadavek flexibility za možnost spotřebitele kdykoliv měnit poskytovatele spotřebitelského úvěru s pevnou zápůjční úrokovou sazbou, bankovní rada dodává, že recitál 66 MCD jednoznačně pojednává o posilování soutěže mezi poskytovateli spotřebitelských úvěrů právě i prostřednictvím možnosti spotřebitelů flexibilně refinancovat své spotřebitelské úvěry. Bankovní rada konstatuje, že ze strany správního orgánu prvního stupně v žádném případě nedochází k záměně hospodářské soutěže a požadavku flexibility za možnost spotřebitele kdykoliv měnit poskytovatele spotřebitelského úvěru s pevnou zápůjční úrokovou sazbou. Bankovní rada musí odmítnout i tvrzení účastníka řízení, že názor zastávaný správním orgánem prvního stupně by představoval „morální hazard na straně spotřebitelů“ a pro fungování trhu spotřebitelských úvěrů na bydlení by byl naopak poškozuje. Aniž by účastník řízení vymezil, v čem má konkrétně morální hazard spotřebitele spočívat, nelze automaticky ztotožňovat pokles úrokových sazeb s masivním refinancováním spotřebitelských úvěrů, respektive se závěrem, že každý spotřebitel dosáhne na výhodnější sazbu spotřebitelského úvěru u konkurenčního subjektu. Dle názoru bankovní rady nelze za morální hazard označovat právem dovolenou možnost chování (tj. předčasné splacení spotřebitelského úvěru za podmínek stanovených § 117 odst. 1 a 2 zákona o spotřebitelském úvěru, které jsou v souladu s MCD).

[141.] S názorem účastníka řízení, že trh spotřebitelských úvěrů na bydlení bude svoji roli schopen plnit pouze v případě, pokud poskytovatelé spotřebitelského úvěru budou moci v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru požadovat náhradu svých finančních nákladů přerušení, se bankovní rada neztotožňuje. České národní bance z její dohledové činnosti není známo, že by trh spotřebitelských úvěrů na bydlení svoji roli neplnil, ačkoliv většina poskytovatelů spotřebitelských úvěrů postupuje při účtování náhrady nákladů předčasného splacení v souladu se zákonem.

3.4. K námitce, že přístupem správního orgánu prvního stupně je založena významná nerovnováha

[142.] *Účastník řízení s odkazem na bod 64 napadeného rozhodnutí namítá, že nesouhlasí se závěrem správního orgánu prvního stupně, že riziko finančních nákladů z předčasného splacení úvěru nesou obě strany. V této souvislosti účastník řízení uvádí, že spotřebitelé provádějí předčasné splacení spotřebitelského úvěru v období klesajících úrokových sazeb, nikoliv v období rostoucích úrokových sazeb, kdy by mohl účastník řízení takto získané finanční prostředky použít k poskytnutí spotřebitelského úvěru s vyšší úrokovou sazbou. Účastník řízení namítá, že stav založený dosavadním přístupem České národní banky není vyvážený, naopak vzniká nerovnováha, která činí poskytování úvěrů s delšími dobami tzv. úrokové fixace rizikovými.*

[143.] Bankovní rada s námitkou nesouhlasí a uvádí k ní následující. V účastníkem řízení zmíněném bodě 64 napadeného rozhodnutí správní orgán prvního stupně uvedl, že spotřebitel může provést předčasné splacení spotřebitelského úvěru i v období rostoucích úrokových sazeb, a účastník řízení takto získané prostředky může využít k poskytnutí nového spotřebitelského úvěru za výhodnějších podmínek. Dle názoru bankovní rady takový krok není vyloučen a v praxi k němu dochází. Spotřebitelský úvěr představuje pro spotřebitele závazek na mnoho

let a má citelný dopad na jeho rozpočet. Část spotřebitelů tak má zájem tento závazek co nejdříve splatit, bez ohledu na to, zda úrokové sazby rostou, či klesají. Spotřebitelé mohou např. získat finanční prostředky dědictvím nebo mohou vytvářet úspory efektivněji, než plánovali při sjednávání smlouvy o spotřebitelském úvěru, a v takové situaci (kdy disponují odpovídajícími finančními prostředky) se rozhodnout spotřebitelský úvěr předčasně splatit, čímž mimo jiné ušetří na úrocích z poskytnutého spotřebitelského úvěru. Dalším případem je např. situace, kdy se spotřebitel rozhodne nemovitost prodat a finanční prostředky použít na nákup větší nemovitosti – např. z důvodu zakládání rodiny, rozvodu nebo stěhování. Bankovní rada tak stav založený dosavadním přístupem České národní banky za nevyvážený nepovažuje.

3.5. K námitce, že uvedená nerovnováha není prakticky řešitelná řízením úrokového rizika

[144.] *Účastník řízení ve vztahu k bodu 65 napadeného rozhodnutí namítá, že odkazem na řízení úvěrového rizika se nelze vypořádat s problematikou nákladů přerušení. Při předčasném splacení spotřebitelského úvěru s pevnou zápůjční úrokovou sazbou vznikne poskytovateli spotřebitelského úvěru újma z nadbytečného zajištění pevné úrokové sazby na zbývající část období, pro které byla sjednána. Poskytovatel spotřebitelského úvěru však nemá možnost bezplatného ukončení svých závazků, což je problém všech termínovaných fixních kontraktů (energie, telekomunikační služby atd.), u kterých však může poskytovatel těchto služeb odpovídající část nákladů přenést na spotřebitele, pokud fixní kontrakt předčasně ukončí. Podle účastníka řízení postup prezentovaný ve stanovisku České národní banky⁵⁸ (dále „stanovisko ČNB“) a uplatňovaný správním orgánem prvního stupně nemá obdobu v žádném jiném srovnatelném odvětví.*

[145.] Bankovní rada námitku účastníka řízení odmítá jako nedůvodnou a uvádí k ní následující. Správní orgán prvního stupně v bodě 65 napadeného rozhodnutí poukázal na způsob tvorby peněz účastníkem řízení a způsob financování poskytování spotřebitelských úvěrů účastníkem řízení. Bankovní rada je stejného názoru jako správní orgán prvního stupně, že riziko poklesu úrokových sazeb (a s ním spjaté riziko refinancování části smluv o spotřebitelském úvěru) představuje součást úrokového rizika. V této souvislosti bankovní rada odkazuje na str. 101 a str. 102 výroční zprávy účastníka řízení za rok 2021: „Skupina je vystavena úrokovému riziku, protože úročená aktiva a pasiva mají různé doby splatnosti, dochází u nich k resetu sazeb v různých obdobích anebo se liší objem aktiv či pasiv s expozicí vůči úrokovému riziku v daném období (mismatch risk). V případě změny úrokových sazeb je skupina vystavena úrokovému riziku, které je dáno rozdílným mechanismem nebo načasováním resetu jednotlivých typů úrokových sazeb, jako např. PRIBOR, vyhlášených úroků z vkladů atd. (basis risk a yield curve risk). Řízení úrokového rizika má za cíl optimalizovat čistý úrokový výnos skupiny v souladu se strategiemi skupiny schválenými představenstvem. (...) Skupina nastavila limity na úrokové riziko se záměrem omezit oscilaci čistého úrokového výnosu z titulu změny úrokových sazeb o 0,01 % („BPV limit“).“⁵⁹.

[146.] K námitce, že při předčasném splacení spotřebitelského úvěru s pevnou zápůjční úrokovou sazbou vznikne poskytovateli spotřebitelského úvěru újma z nadbytečného zajištění pevné úrokové sazby na zbývající část období, pro které byla sjednána, bankovní rada dodává, že i kdyby taková újma vznikla, nebyly by naplněny podmínky pro aplikaci § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru, protože by nevznikla v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru, neboť jde o náklady účastníka řízení, které spotřebitel v průběhu trvání úvěru platí v podobě smluvních úroků. Vzniká tak nezávisle na skutečnosti, zda dojde k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru, a je součástí celkových nákladů

⁵⁸ Česká národní banka dne 7. 3. 2019 na svých webových stránkách publikovala stanovisko „Jaké náklady může věřitel požadovat nahradit po spotřebiteli v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru na bydlení?“ – <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/legislativni-zakladna/stanoviska-k-regulaci-financniho-trhu/RS2019-07/>.

⁵⁹ https://www.unicreditbank.cz/content/dam/cee2020-pws-cz/cz-dokumenty/o-bance/vyrocní-zpravy/VZ_2021_CZ_final.pdf.

spotřebitelského úvěru, které by spotřebitel musel platit, pokud by úvěr nesplatil předčasně. Při předčasném splacení spotřebitelského úvěru je účastník řízení povinen tyto náklady snížit v souladu s § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru. K tvrzení účastníka řízení týkajícímu se termínovaných fixních kontraktů (energie, telekomunikační služby atd.) bankovní rada uvádí, že se nejedná o finančně natolik náročné kontrakty uzavírané na tak dlouhá období, jako je tomu v případě spotřebitelských úvěrů na bydlení. Kromě toho oblast energií a telekomunikací patří k relativně silně regulovaným, a to jak na národní, tak na evropské úrovni.

3.6. K námitce týkající se problematiky řízení úrokového rizika

[147.] Účastník řízení s odkazem na bod 64 napadeného rozhodnutí uvádí, že nesouhlasí se závěrem správního orgánu prvního stupně, že řízení úrokového rizika a s ním spojeného rizika předčasného splacení spotřebitelských úvěrů je imanentní součástí jeho podnikatelské činnosti jako banky, a musí tak počítat v rámci řízení úrokového rizika s rizikem poklesu úrokových sazeb a s ním spojeným rizikem předčasného splacení spotřebitelských úvěrů na bydlení. Účastník řízení namítá, že oproti běžným situacím zajištění proti úrokovému riziku je v případě spotřebitelského úvěru na bydlení s pevnou zápůjční úrokovou sazbou založena zásadní nerovnováha možností spotřebitele úvěr kdykoliv předčasně splatit. Účastník řízení uvádí, že je sice pravda, že musí s takovým rizikem počítat a současně jej řídit, ale správní orgán prvního stupně neuvádí, jakým jiným konkrétním způsobem by tak měl činit. Účastník řízení dodává, že toto riziko mj. řídí právě prostřednictvím zákonem předvídaného nástroje podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru (obdobu tzv. nákladů přerušení či breakage cost běžných v korporátním financování). Účastník řízení uvádí, že preferovaný přístup správního orgánu prvního stupně by v konečném důsledku neměl pro spotřebitele pozitivní dopady, ale naopak by dopady byly zásadně plošně negativní. Účastník řízení uvádí, že eviduje poměrně velké množství klientů, kteří o předčasné splacení požádají do jednoho či maximálně dvou let od uzavření příslušné smlouvy, respektive od data fixace úrokové sazby. Pokud by se uplatnil přístup a právní názor správního orgánu prvního stupně, pak takové spekulativní jednání bude ze strany správního orgánu prvního stupně výslovně podporováno a plošné dopady na bankovní sektor budou dramatické. Situace bude samozřejmě eskalována i současnými ekonomickými podmínkami, které se budou měnit a budou mít přímé dopady na chování spotřebitelů a které se negativně promítnou do celého bankovního systému. Účastník řízení dále namítá, že úvahy správního orgánu prvního stupně o tom, že jako profesionál má určitou míru předčasného splacení v rámci portofolia poskytnutých úvěrů předpokládat, jsou liché. Takovým způsobem by bylo zřejmě možné předvídat „přirozené“ případy předčasných splátek např. v důsledku prodeje financovaných nemovitostí, nikoliv však předčasné splátky motivované poklesem tržních sazeb.

[148.] Bankovní rada považuje námitky účastníka řízení za nedůvodné a uvádí k nim následující. K nesouhlasu účastníka řízení se závěrem správního orgánu prvního stupně, že řízení úrokového rizika a s ním spojeného rizika předčasného splacení spotřebitelských úvěrů je imanentní součástí jeho podnikatelské činnosti jako banky, a musí tak počítat v rámci řízení úrokového rizika s rizikem poklesu úrokových sazeb a s ním spojeným rizikem předčasného splacení spotřebitelských úvěrů na bydlení, bankovní rada uvádí, že banky se sídlem v České republice při řízení úrokového rizika postupují podle § 38a vyhlášky č. 163/2014 Sb., o výkonu činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry, ve znění pozdějších předpisů (dále „vyhláška č. 163/2014 Sb.“) ve spojení s Obecnými pokyny EBA k řízení úrokového rizika investičního portfolia ze dne 19. července 2018 (EBA/GL/2018/02). Banky řídí úrokové riziko na portfoliovém základě. Přitom musí zohlednit předčasná splacení úvěrů prostřednictvím odhadů předčasných splátek úvěrů, které mohou být způsobeny migrací dlužníků. To znamená, že předčasná splacení úvěrů jsou již zahrnuta při určení splatností úrokových pozic. Odhady předčasných splátek banka průběžně upravuje, a to na základě pravděpodobností předčasných splátek. Úvěry poskytnuté bankami generují dlouhé úrokové pozice s tím, že splatnosti těchto dlouhých úrokových pozic zohledňují předčasná splacení

úvěrů. Zohlednění předčasných splátek znamená, že splatnosti dlouhých úrokových pozic jsou nižší v porovnání se situací, kdy by k předčasným splátkám nedošlo. To znamená, že při správném řízení úrokového rizika jsou předčasná splácení již začleněna do řízení úrokového rizika. Předčasná splácení poskytnutých úvěrů by tak neměla být pro účastníka řízení „překvapením“. Předčasné splátky musí být účastníkem řízení předvídány.

[149.] K námitce, že oproti běžným situacím zajištění proti úrokovému riziku je v případě spotřebitelského úvěru na bydlení s pevnou zápůjční úrokovou sazbou založena zásadní nerovnováha možností spotřebitele úvěr kdykoliv předčasně splatit, bankovní rada opakuje, že předčasná splácení poskytnutých úvěrů jsou již začleněna do řízení úrokového rizika a neměla by být pro banku „překvapením“. K námitce účastníka řízení, že správní orgán prvního stupně neuvádí, jakým jiným konkrétním způsobem by měl úrokové riziko řídit, bankovní rada uvádí, že obecný postup řízení úrokového rizika je uveden v již zmíněných předpisech, ale konkrétní postup je na účastníkovi řízení. V této souvislosti lze odkázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu⁶⁰, ve kterém se sankcionovaný subjekt domáhal návodu, jak má bezpečně vyrábět potraviny v souladu s právními předpisy, resp. aby v případě jejich porušení dosáhl na podmínky liberace. Z tohoto rozsudku vyplývá, že bylo svobodným podnikatelským rozhodnutím daného subjektu rozšířit svůj sortiment o nabídku daného zboží, a pokud toto rozhodnutí učinil, musí daný sortiment vyrábět v souladu se zákonem. Není úkolem soudu a ani správního orgánu, aby mu k tomu poskytoval návod. Kromě toho sám účastník řízení ve své výroční zprávě za rok 2021 (s. 102 až 107)⁶¹ podrobně uvádí, jak řídí úrokové riziko, a to včetně stresového testování. Bankovní rada k tomu dodává, že poskytování spotřebitelských úvěrů je pro účastníka řízení setrvalé výdělečnou činností, kterou se snaží rozšiřovat jak v době klesajících, tak i rostoucích úrokových sazeb. V této souvislosti lze odkázat na výroční zprávy účastníka řízení za roky 2019⁶², 2020⁶³ a 2021⁶⁴.

[150.] K tvrzení účastníka řízení, že toto riziko řídí mj. právě prostřednictvím zákonem předvídaného nástroje podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru (obdoba tzv. nákladů přerušení či breakage cost běžných v korporátním financování), bankovní rada uvádí, že § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru účastníkem tvrzený nástroj nepředvídá, jak je podrobně odůvodněno v napadeném rozhodnutí i v tomto rozhodnutí o rozkladu. Účastník řízení navíc takový způsob řízení úrokového rizika ve výroční zprávě za rok 2021 uveden nemá. K tvrzení účastníka řízení, že preferovaný přístup správního orgánu prvního stupně by v konečném důsledku neměl pro spotřebitele pozitivní dopady, ale naopak by dopady byly zásadně plošně negativní, bankovní rada uvádí, že většina poskytovatelů spotřebitelských úvěrů tak již několik let postupuje a bankovní radě není znám plošný negativní dopad na spotřebitele.

[151.] K tvrzení účastníka řízení, že eviduje poměrně velké množství klientů, kteří o předčasné splacení požádají do jednoho či maximálně dvou let od uzavření příslušné smlouvy, respektive od data fixace úrokové sazby, bankovní rada opakuje, že pokles úrokových sazeb nemusí být nutně spojen se spuštěním vlny refinancování spotřebitelských úvěrů, protože ne všichni spotřebitelé se k takovému kroku rozhodnou (např. zohlední i administrativní náročnost takového kroku), a ne všichni spotřebitelé automaticky dosáhnou u konkurenčních subjektů na nižší než stávající zápůjční úrokovou sazbu. K namítané podpoře spekulativního jednání ze strany správního orgánu prvního stupně bankovní rada uvádí, že Česká národní banka

⁶⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 7. 2019 č. j. 10 As 96/2018 – 59.

⁶¹ https://www.unicreditbank.cz/content/dam/cee2020-pws-cz/cz-dokumenty/o-bance/vyrocnizpravy/VZ_2021_CZ_final.pdf.

⁶² „Navzdory neustále narůstajícímu konkurenčnímu tlaku a řadě nových regulací v oblasti úvěrových produktů se bance podařilo navýšit objem retailových úvěrů o více než 8 %. Těžištěm růstu byly hypoteční úvěry s meziročním nárůstem 8,4 %.“

⁶³ „Za klíčové obchodní úspěchy roku 2020 považujeme nárůst portfolia retailových úvěrů o 9 %, a to hlavně díky hypotečním úvěrům, a nárůst depozit retailových klientů o 13,8 %. V oblasti digitálního bankovníctví se nám povedlo zvýšit podíl klientů, kteří aktivně využívají internetové a mobilní bankovníctví na 76 %.“

⁶⁴ „Za klíčové obchodní úspěchy roku 2021 považujeme nárůst portfolia retailových úvěrů o 11 %, a to díky hypotečním i spotřebitelským úvěrům.“

spekulativní jednání nepodporuje. K námitce, že přístup správního orgánu prvního stupně má dramatický dopad do bankovního sektoru, bankovní rada uvádí, že tomu tak není. Naopak, bankovní sektor v České republice je dlouhodobě stabilizovaný. Jak je například patrné ze Zprávy o finanční stabilitě – jaro 2022⁶⁵, finanční sektor v České republice se v průběhu roku 2021 vyvíjel příznivě. Provedené makrozátěžové testy domácího finančního sektoru potvrdily jeho odolnost vůči nepříznivému ekonomickému vývoji.

[152.] K námitce účastníka řízení, že úvahy správního orgánu prvního stupně o tom, že jako profesionál má určitou míru předčasného splacení v rámci portofolia poskytnutých úvěrů předpokládat, jsou liché a že takovým způsobem by bylo zřejmě možné předvídat „přirozené“ případy předčasných splátek, nikoliv však předčasné splátky motivované poklesem tržních sazeb, bankovní rada sděluje následující. K zohlednění předčasných splacení úvěrů prostřednictvím odhadů předčasných splátek úvěrů, které mohou být způsobeny migrací dlužníků, bankovní rada odkazuje na výše uvedené. Bankovní rada dodává, že dle jejího názoru lze předvídat, modelovat a řídit rizika vyplývající i z jiných životních událostí nebo právních skutečností, než jsou životní události vyjmenované v ustanovení § 117 odst. 3 zákona o spotřebitelském úvěru. Analogicky lze odkázat například na oblast pojišťovnictví, kde jsou prostřednictvím pokročilých matematických metod řízena rizika likvidity a solvence ve vztahu k pojistným událostem, které jsou nepředvídatelné (např. přírodní katastrofy), stejně může být nepředvídatelné chování některých pojistníků a pojištěných (oblast životního pojištění).

[153.] Bankovní rada uzavírá, že účastník řízení může riziko předčasného splacení spotřebitelského úvěru eliminovat pomocí finančních nástrojů kryjících riziko změny úrokových sazeb (resp. jejich poklesu, který s sebou může přinést snahu klientů o refinancování svých stávajících spotřebitelských úvěrů).

3.7. K námitce, že účastník řízení má povinnost jednat obezřetně

[154.] *Účastník řízení s odkazem na § 12 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o bankách“) uvádí, že jako banka má obecnou zákonnou povinnost jednat obezřetně. V souladu s požadavkem na obezřetnost musí účastník řízení pomocí různých nástrojů řídit a omezovat rizika své činnosti. Účastník řízení namítá, že předčasným splacením úvěru ze strany spotřebitele mu vzniká újma spočívající v tom, že mu zůstávají otevřené úrokové pozice spojené s nadbytečnými náklady, o které by jinak, pokud by mu byl předem znám spotřebitelův záměr úvěr předčasně splatit, neměl zájem, přičemž důsledkem této újmy jsou zmiňované náklady přerušení. Účastník řízení uvádí, že jediným nástrojem k řízení rizik v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelských úvěrů na bydlení je smluvní sjednání náhrady nákladů pro případ předčasného splacení úvěru. Účastník řízení uvádí, že pokud by porušoval povinnost jednat obezřetně, vystavoval by se jak riziku sankce za neplnění této základní povinnosti finanční instituce, tak riziku ztrát z takového neobezřetného jednání, v krajním případě by byla ohrožena i jeho finanční stabilita. Účastník řízení dále uvádí, že nástroji pro řízení úrokového rizika nejsou rizika z předčasného splacení úvěrů s pevnou úrokovou sazbou reálně řešitelná, nezbyvalo mu proto nic jiného než právě své finanční náklady z předčasného splacení po klientech požadovat.*

[155.] S tvrzením účastníka řízení, že má jako banka povinnost jednat obezřetně a v souladu s tím řídit a omezovat rizika své činnosti, bankovní rada souhlasí a dodává, že banky se sídlem v České republice při řízení úrokového rizika postupují podle § 38a vyhlášky č. 163/2014 Sb. ve spojení s Obecnými pokyny EBA k řízení úrokového rizika investičního portfolia ze dne 19. července 2018 (EBA/GL/2018/02). Jak již bankovní rada uvedla, banky řídí úrokové riziko na portfoliovém základě.

[156.] K námitce, že účastníkovi řízení předčasným splacením úvěru ze strany spotřebitele vzniká újma spočívající v tom, že mu zůstávají otevřené úrokové pozice spojené s nadbytečnými náklady, o které by jinak, pokud by mu byl předem znám spotřebitelův záměr

⁶⁵ https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/financni-stabilita/galleries/zpravy_fs/fs_2022_jaro/zfs_jaro_2022.pdf.

úvěr předčasně splatit, neměl zájem, bankovní rada uvádí, že při předčasném splacení úvěru by bance při správném řízení úrokového rizika újma vznikat neměla. Bance nezůstávají otevřené úrokové pozice, protože banka musí zohlednit předčasná splacení úvěrů prostřednictvím odhadů předčasných splátek úvěrů. Odhady předčasných splátek banka průběžně upravuje, a to na základě pravděpodobností předčasných splátek. K tvrzení účastníka řízení, že jediným nástrojem k řízení rizik v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelských úvěrů na bydlení je smluvní sjednání náhrady nákladů pro případ předčasného splacení úvěru, bankovní rada uvádí, že banka při řízení úrokového rizika dodržuje § 38a vyhlášky č. 163/2014 Sb. ve spojení s Obecnými pokyny EBA k řízení úrokového rizika investičního portfolia ze dne 19. července 2018 (EBA/GL/2018/02). Nástrojem k řízení rizik ale není sjednání náhrady nákladů pro případ předčasného splacení spotřebitelského úvěru. Ostatně účastník řízení ve výroční zprávě za rok 2021⁶⁶ ani neuvádí, že tímto způsobem úrokové riziko řídí.

[157.] S tvrzením účastníka řízení, že jedná obezřetně, pouze pokud požaduje úrokové náklady, bankovní rada nesouhlasí a dodává, že pokud účastník řízení postupuje v souladu s právními předpisy, žádnému riziku sankce a riziku zrát z neobezřetného jednání se nevystavuje. Bankovní rada dodává, že předčasné splacení spotřebitelských úvěrů tvoří toliko marginální část činnosti účastníka řízení (měřeno např. jeho ziskem nebo aktivy). O ohrožení jeho finanční stability tak v posuzovaném případě nelze v žádném případě hovořit.

[158.] K tvrzení účastníka řízení, že nástroji pro řízení úrokového rizika nejsou rizika z předčasného splacení úvěrů s pevnou úrokovou sazbou reálně řešitelná, proto mu nezbývalo nic jiného než právě své finanční náklady z předčasného splacení po klientech požadovat, bankovní rada uvádí, že s ním nesouhlasí. Bankovní rada konstatuje, že úrokové riziko spojené s předčasným splacením spotřebitelských úvěrů s pevnou úrokovou sazbou je reálně řešitelné, a to dodržováním již zmíněných právních předpisů. Bankovní rada tak odmítá, že by nebylo možné řádně řídit úrokové riziko a postupovat při tom v souladu s § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru, tj. účtovat při předčasném splacení úvěru pouze náklady vznikající v souvislosti s předčasným splacením úvěru, a snižovat úrokové náklady podle § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru.

4. K námitce zanedbatelnosti počtu stížností a nevedení sporů

4.1. K námitce, že smírná řešení stížností se zákazníky nejsou „důkazem“ zlé víry

[159.] Účastník řízení uvádí, že nepreferuje vedení sporů s klienty, ale smírné řešení. Pro účastníka řízení je klíčové zachování dobrých vztahů s veřejností a dobrého jména. Účastník řízení namítá, že smírné řešení sporů nemění nic na tom, že je o správnosti svého postupu přesvědčen, a jeho dobrá víra a poctivost v jednání s klienty tím nejsou zpochybněny. Účastník řízení zdůrazňuje, že oprávněnost jeho postupu nebyla nijak zpochybněna pravomocným soudním rozhodnutím. Účastník řízení uvádí, že navzdory medializaci stanoviska ČNB je počet stížností, které obdržel od svých klientů, zanedbatelný k celkovému počtu případů, ve kterých klienti předčasně svůj úvěr splatili a uhradili účelně vynaložené náklady.

[160.] Bankovní rada považuje námitky za nedůvodné a uvádí k nim následující. K tomu, že účastník řízení preferuje smírné řešení namísto vedení soudních sporů s klienty, bankovní rada uvádí, že takový postup je v zájmu účastníka řízení na zachování dobrého jména a dobrých vztahů s veřejností. Pokud tuto skutečnost účastník řízení prezentuje na svoji obranu, považuje to bankovní rada minimálně za nevhodné, zejména když účastník řízení přiznává, že neusiloval o systematickou nápravu ve všech případech svého pochybení, nýbrž pouze o ukončení vzniklých spotřebitelských sporů. Také je zapotřebí zdůraznit, že z vyjádření účastníka řízení není patrné, v jakých případech, v jaké fázi a po jak dlouhé době vyjednávání na smírné vyřešení sporů přistoupil. Účastník řízení zejména neuvedl, zda ke smíru došlo i v rámci jiných sporů než těch řešených v řízeních před soudy nebo před finančním arbitrem k návrhům

⁶⁶ https://www.unicreditbank.cz/content/dam/cee2020-pws-cz/cz-dokumenty/o-bance/vyrocnizpravy/VZ_2021_CZ_final.pdf.

spotřebitelů. Pokud jde o řízení před finančním arbitrem, zákon finančnímu arbitrovi ukládá usilovat zejména o smírné vyřešení sporu⁶⁷. Ve spojení s tím, co vyplývá z veřejně dostupných informací o řízeních před finančním arbitrem proti účastníkovi řízení^{68,69}, je pak otázkou, zda lze smírná vyřešení sporů (v řízeních před finančním arbitrem) označit za preferenci účastníka řízení.

[161.] K námitce účastníka řízení, že smírné řešení sporů nemění nic na tom, že je o správnosti svého postupu přesvědčen, a jeho dobrá víra a poctivost v jednání s klienty tím nejsou zpochybněny, bankovní rada uvádí, že je čistě účelová. Na jednu stranu je účastník řízení o správnosti svého postupu přesvědčen a na druhou stranu jedná proti svému přesvědčení. Bankovní rada tak má za to, že cílem postupu účastníka řízení, který je pro něho výhodný, je předejít negativní odezvě veřejnosti na jeho protiprávní jednání a případnému soudnímu rozhodnutí v neprospěch účastníka řízení.

[162.] K tvrzení účastníka řízení, že oprávněnost jeho postupu nebyla nijak zpochybněna pravomocným soudním rozhodnutím, bankovní rada konstatuje, že účastník řízení uzavíráním dohod o narovnání se svými klienty vydání takového soudního rozhodnutí předcházela. Je tak účelové nyní tvrdit, že jeho postup nebyl zpochybněn. Bankovní rada k tomu doplňuje, že si sice není vědoma žádného pravomocného soudního rozhodnutí o právech a povinnostech účastníka řízení v dané věci, nicméně k pravomocnému posouzení postupu obdobného postupu účastníka řízení došlo, a to pravomocným rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 5. 8. 2022 č. j. 17 C 77/2021-129. V tomto rozsudku soud v řízení proti jinému poskytovateli spotřebitelského úvěru s předmětem sporu ohledně výkladu § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru uvedl, že: „Ze znění ust. § 117 odst. 2 SpotřÚv vyplývá, že v souvislosti s předčasným splacením spotřebitelského úvěru na bydlení žalobcem měla žalovaná coby věřitel nárok na náhradu jen těch nákladů, které 1) žalované vznikly v přímé souvislosti s předčasným splacením úvěru, 2) byly účelné a 3) byly nutné. (...) Tyto náklady musí vzniknout v přímé příčinné souvislosti s předčasným splacením úvěru, tedy náklady žalované musely být přímým následkem právního jednání žalobce, tedy jeho jednání a vzniklé náklady (nikoli případná škoda) musely být ve vzájemném poměru příčiny a následku. Jinými slovy, nebyť předčasného splacení spotřebitelského úvěru žalobcem, ke vzniku nákladů žalované by nedošlo (conditio sine qua non, srov. příměreně rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 8. 2017, sp. zn. 25 Cdo 3285/2015). Již na tomto místě je zjevné, že nemůže obstát argument žalované, že v příčinné souvislosti jí vznikly náklady spočívající v marně vynaložených nákladech na cenu zdrojů, z nichž žalovaná úvěr žalobce financovala, představovanou průměrnou úrokovou sazbou všech klientských vkladů u žalované v době sjednání pevné zápůjční úrokové sazby se žalobcem podle smlouvy o úvěru, která byla aplikována na částku předčasně splacené jistiny spotřebitelského úvěru za dobu od předčasného splacení do konce platnosti pevné zápůjční úrokové sazby. Je zcela zjevné, že tyto náklady již žalovaná vynaložila dříve, než se žalobce rozhodl úvěr předčasně splatit, tedy nejde o náklad, který by žalovaná jinak neměla a vznikl by až v důsledku předčasného splacení úvěru žalobcem. Rovněž zde chybí i příčinná souvislost, neboť povinnost žalované vyplácet účastníkům stavebního spoření úroky z jejich vkladů jí plyne na základě smluv, které s těmito účastníky uzavírá bez ohledu na to, zda se žalobce rozhodl úvěr předčasně splatit. Žalovaná se tak dle soudu ve skutečnosti domáhá odškodnění v širším smyslu patrně za očekávaný zisk, který nenastal v důsledku toho, že žalovaný realizoval své zákonné právo žalovanou poskytnutý úvěr předčasně splatit. Pro posouzení věci je však zásadní, že částka 46 000 Kč, kterou žalovaná po žalobci v souvislosti s jeho rozhodnutím předčasně splatit poskytnutý spotřebitelský úvěr na bydlení požadovala,

⁶⁷ § 1 odst. 3 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁸ <https://finarbitr.cz/cs/informace-pro-verejnost/informace-podle-zakona-106-1999-sb/otazky-a-odpovedi/zadost-o-informace-ucelne-vynalozene-nakladu-banky-v-souvislosti-s-predcasnym-splacenim-spotrebitelskeho-uveru-na-bydleni-42.html>

⁶⁹ https://finarbitr.cz/download/seznam_zadosti_cs/1643024851_cs_kfa_d_2055_2021_odpoved_na_zadost_podle_zakona_106_1999.pdf.

nepředstavuje náklady, které by žalované vznikly v příčinné souvislosti s předčasným splacením, když se jedná o náklad, který žalovaná vynaložila již dříve a nemůže jej tak po žalobci s oporou v § 117 odst. 2 SpotřÚv požadovat. (...) Soud nijak nezpochybnuje, že o náklady, které žalovaná v širších souvislostech a v širším časovém horizontu v souvislosti s poskytnutím úvěru žalobci měla, jít mohlo, v žádném případě je však nelze považovat za vynaložené v souvislosti s předčasným splacením úvěru žalobcem.“⁷⁰.

[163.] Bankovní rada doplňuje, že i postup samotného účastníka řízení byl zpochybněn rozhodnutím Finančního arbitra⁷¹. Finanční arbitr ve výroku I nálezu ze dne 3. 6. 2021 č. j. FA/SR/SU/719/2020 – 21 (dále „nálezu“) určil zdánlivost části smluvních ujednání týkajících se práv účastníka řízení na úhrady navrhovatelů v souvislosti s předčasným splacením úvěru a ve výroku II rozhodl: „Určuje se, že instituce, UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., nemá v souvislosti s předčasným splacením úvěru ze smlouvy o poskytnutí hypotečního úvěru č. ... ze dne 12. 4. 2019, nárok na náhradu účelně vynaložených nákladů ve smyslu § 117 odst. 2 zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění účinném ke dni vydání tohoto nálezu.“. Finanční arbitr v nálezu mimo jiné odůvodnil, že: „Vynaloženým nákladem v souvislosti s předčasným splacením úvěru ve smyslu § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru tedy z povahy věci nemohou být náklady spojené s uzavřením úvěrové smlouvy, např. v podobě odměny zprostředkovateli či nákladů na obstarání poskytnutých peněžních prostředků, ale ani předpokládaný ušlý zisk věřitele od doby předčasného splacení úvěru do předpokládaného konce smluvního závazku či jiného budoucího okamžiku. (...) Cenu za poskytnutí úvěru například v podobě smluvních úroků si určuje věřitel a z povahy věci tak, aby zahrnovala jak náklady věřitele na poskytnutí úvěru, tak i zisk věřitele (srov. např. stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2014, sp. zn. CpjN 203/2013). Pro případ předčasného splacení spotřebitelského úvěru je tato cena ze zákona snižovaná, aby odpovídala vždy právě jen době poskytování úvěru (srov. § 2399 odst. 2 občanského zákoníku a § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru). Pokud by zákonodárce chtěl tomuto snížení odměny věřitele předejít a věřiteli skutečně přiznat nárok na náhradu ušlých smluvních úroků nebo jejich části, výslovně by tak v zákoně stanovil.“. Finanční arbitr rozhodnutím o námitkách ze dne 24. 5. 2022 č. j. FA/SR/SU/719/2020 – 64 výroky I a II nálezu sice zrušil a návrh navrhovatelů zamítl, nikoliv však proto, že by přehodnotil výše popsané právní posouzení postupu účastníka řízení při předčasném splacení úvěru, nýbrž proto, že se v daném případě změnil skutkový stav věci. Finanční arbitr v průběhu řízení o námitkách zjistil, že ještě před vydáním nálezu došlo k předčasnému splacení úvěru, aniž by o tom strany sporu před vydáním nálezu finančního arbitra informovaly, a dále že v průběhu řízení o námitkách účastník řízení navrhovatelům vydal neoprávněně naúčtovanou částku včetně požadovaného úroku z prodlení s jejím zaplacením. Jiné vznesené nároky navrhovatelů finanční arbitr neshledal jako oprávněné. Finanční arbitr proto dovodil, že určení ve výroci I a II nálezu již nebyla nadále nezbytná k uplatnění práv navrhovatelů ve smyslu § 142 odst. 1 správního řádu, a proto je zrušil a návrh navrhovatelů zamítl.

[164.] K tvrzení účastníka řízení, že navzdory medializaci stanoviska ČNB je počet stížností, které obdržel od svých klientů, zanedbatelný k celkovému počtu případů, ve kterých klienti svůj úvěr předčasně splatili a uhradili účelně vynaložené náklady, bankovní rada uvádí, že účastník řízení neuvedl, s kolika klienty uzavřel smlouvu o spotřebitelském úvěru a kolik klientů si na jeho postup stěžovalo. Jeho tvrzení je tak nepodložené. Bankovní rada však ze spisu zjistila, že na Českou národní banku se obrátily desítky klientů účastníka řízení se stížnostmi na jeho postup. Jde o největší počet stížností na poskytovatele spotřebitelských úvěrů v souvislosti s neoprávněným vyčíslením nákladů předčasného splacení spotřebitelského úvěru, který Česká

⁷⁰ <https://rozhodnuti.justice.cz/rozhodnuti/338957>.

⁷¹ https://finarbitr.cz/cs/reseni-sporu/sbirka-rozhodnuti.html?oblast_id=&podoblast_id=&instituce_id=218&rok=&poradove_cislo=&klic_slova_id=&sbirka=true&submit=

národní banka posuzovala. Bankovní rada k tomu dodává, že počet stížností, které Česká národní banka obdržela, neindikuje reálný počet stížností proti účastníkovi řízení, protože Česká národní banka není příslušná řešit soukromoprávní spory spotřebitelů, a při tomto vědomí se ne všichni spotřebitelé obražejí na Českou národní banku.

5. K námitce týkající se přestupku

[165.] *Účastník řízení nesouhlasí s uloženou sankcí a namítá, že správní orgán prvního stupně nesprávně zjistil skutkový stav, když není zřejmé, jakým způsobem dospěl k vyčíslení částky ve výši 42 366 612,20,- Kč, mimo jiné i za situace, kdy účastník řízení v mezidobí od zahájení řízení do vydání napadeného rozhodnutí uzavřel s klienty dohody o narovnání, na jejichž základě částečně vrátil i částky klienty již zaplacené, což má dopad do výpočtu. Účastník řízení uvádí, že přímý dopad na samotný výpočet má zejména skutečnost, že účtování účelně vynaložených nákladů (odškodnění) je zákonem i MCD předvídatelné a dovolené. Účastník řízení s odkazem na RIA uvádí, že pokud by byl na výpočet použit vzorec se zjednodušeným výpočtem, pak by účastník řízení mohl požadovat vyšší účelně vynaložené náklady, než byly skutečně požadovány. Účastník řízení namítá, že vyčíslení provedené správním orgánem prvního stupně je nesprávné a neodpovídá skutkovému stavu, který nebyl v tomto důsledku správně zjištěn.*

[166.] K námitkám týkajícím se přestupku bankovní rada uvádí, že jsou nedůvodné. K námitce, že správní orgán prvního stupně nesprávně zjistil skutkový stav, když není zřejmé, jakým způsobem dospěl k vyčíslení částky ve výši 42 366 612,20 Kč, mimo jiné i za situace, kdy účastník řízení v mezidobí od zahájení řízení do vydání napadeného rozhodnutí uzavřel s klienty dohody o narovnání, na jejichž základě částečně vrátil i částky klienty již zaplacené, což má mít dopad do výpočtu, bankovní rada sděluje následující. U účastníka řízení je posuzována odpovědnost ze spáchání přestupku podle § 154 odst. 1 písm. v) zákona o spotřebitelském úvěru, kterého se osoba, která je oprávněna poskytovat spotřebitelský úvěr (poskytovatel spotřebitelského úvěru), dopustí tím, že neumožní spotřebiteli předčasné splacení spotřebitelského úvěru podle § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru. Podle § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru je spotřebitel oprávněn spotřebitelský úvěr zcela nebo zčásti splatit kdykoliv po dobu trvání spotřebitelského úvěru, přičemž v takovém případě má spotřebitel právo na snížení celkových nákladů spotřebitelského úvěru o výši úroku a dalších nákladů, které by byl spotřebitel povinen platit v případě, kdy by nedošlo k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru. Přestupku se tak lze dopustit porušením jedné ze dvou povinností stanovených v § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, a to porušením povinnosti umožnit spotřebiteli splatit spotřebitelský úvěr, nebo porušením povinnosti snížit celkové náklady spotřebitelského úvěru (k tomu srov. bod 11 tohoto rozhodnutí o rozkladu). Výrokem napadeného rozhodnutí se účastník řízení uznává vinným tím, že u 1 497 spotřebitelů, kteří požádali o předčasné splacení spotřebitelského úvěru na bydlení v období od 8. 3. 2019 do 4. 12. 2020 a uskutečnili jej, nesnížil celkové náklady těchto spotřebitelských úvěrů o úrokové náklady ve výši 42 366 612,20 Kč. Účastník řízení tak porušil povinnost snížit celkové náklady spotřebitelského úvěru.

[167.] Bankovní rada ze spisu zjistila, že účastník řízení vyhověl reklamaci celkem 30 spotřebitelů z celkového počtu 1 497 a úrokové náklady jim snížil (30 spotřebitelů reklamovalo úrokové náklady v celkové výši 2 286 133,04 Kč, které účastník řízení snížil o 1 812 980,53 Kč, a tito spotřebitelé nakonec hradili 473 152,51 Kč). Bankovní rada uvádí, že na odpovědnosti účastníka řízení ze spáchání přestupku podle § 154 odst. 1 písm. v) zákona o spotřebitelském úvěru nemění nic skutečnost, že 30 spotřebitelům (z celkového počtu 1 497) účastník řízení na základě jejich reklamace úrokové náklady snížil, protože k dokonání dotčeného přestupku došlo. I u těchto 30 spotřebitelů, kteří požádali o předčasné splacení spotřebitelského úvěru a uskutečnili jej, totiž účastník řízení požadoval úhradu úrokových nákladů v jím stanovené výši, čímž jim nesnížil celkové náklady spotřebitelského úvěru v rozporu s § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru. Bankovní rada dodává, že pokud by

30 spotřebitelů reklamaci nepodalo, účastník řízení by jim úrokové náklady nesnížil. Uzavření dohody o narovnání s těmito spotřebiteli je soukromoprávním vyřešením sporu mezi účastníkem řízení a spotřebiteli, které však nemá vliv na odpovědnost účastníka řízení za dotčený přestupek.

[168.] Bankovní rada proto uzavírá, že uvedení všech 1 497 spotřebitelů a vyčíslení úrokových nákladů ve výši 42 366 612,20 Kč ve výroku napadeného rozhodnutí je správné a správní orgán prvního stupně tak zjistil stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2 správního řádu⁷². K samotnému určení částky 42 366 612,20 Kč bankovní rada odkazuje na bod 55 napadeného rozhodnutí. Vyčíslení provedené správním orgánem prvního stupně je tak správné a odpovídá skutkovému stavu, který byl správním orgánem prvního stupně správně zjištěn. K nesouhlasu s uloženou sankcí bankovní rada dodává, že vyhovění reklamám 30 spotřebitelů z celkového počtu 1 497 a snížení požadovaných úrokových nákladů o 1 812 980,53 Kč nemá vliv na výši uloženého správního trestu, tj. pokuty ve výši 10 000 000 Kč, protože výše požadovaných úrokových nákladů byla pouze jedním z kritérií pro posouzení závažnosti protiprávního jednání účastníka řízení (srov. body 89 a 90 napadeného rozhodnutí). To stejné platí i pro zohlednění majetkových poměrů účastníka řízení a jeho finanční situace, kdy snížení požadovaných úrokových nákladů o 1 812 980,53 Kč ve vztahu k vyčíslení úrokových nákladů ve výši 42 366 612,20 Kč je nepatrné (srov. bod 94 napadeného rozhodnutí).

[169.] K námitce, že přímý dopad na samotný výpočet má zejména skutečnost, že účtování účelně vynaložených nákladů (odškodnění) je zákonem i MCD předvídatelné a dovolené, bankovní rada odkazuje na toto rozhodnutí o rozkladu a dodává, že účastníkem řízení účtované úrokové náklady zákonem o spotřebitelském úvěru předvídané a dovolené nejsou. K odkazu na MCD bankovní rada dodává, že zákon o spotřebitelském úvěru neobsahuje ani ustanovení, které by věřiteli přiznávalo právo na odškodnění za případné náklady spojené s předčasným splacením úvěru do výše finanční ztráty věřitele. K námitce, že pokud by byl na výpočet použit vzorec se zjednodušeným výpočtem uvedeným v RIA, pak by účastník řízení mohl požadovat vyšší účelně vynaložené náklady, než byly skutečně požadovány, bankovní rada uvádí, že takový výpočet by použit být nemohl, protože RIA neodpovídá textu § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru (srov. body 73 a 74 tohoto rozhodnutí o rozkladu).

5.1. K námitce spornosti uplatněného výkladu zákona o spotřebitelském úvěru

[170.] *Účastník řízení nesouhlasí s právními závěry správního orgánu prvního stupně, které jsou rozporné se zákonem o spotřebitelském úvěru, a i kdyby takový závěr připustil, jednalo by se o výklad sporný či nejasný. Účastník řízení namítá, že každý právní předpis, jímž se omezují svobody a ukládají povinnosti, musí být vykládán přesně a v případě pochybností ve prospěch účastníka řízení. Tomu odpovídají zásady „in dubio mitius“ (v pochybnostech mírněji) a „in dubio libertate“ (v pochybnostech ve prospěch svobody). Účastník řízení cituje z nálezu Ústavního soudu⁷³ a uvádí, že pokud právo umožňuje dvojí výklad, nelze při řešení případu pominout, že na poli veřejného práva mohou státní orgány činit pouze to, co zákon výslovně umožňuje, jinak řečeno, v případě pochybnosti jsou povinny postupovat mírněji, a je-li k dispozici více výkladů veřejnoprávní normy, je třeba volit ten, který vůbec, respektive co nejméně, zasahuje do toho kterého základního práva či svobody. Jde o strukturální princip liberálně demokratického státu, vyjadřující prioritu jednotlivce a jeho svobody před státem. Účastník řízení odkazuje na odbornou literaturu⁷⁴, podle které podmínkou aplikace této zásady jsou rovnocenné výklady práva, což judikatura vyjadřuje různými obraty: zákon připouští dvě možná řešení⁷⁵, zákon umožňuje vícero argumentačně podložených výkladů⁷⁶, žádná výkladová*

⁷² § 3 zákona č. 50/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁷³ Nález Ústavního soudu ze dne 15. 12. 2003 sp. zn. IV. ÚS 666/02.

⁷⁴ Fronc J., Výklad ve prospěch adresátů správního práva a jeho limity. Správní právo, Sv. 53, (2020) č. 7, s. 361.

⁷⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 21. 10. 2002 sp. zn. IV. ÚS 273/02.

⁷⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 4. 2011 č. j. 2 Afs 20/2011-77, bod 18.

alternativa není zjevně a jednoznačně přesvědčivější než ostatní⁷⁷, oba výklady dávají smysl⁷⁸, právní otázka je sporná či nejasná⁷⁹. Účastník řízení dále cituje z rozhodnutí Ústavního soudu a uvádí, že nelze také přehlédnout ani aplikaci pravidla „in dubio pro reo“. Účastník řízení namítá, že posouzení celé věci závisí na právních otázkách, pro které ze zákona o spotřebitelském úvěru a ani jiných právních předpisů neplyne jednoznačná odpověď, a s publikovaným stanoviskem České národní banky, které nemá povahu pramene práva, se český bankovní sektor obecně neztotožnil. Účastník řízení namítá, že § 117 odst. 1 a 2 zákona o spotřebitelském úvěru jsou zcela odlišné skutkové podstaty, přičemž správní orgán prvního stupně formalistickým a jazykově neudržitelným výkladem popírajícím záměr zákonodárce a transpozici MCD nesprávně dovozuje odpovědnost za přestupek porušením § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, který účastník řízení nijak neporušil, přičemž jednání účastníka řízení má povahu výlučně v § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru. Účastník řízení namítá, že protože přístup správního orgánu prvního stupně vychází ze stanoviska ČNB, stává se fakticky předmětem správního řízení nesoulad postupů účastníka řízení s tímto stanoviskem, což představuje stanovení povinnosti účastníku řízení nad rámec povinností stanovených právními předpisy. Účastník řízení namítá, že správní orgán prvního stupně uložil sankci ve výši 10 000 000 Kč v rozporu se základními principy „nullo in crimine, nulla poena sine lege“, „in dubio mitius“ a „in dubio pro libertate“ i „in dubio pro reo“.

[171.] K námitce účastníka řízení, že i kdyby připustil právní závěry správního orgánu prvního stupně, jednalo by se o výklad sporný či nejasný, bankovní rada uvádí, že správním orgánem prvního stupně provedený výklad § 117 zákona o spotřebitelském úvěru považuje za jasný a nesporný, který není v rozporu s tímto zákonem. K výkladu § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru bankovní rada odkazuje na toto rozhodnutí o rozkladu, v němž výklad provedený správním orgánem prvního stupně doplňuje. Bankovní rada konstatuje, že stejný názor má i finanční arbit⁸⁰ nebo soud⁸¹.

[172.] K tvrzení účastníka řízení, že každý právní předpis, jímž se omezují svobody a ukládají povinnosti, musí být vykládán přesně a v případě pochybností ve prospěch účastníka řízení, bankovní rada uvádí, že ze strany správního orgánu prvního stupně i bankovní rady je zákon o spotřebitelském úvěru vykládán přesně a správní orgán prvního stupně a ani bankovní rada nemají pochybnosti o jeho výkladu. Navrhovaný výklad ve prospěch účastníka řízení tak není namístě. K aplikaci zásady „in dubio mitius“ (v pochybnostech mírněji), které se domáhá účastník řízení, bankovní rada uvádí, že skutečnost, že účastník řízení zastává odlišný výklad § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru než správní orgán prvního stupně a bankovní rada, není s to aktivovat zásadu „in dubio mitius“, neboť účastníkem řízení zastávaný výklad § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru popírá význam a cíl § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru a je v rozporu s jazykovým a teleologickým výkladem. Nejvyšší správní soud k této zásadě uvedl, že: „(...) se neuplatní tam, kde pluralita možných výkladů vzniká pouze na základě rozdílného právního názoru soudu a účastníka řízení, protože pak by se sám soudní přezkum stával zcela formálním a musel by prakticky vždy vést k vyhovění návrhu (...).“⁸². K aplikaci zásady „in dubio libertate“ (v pochybnostech ve prospěch svobody), které se domáhá účastník řízení, bankovní rada uvádí, že její aplikace není namístě, protože zde existuje pouze jeden výklad dotčených ustanovení zákona o spotřebitelském úvěru, který dává smysl, a správní orgán prvního stupně a ani bankovní rada v této věci nemají výkladové pochybnosti, respektive účastníkem řízení provedený výklad je těžko obhajitelný. Bankovní rada k tomu dodává, že účastník řízení požadoval při předčasném splacení spotřebitelského úvěru po spotřebitelích úhradu části úroků, které by spotřebitelé uhradili do konce pevně

⁷⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 8. 2017 č. j. 2 Afs 62/2017-37, bod 33.

⁷⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 3. 2018 č. j. 6 Afs 399/2017-26, bod 26.

⁷⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 2. 2010 č. j. 1 Afs 1/2010-59.

⁸⁰ Nález finančního arbitra ze dne 3. 6. 2021 č. j. FA/SR/SU/719/2020 – 21.

⁸¹ Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 5. 8. 2022 č. j. 17 C 77/2021-129.

⁸² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 4. 2018 č. j. 1 Afs 225/2017 – 37.

sjednané úrokové sazby, pokud by k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru nedošlo. Tuto část úroků však účastník řízení vydával za účelně vynaložené náklady podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru, ačkoliv účelně vynaloženými náklady vzniklými v souvislosti s předčasným splacením úvěru nebyly, a jednal tak v rozporu § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru. Výklad zastávaný účastníkem řízení nepřiměřeným způsobem rozšiřuje § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru tak, že popírá § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru. K odkazu účastníka řízení na náleze Ústavního soudu, podle kterého pokud právo umožňuje dvojí výklad, nelze při řešení případu pominout, že na poli veřejného práva mohou státní orgány činit pouze to, co zákon výslovně umožňuje, jinak řečeno, v případě pochybnosti jsou povinny postupovat mírněji, a je-li k dispozici více výkladů veřejnoprávní normy, je třeba volit ten, který vůbec, respektive co nejméně, zasahuje do toho kterého základního práva či svobody, bankovní rada opakuje, že existuje pouze jeden výklad dotčených ustanovení zákona o spotřebitelském úvěru prezentovaný Českou národní bankou, finančním arbitrem a obecným soudem.

[173.] Bankovní rada opakovaně dodává, že účastník řízení na interpretaci § 117 odst. 1 a 2 zákona o spotřebitelském úvěru pohlíží svojí optikou, nicméně tato ustanovení zákona o spotřebitelském úvěru je nutné interpretovat optikou spotřebitele, tj. není relevantní, co vynaložil účastník řízení v souvislosti s poskytnutím spotřebitelského úvěru (a jak to promítá do ceny úvěru), ale co má spotřebitel uhradit v rámci splácení daného spotřebitelského úvěru, viz již zmíněné rozhodnutí Lexitor. Jinak řečeno, není rozhodné, co vynaložil poskytovatel spotřebitelského úvěru, ale co má uhradit spotřebitel, a co má uhradit spotřebitel, to musí být sníženo – včetně úroků. Jak již bankovní rada uvedla, smyslem zákona o spotřebitelském úvěru je mimo jiné ochrana spotřebitele, který ve smluvním vztahu s poskytovatelem spotřebitelského úvěru vystupuje jako slabší smluvní strana. Tomu odpovídá i právní úprava obsažená v § 117 zákona o spotřebitelském úvěru, jejímž cílem je umožnit spotřebiteli splatit úvěr přede dnem jeho splatnosti a vyvázat se tím ze závazku vůči poskytovateli spotřebitelského úvěru za podmínek v tomto ustanovení stanovených. I kdyby § 117 odst. 1 a 2 zákona o spotřebitelském úvěru připouštěly vícero výkladů, což nepřipouští, tak „Při interpretaci a aplikaci zákonných ustanovení, která upravují spotřebitelské vztahy, musí obecné soudy respektovat ústavní princip ochrany slabší strany, plynoucí z principu rovnosti vyjádřeného v čl. 1 Listiny základních práv a svobod a zahrnující i princip ochrany spotřebitele, a promítnout jej do svých úvah a posouzení. Připouští-li pak zákonná ustanovení vícero možných výkladových řešení, je ústavně konformní takový výklad, který je pro spotřebitele nejpríznivější.“⁸³.

[174.] K odkazu účastníka řízení na odbornou literaturu, podle které podmínkou aplikace zásady „in dubio pro libertate“ jsou rovnocenné výklady práva, což má judikatura vyjadřovat různými obraty (zákon připouští dvě možná řešení, zákon umožňuje vícero argumentačně podložených výkladů, žádná výkladová alternativa není zjevně a jednoznačně přesvědčivější než ostatní, oba výklady dávají smysl a právní otázka je sporná či nejasná), bankovní rada s odkazem na výše uvedené opakuje, že pro aplikaci zásady „in dubio pro libertate“ v posuzovaném případě není místo. Výklad zastávaný účastníkem řízení není rovnocenný s výkladem zastávaným Českou národní bankou, finančním arbitrem a obecným soudem, ale účelový ve prospěch varianty výhodné pro účastníka řízení.

[175.] K odkazu účastníka řízení na náleze Ústavního soudu a námitce, že nelze také přehlédnout ani aplikaci pravidla „in dubio pro reo“ (v pochybnostech ve prospěch obviněného), bankovní rada uvádí, že aplikace tohoto pravidla namísto není, a to nejenom proto, že v posuzovaném případě není více výkladů § 117 zákona o spotřebitelském úvěru, ale i proto, že nenastala situace, kdy by spáchání přestupku podle § 154 odst. 1 písm. v) zákona o spotřebitelském úvěru účastníkem řízení nebylo prokázáno nade vší pochybnost. Bankovní rada proto dodává, že pro aplikaci zásady „in dubio pro reo“ v dané věci nebyl vůbec prostor,

⁸³ Nález Ústavního soudu ze dne 29. 11. 2017 sp. zn. I. ÚS 2063/17.

neboť rozumná pochybnost o jednání účastníka řízení a dalších skutkových okolnostech nepanovala.

[176.] K námitce, že posouzení celé věci závisí na právních otázkách, pro které ze zákona o spotřebitelském úvěru a ani z jiných právních předpisů neplyne jednoznačná odpověď, a se stanoviskem ČNB, které nemá povahu pramene práva, se český bankovní sektor obecně neztotožnil, bankovní rada uvádí, že je nedůvodná. Odpověď na posouzení celé věci jednoznačně dává zákon o spotřebitelském úvěru. K povaze a významu stanoviska ČNB bankovní rada uvádí, že zveřejněním tohoto dokumentu Česká národní banka transparentním způsobem předložila účastníkům trhu výklad zákona, který považuje za správný a podle kterého bude jednání poskytovatelů spotřebitelských úvěrů posuzovat. K tomu bankovní rada odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, podle kterého: „Pravomoc vydávat neformální výkladová stanoviska souvisí s normotvornou pravomocí a nevyžaduje zvláštní zákonné zmocnění. (...) Legitimní očekávání tedy nezakládá pouze ustálená správní praxe, ale může jej založit i jiná forma jednání správního orgánu, která v adresátech veřejné správy vyvolá očekávání, že jednají v souladu s právem, a že jejich jednání bude poskytnuta právní ochrana.“⁸⁴. Jak již bylo zmíněno výše, Česká národní banka nepovažuje ustanovení § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru za nejasné, avšak pokud na trhu působí subjekty, které si toto ustanovení vykládají v rozporu se zákonem, považuje Česká národní banka jako orgán dohledu za vhodné přispět ke kultivaci praxe vydáním výkladového stanoviska. K tvrzení, že se český bankovní sektor s publikovaným stanoviskem České národní banky obecně neztotožnil, bankovní rada odkazuje např. na vyjádření předsedy představenstva MONETA Money Bank, a.s., Tomáše Spurného ze dne 25. 1. 2021 v článku s názvem „Ne regulace, ale trh vyřeší vysoké poplatky u refinancování, věří šéf Monety“, kde na otázku: „Proč vy respektujete doporučení ČNB, když vidíte, že někdo nemusí? Že si můžete také zajistit obdobný právní výklad.“ odpověděl: „Když se podíváte zpětně, Moneta změnila tuto filozofii před tím, než ČNB vydala tento výklad. Každý klient by měl mít svaté právo splatit a odejít, pokud tak chce učinit. Je de facto irrelevantní, co říká Česká národní banka, ale je nemorální takoveto poplatky klientům dávat.“⁸⁵.

[177.] K námitce, že § 117 odst. 1 a 2 zákona o spotřebitelském úvěru jsou zcela odlišné skutkové podstaty, bankovní rada uvádí, že ustanovení § 117 zákona o spotřebitelském úvěru je zapotřebí vykládat jako celek, a nikoliv pouze vybrané části ustanovení izolovaně od obsahu zbytku tohoto ustanovení. Ustanovení § 117 odst. 1 a 2 zákona o spotřebitelském úvěru tak nelze vykládat izolovaně, ale ve vzájemné souvislosti. K námitce, že správní orgán prvního stupně svým výkladem popřel záměr zákonodárce a transpozici MCD, bankovní rada odkazuje na body 61 až 65 a 67 až 71 tohoto rozhodnutí o rozkladu a dodává, že takový záměr zákonodárce neměl a zákon o spotřebitelském úvěru neobsahuje ustanovení, které by věřiteli přiznávalo právo na odškodnění za případné náklady spojené s předčasným splacením úvěru do výše finanční ztráty věřitele. K námitce, že správní orgán prvního stupně svým výkladem nesprávně dovozuje odpovědnost účastníka řízení za přestupek porušením § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, bankovní rada uvádí, že účastník řízení byl postižen za jednání, které přestupkem je. Účastník řízení byl postižen za porušení povinnosti stanovené § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, které je přestupkem podle § 154 odst. 1 písm. v) zákona o spotřebitelském úvěru. Jak již bankovní rada uvedla výše, ustanovení § 117 odst. 1 a 2 zákona o spotřebitelském úvěru nelze vykládat izolovaně, ale ve vzájemné souvislosti. Pokud § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru stanoví, že spotřebitel má právo na snížení celkových nákladů spotřebitelského úvěru, pak tyto náklady po něm nemůže poskytovatel spotřebitelského úvěru požadovat tak, že je v rozporu se zákonem nazve jako účelně vynaložené náklady podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru. Účastník řízení požadoval od spotřebitelů náhradu tzv. úrokové ztráty, což nejsou náklady účelně vynaložené v souvislosti s předčasným

⁸⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 3. 2018 č. j. 4 As 257/2017-82.

⁸⁵ <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ne-regulace-ale-trh-vyresi-vysoke-poplatky-u-refinancovani-veri-sef-monety-139014>.

splacením úvěru podle § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru. Jde o náklady účastníka řízení, které spotřebitel v průběhu trvání úvěru platí v podobě smluvních úroků. Vznikají tak nezávisle na skutečnosti, zda dojde k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru, a jsou součástí celkových nákladů spotřebitelského úvěru, které by spotřebitel musel platit, pokud by úvěr nesplatil předčasně. Při předčasném splacení spotřebitelského úvěru je účastník řízení povinen tyto náklady snížit v souladu s § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru. Bankovní rada proto uzavírá, že účastník řízení byl postižen za jednání, které je přestupkem.

[178.] K námitce, že protože přístup správního orgánu prvního stupně vychází ze stanoviska ČNB, stává se fakticky předmětem správního řízení nesoulad postupů účastníka řízení s tímto stanoviskem, což představuje stanovení povinnosti účastníku řízení nad rámec povinností stanovených právními předpisy, bankovní rada konstatuje, že účastník řízení byl postižen výhradně za porušení povinnosti stanovené v § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru. K námitce, že správní orgán prvního stupně uložil sankci ve výši 10 000 000 Kč v rozporu se základními principy „nullum crimen, nulla poena sine lege“, „in dubio mitius“ a „in dubio pro libertate“ i „in dubio pro reo“, bankovní rada s ohledem na výše uvedené konstatuje, že účastníkem řízení zmíněné principy porušeny nebyly. K obecnému nesouhlasu účastníka řízení s uloženou sankcí bankovní rada po posouzení napadeného rozhodnutí a spisu uvádí, že správní orgán prvního stupně při určení druhu a výměry správního trestu nevybočil ze zákonných podmínek, které stanoví zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a které vymezila související judikatura, a nepovažuje tak uloženou pokutu ve výši 10 000 000 Kč za nepřiměřenou.

6. K námitce týkající se rozhodovací praxe České národní banky a jejího postoje k důvodovým zprávám k právním předpisům

[179.] *V doplnění rozkladu účastník řízení namítá, že relevantně a velmi podrobně zpochybnil právní názor správního orgánu prvního stupně, který nezohlednil důvodovou zprávu k § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru, což má zásadní negativní dopad do právního posouzení správního orgánu prvního stupně a do závěru napadeného rozhodnutí jako celku. K nezohlednění důvodové zprávy k § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru účastník řízení cituje z bodu 68 napadeného rozhodnutí text vztahující se k rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 1. 2017 č. j. 1 Afs 235/2014 – 65: „(...) platí, že text důvodové zprávy nemůže doplnit nebo nahradit chybějící text zákona: „Přestože důvodová zpráva může v určitých případech osvětlit úmysl historického zákonodárce a přinést důležitá výkladová vodítka, nelze ji považovat za rozhodný výkladový zdroj tam, kde jde nad rámec zákona nebo je s ním v rozporu (srov. např. rozsudek ze dne 27. 11. 2013, č. j. 8 Afs 26/2013 – 78, odst. 45).“ Účastník řízení namítá, že správní orgán prvního stupně použil nesprávný a nepřiléhavý argument a dotčené rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pro posuzovaný případ není relevantní, protože posuzovalo otázky týkající se rozhodné právní úpravy, střetu různých časových znění zákona o správě daní a poplatků a přechodného ustanovení § 264 odst. 10 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů (dále „daňový řád“). Účastník řízení cituje z části dotčeného rozhodnutí Nejvyššího správního soudu a dodává, že v případě § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru se nejedná o výklad přechodného ustanovení ani o rozpor, která právní úprava je rozhodná, a ani o střet různých časových znění zákona. Účastník řízení namítá, že dotčené rozhodnutí Nejvyššího správního soudu na posuzovanou věc nedopadá a správním orgánem prvního stupně použita citace je vytržena z kontextu. Totožný závěr jako v předchozím případě účastník řízení uvádí k odkazu na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 11. 2013 č. j. 8 Afs 26/2013-78 v bodě 68 napadeného rozhodnutí, který dle názoru účastníka řízení nelze bez kontextu mechanicky použít, když se jedná o zcela jiné skutkové okolnosti a právní otázky. K těmto rozsudkům pak účastník řízení uzavírá, že nelze přenášet dílčí skutkové a právní posouzení z jiných soudních řízení bez dalšího na zcela odlišnou věc, když ustanovení § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru je v souladu s důvodovou zprávou, RIA i MCD. Účastník řízení proto namítá, že konstatování správního orgánu prvního stupně v bodě 68 napadeného rozhodnutí, že důvodová*

zpráva jde „dalece nad rámec textu zákona“, je nesprávné a nemá relevantní argumentační oporu.

[180.] *Účastník řízení namítá, že postup správního orgánu prvního stupně je nesprávný a neodpovídá ani jeho vlastní rozhodovací praxi, neboť správní orgán prvního stupně se v rámci své argumentace ve správních řízeních prokazatelně důvodových zpráv dovolává. Účastník řízení odkazuje na 8 rozhodnutí správního orgánu prvního stupně, a to konkrétně na: rozhodnutí č. j. 2021/85056/570 ze dne 19. 8. 2022, sp. zn. Sp/2020/223/573 (dále „rozhodnutí č. j. 2021/85056/570“), rozhodnutí č. j. 2022/50657/570 ze dne 19. 5. 2022, sp. zn. Sp/2020/165/573 (dále „rozhodnutí č. j. 2022/50657/570“), příkaz č. j. 2019/56425/570 ze dne 24. 5. 2019, sp. zn. Sp/2018/555/573 (dále „příkaz č. j. 2019/56425/570“), rozhodnutí č. j. 2020/114376/570 ze dne 15. 9. 2020, sp. zn. Sp/2019/267/573 (dále „rozhodnutí č. j. 2020/114376/570“), rozhodnutí č. j. 2019/23821/570 ze dne 28. 2. 2019, sp. zn. Sp/2017/436/573 (dále „rozhodnutí č. j. 2019/23821/570“), rozhodnutí č. j. 2017/158909/570 ze dne 28. 11. 2017, sp. zn. Sp/2015/43/573 (dále „rozhodnutí č. j. 2017/158909/570“), rozhodnutí č. j. 2018/68748/570 ze dne 6. 6. 2018, sp. zn. Sp/2017/307/573 (dále „rozhodnutí č. j. 2018/68748/570“) a rozhodnutí č. j. 2018/7317/570 ze dne 15. 6. 2018, sp. zn. Sp/2017/16/573 (dále „rozhodnutí č. j. 2018/7317/570“), ze kterých části cituje a uvádí k nim, že argumentace správního orgánu prvního stupně se výslovně opírá o důvodové zprávy (v jednom případě o na RIA) k zákonům.*

[181.] *Účastník řízení s ohledem na výše uvedená rozhodnutí namítá, že správní orgán prvního stupně v rámci své rozhodovací praxe používá při výkladu právních norem důvodové zprávy jakožto základní dokumenty pro zjištění cílů a záměrů zákonodárce. V posuzovaném případě však správní orgán prvního stupně důvodovou zprávu a RIA nepovažuje za relevantní zdroj výkladu zákona a zákon naopak vykládá v rozporu s důvodovou zprávou. V této souvislosti účastník řízení namítá porušení zásady legitimního očekávání (§ 2 odst. 4 správního řádu) a zásady rovnosti (§ 7 odst. 1 správního řádu). Účastník řízení i s odkazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu⁸⁶ uvádí argumenty pro změnu rozhodovací praxe správního orgánu. Své argumenty považuje za natolik zásadní, že nelze setrvat na dosavadním právním názoru správního orgánu prvního stupně založeném na jazykovém výkladu § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru. S odkazem na judikaturu Ústavního soudu a Evropského soudního dvora⁸⁷ uvádí, že je zapotřebí aplikovat vnitrostátní právo eurokonformním výkladem. Účastník řízení uvádí, že je mu známa skutečnost, že Česká národní banka již v obdobných věcech vydala nejméně dvě rozhodnutí (Modrá pyramida stavební spořitelna a Komerční banka). Obě uvedená rozhodnutí byla vydána na základě obdobných argumentů a právního hodnocení tzv. účelně vynaložených nákladů jako v jeho případě. Obě rozhodnutí jsou však stejně jako napadené rozhodnutí vydána na základě stejně nesprávného právního posouzení skutků a stejného nesprávného výkladu § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru. Proto podle účastníka řízení nelze argumentovat legitimním očekáváním ve vztahu k uvedeným (nezákonným) rozhodnutím. Naopak účastník řízení legitimně očekává, že v posuzované věci se bude aplikovat výklad právních předpisů včetně zjišťování záměru zákonodárce ve vztahu k ustanovení § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru prostřednictvím důvodové zprávy a RIA.*

[182.] *Bankovní rada považuje námitky za bezpředmětné a uvádí k nim následující. K námitce týkající se využití závěrů z rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 1 Afs 235/2014-65 bankovní rada uvádí, že závěr v něm formulovaný je na posuzovaný případ plně aplikovatelný. Bankovní rada v této souvislosti uvádí, že závěr Nejvyššího správního soudu, že důvodová zpráva nemůže jít nad text zákona, resp. jej dopsat či dotvořit, je univerzální zásadou pronikající do všech odvětví práva, neboť toliko zákon může stanovovat práva či povinnosti, nikoliv*

⁸⁶ Rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 3. 2010 sp. zn. 1 Afs 50/2009 a ze dne 4. 5. 2010 sp. zn. 4 Ads 77/2007.

⁸⁷ Nálezy Ústavního soudu ze dne 5. 11. 2019 sp. zn. II. ÚS 2778/19 a ze dne 16. 7. 2015 sp. zn. III. ÚS 1996/13, rozhodnutí Evropského soudního dvora ve věci 14/83, von Colson a Kamann, nebo C-106/89, Marleasing.

důvodová zpráva. K námitce týkající se odkazu na rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 8 Afs 26/2013-78, bankovní rada uvádí, že byl součástí citace z rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 1 Afs 235/2014-65. To samo o sobě svědčí o tom, že ze strany Nejvyššího správního soudu byl odkaz na tento rozsudek⁸⁸ použit jako odkaz na univerzální zásadu, aniž by soud posuzoval střet různých časových znění zákona nebo přechodné ustanovení. Bankovní rada konstatuje, že ačkoliv se dotčené rozsudky Nejvyššího správního soudu týkaly jiných skutkových a právních věcí, zásada z nich vyplývající je plně aplikovatelná na nyní posuzovaný případ. Jak již bankovní rada uvedla v bodech 64, 65, 73 a 74 tohoto rozhodnutí o rozkladu, ustanovení § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru není v souladu s důvodovou zprávou včetně RIA a zákon o spotřebitelském úvěru ani neobsahuje ustanovení, které by věřiteli přiznávalo právo na odškodnění za případné náklady spojené s předčasným splacením úvěru do výše finanční ztráty věřitele, jak je formulováno v české verzi MCD. Bankovní rada proto uzavírá, že odůvodněný závěr správního orgánu prvního stupně v bodě 68 napadeného rozhodnutí, že důvodová zpráva jde „dalece nad rámec textu zákona“ je správný a bankovní rada se s ním ztotožňuje.

[183.] K námitce, že postup správního orgánu prvního stupně je nesprávný a neodpovídá ani jeho vlastní rozhodovací praxi, neboť správní orgán prvního stupně se v rámci své argumentace ve správních řízeních prokazatelně důvodových zpráv dovolává, bankovní rada uvádí následující. Správní orgán prvního stupně a ani bankovní rada netvrdí, že důvodovou zprávu nelze považovat za vhodný interpretační nástroj. Odmítá to však v případech, kdy je důvodová zpráva v rozporu s textem zákona nebo jde nad jeho rámec, jako je tomu v posuzovaném případě. Proto je logické, že správní orgán prvního stupně v jiných správních řízeních svoji argumentaci o důvodovou zprávu opírá, pokud ta není v rozporu s textem zákona.

[184.] K účastníkem řízení uvedeným rozhodnutím bankovní rada nejprve konstatuje, že některá nejsou rozhodnutími správního orgánu prvního stupně, ale bankovní rady. U některých rozhodnutí účastník řízení uvádí nesprávné body těchto rozhodnutí nebo uvádí rozhodnutí s nesprávným číslem jednacím. K jednotlivým účastníkem řízení uvedeným rozhodnutím bankovní rada uvádí následující.

[185.] V případě rozhodnutí č. j. 2021/85056/570 bankovní rada poukazuje na skutečnost, že v daném případě se jednalo o otázku, zda i subjekty, které zprostředkovávají spotřebitelské úvěry bez příslušného oprávnění, jsou povinny plnit při své činnosti totožné povinnosti, jako je tomu u zprostředkovatelů spotřebitelského úvěru, kteří tímto oprávněním disponují. V souladu s § 3 odst. 1 písm. e) zákona o spotřebitelském úvěru je zprostředkovatel spotřebitelského úvěru definován jako podnikatel zprostředkovávající spotřebitelský úvěr; k naplnění definice zprostředkovatele spotřebitelského úvěru tedy není vyžadována existence povolení k této činnosti uděleného správním orgánem. Důvodová zpráva pak k § 3 odst. 1 písm. e) zákona o spotřebitelském úvěru stanoví, že: „Povinnosti zprostředkovatele podle tohoto zákona by se pak měly vztahovat na všechny osoby, které naplní zákonné podmínky bez ohledu na to, zda mají příslušné, nebo jakékoli jiné podnikatelské oprávnění. Existence (příslušného) podnikatelského oprávnění by měla mít vliv pouze v oblasti posouzení, zda může být daná osoba trestána za neoprávněné podnikání, nikoli v oblasti posouzení, zda má či nemá jednat podle tohoto zákona.“ V daném případě tak zákonné ustanovení neposkytuje žádný prostor

⁸⁸ Bod 45 rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 11. 2013 č. j. 8 Afs 26/2013 – 78 zní: „Byť stěžovatel opřel svou námitku o důvodovou zprávu k § 141 odst. 7 daňového řádu, je třeba mít na paměti nezávaznou povahu důvodové zprávy, která není právním předpisem. Přestože důvodová zpráva může v určitých případech osvětlit úmysl historického zákonodárce a přinést důležitá výkladová vodítka, nelze ji považovat za rozhodný výkladový zdroj tam, kde jde nad rámec zákona nebo je s ním v rozporu. Závěr důvodové zprávy k § 141 odst. 7 daňového řádu, podle něhož sankce v podobě penále nevzniká v případě, že správce daně využije údaje z nepřipustného dodatečného daňového přiznání, nemá oporu v zákoně samotném, resp. je v rozporu s jeho textem a popírá smysl institutu penále, který daňový řád využívá jako donucovací i preventivní nástroj. V takovém případě je proto třeba upřednostnit teleologický výklad a zohlednit smysl a účel existence institutu penále.“

k pochybnostem a je plně v souladu s důvodovou zprávou; nejedná se tedy o situaci, kdy je důvodová zpráva v rozporu s textem zákona nebo jde nad rámec textu zákona.

[186.] V případě rozhodnutí č. j. 2022/50657/570 bankovní rada uvádí, že se zabývalo problematikou neoprávněného zprostředkování spotřebitelského úvěru, resp. situací, kdy se subjekt pokusil skrýt svoji činnost spočívající ve zprostředkování spotřebitelských úvěrů za činnost subjektu poskytujícího platební služby. V této souvislosti správní orgán prvního stupně konstatoval, že důvodová zpráva není právně závazný dokument, ale poskytuje určité vodítko pro výklad zákona. V posuzovaném případě však důvodová zpráva k zákonu o spotřebitelském úvěru byla správním orgánem prvního stupně použita ve vztahu k posílení argumentace týkající se hlavních cílů tohoto právního předpisu, kterým je mimo jiné ochrana spotřebitele. Tato teze je přitom nezpochybnitelná, což vyplývá jak z textu zákona o spotřebitelském úvěru, tak i např. z MCD. Důvodová zpráva tak v tomto případě nevzbuzuje žádné pochybnosti a je plně konformní s textem a účelem zákona. Daný případ tak opět nekoresponduje s nyní posuzovanou situací; mimoto na důvodovou zprávu bylo v tomto případě odkázáno ve vztahu k základnímu principu zákona o spotřebitelském úvěru (ochrana spotřebitelů), nikoliv ve vztahu ke konkrétnímu institutu.

[187.] V případě příkazu č. j. 2019/56425/570 bankovní rada dodává, že správní orgán prvního stupně odkazoval na důvodovou zprávu k zákonu o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, konkrétně na důvodovou zprávu k § 41 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. V daném případě řešil správní orgán prvního stupně problematiku sankcionování v případě spáchání dvou přestupků, respektive určení nejprísněji postižitelného přestupku, kterým je v souladu s důvodovou zprávou k § 41 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich přestupek, za jehož spáchání lze uložit nejvyšší sankci. I v daném případě však důvodová zpráva nedopisovala znění zákona nebo nešla nad jeho text, neboť definice termínu „nejprísněji postižitelný“ byla do důvodové zprávy k § 41 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich převzata z judikatury, na kterou v příkazu č. j. 2019/56425/570 správní orgán prvního stupně také odkázal⁸⁹. V daném případě tak správní orgán prvního stupně odkázal na důvodovou zprávu ve vztahu k interpretaci termínu, který byl však již definován judikaturou Nejvyššího správního soudu.

[188.] V případě rozhodnutí č. j. 2020/114376/570 bankovní rada uvádí, že se týkalo problematiky zprostředkovatelské činnosti v pojišťovnictví, upravené zákonem č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění, ve znění pozdějších předpisů a dále Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1286/2014 ze dne 26. 11. 2014 o sdělení klíčových informací týkajících se strukturovaných retailových investičních produktů a pojistných produktů s investiční složkou (dále „PRIIPS“). V tomto případě správní orgán prvního stupně odkázal na důvodovou zprávu k § 179 odst. 1 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o podnikání na kapitálovém trhu“) z toho důvodu, že vysvětlovala důvody definice nového přestupku vztahujícího se k nabídce strukturovaných retailových investičních produktů a pojistných produktů s investiční složkou. K námitce, že v daném případě správní orgán prvního stupně v rozhodnutí odkázal na recitál PRIIPS, bankovní rada uvádí, že recitál stanovil základní principy PRIIPS, dále rozvedené v jeho konkrétních ustanoveních a následně transponovaných částečně do zákona o podnikání na kapitálovém trhu. V kontextu posuzovaného případu je nutné zmínit, že recitál MCD hovoří o právu, nikoliv povinnosti členských států stanovit poskytovatelům spotřebitelských úvěrů právo na odškodnění v případě předčasného splacení spotřebitelského úvěru. Správní orgán prvního stupně v posuzovaném případě k recitálu MCD přihlédl (srov. bod 74 a násl. napadeného rozhodnutí).

⁸⁹ Jednalo se o rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2010 č. j. 7 As 71/2010.

[189.] V případě rozhodnutí č. j. 2019/23821/570, respektive rozhodnutí č. j. 2019/070085/CNB/110⁹⁰, bankovní rada uvádí, že se týkalo problematiky sankcionování neoprávněné nabídky investičních cenných papírů a problematiky porušení zákazu přijímání vkladů od veřejnosti. V této souvislosti bankovní rada věnovala pozornost ustanovení § 2 odst. 2 písm. b) zákona o bankách⁹¹, které upravuje problematiku přijímání vkladů formou emise dluhopisů za situace, kdy jsou z takto získaných prostředků poskytovány úvěry. Bankovní rada v této souvislosti poukázala na skutečnost, že výše uvedené ustanovení bylo do zákona o bankách včleněno novelou provedenou zákonem č. 126/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 239/2001 Sb., o České konsolidační agentuře a o změně některých zákonů (zákon o České konsolidační agentuře), ve znění zákona č. 15/2002 Sb., zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojišťovnictví), ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon č. 126/2002 Sb.“), jehož důvodová zpráva upozorňovala na skutečnost, že se jedná o transpozici evropské legislativy⁹² s tím, že aktuálně je totožný institut již upraven jinými předpisy evropského práva. V daném případě tak důvodová zpráva bez jakýchkoliv odchylek kopírovala právní úpravu a nešla nad rámec zákona, resp. jej nedopisovala. Pokud účastník řízení odkazuje na další části důvodové zprávy k zákonu č. 126/2002 Sb., které k zákonem použitým termínu „soustavnost“ alternativně nabízí pojmy „kontinuální, vícekrát se opakující“, pak se opět nejedná o dopisování textu zákona důvodovou zprávou, resp. důvodová zpráva nejde nad obsah zákona. V případě účastníkem řízení zmíněného bodu 281 rozhodnutí č. j. 2019/070085/CNB/110 bankovní rada uvádí, že v daném bodě není žádným způsobem pracováno s důvodovou zprávou, ale s odbornou literaturou.

[190.] V případě rozhodnutí č. j. 2017/158909/570, respektive rozhodnutí č. j. 2018/046961/CNB/110⁹³, bankovní rada uvádí, že se v daném případě jednalo o problematiku zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o doplňkovém penzijním spoření“), kdy správní orgán prvního stupně upozornil na skutečnost, že zákon o doplňkovém penzijním spoření neupravuje termín „zájemce o doplňkové penzijní spoření“, nicméně důvodová zpráva k tomuto termínu poskytuje definici. Bankovní rada na tomto místě poukazuje na skutečnost, že zákon o doplňkovém penzijním spoření tak nechal určitý prostor pro interpretaci neurčitého právního pojmu, a tento prostor bankovní rada využila, a to s odkazem na důvodovou zprávu, která zájemce o určitou finanční službu definovala způsobem, jaký je obvyklý v jiných právních předpisech a který nezpůsobuje pochybnosti. Krom toho bankovní rada upozorňuje na skutečnost, že v tomto případě důvodová zpráva korespondovala se základním cílem zákona o doplňkovém penzijním spoření, kterým je ochrana účastníků doplňkového penzijního spoření, resp. zájemců o jeho sjednání.

⁹⁰ Účastník řízení v rozkladu uvádí číslo jednací a spisovou značku rozhodnutí správního orgánu prvního stupně, ale ze samotného textu a citací je zřejmé, že odkazuje na text rozhodnutí bankovní rady, v dané věci.

⁹¹ „Za přijímání vkladů se považuje též soustavné vydávání dluhopisů a jiných srovnatelných cenných papírů, pokud (...) předmětem podnikatelské činnosti emitenta je poskytování úvěrů...“

⁹² „Nový odstavec 3 vyplývá z požadavku čl. 3 II. bankovní směrnice, explicitně rozvedeného v její preambuli, a je namířen proti obcházení zákazu přijímat vklady od veřejnosti vydáváním dluhopisů popř. jiných obdobných cenných papírů (těmi se rozumí takové cenné papíry, které jsou vyjádřením peněžitého dluhu emitenta vůči jejich držitelům – může jít i o cenné papíry vydávané podle cizího právního řádu). Soustavné (kontinuální, vícekrát se opakující) vydávání dluhopisů bude při splnění některé z podmínek stanovených směrnicí a převzatých zákonem posuzováno jako přijímání vkladů. Pokud takové dluhopisy budou na primárním trhu nabízeny pouze institucionálním investorům, nepůjde ovšem o zakázané přijímání vkladů od veřejnosti, jelikož okruh institucionálních investorů (tedy profesionálů v oblasti investování) nelze považovat za veřejnost. Pokud by však byly nabízeny i ostatním osobám, šlo by o zakázané přijímání vkladů od veřejnosti, tedy o neoprávněné podnikání s trestněprávními důsledky.“

⁹³ Účastník řízení v rozkladu uvádí číslo jednací a spisovou značku rozhodnutí správního orgánu prvního stupně, ale ze samotného textu a citací je zřejmé, že odkazuje na text rozhodnutí bankovní rady v dané věci.

[191.] V případě rozhodnutí č. j. 2018/68748/570 bankovní rada uvádí, že v daném případě se jednalo o situaci, která nezpůsobovala žádné rozpory, neboť správní orgán prvního stupně odkazem na důvodovou zprávu fakticky jen potvrdil základní účel právní úpravy získání povolení k činnosti v oblasti kolektivního investování, kdy tento proces má zabránit tomu, aby na daný segment finančního trhu pronikaly subjekty, které jsou nedůvěryhodné nebo neodborné, a mohou tak poškodit jak své zákazníky (investory, kteří jim svěří své finanční prostředky), tak i celkovou důvěru ve finanční trh (v daném případě segment kolektivního investování). Podobnou funkci má získání povolení i v dalších segmentech finančního trhu – např. v oblasti bankovnínictví, pojišťovnictví atd. V případě rozhodnutí č. j. 2018/68748/570 se tak nejednalo o situaci, kdy by důvodová zpráva byla v rozporu s cílem zákona nebo by překlenovala nejasné či neúplné ustanovení zákona, ale toliko reflektovala základní cíle zákona (v daném případě zákona č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů, respektive zákona č. 189/2004 Sb., o kolektivním investování, ve znění platném do 19. 8. 2013).

[192.] V případě rozhodnutí č. j. 2018/7317/570, správně č. j. 2018/74317/570⁹⁴, bankovní rada uvádí, že se týkalo problematiky doplňkového penzijního spoření. V tomto případě správní orgán prvního stupně definoval termín „odborná péče“ jako zásadu „poznej svého klienta“, která v případě sjednávání doplňkového penzijního spoření zahrnuje i povinnost zprostředkovatele doplňkového penzijního spoření zjistit příjmy zájemce o sjednání doplňkového penzijního spoření. V daném případě tak důvodová zpráva v žádném případě nešla nad rámec zákona, ani jej nedotvářela, pouze se zaměřovala na jeden ze zákonem definovaných cílů – ochranu účastníků doplňkového penzijního spoření za situace, kdy tito již přestanou být ekonomicky aktivní.

[193.] K výše uvedenému přehledu případů, ve kterých se v odůvodnění rozhodnutí správní orgán prvního stupně či bankovní rada opřely o důvodové zprávy k jednotlivým zákonům, tak bankovní rada uzavírá, že v daných případech se jednalo o některou z následujících situací: důvodová zpráva byla v souladu s textem zákona, který nevyvolával žádné pochybnosti; důvodová zpráva reflektovala dosavadní judikaturu; důvodová zpráva zdůrazňovala základní principy zákona, které ale byly identifikovatelné v evropské předloze či v textu samotného zákona; důvodová zpráva poskytovala vysvětlení neurčitého právního pojmu či právního institutu, nicméně v daném případě se jednalo o právní pojem či institut užívaný napříč jednotlivými právními normami upravujícími oblast finančního trhu.

[194.] K námitce, že správní orgán prvního stupně v rámci své rozhodovací praxe používá při výkladu právních norem důvodové zprávy jakožto základní dokumenty pro zjištění cílů a záměrů zákonodárce, bankovní rada uvádí, že nespochybňuje, že správní orgán prvního stupně či bankovní rada důvodovou zprávu k zákonu běžně používají v rámci své rozhodovací praxe. Postupují nicméně vždy v souladu s principy definovanými judikaturou, tj. důvodovou zprávu nikdy nepoužívají jako text převažující nad textem zákona nebo tam, kde by byla důvodová zpráva v rozporu s textem zákona. K odůvodnění, proč v posuzovaném případě správní orgán prvního stupně důvodovou zprávu a RIA nepovažuje za relevantní zdroj výkladu zákona, odkazuje bankovní rada na body 62 až 65, 73 a 74 tohoto rozhodnutí o rozkladu. Účastníkem řízení namítané porušení zásady legitimního očekávání (§ 2 odst. 4 správního řádu) a zásady rovnosti (§ 7 odst. 1 správního řádu) je proto nedůvodné, protože v posuzovaném případě bylo namíste nevyužit důvodovou zprávu včetně RIA k § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru.

[195.] K námitce směřující k požadavku na změnu rozhodovací praxe správního orgánu prvního stupně, protože nelze setrvat na dosavadním právním názoru správního orgánu prvního stupně založeném na jazykovém výkladu § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru, bankovní rada uvádí, že je nedůvodná. Jak již bankovní rada uvedla v bodě 171 tohoto rozhodnutí o rozkladu, správním orgánem prvního stupně provedený výklad § 117 odst. 2 zákona

⁹⁴ Účastník řízení odkazuje na rozhodnutí nesprávným č. j. 2018/7317/570.

o spotřebitelském úvěru považuje za jasný a nesporný, přičemž stejný názor má i finanční arbitr⁹⁵ nebo soud⁹⁶. Jak již bankovní rada uvedla v bodě 172 tohoto rozhodnutí o rozkladu, existuje pouze jeden výklad dotčených ustanovení zákona o spotřebitelském úvěru, který dává smysl, a správní orgán prvního stupně a ani bankovní rada v této věci nemají výkladové pochybnosti, respektive účastníkem řízení provedený výklad je těžko obhajitelný. Účastníkem řízení uvedené argumenty změnu rozhodovací praxe správního orgánu prvního stupně neodůvodňují, respektive jeho výklad dotčených ustanovení zákona o spotřebitelském úvěru je nepřipustný, protože nepřiměřeným způsobem rozšiřuje § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru tak, že popírá § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru. Jak již bankovní rada uvedla, ustanovení § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru neprolamuje zákaz požadovat po spotřebiteli úroky a další náklady, které by byl povinen platit v případě, kdy by nedošlo k předčasnému splacení spotřebitelského úvěru, formulovaný v § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru. K námitce, že je zapotřebí aplikovat vnitrostátní právo za použití eurokonformního výkladu, bankovní rada s odkazem na body 67 až 71 tohoto rozhodnutí o rozkladu uvádí, že tento výklad proveden byl.

[196.] K námitce, že rozhodnutí ve věci Modrá pyramida stavební spořitelna a Komerční banka byla vydána na základě stejně nesprávného právního posouzení skutků a stejného nesprávného výkladu § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru jako napadené rozhodnutí, a proto nelze argumentovat legitimním očekáváním ve vztahu k těmto dle účastníka řízení nezákonným rozhodnutím, bankovní rada uvádí následující. Obě rozhodnutí jsou pravomocná a jako nezákonná nebyla zrušena, proto se na ně vztahuje princip presumpce správnosti aktu veřejné moci⁹⁷. Správní orgán prvního stupně, stejně jako bankovní rada nemá žádný důvod se od výkladu § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru uvedeného v těchto rozhodnutích v posuzovaném případě odchylovat. Účastník řízení se tak nemůže dovolávat legitimního očekávání jím zastávaného a dle názoru bankovní rady účelového výkladu § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru.

7. K námitce týkající se jednání správního orgánu prvního stupně

[197.] *Na závěr účastník řízení s ohledem na jím uvedené skutečnosti shrnuje, že správní orgán prvního stupně nesprávně zjistil skutkový stav; nesprávně právně věc posoudil, když účastník řízení neporušil § 117 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru a jeho jednání má oporu v § 117 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru, za jehož porušení nelze uložit sankci; a když správní orgán prvního stupně nezohlednil důvodovou zprávu včetně RIA jako jasný záměr zákonodárce; nesprávně vymezil skutek a právní hodnocení tak, aby bylo zřejmé, jaké důkazy nasvědčují spáchání přestupku; a uložením sankce porušil základní principy „nullum crimen, nulla poena sine lege“, „in dubio mitius“ a „in dubio pro libertate“ i „in dubio pro reo“. Správní orgán prvního stupně se podle účastníka řízení zcela odchytil od své výkladové a aplikační praxe ve vztahu k důvodovým zprávám a RIA a svým postupem porušuje základní zásady správního řízení, zejména zásadu legitimního očekávání a zásadu rovnosti účastníků řízení.*

[198.] Bankovní rada k této shrnující námitce účastníka řízení uvádí, že se se všemi jeho námitkami vypořádala v tomto rozhodnutí o rozkladu. Správní orgán prvního stupně v řízení o přestupku postupoval v souladu s právními předpisy a všechny jeho závěry jsou zdůvodněny a tato zdůvodnění poskytují dostatečnou oporu pro napadené rozhodnutí.

[199.] Bankovní rada při přezkumu výroku napadeného rozhodnutí zjistila zřejmou nesprávnost, když je v něm uvedeno neexistující datum „31. 11. 2019“. Tuto vadu, která způsobila nesprávnost napadeného rozhodnutí, bylo možné odstranit změnou napadeného rozhodnutí ve výroku spočívající v nahrazení data „31. 11. 2019“ datem „30. 11. 2019“. To vše

⁹⁵ Nález finančního arbitra ze dne 3. 6. 2021 č. j. FA/SR/SU/719/2020 – 21.

⁹⁶ Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 5. 8. 2022 č. j. 17 C 77/2021-129.

⁹⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 9. 10. 2003 sp. zn. IV. ÚS 150/01.

v souladu s podmínkami, které pro změnu rozhodnutí v odvolacím řízení stanoví správní řád. V ostatním nebyla shledána nezákonnost či nesprávnost napadeného rozhodnutí.

[200.] S ohledem na výše uvedené bankovní rada rozhodla tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí

POUČENÍ

Proti tomuto rozhodnutí se v souladu s ustanovením § 152 odst. 5 ve spojení s § 91 odst. 1 správního řádu nelze dále odvolat.

otisk úředního razítka

prof. Dr. Ing. Jan Frait
člen bankovní rady
podepsáno elektronicky

doc. Mgr. Tomáš Holub, Ph.D.
člen bankovní rady
podepsáno elektronicky